

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

MEHMET NÂİL TUMAN ve TUHFE-İ NÂİLÎ'Sİ
(İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 101-200)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih YILDIRIM

Balıkesir, 2009

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

MEHMET NÂİL TUMAN ve TUHFE-İ NÂİLÎ'Sİ
(İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 101-200)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih YILDIRIM

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sadık ERDEM

Balıkesir, 2009

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda 200612533002 numaralı Fatih YILDIRIM'ın hazırladığı "Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâilî'si (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 101-200)" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca **21.07.2009.** tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Başkan

İmza

Unvanı, Adı-Soyadı

Prof. Dr. Sadık ERDEM

Üye

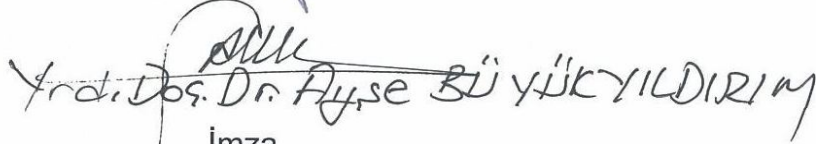

İmza

Unvanı, Adı-Soyadı

Doç. Dr. Bayram AKKAYA

Üye

İmza

Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım.

...../...../2009
Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Oya A. SEYMEN

ÖNSÖZ

Türk Edebiyatı'nın ilk yazılı örnekleri Orhun Kitabeleri ile unutulmuş ya da rivayetlerden öteye gidemeyen uzak geçmişe ait tarih bilgisinin yeniden sorgulanmaya başlandığı bilinmektedir. Ardından Dîvân-ı Lugâti't-Türk, Kutadgu Bilig, Atabetü'l-hakâyık gibi önemli eserlerin gün yüzüne çıkmasıyla Türk kültürü, tarihi ve coğrafyası hakkında yeni fikirler edinilmiştir. O devirde yaşayan insanların sosyo-ekonomik durumları ve tarih içindeki seyirleri öğrenilmiştir.

Zamanla insanoğlu unutmamak ve unutulmamak ümidiyle öğrendiklerini yazıya aktarmaya başlamıştır. Bilindiği üzere Arap kültüründe soy, nesep önemli bir yere sahiptir. Arap Edebiyatı'nda, "tabakât" denilen bu şecere örnekleri, İran'da "tezkire" adını almış ve aynı isimle Türk kültürüne geçmiştir.

Tezkireler, daha çok şair ve ediplerin hâl tercemelerinin anlatıldığı eserlerdir. Kronolojik itibarıyla birbirlerini takip ederler. Klasik Türk Edebiyatı'nda ilk tezkire örnekleri Alî Şîr Nevâî'nin Mecâlisü'n-nefâis'i ile Sehî Bey'in Heşt Behişt'idir. Sehî Bey'i sırasıyla Latîfî, Âşık Çelebî, Hasan Çelebî, Ahdî ve Beyânî takip etmiştir. XVII. yüzyılda ise Sâdıkî, Riyâzî, Fâizî, Rızâ, Yümnî, Âsım ve Güftî gibi tezkirecilerle devam etmiştir. XVIII. yüzyılda Mücîb, Safâyî, Sâlim, Belîğ, Safvet, Râmiz, Silâh-dâr-zâde, Esrâr Dede ve Âkif tezkireleri kaleme alınmıştır. XIX. yüzyıla gelindiğinde Şefkat, Es'ad Efendi, Ârif Hikmet, Fatîn, Tevfik ve Mehmed Tevfik tezkirelerine rastlanılmaktadır. XX. yüzyılda ise Ali Emîrî ve İbnü'l-Emin Mahmûd Kemal İNAL'dan başka Mehmet Nâil TUMAN'ın Tuhfe-i Nâilî adlı eseri Klasik Türk Edebiyatı açısından önemli bir yere sahiptir.

Araştırma, Türkçe ve İngilizce özet, önsöz, içindekiler, transkripsiyon alfabesi ve kısaltmalar ile başlamaktadır. Bir dönem şebkenderlik (konsolosluk) yapmış olan müellifin hayatı ve şahsiyeti hakkındaki bilgiler, Dışişleri Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı ve Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı'nın resmî belgelerine dayanmaktadır. Mehmet Nâil TUMAN'ın eserleri hakkında bilgiler yanında Tuhfe-i Nâilî'nin incelenmesine de yer verilmiştir. Tuhfe-i Nâilî'nin 101. ve 200. sayfaları arasındaki metin

transkribe edilmiştir. Transkribe edilen metinde geçen şairlerin eserleri ile ilgili ilave bilgiler Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın el yazması eser bulunduran kütüphane katalogları ile Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nden (İstanbul Dergâh Yayınları 1977-1998, c. I-VIII) alınarak köşeli parantezler içinde gösterilmiştir. Bu ansiklopedinin 8 cildi incelenerek elde edilen bulgular köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

Sonuç bölümünde eser ana hatları ile değerlendirilmiştir. Dizinde transkribe edilen metinde geçen özel isimler gösterilmiştir. Bibliyografya bölümünden sonra ekler (belgelerin kopyaları) yer almıştır.

Bu çalışmanın tespitinde, hazırlanmasında ve değerlendirilmesinde ufuk açan, karşılaşılan güçlüklerde ve yapılan hataların düzeltilmesinde yardımlarını esirgemeyip, sabırla tahammül eden, hocam Prof. Dr. Sadık ERDEM'e şükranlarımı sunarım.

Fatih YILDIRIM

ÖZET

MEHMET NÂİL TUMAN VE TUHFE-İ NÂİLÎ'Sİ (İNCELEME-METİN-İNDEKS Sayfa 101-200)

YILDIRIM, Fatih

Yüksek Lisans, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sadık ERDEM

2009, X + 285 Sayfa

Tuhfe-i Nâilî, Türk Edebiyatı tezkirecilik geleneği içinde birçok tezkireyi bünyesinde barındırması bakımından önemlidir. İçindeki şairlerin biyografilerini verdikten sonra bütün kaynakları sayfa numaraları ile birlikte kaydetmesi, eseri mevcut tezkirelerden ayıran en dikkat çekici özelliğidir. Tuhfe-i Nâilî'deki bazı şairlerin adları hiçbir kaynak eserde geçmemektedir. Mehmet Nâil TUMAN bu şairleri, kütüphanelerdeki dîvânlarını inceleyerek bulmuş ve eserine eklemiştir.

Bu araştırmada Tuhfe-i Nâilî ve müellifi Mehmet Nâil TUMAN'ın hayatı şahsiyeti ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Tuhfe-i Nâilî'nin kaynakları hakkında yapılmış çalışmalar belirlenmiştir. Meslek gruplarına, yüzyıllara, memleketlerine göre şairler sınıflandırılmıştır. Dîvânı olan şairlerin listesi çıkarılmıştır.

Tuhfe-i Nâilî'nin 101.-200. sayfaları arasında 437 şairin biyografisi bulunmaktadır. Transkribe edilen metne eklenen bilgiler, köşeli parantez içinde veya dipnot şeklinde gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: TUMAN, Mehmet Nâil, Tuhfe-i Nâilî, tezkire, şair tezkireleri, hâl tercemesi.

ABSTRACT

MEHMET NÂİL TUMAN AND HIS TUHFE-İ NÂİLİ'Sİ (ANALYSIS-TEXT-INDEX Pages 101-200)

YILDIRIM, Fatih

Master Thesis, Department of Secondary Social Science Education

Supervisor: Prof. Dr. Sadık ERDEM

2009, X + 285 Sayfa

Tuhfe-i Nâilî is important in the tradition of tezkire profession in Turkish Literature in that it contains many tezkires. The most outstanding feature distinguishing from other tezkires is that it classifies all the sources with the number of pages after it gives the biographies of poets. Names of some of the poets in Tuhfe-i Nâilî are not included in many many other sources. Mehmet Nâil TUMAN found these poets by investigating their divans in the library and added to his book.

In this research, information about Tuhfe-i Nâilî and its author Mehmet Nail TUMAN, his personality, and works was given. The studies on the sources of Tuhfe-i Nâilî were specified. Poets were categorized according to their vocations, the ages they lived in, and the places they were from. A list of the poets with divans was given.

There are biographies of 437 poets between the pages of 101 and 200 of Tuhfe-i Nâilî. The information added to the text were given in brackets and footnotes.

Keywords: TUMAN, Mehmet Nâil, Tuhfe-i Nâilî, tezkire, tezkires of poets, biography.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	2
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Tanımlar	3
2. İLGİLİ ALANYAZIN	4
2.1. Kuramsal Çerçeve	4
2.2. İlgili Araştırmalar	7
3. YÖNTEM	8
3.1. Araştırma Modeli	8
3.2. Bilgi Toplama Kaynakları	8
3.3. Bilgilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	8
4. BULGULAR ve YORUMLAR	9
4.1. Mehmet Nâil Tuman'ın Hayatı	9
4.1.1. Doğum Yeri ve Tarihi	9
4.1.2. Ailesi ve Yakın Çevresi	9
4.1.3. Tahsili	9
4.1.4. Memuriyetleri ve Aldığı Görevler	10
4.1.5. Seyahatleri	11
4.1.6. Ölüm Tarihi ve Yeri	11
4.2. Mehmet Nâil Tuman'ın Edebi Şahsiyeti	11
4.3. Mehmet Nâil Tuman'ın Eseleri	12
4.3.1. İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu	12
4.3.2. Türk Musikisi Tarihi veya Türk Musiki-şinâsları Tarihi	12
4.3.3. Tuhfe-i Nâilî	12
4.3.3.1. Kaynakları ve Bu Kaynaklar Hakkında Yapılan	
Çalışmalar	14
4.3.3.2. Meslek Gruplarına Göre Şairler	18

4.3.3.3. Yüzyıllara Göre Şairler	25
4.3.3.4. Memleketlerine Göre Şairler	32
4.3.3.5. Dîvânı Olan Şairler	41
5. TUHFE-İ NÂİLÎ'NİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ	43
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	248
6.1. Sonuçlar	248
6.2. Öneriler	250
KAYNAKÇA	251
EKLER	254
İNDEKS	266

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	A, a, E, e	ذ	Z, z	غ	Ġ, ġ
ء	'	ر	R, r	ف	F, f
ب	B, b	ز	Z, z	ق	Q, q
پ	P, p	ژ	J, j	ك	K, k, G, g, ñ
ت	T, t	س	S, s	گ	G, g
ث	S, s	ش	Ş, ş	ل	L, l
ج	C, c	ص	S, s	م	M, m
چ	Ç, ç	ض	Ž, ž, Đ, đ	ن	N, n
ح	H, h	ط	T, t	و	V, v, O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü
خ	H, h	ظ	Z, z	ه	H, h, e
د	D, d	ع	'	ی	Y, y, I, ı, İ, i

Farsça kelimelerdeki “vâv-ı ma’dûle”, “hâce” kelimesindeki gibi harflerin dizisi üstünde “v” işareti ile gösterilmiştir.

-up, -üp gerundiumunun sonu metinlerde “b ب” ile yazılmasına rağmen Türkçe kelimelerin sonu -b ile bitmediğinden -up, -üp şeklinde gösterilmiştir.

İki kelimenin birleştiği yerlerde kesme işareti “ ’ ” n’ola örneğindeki gibi kullanılmıştır.

KISALTMALAR

a. g. e.	: Adı geçen eser
a. g. m.	: Adı geçen makale
bs.	: Baskı
c.	: Cilt
çev.	: Çeviren
d.	: Doğum
der.	: Dergi
H.	: Hicrî
hzl.	: Hazırlayan
kit.	: Kitapları
ktp.	: Kütüphane, Kütüphanesi
M.	: Miladî
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
mtb.	: Matbaa
nu.	: Numara
öl.	: Ölümü
s.	: Sayfa
sy.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDE	: Türk Dili ve Edebiyatı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TS. A	: Topkapı Sarayı, III. Ahmed Kütüphanesi
TS. B	: Topkapı Sarayı, Bağdat Köşkü Kütüphanesi
TS. EH.	: Topkapı Sarayı, Emanet Hazinesi Kitaplığı
TS. H.	: Topkapı Sarayı, Hazine Kitaplığı
TS. R.	: Topkapı Sarayı, Revan Köşkü Kitaplığı
TS. Y.	: Topkapı Sarayı, Yeniler Kitaplığı
Ty.	: Türkçe Yazmaları
Yay.	:Yayınları

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Asırlar boyunca insanlar söz ile iletişim kurmakta ve kendi öğrendikleri bilgileri başka insanlara, kültürlere, coğrafyalara taşımaktaydılar. Atalardan öğrenilen tecrübeler zamanla unutulmaktaydı. Yazının icadı ile insanoğlu kendini keşfetmiş ve kendinden sonrakilerle bilgisini, deneyimlerini, kısacası başlarından geçmiş bütün iyi ve kötü olayları aktarma ihtiyacı hissetmiştir. Türk Edebiyatı'nın ilk yazılı örnekleri Orhun Kitabeleri ile unutulmuş ya da rivayetlerden öteye gidemeyen uzak geçmişe ait tarih bilgisinin yeniden sorgulanmaya başlandığı bilinmektedir. Dîvân-ı Lugâti't-Türk, Kutadgu Bilig, Atabetü'l Hakâyık gibi önemli eserlerin gün yüzüne çıkmasıyla Türk kültürü, tarihi ve coğrafyası hakkında yeni fikirler edinilmiştir. O devirde yaşayan insanların sosyo-ekonomik durumları ve tarih içindeki seyirleri öğrenilmiştir.

Diğer edebiyat tarihlerinde olduğu gibi Türk Edebiyatı tarihinde de biyografi geleneği vardır. Bu bağlamda tezkireler, Türk Edebiyatı tarihinin önemli kaynaklarından biridir. Arap Edebiyatı'nda soy, mesep önemli bir yere sahip olduğundan "Tabakât" adı verilen eserler meydana getirilmiştir. Fars Edebiyatı'nda "tabakât"ın benzeri eserler "tezkire" adını almış ve Türk Edebiyatı'na da geçmiştir.

Tezkireler, şair ve ediplerin biyografileriyle şiirlerinden örnekleri kapsayan eserlerdir. Eski Türk Edebiyatı'nda tezkire geleneği Âlî Şîr Nevâ'i'nin Mecâlisü'n- nefâis'i ile başlar. Mehmet Nâil TUMAN'ın Tuhfe-i Nâil'sine gelinceye kadar birçok tezkire yazılmıştır. Anadolu sahasında yazılmış olan tezkireler şunlardır: Sehî Bey, Heşt Bihişt; Lâtîfî, Tezkiretü'ş-şuarâ; Ahdî, Gülşen-i Şuarâ; Âşık Çelebi, Meşâirü'ş-şuarâ; Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-şuarâ; Beyânî, Tezkiretü'ş-şuarâ; Mehmed Riyâzî, Riyâzu'ş-şuarâ; Kâfzâde Fâizî, Zübdetü'l-eşâr; Seyyid Mehmed Rıza, Tezkire-i Rızâ; Mehmed Sâlih Yümnî, Tezkire-i Şuarâ-i Yümnî; Âsım, Zeyl-i Zübdetü'l-eşâr; Güftî, Teşrifâtü'ş-şuarâ; Mustafâ Mücîb, Tezkire-i şuarâ; Mustafâ Safâî, Nuhbetü'l-âsâr min Fevâèidi'l-eş'âr; Mîrzâ-zâde Mehmed

Salim, Tezkiretü'ş-şuarâ; İsmâil Belîğ, Nuhbetü'l-âsâr li-Zeyli Zübdeti'l-eş'âr; Safvet, Nuhbetü'l-âsâr fi Fevâ'idi'l-eş'âr; Hüseyin Râmiz, Âdâb-ı Zurafâ; Silahdâr-zâde Mehmed Emîn, Silahdâr-zâde Tezkiresi; Enderunlu Mehmed Âkif, Mirât-ı şir; Abdü'l-fettâh Şefkat, Tezkire-i Şuarâ; Mehmed Es'ad Efendi, Bâğçe-i Safâ-endûz; Şeyhü'l-islam Ârif Hikmet, Tezkiretü'ş-şuarâ; Fatîn, Tezkire-i Hâtimetü'l Eş'âr; Hacı Tefvik, Mecmûa-i Terâcim; Mehmed Tefvîk, Kâfile-i Şuarâ; Ali Emirî, Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid; Mehmed Sirâceddin, Mecm'a-ı Şuarâ ve Tezkire-i Üdebâ; İbnülemin Mahmut Kemal İnal, Son Asır Türk Şairleri; Sadettin Nüzhet Ergun, Türk Şairleri; Mehmet Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.

Bu araştırmanın problemini Mehmet Nâil TUMAN ve onun eseri Tuhfe-i Nâilî'nin 100.-200. sayfalarının transkripsiyonlu metninin ortaya konması oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Araştırmanın temel amacı, Mehmet Nâil TUMAN'ın hayatı ve Tuhfe-i Nâilî'nin 100.-200. sayfalarının transkripsiyon sistemine göre aktarılmasıdır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt arancaktır:

1. Mehmet Nâil TUMAN kimdir, eserleri nelerdir?
2. Mehmet Nâil TUMAN hangi seyahatlerde bulunmuştur?
3. Tuhfe-i Nâilî 100.-200. sayfalarının transkripsiyonu nasıl yapılacaktır?

1.3. Önem

Bu zamana kadar Mehmet Nâil TUMAN'ın hayatı, şahsiyeti, eserleri net olarak ortaya konulamamıştır. Türk Edebiyatı'ndaki yeri ve önemi yeterince bilinmemiştir. Bu bağlamda, Mehmet Nâil TUMAN'ın hayatı, şahsiyeti ve eserlerinden en önemlisi olan Tuhfe-i Nâilî tanıtılacaktır. Ayrıca edebiyat araştırmalarında yararlanılmak üzere Tuhfe-i Nâilî'nin Osmanlı Türkçesinden günümüz alfabesine transkripsiyon sistemi ile aktarımı önem arz etmektedir. İşte bu yüzden Türk Edebiyatı araştırmacılarına kaynaklık edecek olan bu eserin milli kültüre kazandırılması önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma, veri kaynağı olarak, süreli yayınlar, makaleler, kitaplar, dergiler, lisansüstü tezler, resmi belgeler, internet veri tabanları ve sözlükler gibi yazılı bilgi kaynakları ile sınırlıdır.

Bu araştırma 1300-1900 yılları arası ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Tezkire: Şairlerin, ediplerin, hattatların ve önemli devlet adamlarının hayat hikâyelerinin anlatıldığı ve şiirlerinden örneklerin verildiği eserlerdir.

Tezkire-i Şuara: Şairlerin hayat hikâyelerinin anlatıldığı ve şiirlerinden örneklerin verildiği eserlerdir.

Tezkirecilik Geleneği: Şairlerin hayat hikâyelerinin anlatıldığı ve şiirlerinden örneklerin verildiği XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar devam eden gelenektir.

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde kuramsal temellerin belirlenebilmesi için konu ile ilgili değerlendirmelere ve alt başlıklara değinmek faydalı olacaktır.

Mehmet Nâil TUMAN, Rûmî 14 Teşrinisani 1291 / 26 Kasım 1875'te doğmuştur¹. Doğum yeri, İstanbul Küçük Mustafa Paşa Müftü Hamamî Mahallesi'dir². Mehmet Nâil TUMAN'ın babası Çorduk-zâde lakaplı Amasyalı Mehmet Ragıp Bey, annesi Saibe Hanım'dır. Babası, Maliye Tahsilat Komisyonu ile Belediye Meclisi azalığında ve baştahsildarlığında görev yapmıştır. Mehmet Ragıp Bey, 1311 / 1895'te vefat etmiştir³. Annesi hakkında yeterli bilgi yoktur. Mehmet Nâil TUMAN, hiç evlenmemiştir. Mehmet Nâil TUMAN, sıbyan mektebi, dârü't-ta'lîm ve Medrese-i Edebiyye'de okumuş, özel hocalardan ders almış, bir sene kadar da Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâneye devam etmiştir⁴.

Mehmet Nâil TUMAN, ilk olarak 26 Haziran 1309 / 8 Temmuz 1893 tarihinde İstanbul Adliye Nezareti, İstanbul Bidayet Mahkemesi İstinaf Dairesi mülâzımlığında memuriyete başlamıştır. Bu arada birtakım memuriyetlerde bulunmuştur. 14 Mayıs 1341 / 14 Mayıs 1925'ten 31 Ağustos 1926'ya kadar Hemedan şebenderliği yapmıştır. Mehmet Nâil TUMAN, 1 Eylül 1926 tarihinden itibaren mazuliyet maaşına bağlanmış ve 18 Haziran 1928 tarihinde emekliye ayrılmıştır. Emekliye ayrıldıktan sonra ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan İstanbul Kütüphaneleri Tasnif Komisyonu üyesi olarak çalışmıştır⁵. Mehmet Nâil TUMAN, 10 Nisan 1958 tarihinde vefat etmiştir.

¹ TC Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Belge Nu.: DH.SAİD-0078.

² TC Dışişleri Bakanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, 11 Aralık 2007 / PERD-I 10436.

³ a.g.b.

⁴ a.g.b.

⁵ Ağâh Sırrı LEVEND, Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1988, c. I, s. 347.

Mehmet Nâil TUMAN'ın Tuhfe-i Nâilî, İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu ve Türk Mûsikî Tarihi olmak üzere üç eseri vardır.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Katalogu, Mehmet Nail TUMAN tarafından İstanbul'da Millî Eğitim Basımevi'nde 1961 senesinde basılmış olup 195 sayfadır⁶.

Türk Mûsikî Tarihi tamamlanamamış olup Tuhfe-i Nâilî düzenindedir⁷. Mehmet Nail TUMAN, bu eserini, kaynaklardaki bilgileri tarayarak fişlemiş, yaşayanların hayat hikâyelerini kendi el yazısı ile toplamış fakat temize çekememiştir⁸.

Tuhfe-i Nâilî, yazarının ifadesiyle "Sâbık Hemedan Konsolosu İnehân-zâde Mehmet Nâil" TUMAN'ın divan şairlerinin muhtasar biyografilerini vermek üzere hazırladığı, büyük boy, iki ciltlik yazma bir eserdir. Tuhfe-i Nâilî'nin biri müsvedde, ikisi temize çekilmiş üç nüshası vardır. Tuhfe-i Nâilî'nin bütün nüshaları Mehmet Nâil TUMAN'ın kaleminden çıkmıştır. Tuhfe-i Nâilî'nin müsveddesi, bir yüzü kullanılmış yarım kâğıtların arka yüzüne, çoğunlukla mürekkepli, yer yer kurşun kalemle yazılmak suretiyle hazırlanmıştır. Bu yarım kâğıtlar, dar kenarından ciltlenerek küçük ciltler halinde İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Enstitüsüne Kütüphanesine konmuştur. Bu müsveddeden "şin" harfini içine alan cildi kayıptır. Tuhfe-i Nâilî'nin iki tam nüshası Ankara Millî Kütüphane'de ve Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu (Türk Ansiklopedisi) Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Tuhfe-i Nâilî'nin her iki nüshasında da mukaddime sonunda bulunan 1 Cumâde'l-âhire 1368 / 31 Mart 1949 tarihi, eserin tamamlandığı zamanı göstermektedir⁹.

Tuhfe-i Nailî'nin temize çekilişi ve tekrar yazılışı sırasında değişikliklere uğradığı, nüshalar arasındaki bazı farklardan anlaşılmaktadır. Madde başı yapılmış şairlerin sayılarındaki farklılıklar, ifadelerdeki takdim ve tehirler, eksiklik ve fazlalıklar, tarihleri ve kaynakların sayfa numaralarını gösteren rakamlardaki uyumsuzluklar, iki nüsha arasında bir tercihte bulunmayı gerekli kılmıştır. Yapılan karşılaştırmada Millî Eğitim nüshasında

⁶ a. g. e., s. 498.

⁷ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 183.

⁸ Mehmet Nâil TUMAN, Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri, (Haz. Cemal KURNAZ- Mustafa TATCI) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 5.

⁹ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 182.

36 biyografinin fazla olduğunu, bu nüshaya ifade bozulmadan yeni bilgiler eklendiğini, Millî Kütüphane nüshasındaki rakam yanlışlarının Millî Eğitim nüshasında düzeltildiğini görerek, Millî Eğitim'in son yazılan nüsha olduğu kanaatine varılmıştır¹⁰.

Mehmet Nail TUMAN, Tuhfe-i Nâilî'yi hazırlarken 72 eserden yararlandığını bildirmiştir. Tuhfe-i Nâilî'de her biyografiden sonra ilgili eserler cilt ve sayfa numarasıyla belirtilmiştir. Mehmet Nâil TUMAN, her zaman eserlerin tam adını yazmamakla birlikte, tutarlı bir kısaltma da kullanmıştır¹¹.

Mehmet Nâil TUMAN, Tuhfe-i Nâilî'yi kaleme alırken yararlandığı kaynakların başında tezkireler gelmektedir. Nâil TUMAN, tezkirelere girmeyen fakat kütüphanelerde divanlarını veya şiirlerini gördüğü şairlerin biyografilerini de eserine almıştır. Bu biyografilerdeki bilgiler doğrudan şairin eserinden çıkarılmış ve kütüphanelerde görülebilen eserlerinin künyesi verilmiştir¹².

Son olarak 100.-200. sayfaları arasında yer alan 437 şairin memleketleri, meslekleri, yaşadıkları yüzyılları belirlenmiştir. Ayrıca Dîvânı olan şairler ortaya konmuştur.

Tuhfe-i Nâilî'nin 100.-200. sayfaları arasındaki metin transkribe edilerek el yazması eser bulunduran kütüphane kataloglarından ve Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinden şairlerin eserleri ile ilgili alınan bilgiler köşeli parantezler içinde gösterilmiştir.

¹⁰ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 182.

¹¹ a.g.e, s. 182.

¹² a.g.e, s. 182, 183.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bugün, mevcut tezkireler hakkında birçok çalışma yapılmaktadır. İlk olarak Cemal KURNAZ ve Mustafa TATCI 2001 yılında Tuhfe-i Nâilî'nin tıpkıbasımını yapmışlardır.

Resul KAYA, Mehmet Nâil TUMAN'ın hayatı ve Tuhfe-i Nâilî'nin 300.-400. sayfalarının transkripsiyonlu metnini hazırlamıştır. Bu eser hakkında yapılmış başka herhangi bir çalışma yoktur.

Resmi belgelerden edinilen bilgiler ışığında elde edilen bulgular kullanılmıştır. Adı geçen eserin 100.-200. sayfaları transkripsiyon sistemi ile günümüz harflerine aktarılarak daha önce yapılmayan bir çalışma ortaya konulmuştur.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın asıl kısmı, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış Tuhfe-i Nâilî adlı eserin 100.- 200. sayfaları arası transkripsiyon alfabesi sistemi kullanılarak günümüz Türkçesine aktarılmıştır. İnceleme kısmında ise Mehmet Nâil TUMAN'ın hayatı, edebî kişiliği, şahsiyeti ve eserleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler resmî yazılardan elde edilen veriler ışığında araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada adı geçen özel isimlerin ve yer isimlerinin indeksi çıkarılmıştır.

3.2. Bilgi Toplama Kaynakları

Bu araştırmada bilgi kaynağı olarak yayınlanmış ve henüz yayınlanmamış tezkirelerden, Tuhfe-i Nâilî'nin tıpkıbasımından, Dışişleri Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı'na ait PERD-I/10436 numaralı resmi belgeden; Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisinden; Kültür Bakanlığı Yazma Eserler Toplu Kataloğu'ndan; Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nden yararlanılmıştır.

3.3. Bilgilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Bu araştırmada belgeler çözümlenerek Mehmet Nâil TUMAN ve eserleri hakkında bilgiler sunulmuştur. Tuhfe-i Nâilî adlı eser, çeşitli yönlerden sınıflandırılarak verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Müellifin yararlandığı 72 farklı kaynak ve bu kaynaklar hakkında yapılan çalışmalar tespit edilmiştir. Memleketlerine, mesleklerine ve yüzyıllarına göre şairler sınıflandırılmıştır. Dîvânı olan şairler ayrıca belirtilmiştir.

4. BULGULAR ve YORUMLAR

4.1. Mehmet Nâil Tuman'ın Hayatı

4.1.1. Doğum Yeri ve Tarihi

Mehmet Nâil TUMAN, İstanbul Küçük Mustafa Paşa'daki Müftü Hamamî Mahallesi'nde Rûmî 14 Teşrinisani 1291 / 26 Kasım 1875'te doğmuştur¹³.

4.1.2. Ailesi ve Yakın Çevresi

Nüfus kayıt örneğine göre babası Mehmet Ragıp Bey, annesi Saibe Hanım'dır. Babası aslen Amasyalı olup; oradaki lakabı Çorduk-zâde'dir¹⁴. Babası, Mülga Maliye Tahsilat Komisyonu ile Mülga Belediye Meclisi azalığında ve Belediye Birinci Daire Baştahsildarlığında görev yapmış; 1311 / 1895'te vefat etmiştir¹⁵.

Dışişleri Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı'ndaki belgelere göre eşi ve çocukları hakkında herhangi bir bilgi yoktur¹⁶. Nüfus kayıt örneğinden edinilen bilgilere göre, kendisi bekâr olup öz çocuğu yoktur. Ancak Eminönü ilçesi Mimar Kemalettin Mahallesi cilt 20, hane 94, bsn 2'de kayıtlı bulunan Bergüzar GÜNERİ'yi evlat edinmiştir. Mehmet Nâil TUMAN'ın ailesi ve yakın çevresi hakkında elde edilen bilgi ve belgeler oldukça sınırlıdır.

4.1.3. Tahsili

Sıbyan mektebini, dârü't-ta'îmi bitirmiş ve Medrese-i Edebiyye'de okumuştur. Ayrıca özel hocalardan da ders almıştır. Bir yıl kadar da Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne'de öğrenim görmüştür¹⁷.

¹³ TC Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Belge Nu.: DH.SAİD-0078.

¹⁴ Dışişleri Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı, 11 Aralık 2007 / PERD-I 10436.

¹⁵ a. g. b.

¹⁶ a. g. b.

¹⁷ a. g. b.

4.1.4. Memuriyetleri ve Aldığı Görevler

İlk olarak 26 Haziran 1309 / 8 Temmuz 1893 tarihinde İstanbul Adliye Nezareti İstanbul Bidayet Mahkemesi İstinaf Dairesi mülazımlığında memuriyete başlamış ve iki yıl bu göreve devam etmiştir. 23 Kanunievvel 1311 / 4 Ocak 1896-11 Teşrinievvel 1312 / 23 Ekim 1896 tarihleri arasında Hariciye Nezareti Tabe'iyet Kalemi mülazımlığında memurluğa devam etmiştir. 11 Teşrinievvel 1312 / 23 Ekim 1896-20 Eylül 1315 / 2 Ekim 1899 arasında Hariciye Nezareti Tabe'iyet Kalemi hülefalığı yapmıştır. 20 Eylül 1315 / 2 Ekim 1899 ile 5 Mart 1316 / 18 Mart 1900 tarihlerinde Hariciye Nezareti Tabe'iyet Kalemi Evrak mümeyyizi olarak çalışmıştır. 5 Mart 1316 / 18 Mart 1900'den 1 Eylül 1324 / 14 Eylül 1908'e kadar aynı unvanla üç defa terfi etmiştir. 1 Eylül 1324 / 14 Eylül 1908 ile 26 Ağustos 1325 / 8 Eylül 1909 tarihleri arasında Hariciye Nezareti Tabe'iyet Kalemi 1. sınıf hülefalığı yapmıştır. 26 Ağustos 1325 / 8 Eylül 1909-17 Haziran 1329 / 30 Haziran 1913 arasında Hariciye Nezareti Tabe'iyet Kalemi mukayyitliği yaptıktan sonra 3 Ağustos 1329 / 16 Ağustos 1913'ten 30 Mayıs 1330 / 12 Haziran 1914'e kadar Savuçbulak 2. Sınıf Şehbenderliği yapmıştır. 4 Haziran 1330 / 17 Haziran 1914'ten 31 Teşrinievvel 1338 / 31 Ekim 1922'ye kadar Hoy ve Salmas 2. sınıf şehbenderliği görevini yerine getirmiş ve 1 Teşrinisani 1338 / 1 Kasım 1922-24 Şubat 1340 / 24 Şubat 1924 tarihleri arasında mazuliyet maaşı bağlanmıştır. 10 Mart 1340 / 10 Mart 1924 ile 18 Şubat 1341 / 18 Şubat 1925 tarihleri arasında Hariciye Nezareti İstanbul Murahhaslığı Hazine-i Evrak Müdürlüğü kitabetinde görev yaptıktan sonra 14 Mayıs 1341 / 14 Mayıs 1925'ten 31 Ağustos 1926'ya kadar Hemedan şehbenderliği yapmıştır.

Hemedan Başkonsolosluğu 1 Eylül 1926 tarihinde lağvedilmiştir¹⁸. Mehmet Nâil TUMAN 1 Eylül 1926 tarihinden itibaren mazuliyet maaşına bağlanmış ve 18 Haziran 1928 tarihinde emekliye ayrılmıştır. Emekliye ayrıldıktan sonra ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan "İstanbul Kütüphaneleri Tasnif Komisyonu" üyesi olarak çalışmıştır¹⁹.

¹⁸ Dışişleri Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı, 11 Aralık 2007 / PERD-I 10436.

¹⁹ Agâh Sırrı LEVEND, Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1988, c. I, s. 347.

4.1.5. Seyahatleri

Mehmet Nâil TUMAN mesleği gereği çeşitli şehirler ve coğrafyalarda ikamet etmiştir. Memuriyete başladığı ilk yer İstanbul'dur. Bu şehirde yirmi yıl kadar memuriyet hayatı sürmüştür. Devamında, İran'ın Batı Azerbaycan eyaletinde bir şehir olan eski adı Savuçbulak yeni adı ile Mahabad'da on ay kadar kalmıştır. Memuriyeti sebebi ile sekiz sene kadar yine aynı eyalette birbirine komşu iki şehir olan Hoy ve Salmas'ta bulunmuştur. Buradaki vazifelerinden sonra bir seneliğine tekrar İstanbul'a dönen Mehmet Nâil TUMAN; son memuriyetini on beş ay kadar Hemedan'da başkonsolos olarak tamamlamıştır. Emekli olduktan sonra İstanbul'da hayatını devam ettirmiştir.

4.1.6. Ölüm Tarihi ve Yeri

Mehmet Nâil TUMAN'ın vefat tarihi olarak bazı kaynaklar 10 Nisan 1958²⁰ senesini işaret etmiş olsalar da kendisine ait nüfus kayıt örneğine göre 2 Nisan 1958 tarihinde ölmüştür. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü'nde bu ad, soyad ve kimlik bilgilerine sahip herhangi bir şahsa rastlanılmamıştır. Defnedildiği yer henüz belli değildir.

4.2. Mehmet Nâil Tuman'ın Edebi Şahsiyeti

Emekli olduktan sonra İstanbul Kütüphaneleri Tasnif Komisyonu üyeliğinde bulunması göstermektedir ki kendisi kitap ve kütüphane meraklısı bir kişidir. 1928'de emekli olduğu ve 1958'de vefat ettiği düşünülürse uzun yıllar çeşitli kültür hizmetlerinde bulunmuş olduğu anlaşılmaktadır. Böyle bir kişinin sadece memuriyet hayatından sonra ilmî çalışmalara merak sarmaya başladığı düşünülemez. Kütüphanelerde tasnif çalışmalarında bulunarak ömrünün geri kalanını geçirmek önceden edinilmiş birtakım kültür, ilim ve birikim gerektirmektedir. Çünkü kitaplarla yakından ilgilenmek çok küçük yaşlarda kazanılması gereken bir alışkanlıktır.

Tuhfe-i Nâilî adlı eserinin mukaddimesinde belirttiği gibi amacı insanlara hizmet etmektir. Şairler bibliyografyası üzerine bir eser hazırlamayı düşünmüş ve

²⁰ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 182; Mehmet Nâil TUMAN, Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri, (Haz. Cemal KURNAZ- Mustafa TATCI) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 5; Agâh Sırrı LEVEND, Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1988, c. I, s. 347.

bunun hayata geçirilmesini Kalkandelenli Sabri Bey'den rica etmiştir²¹. Ancak Sabri Bey'in başka bir çalışmada yoğunlaşması ile bu görev Mehmet Nâil TUMAN'ın kendisine düşmüştür. İlk olarak, önceki şüara tezkirelerinde görülen gereksiz sözcüklerden eserini uzak tutarak; herkesin kolayca yararlanabileceği sade bir dil ile yazılmış bir başvuru kitabı olmasını amaçlamıştır²².

Mehmet Nâil TUMAN, Esad Efendi'nin Bâğçe-i Safâ-endûz gibi bazı eserleri istinsah etmiştir.

4.3. Mehmet Nâil Tuman'ın Eseleri

4.3.1. İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu

Mehmet Nâil TUMAN tarafından hazırlanmış İstanbul'da Milli Eğitim Basımevi'nde 1961 senesinde basılmıştır²³.

4.3.2. Türk Mûsikîsi Tarihi veya Türk Mûsikî-şinâsları Tarihi

Bu eser sekiz klasör halinde Cemal KURNAZ ve Mustafa TATCI'nın özel kitaplığında bulunmaktadır²⁴. Tamamlanamamış hâlde bulunup Tuhfe-i Nâilî düzenindedir²⁵. Müellif bu eserini, kaynaklardaki bilgileri tarayarak fişlemiş; yaşayanların hayat hikâyelerini kendi el yazısı ile toplamış fakat temize çekememiştir²⁶.

4.3.3. Tuhfe-i Nâilî

Divan şairlerinin kısa biyografilerini vermek için hazırlanmış, iki ciltten meydana gelen yazma bir eserdir. Biri müsvedde, ikisi temize çekilmiş olmak üzere toplam üç nüshası vardır²⁷.

²¹ Mehmet Nâil TUMAN, Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri, (Haz. Cemal KURNAZ- Mustafa TATCI) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 175.

²² a. g. e., s. 175.

²³ Agâh Sırrı LEVEND, Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1988, c. I, s. 498.

²⁴ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 183.

²⁵ a. g. e., s. 183.

²⁶ Mehmet Nâil TUMAN, Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri, (Haz. Cemal KURNAZ- Mustafa TATCI) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 5.

²⁷ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 182.

Tuhfe-i Nâilî'nin müsveddesi, bir yüzü kullanılmış yarım kâğıtların arka yüzüne mürekkep ve kurşun kalemlerle yazılarak meydana getirilmiştir²⁸. Bu yarım kâğıtlar dar kenarından ciltlenerek küçük ciltler halinde İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Enstitüsü Kütüphanesi'nde bulunmaktadır²⁹. Bu müsveddelerden “şın ش” harfini içine alan cildi kayıptır³⁰.

Eserin diğer iki nüshası eksiksiz olup Ankara Millî Kütüphane'de ve Türk Ansiklopedisi Kütüphanesinde'nde bulunmaktadır³¹. Ankara Millî Kütüphane'deki nüsha, Mehmet Nâil TUMAN'ın manevi kızı Bergüzar'ın eşi Mustafa GÜNERİ'den satın alınmıştır. Her iki nüshada da “mukaddime” sonundaki eserin bitiriliş tarihi olan 1 Cumâde'l-âhire 1368 / 31 Mart 1949 senesinin yazılı olduğu görülmektedir³².

İçinde toplam 6288 şairin biyografisini bulunduran³³ ve tıpkıbasımı Cemal KURNAZ-Mustafa TATCI tarafından yaptırılmıştır.

Mehmet Nâil TUMAN eserini hazırlarken kendisinin de söylediği gibi 72 farklı kaynaktan yararlanmışır. Her biyografinin sonunda faydalandığı eseri cilt ve sayfa numaraları ile kaydetmiştir. Böylelikle şairler hakkında daha ayrıntılı bilgi bulabilecek araştırmacılara büyük kolaylık sağlanmıştır. Yazar her zaman ilgili eserlerin tam adını yazmayıp tutarlı bir kısaltma da kullanmıştır³⁴.

Mehmet Nâil TUMAN eserini “Divan şairlerinin muhtasar biyografileri”ni yazma isteği ile hazırlamış olmasına rağmen tasavvuf ve âşık edebiyatına mensup şairlere de yer vermiştir³⁵.

Mehmet Nâil TUMAN, eserini hazırlarken yararlandığı kaynakların başında tezkireler gelmektedir³⁶. Yazar tezkirelere girmemiş, fakat kütüphanelerde divanlarına ya da şiirlerine rastlanılan şairlerin biyografilerini de eserine almıştır.

Mehmet Nâil TUMAN, çeşitli kaynaklarda yer alan bütün şairleri alfabetik sıra ile toplamıştır. Şairlerin doğum ve ölümlerini, buldukları memuriyetleri lakap

²⁸ a. g. e., s. 182.

²⁹ a. g. e., s. 182.

³⁰ a. g. e., s. 182.

³¹ a. g. e., s. 182.

³² a. g. e., s. 182.

³³ Mehmet Nâil TUMAN, Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri, (Haz. Cemal KURNAZ- Mustafa TATCI) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 6.

³⁴ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 182.

³⁵ Mehmet Nâil TUMAN, Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri, (Haz. Cemal KURNAZ- Mustafa TATCI) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 6.

³⁶ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Aysun EYDURAN, Şair Tezkireleri, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002, s. 182.

veya unvanları da özet bilgiler hâlinde vermiştir. Şairlerin şiirlerinden örnekler bulunmaktadır. Şair ile ilgili kaynaklarda çelişen ya da hatalı bilgiler varsa bunlar düzeltilmiştir.

4.3.3.1. Kaynakları ve Bu Kaynaklar Hakkında Yapılan Çalışmalar

1. Muallim Nâcî, Esâmî, İstanbul, 1324.
2. Ali Emîrî, Esâmî-i Şuarâ-yı Âmid, Yz. Millet Ktp. Ali Emîrî, 781/1. (Hasan Yılmaztürk, Esâmî-i Şuarâ-yı Âmid, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999.)
3. Ali Emîrî, Esâmî-i Şuarâ-yı Âmid, İstanbul, 1328 / 1912-1913.
4. Mehmed Esrâr Dede, Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye, İÜ Ktp. Yz. 89. (İlhan Genç, Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye, Ankara Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2000.)
5. Sahnâflar Şeyhi-zâde Es'ad Efendi Tezkiresi, Yz. Hususî Ktp.
6. Fâik Reşâd, Eslâf, İstanbul, 1312. (Şemsettin Kutlu, Eslâf (Eski Bilginler, Düşünürler, Şairler), 1001 Temel Eser, Tercüman Gazetesi Yayınevi, 1975.
7. Ebû İshâk İsmâîl Efendi-zâde Şeyhülislâm Es'ad Mehmed, Atrabü'l-âsâr fi-tezkireti'l-urefâil-edvâr, Yz. Hususî Ktp. (Hakkı Tekin, Şeyhülislam Es'ad Efendi ve Atrabü'l-âsâr fi tezkireti-l-urefâil-edvâr, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 1993.)
8. Abdurrahmân Efendi b. Hasan Edirnevî, Enîsü'l-müsâmirîn, Millet Ktp. Reşîd Efendi 616. (Abdurrahmân Hibrî, Enîsü'l-müsâmirîn (Edirne Tarihi 1360-1650), (Çev.: Ratip Kazancıgil), Edirne Valiliği Yayınları: 9, 1999.)
9. İsmâîl Belîğ, Nuhbetü'l-âsâr li-Zeyli Zübdeti'l-eş'âr, Üniversite Ktp. 1182. (İsmâîl Belîğ, Nuhbetü'l-âsâr li-Zeyli Zübdeti'l-eş'âr. (Hzl.: Abdülkerim Abdulkadiroğlu), Ankara Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1999).
10. Cârullah-zâde Beyânî Mustafâ, Beyânî Tezkiresi, Üniversite Ktp. 2568. (İbrahim Kutluk, Beyânî Mustafâ bin Carullah Tezkiretü's-şu'arâ, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1997; Aysun Sungurhan, Beyani Tezkiresi İnceleme-Tenkitli Metin, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1994.)
11. Müstakîm-zâde Süleymân Sa'de'd-dîn, Tuhfe-i Hattâtîn, İstanbul, 1928.
12. Cevdet Paşa, Târîh-i Cevdet, İstanbul, 1309. c. I-XII.

13. Hüseyin Ayvansarâyî, Hadîkatü'l-cevâmi', c. I-II, İstanbul, 1281.
14. Osmân-zâde Ahmed Tâib, Hadîkatü'l-vüzerâ, İstanbul, 1271.
15. Kınalı-zâde Hasan Çelebî, Tezkiretü's-şu'arâ, Süleymaniye Ktp. Halet Efendi 372. (İbrahim Kutluk, Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-şu'arâ, c. I-II, Ankara Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1989.)
16. Hoca Sa'de'd-dîn, Tâcü't-tevârih, c. I-II, İstanbul, 1279-1280. (İsmet Parmaksızoğlu, Hoca Sadeddin Efendi Tâcü't-tevârih, c. I-V, Ankara Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1999.)
17. Rif'at, Devhatü'l-meşâyih, İstanbul.
18. Râmiz, Âdâb-ı Zurafâ, Üniversite Ktp. 91. (Sadık Erdem, Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks-Sözlük, Ankara Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1994.)
19. Zehrimâr-zâde Seyyid Mehmed Rızâ, Tezkire-i Rızâ, İstanbul, 1316. (Gencay Zavotçu, Rıza Tezkiresi İnceleme-Metin, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1994.)
20. Riyâzî Mehmed, Riyâzu's-şu'arâ, Üniversite Ktp. 761.
21. Mîrzâ-zâde Sâlim, Tezkire-i Sâlim, İstanbul, 1315. (Cemal Karabaşoğlu, Salim ve Safayi Tezkireleriyle Vakayiu'l-fuzala'daki Musikişinaslara Dair Bilgiler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.)
22. Mehmed Süreyyâ Bey, Sicill-i Osmânî, c. I-IV, İstanbul, 1308-1311.
23. Ahmed Resmî, Sefînetü'r-rüesâ, İstanbul, 1269.
24. Silâh-dâr-zâde Mehmed Emîn, Silâh-dâr-zâde Tezkiresi, Millet Ktp. Ali Emîrî, 795.
25. Alî Enver, Semâ'-hâne-i Edeb, İstanbul, 1309.
26. Sehî Bey, Heşt Behişt, İstanbul, 1325.
27. Bağdâdli Şefkat, Tezkire-i Şu'arâ, Hususî Ktp.
28. Mecdî Efendi, Şakâyık-ı Nu'mâniyye Tercümesi, İstanbul, 1269.
29. Nev'î-zâde Atâyî, Şakâyık-ı Nu'mâniyye Zeyli, İstanbul, 1268. Süleymaniye Âşir Efendi, 649.
30. Sîmkeş-zâde Şeyh Mehmed, Şakâyık-ı Nu'mâniyye Zeyli, c. I, II, III, Üniversite Ktp. 81, 731, 732.
31. İsmet, Şakâyık-ı Nu'mâniyye Zeyli, Üniversite Ktp.

32. Mustafa Safâyî , Safâyî Tezkiresi, Hususî Ktp. (Pervin Çapan, Mustafa Safâyî Efendi Nûhbetü'l-âsâr min Fevâ'idü'l-eş'âr İnceleme-Metin-İndeks, Ankara Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005.)
33. İbnülemin Mahmûd Kemâl İnal, Son Asır Türk Şairleri, İstanbul, 1930-1942.
34. Şeyhülislâm Ârif Hikmet, Tezkiretü's şu'arâ, Millet Ktp. Ali Emîrî, 789.
35. Âşık Pîr Mehmed Çelebî, Meşa'irü's-şu'arâ, Millet Ktp. Pertev Paşa, 440, Ali Emîrî, 772.
36. Seyrek-zâde Kādî-asker Mehmed Âsım, Âsım Tezkiresi, Üniversite Ktp. 2401
37. Âsım, Âsım Târîhi, matbû'.
38. Enderûnî Âkif, Mir'ât-ı Şi'r, Millet Ktp. Ali Emîrî, 773.
39. Bursalı Tâhir Bey, Osmanlı Müellifleri, c. I-III, İstanbul, 1333-1342.
40. Cemâle'd-dîn Mehmed, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri, İstanbul İkdâm Mtb, 314.
41. İzzî, İzzî Târîhi, İstanbul, 1199.
42. Tayyâr-zâde Atâ Târîhi, İstanbul, 1293.
43. Meşihat Dâiresi, İlmîyye Sâl-nâmesi, İstanbul, 1334.
44. Bağdâdlı Ahdî Çelebî, Gülşen-i Şu'arâ, Hususî Ktp. (Süleyman Solmaz, Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâ'sı, Ankara Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005.)
45. Kâf-zâde Fâizî, Fâizî Tezkiresi, Nuruosmaniye Ktp. 3723.
46. Kâtib Çelebî, Fezleke-i Kâtib Çelebî, İstanbul, 1286-1297.
47. Fatîn, Tezkire-i Hâtimetü'l-eş'âr, İstanbul, 1271.
48. Tevfik Bey, Kâfile-i Şuarâ, İstanbul, 1290.
49. Şemseddîn Sâmî Bey, Kāmûsü'l-a'lâm, c. I-VI, İstanbul, 1889-1898.
50. Kâtib Çelebî, Keşfü'z-zunûn, c. I-II, İstanbul, 1943.
51. İsmail Paşa, Keşfü'z-zunûn Zeyli, c. I-II, MEB Yay. İstanbul, 1945-1947.
52. Güftî Alî, Teşrifâtü's-şuarâ, Millet Ktp. Ali Emîrî, 324. (Kâşif Yılmaz, Güftî ve Teşrifâtü's-şuarâsı, Ankara Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2001.)

53. Şâhîn Emîr-zâde Seyyid İsmâil Belîğ, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*, Bursa, 1302.
54. Kırım Hanı Şahbaz Giray Hân-zâde Halîm Giray, *Gülbün-i Hânân*, İstanbul, 1327.
55. Şeyh Fahre'd-dîn, *Gül-zâr-ı İrfân*, Millet Ktp. Ali Emîrî, 98.
56. Mustafa Âlî, *Kühü'l-ahbâr*, Üniversite Ktp. 377. (Mustafa İsen, *Kühü'l-ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Ankara Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 1994.)
57. Latîfî, *Tezkire-i Latîfî*, İstanbul, 1314. (Rıdvan Canım, *Latîfî Tezkiretü'ş-şu'arâ ve Tabsiratü'n-nuzamâ (İnceleme-Metin)*, Ankara Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2000.)
58. Rif'ât, *Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye*, c. I-VII, İstanbul, Mahmûd Bey Mtb. 1299-1300.
59. Mustafa Mücîb, *Mücîb Tezkiresi*, Hususî Ktp. (Kudret Altun, *Tezkire-i Mücîb İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin-Sözlük*, Ankara Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1997.)
60. Müstakîm-zâde Süleymân Sa'de'd-dîn, *Mecelletü'n-nisâb*, Süleymâniye Ktp. Hâlet Efendi 628.)
61. Âsım Bey-zâde Mehmed Sirâce'd-dîn, *Mecma'-ı Şu'arâ*, İstanbul, 1325. (Mehmed Sirâceddîn, *Mecma'-ı Şu'arâ ve Tezkire-i Udebâ*, (Hzl.: Mehmet Arslan), Sivas, 1994.)
62. Hamîd Vehbî, *Meşâhîr-i İslâm*, İstanbul, Mihran Mtb. 1301.
63. Nâimâ, *Nâimâ Târîhi*, İstanbul, c. I-VI, 1147-1280.
64. Üsküdarlı Şeyh Hasîb, *Vefeyât-ı Ekâbir-i İslâmiyye*, Millet Ktp. Ali Emîrî, 620.
65. Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*, Üniversite Ktp. 464, 539.
66. Mehmed Sâlih Yümnî, *Tezkire-i Şu'arâ-i Yümnî*, Millet Ktp. Ali Emîrî, 780. (Sadık Erdem, *Mehmed Sâlih Yümnî Tezkire-i Şuarâ-i Yümnî İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, İstanbul, Ağustos 1988, sy. 55, s. 85-112.)

67. İsmail Hakkı (Uzunçarşılı), Karesi Meşâhîri, c. I-II, İstanbul, 1342-1343. (İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Karesi Meşâhîri, (Hzl.: Mehmet Sarı-Ahmet Karaman), Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı Yayınları, Balıkesir, 1999.)

68. Emrullâh, Muhîtü'l-ma'ârif, İstanbul, İkdâm Mtb. 1901.

69. Mehmed Şem'î, İlâveli Esmârü't-tevârih, İstanbul, 1267.

70. Mehmed Muhibbî b. Fazlullâh b. Muhibbullâh, Hülâsatü'l-eser, c. I-IV, Mısır, 1284.

71. Sâkıb Dede, Sefîne-i Mevleviyye, c. I-III, Mısır, 1283.

72. Hüseyin Hüsâme'd-dîn, Amasya Târîhi, İstanbul, 1330/1935.

4.3.3.2. Meslek Gruplarına Göre Şairler

4.3.3.2.1. Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn: Muvakkıt-zâde Mehmed Nûrî Pertev Efendi (H.1159–1222/M.1746-1807).

4.3.3.2.2. Askerler: Binbaşî Sa'sa'-zâde Halîl Câzib Efendi (d. H.1250/M.1834), Binbaşî Hasan Cevrî Efendi (H.1220–1292/M.1805–1875), Kâim-i Makâm: Seyyid Mehmed Hâmid Efendi (d.H.1192/M.1778), Müşîr Süleymân Paşa (öl.H.1308/M.1890), Rumeli Ser-askeri Seyyid Alî Celâle'd-dîn Paşa (H.1170–1238/M.1756-1822), Dergâh-ı Âlî Çavuşu Beyânî-zâde Seyyidî Çelebî, Yeniçeri Belîğî (XV. yüzyıl), Yeniçeri Cerrâh-zâde Mehmed Efendi, Yeniçeri Mehmed-i Sâni Cân Memî Çelebî (öl.H.995/M.1586). Sipâhiler: Vardarî Mehmed Beg (öl.H.1304/M.1624), Mehmed Beg (öl.H.1030/M.1620), Mehmed Beg (öl.H.1027/M.1617), Cenânî (öl.H.1001/M.1592), Mehmed Hâletî-i Mevlevî (öl.H.1012/M.1603), Bağdâdlı Hâlî Beg, Mehmed Beyânî (XVI. yüzyıl).

4.3.3.2.3. Aşçıbaşî: Ahî-zâde Dervîş İsmâil Tâib (öl.H.1126/M.1714).

4.3.3.2.4. Attâr: Ahmed Câmî Efendi (öl.H.1270/M.1853).

4.3.3.2.5. A'zâlar: Maliye Meclisi A'zâsı Yûsuf Bahâ'e'd-dîn Beg (H.25 Cemaziye'l-evvel 1267–1334/M.1850–1915), Zaptiye Nezâreti Meclisi A'zâsı Moralı Alî Nâmık Paşa-zâde Mehmed Behcet Beg (XIX. yüzyıl), Meclis-i Vâlâ A'zâsı Hacı Hasan Tahsîn Beg (H.1215–1278/M.1800–M. 1861), İstinaf Mahkemesi A'zâsı Ahmed Tevfik Lâmih Efendi (H.1278–1341/M.1861–1922).

4.3.3.2.6. Basmacı: Civân Efendi (H.1160–1230/M.1747–1814).

4.3.3.2.7. Bestekâr: Hacı Mehmed Tâbî (öl.H.960/M.1552).

4.3.3.2.8. Beylerbeyleri: Abbâs Tâib Paşa, Acem (öl.H. Safer 1102/M.1690), Ahmed Cenâbî Paşa (öl.H.Ramazân 969/M.1561).

4.3.3.2.9. Cerîde-i Havâdis Muharriri Hâfız İsmâ'îl Müşfik Efendi (XIX. yüzyıl).

4.3.3.2.10. Cüz'-hân: Hâfız Behlûl Efendi (XVI. yüzyıl).

4.3.3.2.11. Defterdârlar: Çukadâr-zâde Câzim Efendi (öl.H.1286/M.1898), Mehmed Hâsib Efendi (öl.H.1130/M.1717), Hüsnî Efendi (öl.H.1182/M.1768), Mîr Tâcî (H.836–890/H. Muharrem 1432–1485). Acem Kılıcı Seyfî Mustafâ Efendi-zâde Mehmed Behçet Efendi (öl.H.1168/M.1755), Mehmed Tahsîn Beg (öl.H. Ramazân 1223/M.1808), Ahmed Hâlî Efendi.

4.3.3.2.12. Divan Efendileri: Ahmed Hâmî Efendi (H.1090–M.1160/H.1679–M.1747), Kâtib-zâde Mustafâ Sâkîb Efendi (öl.H.1129/M.1716).

4.3.3.2.13. Dîvân-ı Hümâyûn Piyâde Mukâbelecisi: Abdü'l-kâdir Zülfekâr (öl.H. Zi'l-kâ'de 1100/M.1688).

4.3.3.2.14. Doktorlar: Cenâb Şehâbe'd-dîn Beg (d.H.1286/M.1869), Abdu'llâh Cevdet Beg (d.H.1284/M.1869).

4.3.3.2.15. Emînler: Defterhâne Emîni Ahmed Tevfik Beg (d.H.1220/M.1805), Alay Emîni Hasan Servet Beg, Kâğıt Emîni İmâm-zâde Hâfız Post Mehmed Efendi (öl.H.1105/M.1693).

4.3.3.2.16. Evkaf Muhasebecisi: Süleymân Celâle'd-dîn Celâl Beg (H.1254–1308/1838–M.1890).

4.3.3.2.17. Güğümbaşı: Enderûnî Behcet Aga (XIX. yüzyıl).

4.3.3.2.18. Hâcegân: Dîvân-ı Hümâyûn Hâcesi İmâm-zâde Hâfız Post Mehmed Efendi (öl.H.1105/M.1693). Tâib Mehmed Çelebî (öl.H.1095/M.1683), İbrâhîm Cevrî Çelebî (öl.H.1065/M.1654), Serây Hâcesi Bostâncı-oglu veya Fistâncı-oglu Muslihu'd-dîn Halîfe (öl.H.950/M.1543), Cefâyî (XV. yüzyıl). Serây-ı Hümâyûn Yazı Hâcesi Seyyid Abdu'llâh Efendi-zâde Abdü'l-halîm Hasîb Efendi (öl.H.1173/M.1759). Sultan Hâcesi Bakâyî Efendi (XVI. yüzyıl).

4.3.3.2.19. Hakîm-başı: Kâdî-asker Mustafâ Behcet Efendi (H.1188–1249/M.1774–1833).

4.3.3.2.20. Hariciye Nezâreti İstişâre Odası Muavini: Abdü'l-kerîm Sâbit Beg (H.1280–1331/M.1863–1912).

4.3.3.2.21. Hattâtlar: Kādî Hacı Tâbî (öl.H.955/M.1548 veya H.970/M.1562), Enderûnlu Mustafâ Tevfik Efendi (H.1117–1175/M.1705–1761), Kâtib-zâde Mustafâ Sâkıb Efendi, (öl.H.1129/M.1716), Câmî'î, Enderûnlu Pazar-başı-zâde 'Osmân Servet Efendi (öl.H. Safer 1180/M.1766), Ahmed Senâî Efendi (öl.H.1145/M.1732), Rıdvân-zâde Mustafâ Cenâbî (XV. yüzyıl), İbrâhîm Cevrî Çelebî (öl.H.1065/M.1654), Seyyid Mehmed Hâkim Efendi (öl.H.1184/M.1770), Enserci-zâde Kîse-dâr Ahmed Hâmid Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1181/M.1767), Alî Tâbîî Efendi (XV. yüzyıl), Mîr Tâcî (H.836–890/M.1432–1485), Dervîş Hüsâm (öl.H.1100/M.1688), Yek-çeşm Mehmed Tûrâbî (öl.H.1131/M.1718), Tâcî Beg-zâde Kādî-asker Cafer Çelebî (öl.H.8 Receb 920/M.1514), Bostâncı-oglu veya Fistâncı-oglu Muslihu'd-dîn Halife (öl.H.950/M.1543), Yahyâ-zâde Enderûnî Hüseyin Celâl Beg (öl.H.982/M.1574), Seyyid Abdu'llâh Efendi-zâde Abdü'l-halîm Hasîb Efendi (öl.H.1173/M.1759).

4.3.3.2.22. Hazine-dâr, mütesellim: Şehlâ Mustafâ Tâib Efendi (öl.H.1122/M.1710).

4.3.3.2.23. Hülefâlar: Dîvân kalemi hülefâsı: Ahmed Cevdet Efendi (d.H.1233-M.1817/öl.XIX. yüzyıl), Şeyhî-zâde Abdü's-şekûr Efendi (öl.H.1220/M.1805). Sadâret mektûbî kalemi hülefâsı: Câvîd Beg (öl.H.1250/M.1834).

4.3.3.2.24. Din görevlileri (imamlar, hatîpler, vâizler, müftüler, müezzinler): Şeyh Ramazân Behiştî (öl.H.979/M.1571), Mehmed Pendî Çelebî (öl.H.1045/M.1635), Mustafâ Sâbit Efendi (öl.H.1180/M.1766), Hâfiz Hatîp Mustafâ Efendi, Habîbî Çelebî Efendi (XV. yüzyıl), Hadîdî (öl.H.968/M.1560), Şeyh Ahmed Efendi (öl.H.978/M.1570), Ümmî Sinân-zâde Şeyh Hasan Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1088/M.1677), Zâkir-zâde Şeyh Abdu'llâh Efendi (H.1008–1068/M.1599–1657), Tûrâbî, Şuayb Efendi (öl.H.930/M.1523), Tâce'd-dîn Efendi (öl.H. Safer 1109/M.1697), İbrâhîm Cevrî Efendi (H.1280–30 Ramazân 1344/M.1863–1924), Seyyid Mehmed Hâzık Efendi (H.1102–1177/M.1690–1763), Çelebî Efendi-zâde Ahmed Hâzım Efendi (XVIII. yüzyıl), Ca'fer (öl.H.1149/M.1639).

4.3.3.2.25. İpekçi: Harîrî (XV. yüzyıl).

4.3.3.2.26. Kādî-askerler: Bahâ'e'd-dîn-zâde Abdu'llâh Bahâyî Çelebî (öl.H.996/M.1587), Hakîm-başı Mustafâ Behcet Efendi (d.H.1188–22 Zi'l-hicce

1249/M.1774–1833), Hacı Hasan-zâde Muhyi'd-dîn Mehmed Câmî Efendi (H.796-911/M.1393–1505), Hacı Hasan Tahsîn Beg (H.1215– 11 Safer 1278/M.1800–1861), Seyyid Mehmed Tevfik Efendi (H. Receb 1242– 5 Şa'bân 1319/M.1826-1901), Abdul'llâh Hamdî Efendi.

4.3.3.2.27. Kādîlar, hâkimler, avukatlar: Mehmed Bahâ'e'd-dîn Beg (H.17 Muharrem 1261 – Receb 1335/M.1845–1916), Macuncu-zâde Mehmed Abdü'l-bâkî Bakâyî Çelebî, Cimri Çingâne (öl.H.2 Cemâziye'l-evvel 1003/M.1594), Kirişçi-zâde Hâfız Abdu'llâh Efendi (öl.H.25 Cemâziye'l-âhir 1128/M.1715), Mehmed Emîn Belîğ Efendi (öl.H.1174/M.1760), Alî Bahâr Efendi (öl.H.1228/M.1813), Alî Bahârî Efendi (öl.H.958/M.1551), Hasan Behcet Efendi (öl.H.1190/M.1776), Şeyh Ramazân Behiştî (öl.H.979/M.1571), Enfî Ahmed Beg (öl.H.1075/M.1664), Beyânî, Pîr Ahmed Efendi, Pîrî Reîs (öl.H.973/M.1565), Mehmed Pîrî Efendi (öl.H.1151/M.1738), Osmân-zâde Ahmed Tâib Efendi (öl.H.2 Ramazân 1136/M.1723), Hacı Tâbî (öl.H.955/M.1548), Sûfî-zâde Tâbî, Seyyid Mehmed Takıyyü'd-dîn Efendi (d.H.1200/M.1785), Şükrî Efendi-zâde Tevfik Efendi (XIII. yüzyıl), Alâ'e'd-dîn Sâbî Efendi (öl.H.1124/M.1712), İbrâhîm Efendi (öl.H. Receb 1062/M.1651). Mehmed Senâi Efendi (XVI. yüzyıl), Habîb-zâde Abdü'l-bâkî Câmî Çelebî (öl.H.1019/M.1610), İbrâhîm Efendi (öl.H.1161/M.1748), Seyyid Ebû Bekr Celâle'd-dîn Efendi (öl.H.1233/M.1817), Abdü'l-celîlî Efendi (XVI. yüzyıl), Karlı-zâde veyâ Hâce Mehmed Efendi-zâde Mehmed Cemâle'd-dîn Efendi (öl.H. Cemâziye'l-âhir 1262/M.1845), Zenbilli-zâde Muhyi'd-dîn Mehmed Cemâlî Efendi (öl.H.957/M.1550), Hânım-zâde Mehmed Efendi (öl.H.15 Ramazân 1085/M.1674), Mehmed Cemî Efendi (öl.H.1070/M.1659), Kādî-zâde Civânî (öl.H.950/M.1543), Civânî Efendi, Halîl Cevdet Efendi (öl.H.26 Rebîü'l-âhir 1209/M.1794), İbrâhîm Cevdet Efendi (XIX. yüzyıl), Mınık Alî Cevherî Efendi, Hısım Alî Çelebî (H.934–Receb 992/M.1527–1584), İbn-i Yemîn Cevherî (öl.H.999/M.1590), Mehmed Çeşmî Efendi (öl.H. Cemâziye'l-âhir 1044/M.1634), Defter-dâr-zâde Ahmed Hâiz Efendi (öl.H.1142/M.1729), Nefes-zâde Seyyid Mehmed Azîz Efendi (H.1091–Ramazân 1130/M.1680–1717), Hâsib Ahmed Efendi (öl.H.1166/M.1752), İbrâhîm Hâsım Efendi (öl.H.1151/M.1738), Sanavberî-zâde Abdu'llâh Hâletî Çelebî (öl.H.974/M.1566), Azmî-zâde Mustafâ Hâletî Efendi (H. Şa'bân 977–26 Şa'bân 1040/M.1569-1630), Acem-zâde Hâlî, Nüh Beg-zâde Enderûnlu Mehmed Tayfur

Hâmid Beg (öl.H.1232/M.1816), Evliyâ-zâde Alî Hâyız Efendi (öl.H.14 Rebü'l-evvel 1139/M.1726), Aşçı-zâde Hasan Çelebî (öl.H.942/M.1535), Kınalı-zâde Hasan Çelebî (H.953-Şevvâl 1012/M.1546-1602), Muîd Hasan Çelebî (öl.H.1024/M.1615), Egerci-zâde Hasan Hâtîfî Efendi (öl.H.1152/M.1739), Hasan ibn-i Alî (XVII. yüzyıl), Mü'min-zâde Seyyid Ahmed Hasîb Efendi (öl.H.1166/M.1752), Ahmed Hasîb Efendi (öl.H.1182/M.1768), Şerîf Mehmed Hasîbî Çelebî (öl.H.Receb 1044/M.1634), Hüseyin Efendi (öl.H.Şa'bân 1012/M.1603), Mehmed Senâî Çelebî (öl.H.970/M.1562), Ahmed Senâî Efendi (öl.H.1145/M.1732), Bostâncı-oglu veyâ Fistâncı-oglu Muslihu'd-dîn Halîfe (öl.H.950/M.1543), Kâdî Ebû Mehmed Mustafâ Cenâbî (XVI. yüzyıl), Yûsuf Cemâl Molla Beg (d.H.1284/M.1867).

4.3.3.2.28. Kahveci: Hasretî (H.1190-1231/M.1776-1815).

4.3.3.2.29. Kalyoncu: Mustafâ Peyrevî Çelebî (öl.H.1150/M.1737).

4.3.3.2.30. Kâri-i Mesnevî: Hatîb-zâde Abdü'l-bâkî Bakâyî Dede (öl.H.1000/M.1591), Mustafâ Çelebî (öl.H.971/M.1544), Dervîş Halîl Senâî (öl.H.950/M.1543).

4.3.3.2.31. Kâtipler: Abdu'llâh Belîğ Efendi, Ahmed Midhat Bahârî Beg (d.H.1295/M.1878), Mehmed Behcet Efendi (d.H.1309/M.1891), Hüseyin Behcetî Çelebî (öl.H.1095/M.1683), Beyânî (XV. yüzyıl), Mehmed Çâker Efendi (H.1205-Cemâziye'l-evvel 1274/M.1790-1857), Dervîş Hasan Gülşenî (XVI. yüzyıl), Pendî Osmân Çelebî (öl.H.1070/M.1659), Şeyh-zâde Hacı İsmâîl Pîrî Efendi (öl.H.25 Receb 1185/M.1771), Emru'llâh Aga-zâde Hasan Tahsîn Efendi (XIX. yüzyıl). Mustafâ Tûrâbî Efendi (XV. yüzyıl), Hasan Servet Efendi (H.1224-1285/M.1809-1868), Şâhîn Emîr Aga-zâde Seyyid İsmâîl Belîğ Efendi (H.1079-22 Ramazân 1142/M.1668-1729), Süreyyâ Beg (öl.H. Cemâziye'l-evvel 1310/M.1892 Alî Cânib Beg (d.H.1303/M.1883), Mahmûd Celâle'd-dîn Efendi (H.1293-21 Teşrîn-i evvel 1311/M.1876-1892), Recâî-zâde Ahmed Cevdet Efendi (öl.H.1247/M.1831), Hâfız Mustafâ Çelebî (XVII. yüzyıl), Hâmî Efendi (öl.H.1258/M.1842), Hasan Hüsni Efendi (öl.H.1245/M.1829), Mehmed Hüsni Efendi (H.1267-1306/M.1850-1888), Hüseyin Nâzım Efendi (d.H.1244/M.1828), Süleymân Sâkıb Efendi (öl.H.1275/M.1858), Cenânî Efendi (öl.H.1004/M.1595), Enderûnlu Pazar-başı-zâde Osmân Servet Efendi (öl.H. Safer 1180/M.1766).

4.3.3.2.32. Mabeynci: Câvîd Ahmed Beg (XVIII. yüzyıl).

4.3.3.2.33. Macuncu: Seyyid Sübûtî (öl.H.950/M.1543).

4.3.3.2.34. Mektupçular: Mehmed Behcet Efendi (H.1244–1296/M.1828-1878), Hasan Behcet Efendi (öl.H.1190/M.1776), Hasan Tevfik Efendi (H. Muharrem 1252–15 Cemâziye'l-âhir 1326/M.1837–1908), Recâî-zâde Mehmed Celâl Beg (H. Receb 1254–11 Safer 1300/M.1838–1882), İbrâhîm Hâlet Beg (H.1253–H.9 Rebîü'l-âhir 1295/M.1837–1878), Recâî-zâde Mehmed Hassân Beg (öl.H.1257/M.1841).

4.3.3.2.35. Me'murlar: Bahâ'e'd-dîn Ahmed Efendi (H.1289–Rebîü'l-âhir 1342/M.1872–1923), Mehmed S'adu'llâh Cemîl Beg (d.H.1241/M.1825), Hayru'llâh Tâce'd-dîn Efendi (d.H.1300/M.1882).

4.3.3.2.36. Muallimler: Kâtib-zâde Mehmed Behcet Beg (d.H.1306/M.1888), Hâfız Behlûl Efendi (XVI. yüzyıl), Hacı Mustafâ Cemîl Beg (H.1282-10 Cemâziye'l-evvel 1347/M.1865-1928), Cenâb Muhyi'd-dîn Beg (d.1 Ağustos 1308/M.1888),

4.3.3.2.37. Mutasarrıf: Abdu'llâh Celâle'd-dîn Paşa (H.1263–30 Rebîü'l-evvel 1321/M.1846–1903).

4.3.3.2.38. Mücellid: Seyyid Alî Çâkerî (H.1080-1160/M.1669–1747).

4.3.3.2.39. Müderrisler: Öreke-zâde Mustafâ Belîğ Efendi (H.1086–27 Ramazân 1117/M.1675–1705), Abdu'llâh Belîğ Efendi, Mustafâ Behcet Efendi, (öl.H. Zî'l-hicce 1181/M.1767), Fahre'd-dîn-zâde Seyyid 'Alî Behcet Efendi (öl.H. Şevvâl 1197/M.1782), Mehmed Beg, Vardarî Mehmed Beg (öl.H.1034/M.1624), Mehmed Beyânî Efendi, Koca Halîl Paşa-zâde İbrâhîm Tâib Efendi (öl.H.20 Safer 1109/M.1697), Tevfik Efendi (öl.H.1010/M.1601), İgci-zâde Mustafâ Tevfik Efendi (öl.H.1271/M.1859), Seyyid Mehmed Sâkîb Efendi (H.1149-1269/M.1736-1852), Mehmed Çelebî (öl.H.1028/M.1618), Seyrek-zâde Seyyid Mehmed Câzim (öl.H.8 Şevvâl 1138/M.1725), Yegân-zâde Celâl Efendi (öl.H. Receb 1020/M.1611), Mustafâ Cenânî Çelebî (öl.H.4 Muharrem 1004/M.1595), Ahmed Cevdet Efendi (H. Zî'l-hicce 1289–15 Receb 1344/M.1872–1925), Cevherî Çelebî, Hâfız-ı Acem, Hâfızü'd-dîn Mehmed Efendi (öl.H.957/M.1550), Hüseyin Hâmid Efendi (öl.H.1180/M.1766), Hâmid Mehmed Efendi (öl.H. Safer 1300/M.1882), Bedrî Hüseyin Hâmid Efendi (öl.H.1201/M.1786), Ahmed Habrî Çelebî (öl.H.25 Cemâziye'l-evvel 1025/M.1616), Ahî-zâde Hasan Efendi (öl.H. Zî'l-hicce 997/M.1588), Seyyid Abdu'llâh Efendi-zâde Abdü'l-halîm Hasîb Efendi

(öl.H.1173/M.1759), Güzelce Rüstem Paşa-zâde Hüseyin Hasîbî Efendi (öl.H.1023/M.1614).

4.3.3.2.40. Müdürler: Darü'l-fünûn Müdürü Hâce Hasan Tahsîn Efendi (H.1228–6 Şa'bân 1298/M.1813–1880), Petrol ve Benzin İnhisârı Müdürü Cemâl Nâbedîd Beg (d.H.1285/M.1868).

4.3.3.2.41. Müfettiş: Fahre'd-dîn-zâde Seyyid Alî Efendi (öl.H.2 Şevvâl 1197/M.1782).

4.3.3.2.42. Mühür-dârlar: Mustafâ Aga (öl.H.1125/M.1713), Enserci-zâde Kîse-dâr Ahmed Hâmid Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1181/M.1767).

4.3.3.2.43. Müverrihler: Hüseyin Behcetî Çelebî (öl.H.1095/M.1683), Ebû Mehmed Mustâfâ Cenâbî.

4.3.3.2.44. Nakkâşlar: Acem Belîğî (XVI. yüzyıl), Acem Penâhî (XVI. yüzyıl).

4.3.3.2.45. Nişancılar: Mehmed Saîd Hâlet Efendi (öl.H.25 Safer 1238/M.1822), Tâcî Beg-zâde Cafer Çelebî (öl.H.8 Receb 920/M.1514).

4.3.3.2.46. Sancak beyleri: Karışdıranlı Süleymân Beg-zâde Ahmed Sinân Çelebî (öl.H.977/M.1569), Sinân Beg (XV. yüzyıl), Câmî'-i Mısırî (XVI. yüzyıl).

4.3.3.2.47. Sarrâf: Sarrâf Bîdârî (öl.H.968/M.1560).

4.3.3.2.48. Sarıkçıbaşı: Enderûnlu Mustafâ Sâkıb Efendi (öl.H.1258/M.1842).

4.3.3.2.49. Şeyhü'l-İslâm: Seyyid Yahyâ Tevfik Efendi (H.1128–22 Receb 1205/M.1716–1790).

4.3.3.2.50. Terziler: Senâî Çelebî (XVII. yüzyıl), Merzifonlu Siyâbî.

4.3.3.2.51. Teymürçi (Demirci): Hadîdî (öl.H.1230/M.1814).

4.3.3.2.52. Tophâneci-başı: Enderûnlu Dervîş Câmî Beg (XVI. yüzyıl).

4.3.3.2.53. Türbedâr: Hâfız Mehmed Sebâte'd-dîn Efendi (H.1262–20 Zi'l-hicce 1321/M.1845-1903).

4.3.3.2.54. Valiler: İbrâhîm Edhem Pertev Paşa (H.1240–7 Zi'l-kade 1289/M.1824–1872), Ramazân-zâde Pîrî Paşa (öl.H.970/M.1562), Müderris-zâde Takıyyü'd-dîn Mehmed Paşa (öl.H.10 Ramazân 1310/M.1892), Aga Abdu'llâh Paşa-zâde Hüseyin Hüsni Paşa (öl.H.Cemâziye'l-evvel 1186/M.1772), Hüseyin Hüsni Paşa (öl.10 Cemâziye'l-âhir 1294/M.1877).

4.3.3.2.55. Vak'a-nüvîsler: Hasan Behcet Efendi (öl.H.1190–M.1776), Muvakkıt-zâde Mehmed Nûrî Pertev Efendi (H.1159–1222/M.1746–1807), Seyyid Mehmed Hâkim Efendi (öl.H.1184/M.1770).

4.3.3.2.56. Şair şehzadeler ve hânlar: Şeh-zâde Cem (H.4 veya 7 Safer 864-9 Cemâziye'l-evvel 900/M.1459-1494), Şeh-zâde Cihângîr (H.937-Zi'l-hicce 960/M.1530-1552), Şeh-zâde Korkud (H.872 veya 874-918/M.1467 veya 1469-1512), Dağıstan Hânı Mehmed Hasan Hân (öl.H.1247/M.1831).

4.3.3.3. Yüzyıllara Göre Şairler

4.3.3.3.1. XIII. yüzyıl şairleri: Es'ad Bahâ Efendi (öl.H.622/M.1225), Tûrâbî Baba, Hacı Alî, Şükrî Efendi-zâde Tevfîk Efendi, Celâle'd-dîn Mehmed Rûmî (H.604–2 Cemâziye'l-âhir 672/M.1207–1273).

4.3.3.3.2. XIV. yüzyıl şairleri: Celâle'd-dîn Argun (öl.H.775/M.1373), Bâyezîd Cemâl.

4.3.3.3.3. XV. yüzyıl şairleri: Beyânî, Yaya-başî-zâde Piyâsî Çelebî, Şeyh Pîr Muhammed Bahâ'e'd-dîn (öl.H.879/M.1474), Alî Tâbiî Efendi, Mîr Tâcî (H.836-Muharrem 890/M.1432–1485), Mustafâ Tûrâbî Efendi, Temennâyî, Kara Murâd Paşa-zâde Tîgî Beg, Hasan Efendi, Hacı Hasan-zâde Muhyî'd-dîn Mehmed Câmî Efendi (H.796- 911/M.1393-1505), Molla Câmî, Nûre'd-dîn Abdu'r-rahmân Câmî (H.817–17 Muharrem 898/M.1414–1492), Tâcî Beg-zâde Ca'fer Çelebî (öl.H.8 Receb 920/M.1514), Serây Hâcesi Cefâyî, Edirneli Celîlî, Bursalı Celîlî, Şeh-zâde Cem (H.4 veya 7 Safer 864–9 Cemâziye'l-evvel 900/M.1459-1494), Şeyh Cemâl Efendi (öl.H.899/M.1493), Hurrem Cemâlî, Rıdvân-zâde Mustafâ Cenâbî, Cenânî Çelebî (öl.H.900/M.1494), Kâdî Cihânî, Cihânî, Sinân Beg, Molla Hamdî, Habîb Efendi (öl.H.902/M.1496), Acem Habîbî, Harîrî, Hacı Harîmî, Şeh-zâde Korkud (H.872 veya 874-918/M.1467 veya 1469-1512), Şeyh Abdu'r-rahmân Hüsâmî Çelebî, Hassân, Dervîş Hasan-ı Rûmî, Hasan Paşa.

4.3.3.3.4. XVI. yüzyıl şairleri: Hatîb-zâde Abdü'l-bâkî Bakâyî Dede (öl.H.1000/M.1591), Macuncu-zâde Mehmed Abdü'l-bâkî Bakâyî Çelebî (öl.H.2 Cemâziye'l-evvel 1003/M.1594), Dursun Efendi-zâde Abdü'l-bâkî Efendi (H.950-8 Ramazân 1015/M.1543–1606), Bakâyî Efendi, Acem Belîgî, Bahâ'e'd-dîn-zâde Abdu'llâh Bahâyî Çelebî (öl.H.996/M.1587), Bahâ'e'd-dîn Efendi, Alî Bahârî Efendi

(öl.H.958/M.1551), Karışdıranlı Süleymân Beg-zâde Ahmed Sinân Çelebî (öl.H.977/M.1569), Şeyh Ramazân Behiştî (öl.H.979/M.1571), Hâfiz Behlûl Efendi, Şeyh Kemâl-oglu Beyânî (öl.H.960/M.1552), Cârü'llâh-zâde Şeyh Mustafâ Beyânî Efendi (öl.H.1006/M.1597), Mehmed Beyânî, Sarrâf Bîdârî (öl.H.968/M.1560), Kalender Bey'atî (öl.H.1000/M.1591), Hüseyin Efendi (öl.H.1012/M.1603), Mevlevî Dervîş Pervâne (öl.H.950/M.1543), Mustafâ Çelebî (öl.H.971/M.1544), Rûm-ililî Penâhî, Acem Penâhî, Peyâmî, Ramazân-zâde Pîrî Paşa (öl.H.970/M.1562), Pîr Ahmed Efendi (öl.H.973/M.1565), Hacı Mehmed Tâbî (öl.H.960/M.1552), Dervîş Tâbî Çelebî (öl.H.960/M.1552), Kâdî Hattât Hacı Tâbî (öl.H.955 veya 970/M.1548-1562), Şuayb Efendi (öl.H.930/M.1523), Temerrüd Hacı Alî Paşa, Tevfik Efendi (öl.H.1010/M.1601), Mehmed-i Sâni Cân Memî Çelebî (öl.H.995/M.1586), Seyyid Sübûtî (öl.H.950/M.1543), Dervîş Hâlîl Senâî (öl.H.950/M.1543), Mehmed Senâî Çelebî (öl.H.970/M.1562), Mehmed Senâî Efendi, Senâî Çelebî, Kâdî Habîb-zâde Abdü'l-bâkî Câmî Çelebî (öl.H.1019/M.1610), Câmî-i Mısrî, Enderûnlu Dervîş Beg, Cüdâyî Çelebî (öl.H.968/M.1560), Tâcî-zâde Bâlî Çelebî, Bostâncı-oglu veyâ Fistâncı-oglu Muslihu'd-dîn Halîfe (öl.H.950/M.1543), Yahyâ-zâde Enderûnî Hüseyin Celâl Beg (öl.H.982/M.1574), Yegân-zâde Celâl Efendi (öl.H. Receb 1020/M.1611), Hâmidî-zâde Abdü'l-celîl (öl.H.971/M.1563), Akhisarlı Abdü'l-celîl Efendi, Kastamonulu Abdü'l-celîl Efendi, Zenbîlî-zâde Muhyî'd-dîn Mehmed Cemâlî Efendi (öl.H.957/M.1550), Defter-dâr-zâde Ahmed Cemâlî Çelebî (öl.H.991/M.1583), Cemîlî (H.870-950/M.1465-1543), Ahmed Cenâbî Paşa (H. Ramazân 969/M.1561), Ebû Mehmed Mustafâ Cenâbî, Sipâhî Cenânî (öl.H.1001/M.1592), Cenânî Efendi (öl.H.1004/M.1595), Mustafâ Cenânî Çelebî (öl.H.4 Muharrem 1004/M.1595), Cenânî Çelebî, Civânî Çelebî (öl.H.950/M.1543), Kâdî-zâde Civânî (öl.H.950/M.1543), Harrât-zâde Cevrî İbrâhîm Efendi (öl.H.994/M.1585), Şeyh Bâlî Efendi (öl.H. Zi'l-ka'de 980/M.1572), Mınık Alî Cevherî Efendi (H.934-Receb 992/M.1527-1584), İbn-i Yemîn Cevherî (öl.H.999/M.1590), Şeh-zâde Cihângîr (H. 937-Zi'l-hicce 960/M.1530-1552), Şeyh Yek-çeşm Ahmed Efendi (öl.H.978/M.1570), Serezli Hâfiz (öl.H.940/M.1533), Konyalı Mesnevî-h'ân (öl. H. 950 / M. 1543), Hâfiz-ı Acem Hâfizü'd-dîn Mehmed Efendi (öl.H.957/M.1550), Sanavberî-zâde Abdu'llâh Hâletî Çelebî (öl.H.974/M.1566), Seyyid Mehmed Hâletî Efendi (H. 960-989/M.1552-1581),

Mehmed Hâletî-i Mevlevî (öl.H.1012/M.1603), Âişe Hubbî Hâtun (öl.H.988/M.1589), Hadîdî (öl.H.968/M.1560), Abdü'l-celîl Efendi (öl.H.940/M.1533), İbrâhîm Harîmî Beg, Dervîş Hasan Gülşenî, Hasbî, Aşçı-zâde Hasan Çelebî (öl.H.942/M.1535), Ahî-zâde Hasan Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 997/M.1588), Muîd Hasan Çelebî (öl.H.1024/M.1615), Seyyid Hasan (H.960-1024/M.1552-1615), Güzelce Rüstem Paşa-zâde Hüseyin Hasîbî Efendi (öl.H.1023/M.1614), Hüseyin Efendi (öl.H.Şa'bân 1012/M.1603).

4.3.3.3.5. XVII. yüzyıl şairleri: Bülbül, Öreke-zâde Mustafâ Belîğ Efendi (H.1086-27 Ramazân 1117/M.1675-1705), Kirişçi-zâde Hâfız Abdu'llâh Efendi (öl.H.25 Cemâziye'l-âhir 1128/M.1715), Kara Bostân Çelebî (öl.H.1117/M.1705), Şeyhü'l-islâm Mehmed Efendi (H.1004-12 Safer 1064/M.1595-1653), Müneccim-başı Hasan Çelebî (öl.H.Safer 1071/M.1660), Hüseyin Behcetî Çelebî (öl.H.1095/M.1683), Enderûnî Behcet Efendi, Müderris Vardarî Mehmed Beg (öl.H.1034/M.1624), Mehmed Beg (öl.H.1030/M.1620), Enfî Ahmed Beg (öl.H.1075/M.1664), Ya'kûb Efendi-zâde Şeyh Mehmed Efendi (öl.H.17 Cemâziye'l-evvel 1076/M.1665), Zâkir-zâde Şeyh Abdu'llâh Efendi (H.1008-Muharrem 1068/M.1599-1657), Moralı Süleyman Penâh Efendi, Mehmed Pendî Çelebî (öl.H.1045/M.1635). Pendî Osmân Çelebî (öl.H.1070/M.1659), Dervîş Îsâ Pîrî (öl.H.1050/M.1640), Tâib Mehmed Efendi (öl.H.1095/M.1683), Câyî-zâde Mehmed Tâib Çelebî (öl.H.1126/M.1714), Abbâs Tâib Paşa (öl.H. Safer 1102/M.1690), Şehlâ Mustafâ Tâib Efendi, (öl.H.1122/M.1710), Ahî-zâde Dervîş İsmâîl Tâib (öl.H.1126/M.1714), İbrâhîm Tâib Efendi, Dervîş Tâib Ahmed Dede (öl.H.1100/M.1688), Tâce'd-dîn Efendi (öl.H.1109/M.1697), Mahmûd Tecellî Çelebî (öl.H.1060 veya 1066/M.1650 veya 1655), Abdü'l-kâdir Zülfekâr (öl.H. Zi'l-ka'de 1100/M.1688), Mehmed Tahsîn Beg (öl.H. Ramazân 1223/M.1808), Mevlevî Türâbî, Mehmed Beg (öl.H.1027/M.1617), Darb-hâne Emîni-zâde Başyazıcı Tîgî Beg, Kâdî Alâ'e'd-dîn Sâbî Efendi (öl.H.1124/M.1712), İbrâhîm Efendi (öl.H. Receb 1062/M.1651), Mehmed Çelebî (öl.H.1028/M.1618), Şeyh Câhidî Ahmed Efendi (öl.H.1070/M.1659), Azîz Efendi-zâde (H.1050-Receb 1104/M.1640-1692), Ca'fer (öl.H.1149/M.1639), Hânım-zâde Mehmed Efendi (öl.H.15 Ramazân 1085/M.1674), Mehmed Cem'î Efendi (öl.H.1070/M.1659), Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi (öl.H.23 Cemâziye'l-evvel 1075/M.1664), Ahmed Cünûnî Dede (öl.H.1030/M.1620), Mustafâ Civânî Efendi (öl.H. Şa'bân 1027/M.1617), Ahmed Cûdî Çelebî (öl.H. Rebîü'l-âhir

1112/M.1700), İbrâhîm Cevrî Çelebî (öl.H.1065/M.1654), Mustafâ Aga (öl.H.1125/M.1713), Enderûnî Hazîneli Cihâdî Beg, Mehmed Çeşmî Efendi (öl.H. Cemâziye'l-âhir 1044/M.1634), Enderûnlu Atmacacı Kîlârî Hacı Beg, Mü'ezzin-zâde Sadr-ı A'zam Dâmâd Hâfız Ahmed Paşa (öl.H. 19 Receb 1041/M.1631), Hâfız Mahmûd Efendi (öl.H.1045/M.1635), Mustafâ Çelebî Haylî Hâfız (öl.H.1065/M.1654), Südci-zâde Dervîş Hâfız Abdü'l-latif Ümmî Sinân-zâde Hâfız (öl.H.1100/M.1688), İmam-zâde Hâfız Post Mehmed Efendi (öl.H.1105/M.1693), Hâfız Mustafâ Çelebî, Hâfız Çelebî, Azmî-zâde Mustafâ Hâletî Efendi (H. Şa'bân 977-26 Şa'bân 1040/M.1569-1630), Ahmed Habrî Çelebî (öl.H.25 Cemâziye'l-evvel 1025/M.1616), Ahmed Hicâzî Efendi (öl.H.1040/M.1631), Dervîş Hicâzî (öl.H.1080/M.1669), Abdu'llâh Harîmî Çelebî (öl.H.1066/M.1655), Dervîş Hüsâm (öl.H.1100/M.1688), Hacı Halîl-zâde Şeyh Hüsâme'd-dîn Efendi (öl.H.1042/M.1632), Ümmî Sinân-zâde Şeyh Hasan Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1088/M.1677), Hasan ibn-i Alî, Şeyh Mevlevî Seyyid Mehmed Hasîb Dede (öl.H.1121/M.1709), Şerîf Mehmed Hasîbî Çelebî (öl.H. Receb 1044/M.1634).

4.3.3.3.6. XVIII. yüzyıl şairleri: Halîl Basîrî Efendi, Kâtib-zâde Bakâyî (öl.H.1200/M.1758), Terzi-başı-zâde Enderûnlu Bekr Aga, Şâhîn Emîr Aga-zâde Seyyid İsmâîl Belîğ Efendi (H.1079-22 Ramazân 1142/M.1668-1729), Hâfız Nisârî-zâde Abdu'llâh Efendi (öl.H.1157/M.1744), Mehmed Emîn Belîğ Efendi (öl.H.1174/M.1760), Benal Nevzâd Hanım (öl.H.1319/M.1901), Şeyh Mehmed Bahâ'e'd-dîn Beg (öl.H.1138/M.1725), Âlî Bahâr Efendi (öl.H.1228/M.1813), Acem Kılıcı Seyfî Mustafâ Efendi-zâde Mehmed Behcet Efendi (öl.H.14 Zi'l-ka'de 1168/M.1754), Mustafâ Behcet Efendi (öl.H.1181/M.1767), Fahre'd-dîn-zâde Seyyid Alî Behcet Efendi (öl.H.2 Şevvâl 1197/M.1782), Hasan Behcet Efendi (öl.H.1190/M.1776), Şeyh Mustafâ Sa'de'd-dîn Behiştî Efendi (öl.H.1178/M.1764), Muvakkıt-zâde Mehmed Nûrî Pertev Efendi (H.1159-1222/M.1746-1807), Beyrutlu Pîr (öl.H.1227/M.1812), Mehmed Pîrî Efendi (öl.H.1151/M.1738), Şeyh-zâde Hacı İsmâîl Pîrî Efendi (öl.H.25 Receb 1185/M.1771), Mustafâ Peyrevî Çelebî (öl.H.1150/M.1737), Osmân-zâde Ahmed Tâib Efendi (öl.H.2 Ramazân 1136/M.1723), Yek-çeşm Mehmed Tûrâbî (öl.H.1131/M.1718), Emîr Efendi-zâde Dervîş Ömer (öl.H.1139/M.1726), Enderûnlu Mustafâ Tevfik Efendi Çıkrık Birâderi (H.1117-22 Muharrem 1175/M.1705-1761), Seyyid Yahyâ Tevfik Efendi (H.1128-22 Receb 1205/M.1716-1790), Dellâl-zâde Mehmed Tevfik Efendi, Mustafâ Sâbit

Efendi (öl.H.1180/M.1766), Kâtib-zâde Mustafâ Sâkîb Efendi (öl.H.1129/M.1716), Mustafâ Sâkîb Dede (öl.H.1148/M.1735), Enderûnlu Pazar-başı-zâde Osmân Servet Efendi (öl.H. Safer 1180/M.1766), Ahmed Senâî Efendi, Sadr-ı A'zam Dal-taban Mustafâ Paşa Dâmâdı (öl.H.1145/M.1732), Hasan Senâî Efendi (öl.H.1151/M.1738), Şeyh Alî Senâî Efendi (öl.H.1151/M.1738), Seyrek-zâde Seyyid Mehmed Câzim (öl. H.8 Şevvâl 1138/M.1725), Ahmed Câmî Efendi (H.1125-1215/M.1713-1800), Câvid Ahmed Beg, İbrâhîm Efendi (öl.H.1161/M.1748), Şeyh Mehmed Cezmî Efendi (öl.H.1168/M.1754), Şeyh Seyyid Mehmed Cemâle'd-dîn Efendi (öl.H.1164/M.1750), Civân Efendi (H.1160-1230/M.1747-1814), Halîl Cevdet Efendi (öl.H. Rebû'l-âhir 1209/M.1794), Dâye-zâde Cevrî Efendi, İbrâhîm Cehdî Efendi (H.1185-1206/M.1771-1789), Seyyid Alî Çâkerî (H.1080-1160/M.1669-1747), Defter-dâr-zâde Ahmed Hâiz Efendi (öl.H.1142/M.1729), Mehmed Efendi, Seyyid Mehmed Hâzık Efendi (H.1102-1177/M.1690-1763), Nefes-zâde Seyyid Mehmed Azîz Efendi (H.1091-Ramazân 1130/M.1680-1717), Çelebî Efendi-zâde Ahmed Hâzım Efendi, Mehmed Hâsib Efendi (öl.H.1130/M.1717), Hâsib Ahmed Efendi (öl.H.1166/M.1752), Köprülü-zâde Es'ad Paşa (öl.H.1139/M.1726), Galatalı Hâfız Efendi (öl.H.1157/M.1744), Hâfız-ı Mevlevî (öl.H.1198/M.1783), Kömürçi-zâde Hâfız Mehmed Efendi (öl.H.1218/M.1803), Hâfız Ebû Bekr Dede (öl.H.1218/M.1803), Altuncı-zâde Hâfız Efendi, Seyyid Mehmed Hâkim Efendi (öl.H.1184/M.1770), Şeyhî-zâde Abdü's-şekûr Efendi (öl.H.1220/M.1805), Ubeydu'llâh Hâmid Efendi (öl.H.Rebû'l-evvel 1152/M.1739), Hüseyin Hâmid Efendi (öl.H.1180/M.1766), Enserci-zâde Kîse-dâr Ahmed Hâmid Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1181/M.1767), Enderûnlu Mehmed Hâmid Beg (H.1151-1192/M.1738-1778), Seyyid Mehmed Hâmid Efendi (öl.H.1192/M.1778), Bedrî Hüseyin Hâmid Efendi (öl.H.1201/M.1786), Evliyâ-zâde Alî Hâyız Efendi (öl.H.14 Rebû'l-evvel 1139/M.1726), Ahmed Hâmî Efendi (H.1090-1160/M.1679-1747), Habîb Dede (öl.H.1153/M.1740), Hadîdî (öl.H.1230/M.1814), Şeyh Hüsâmî Ahmed Efendi (öl.H.1168/M.1754), Hasretî (H.1190-1231/M.1776-1815), Egerci-zâde Hasan Hâtifî Efendi (öl.H.1152/M.1739), Hüsni Efendi (öl.H.1182/M.1768), Aga Abdu'llâh Paşa-zâde Hüseyin Hüsni Paşa (öl.H. Cemâziye'l-evvel 1186/M.1772), Hüsni, Dervîş Seyyid Mehmed Hasîb-i Mevlevî (öl.H.1132/M.1719), Uşşâkî-zâde Seyyid Hasîb İbrâhîm Efendi (H.1075-2 Şevvâl 1136/M.1664-1723), Mü'min-zâde Seyyid Ahmed Hasîb Efendi (öl.H.1166/M.1752), Seyyid Abdu'llâh Efendi-zâde Abdü'l-halîm

Hasîb Efendi (öl.H.1173/M.1759), Ahmed Hasîb Efendi (öl.H.1182/M.1768), Çorumî-zâde Dervîş Efendi (öl.H.1199/M.1784).

4.3.3.3.7. XIX. yüzyıl şairleri: Şeyh-zâde Hacı Bekr Beg (öl.H.1248/M.1832), Yûsuf Bahâ'e'd-dîn Beg (H.25 Cemâziye'l-evvel 1267-12 Şevvâl 1334/M.1850-1915), Şeyh Behcet Alî Efendi (öl.H.1238/M.1822), Hakîm-başı Kâdî-asker Mustafâ Behcet Efendi (H.1188-22 Zi'l-hicce 1249/M.1774-1833), Mehmed Behcet Efendi (H.1244-1296/M.1828-1878), Enderûnî Behcet Aga, Moralı Alî Nâmık Paşa-zâde Mehmed Behcet Beg, Kâtib-zâde Mehmed Behcet Beg (d.H.1306/M.1888), Mehmed Behcet Efendi (d.H.1309/M.1891), Seyyid Mehmed Saîd Pertev Paşa (H.1200-Şa'bân 1253/M.1785-1837), Müderris-zâde Mustafâ Pertev Efendi (öl.H.1276/M.1859), İbrâhîm Edhem Pertev Paşa (H.1240-7 Zi'l-ka'de 1289/M.1824-1872), Mehmed Tâhir Efendi (öl.H.1274/M.1857), Hacı Hasan Tahsîn Beg (H.1215-11 Safer 1278/M.1800-1861), Emru'llâh Aga-zâde Hasan Tahsîn Efendi, Hâce Hasan Tahsîn Efendi (H.1228-6 Şa'bân 1298/M.1813-1880), Müderris-zâde Takıyyü'd-dîn Mehmed Paşa (öl.H.10 Ramazân 1310/M.1892), Şeyh Hakkı Efendi-zâde Seyyid Ahmed Tevhîd Efendi (öl.H.1286/M.1869), İgci-zâde Mustafâ Tevfik Efendi (öl.H.1271/M.1859), Kâdî-asker Seyyid Mehmed Tevfik Efendi (H. Receb 1242-Şa'bân 1319/M. 1826-1901), Hasan Tevfik Efendi (H. Muharrem 1252-Cemâziye'l-âhir 1326/M.1837-1908), Mehmed Tevfik Fikret Beg (H.28 Şa'bân 1284-7 Şevvâl 1333/M.1867-1914), Sâdık Beg (öl.H.1248/M.1832), Enderûnlu Hasan Sâbit Aga, Enderûnlu Mustafâ Sâkîb Efendi (öl.H.1258/M.1842), Seyyid Mehmed Sâkîb Efendi (H.1149-1269/M.1736-1852), Süleymân Sâkîb Efendi (öl.H.1275/M.1858), Hâfız Mehmed Sebâte'd-dîn Efendi (H.1262-20 Zi'l-hicce 1321/M.1845-1903), Hasan Servet Efendi (H.1224-1285/M.1809-1868), Süreyyâ Bey (öl.H. Cemâziye'l-evvel 1310/M.1892), Çukadâr-zâde Câzim Efendi (öl.H.1286/M.1898), Ahmed Câmî Efendi (öl.H.1270/M.1853), Câvid Beg (öl.H.1250/M.1834), Cedîdî (öl.H.1245/M.1829), Ahmed Cezmî Beg (öl.H.1245/M.1829), Seyyid Alî Celâle'd-dîn Paşa (H.1170-1238/M.1756-1822), Recâî-zâde Mehmed Celâl Beg (H. Receb 1254-11 Safer 1300/M.1838-1882), Süleymân Celâle'd-dîn Celâl Beg (H.1254-1308/M.1838-1890), Abdu'llâh Celâle'd-dîn Paşa (H.1263-30 Rebü'l-evvel 1321/M.1846-1903), Şeyh-i Mevlevî Celâle'd-dîn Efendi (H.1265-1326/M.1848-1908), Mehmed Celâl Beg (H.1284-5 Safer 1330/M.1867-1911), Şeyh-i Mevlevî Ahmed Celâle'd-dîn Dede Efendi (H.

Muharrem 1270-8 Zi'l-ka'de 1365/M.1853-1946), Yeniçeri Agası-zâde Enderûnlu Celâl Beg, Mahmûd Celâle'd-dîn Efendi (H.1293-21 Teşrîn-i evvel 1311/M.1876-1892), Mahmûd Celâle'd-dîn Paşa (H.1255-6 Ramazân 1316/M.1839-1898), Karlı-zâde veyâ Hâce Mehmed Efendi-zâde Mehmed Celâle'd-dîn Efendi (öl.H. Cemâziye'l-âhir 1262/M.1845), Mahmûd Cemîl Beg (H. Zi'l-ka'de 1249-3 Rebü'l-evvel 1332/M.1833-1913), Hacı Civân, Recâî-zâde Ahmed Cevdet Efendi (öl.H.1247/M.1831), Ahmed Cevdet Paşa (H.1238-3 Zi'l-hicce 1312/M.1822-1894), Cevdet Efendi, İbrâhîm Cevdet Efendi, Hasan Cevrî Efendi (H.1220-1292/M.1805-1875), Mehmed Çâker Efendi (H.1205-Cemâziye'l-evvel 1274/M.1790-1857), Hacı Sâlih-zâde Halîl Hâcibî Efendi (öl.H.1240/M.1824), Hâfız İsmâîl Müşfik Efendi, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Aga (H.1218-30 Cemâziye'l-âhir 1304/M.1803-1886), Kômürçi-zâde Hâfız Mehmed Efendi, Mehmed Saîd Hâlet Efendi (öl.H.25 Safer 1238/M.1822), İbrâhîm Hâlet Beg (H.1253-9 Rebü'l-âhir 1295/M.1837-1878), Nûh Beg-zâde Enderûnlu Mehmed Tayfur Hâmid Beg (öl.H.1232/M.1816), Dîvân Efendisi-zâde Halîl Hâmid Efendi (H. 1185-1245/M.1771-1829), Nazîf-zâde Ahmed Hâmid Efendi (öl.H.1248/M.1832), Hâce Hâmid Efendi (öl.H.1258/M.1842), Hâmid Mehmed Efendi (öl.H. Safer 1300/M.1882), Hâmî Efendi (öl.H.1258/M.1842), Mîrzâ Habîb Efendi (H.1251-1 Mayıs 1309/M.1835-1891), Habîbe Hanım (H.1262-Şa'bân 1308/M.1845-1890), Recâî-zâde Mehmed Hassân Beg (öl.H. Muharrem 1257/M.1841), Hasret Çelebî (öl.H.1245/M.1829), Mehmed Hasan Hân (öl.H.1247/M.1831), Hasan Tahsîn Beg (öl.H.1278/M.1861), Hasan Hüsni Efendi (öl.H.1245/M.1829), Hüseyin Hüsni Paşa (öl.H.10 Cemâziye'l-âhir 1294/M.1877), Mehmed Hüsni Efendi (H.1267-1306/M.1850-1888), Süleymân Paşa (öl.H.1308/M.1890), Hüseyin Hüsni Efendi (öl.H.1308/M.1890), Çizmeçi-zâde Hüseyin Hüsni Efendi (H.3 Teşrîn-i sâni 1256-23 Cemâziye'l-evvel 1327/M.1840-1909), Enderûnlu Kîlârî Müezzîn Hüsni Aga, Hasan Hüsni Efendi.

4.3.3.3.8. XX. yüzyıl şairleri: Bahâ'e'd-dîn Ahmed Efendi (H.1289-Rebü'l-âhir 1342/M.1872-1923), Ahmed Bahâî Efendi (H.1291-Zi'l-ka'de 1344/M.1874-1925), Mehmed Bahâ'e'd-dîn Beg (H.17 Muharrem 1261-H. Receb 1335/M.1845-1916), Tahsîn Nâhid Beg (H.1305-10 Şa'bân 1337/M.1887-1918), Ahmed Kemâle'd-dîn Tûrân (d.H.1311/M.1894), Ahmed Tevfik LâmiH Efendi (H.1278-1341/M.1861-1922), Tevfik Nevzâd Çağdaş (d.H.1302/M.1885), Hacı Mustafâ Cemîl Beg (H.1282-10 Cemâziye'l-evvel 1347/M.1865-1928), Cenâb Muhyi'd-dîn

Beg (d.1 Ağustos 1308/M.1888), Ahmed Cevdet Efendi (H. Zi'l-hicce 1289-15 Receb 1344/M.1872-1925), İbrâhîm Cevrî Efendi (H.1280-30 Ramazân 1344/M.1863-1924).

4.3.3.4. Memleketlerine Göre Şairler

4.3.3.4.1. Adanalı şair: Ramazân-zâde Pîrî Paşa (öl.H.970/M.1562).

4.3.3.4.2. Afyonkarahisarlı şairler: Dervîş Tâbî Ahmed Dede (öl.H.1100/M.1688), Süleymân Sâkîb Efendi (öl.H.1275/M.1858).

4.3.3.4.3. Ahıskalı şairler: Seyyid Mehmed, Sâkîb Efendi (H.1149-1269/M.1736-1852), Hasan Cevrî Efendi (H.1220-1292/M.1805-1875).

4.3.3.4.4. Akhisarlı şair: Abdü'l-celîf Efendi (XVI. yüzyıl).

4.3.3.4.5. Akşehirli şair: Mustafâ Türâbî Efendi (XV. yüzyıl).

4.3.3.4.6. Alaşehirli şairler: Şehlâ Mustafâ Tâib Efendi (öl.H.1122/M.1710).

4.3.3.4.7. Amasyalı şairler: Mîr Tâcî (H. 836-Muharrem 890/M.1432-1485), Tâcî Beg-zâde Kâdî-asker Ca'fer Çelebî (öl.H.8 Receb 920/M.1514), Şeyh Cemâl Efendi (öl.H.899/M.1493), Rıdvân-zâde Mustafâ Cenâbî (XV. yüzyıl).

4.3.3.4.8. Ankaralı şairler: Kâdî-asker Seyyid Mehmed Tevfik Efendi (H. Receb 1242-5 Şa'bân 1319/M.1826-1901), Enderûnlu Mustafâ Sâkîb Efendi (öl.H.1258/M.1842).

4.3.3.4.9. Arapgirli şair: Abdullâh Cevdet Beg (d. Eylül 1284/M.1869).

4.3.3.4.10. Aydınli şair: Mehmed Çeşmî Efendi (öl.H. Cemâziye'l-âhir 1044/M.1634).

4.3.3.4.11. Bağdatlı şairler: Bahâyî Efendi, Beyânî-zâde Seyyidî Çelebî, Seyyid Cevherî, Bagdâdlı Hâlî Beg.

4.3.3.4.12. Balıkesirli şairler: Mehmed Senâî Efendi (XVI. yüzyıl), Kâdî-asker Hacı Hasan-zâde Muhyî'd-dîn Mehmed Câmî Efendi (H.796-911/M.1393-1505).

4.3.3.4.13. Batum-Livaneli şair: Hasan Tevfik Efendi (H. Muharrem 1252-15 Cemâziye'l-âhir 1326/M.1837-1908).

4.3.3.4.14. Belhli şair: Celâle'd-dîn Mehmed Rûmî (H.604-2 Cemâziye'l-âhir 672/M.1207-1273).

4.3.3.4.15. Bergamalı şair: Ahmed Cevdet Efendi (H. Zi'l-hicce 1289-15 Receb 1344/M.1872-1925).

4.3.3.4.16. Beyrutlu şair: Beyrutlu Pîr (öl.H.1227/M.1812).

4.3.3.4.17. Bodrumlu şair: Mehmed Tevfik Efendi (d.H.1296/M.1878).

4.3.3.4.18. Bolulu şairler: Abdü'l-celîfî Efendi (XVI. yüzyıl), Ahmed Cezbî Beg (öl.H.1245/1829).

4.3.3.4.19. Bosnalı şairler: Habîb Dede (öl.H.1153/M.1740), Hasîbî Habîb Dede.

4.3.3.4.20. Bosna Uziceli şair: Kādî Alâ'e'd-dîn Sâbî Efendi (öl.H.1124/M.1712).

4.3.3.4.21. Buharalı şairler: Es'ad Bahâ Efendi (öl.H.622/M.1225), Cüdâyî (öl.H. 968/M.1560), Mahdum Celâl.

4.3.3.4.22. Bursalı şairler: Şâhîn Emîr Aga-zâde Seyyid İsmâîl Efendi (H.1079-22 Ramazân 1142/M.1668-1729), Ya'kûb Efendi-zâde Şeyh Mehmed Efendi (öl. H. 17 Cemâziye'l-evvel 1076 / M. 1665), Hâmidî-zâde Abdü'l-celîl (öl.H.971/M. 1563), Celîfî (XV. yüzyıl), Mustafâ Cenânî Çelebî (öl.H.4 Muharrem 1004/M.1595), Cevdet Efendi (XIX. yüzyıl), Çakşırı Şeyhî, Hâsib Ahmed Efendi (öl.H.1166/M.1752), Mustafâ Çelebî (öl.H.1065/M.1654), Ahmed Habrî (öl.H.25 Cemâziye'l-evvel 1025/M.1616), Harîrî (XV. yüzyıl), Hacı Harîmî (XV. yüzyıl), Hacı Halîl-zâde Şeyh Hüsâme'd-dîn Efendi (öl.H.1042/M.1632), Kınalı-zâde Hasan Çelebî (H.953-Şevvâl 1012/M.1546-1602), Egerci-zâde Hasan Hâtîfî Efendi (öl.H.1152/M.1739), Mü'min-zâde Seyyid Ahmed Hasîb Efendi (öl.H.1166/M.1752).

4.3.3.4.23. Câmlı şair: Molla Câmî (H.817-17 Muharrem 898/M.1414-1492).

4.3.3.4.24. Cum'a-i Bâlâlî şair: Hasan Hüsnî Efendi (XIX. yüzyıl).

4.3.3.4.25. Çamlıklı şair: Hâce Hasan Tahsîn Efendi (H.1128-6 Şa'bân 1298/M.1813-1880).

4.3.3.4.26. Dağistanlı şairler: Hâfız Mehmed Sebâte'd-dîn Efendi (H.1262-20 Zi'l-hicce 1321/M.1845-1903), Mehmed Hasan Hân (öl.H.1247/M.1831).

4.3.3.4.27. Darendeli şair: Kâtib-zâde Bakâyî (öl.H.1200/M.1785).

4.3.3.4.28. Darıcalı şair: Seyyid Mehmed Saîd Pertev Paşa (H.1200-Şa'bân 1253/M.1785-1837).

4.3.3.4.29. Dergüzinli şair: Sarrâf Bîdârî (öl.H.968/M.1560).

4.3.3.4.30. Diyarbakırlı şairler: Şeyh-zâde Hacı Bekr Beg (öl.H.1248/M.1832), Kalender Bey'atî (öl.H.1000/M.1591), Mehmed Tâhir Efendi (öl.H.1274/M.1857), Ahmed Câmî Efendi (H. 1125-1215/M.1713-1800), Cedîdî (öl.H.1245/M.1829), Seyyid Alî Celâle'd-dîn Paşa (H.1170-1238/M.1756-1822), Cemîlî (H.870-950/M.1465-1543), Civân Efendi (H.1160-1230/M.1747-1814), Hacı Civân (XIX. yüzyıl), İbrâhîm Cehdî Efendi (H.1185-1206/M.1771-1789), Seyyid Alî Çâkerî (H.1080-1160/M.1669-1747), İbrâhîm Hâsim Efendi (öl.H.1151/M.1738), Seyyid Mehmed Hâletî Efendi (H.960-989/M.1552-1581), Dîvân Efendisi-zâde Halîl Hâmîd Efendi (H.1185-1245/M.177-1829), Ahmed Hâmî Efendi (H.1090-1160/M.1679-1747), Ahmed Hicâzî Efendi (öl.H.1040/M.1631), Hadîdî (öl.H.1230/M.1814), Hasretî (H.1190-1231/M.1776-1815).

4.3.3.4.31. Edirneli şairler: Şeyh Mustafâ Sa'de'd-dîn Behiştî Efendi (öl.H.1178/M.1764), Müderris Mehmed Beg Vardarî Mehmed Beg (öl.H.1034/M.1624), Mehmed Beyânî (XVI. yüzyıl), Alî Tâbiî Efendi (XV. yüzyıl), Emru'llâh Aga-zâde Hasan Tahsîn Efendi (XIX. yüzyıl), Mehmed Beg (öl.H.1027/M.1617), Şeyh Alî Senâî Efendi (öl.H.1151/M.1738), Şeyh Câhidî Ahmed Efendi (öl.H.1070/M.1659), Celîlî (XV. yüzyıl), Şeh-zâde Cem (H.4 veya 7 Safer 864-9 Cemâziye'l-evvel 900/M.1459-1494), Civânî Çelebî (öl.H.950/M.1543), Şeyh Seyyid Mehmed Cemâle'd-dîn Efendi (öl.H.1164/M.1750), Harrât-zâde Cevrî İbrâhîm Efendi (öl.H.994/M.1585), Kômürçi-zâde Hâfız Mehmed Efendi (öl.H. Safer 1218/M.1803), Dervîş Hasan Gülşenî (XVI. yüzyıl).

4.3.3.4.32. Eğrikapılı şair: Dellâl-zâde Mehmed Tevfik Efendi (XVIII. yüzyıl).

4.3.3.4.33. Ereğlili şair: Çelebî Efendi-zâde Ahmed Hâzım Efendi (XVIII. yüzyıl).

4.3.3.4.34. Erzincanlı şair: Şeyh Pîr Muhammed Bahâ'e'd-dîn (öl.H.879/M.1474).

4.3.3.4.35. Erzurumlu şairler: İbrâhîm Edhem Pertev Paşa (H.1240-Zi'l-ka'de 1289/M.1824-1872), İsmâil Tâib Efendi, Seyyid Mehmed Hâzık Efendi (H.1102-1177/M.1690-1763).

4.3.3.4.36. Ferecikli şair: Hadîdî (öl.H.968/M.1560).

4.3.3.4.37. Fındıklılı şair: Şeyh Mehmed Cezmî Efendi (öl. H. 1168 / M. 1754).

4.3.3.4.38. Filibeli şairler: Bostâncı-oglu veya Fistâncı-oglu Muslihu'd-dîn Halîfe (öl.H.950/M.1543), Mü'ezzin-zâde Sadr-ı A'zam Dâmâd Hâfız Ahmed Paşa (öl.H.19 Receb 1041/M.1631).

4.3.3.4.39. Gaziantepi şairler: Hasan Behcet Efendi (öl.H.1190/M.1776'dan sonra), Cenânî Efendi (öl.H.1004/M.1595), Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Aga (H.1218-30 Cemâziye'l-âhir 1304/M.1803-1886), Abdü'l-mecîd-zâde Hâfız Efendi (XVIII. yüzyıl), Hâce Hâmid Efendi (öl.H.1258/M.1842).

4.3.3.4.40. Gedoslu şair: Hasbî (XVI. yüzyıl).

4.3.3.4.41. Gelibolulu şairler: Cerrâh-zâde Mehmed Tirâşi Efendi, Ahmed Câmî Efendi, Şeyh-i Mevlevî Ahmed Celâle'd-dîn Dede Efendi (H. Muharrem 1270-8 Zi'l-ka'de 1365/M.1853-1946), Aşçı-zâde Hasan Çelebî (öl.H.942/M.1535).

4.3.3.4.42. Germiyanlı şair: Bâyezîd Cemâl (XIV. yüzyıl).

4.3.3.4.43. Geylanlı şair: Tevfik Efendi (öl.H.1010/M.1601).

4.3.3.4.44. Halepli şairler: Kâtib-zâde Mehmed Behcet Beg (H.1306/M.1888), Müderris-zâde Takiyyü'd-dîn Mehmed Paşa (H.10 Ramazân 1310/M.1892), Seyyid Mehmed Takiyyü'd-dîn Efendi (H.1200/M.1785).

4.3.3.4.45. Hayrabolulu şair: Hüseyin Hâmid Efendi (öl.H.1180/M.1766).

4.3.3.4.46. Hersekli şair: Habîbe Hanım (H.1262-Şa'bân 1308/M.1845-1890).

4.3.3.4.47. Ispartalı şair: Ahmed Kemâle'd-dîn Tûrân (d.H.1311/M.1894).

4.3.3.4.48. İbradılı şair: Ahmed Tevfik Lâmih Efendi (d.H.1278-1341/M.1861-1922).

4.3.3.4.49. İranlı şairler: Abbâs Tâib Paşa (öl.H. Safer 1102/M.1690), Sâdik Beg (öl.H.1248/M.1832), Molla Hamdî (XV. yüzyıl).

4.3.3.4.50. İsfahanlı şair: Mîrzâ Habîb Efendi (H.1251-1 Mayıs 1309/M.1835-1891).

4.3.3.4.51. İstanbullu şairler: Öreke-zâde Mustafâ Belîg Efendi (H.1086-27 Ramazân 1117/M.1675-1705), Kirişçi-zâde Hâfız Abdu'llâh Efendi (öl.H.25 Cemâziye'l-âhir 1128/M.1715), Belîgî (XVI. yüzyıl), Münecim-başı Hasan Çelebî (öl.H. Safer 1071/M.1660), Bahâ'e'd-dîn Ahmed Efendi (H.1289-Rebü'l-âhir 1432/M.1872-1923), Yûsuf Bahâ'e'd-dîn Beg (H.25 Cemâziye'l-evvel 1267-12 Şevvâl 1334/M.1850-1915), Mehmed Bahâ'e'd-dîn Beg (H.17 Muharrem 1261-Receb 1335/M.1845-1916), Ahmed Midhat Bahârî Beg (H.1295/M.1878), Mustafâ Behcet Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1181/M.1767), Mehmed Behcet Efendi

(d.H.1309/M.1891), Hüseyin Behcetî Çelebî (öl.H.1095/M.1683), Hâfiz Behlûl Efendi (XVI. yüzyıl), Mehmed Beg (öl.H.1030/M.1620), Zâkir-zâde Şeyh Abdu'llâh Efendi (H.1008-Muharrem 1068/M.1599-1657), Muvakkıt-zâde Mehmed Nûrî Pertev Efendi (H.1159-1222/M.1746-1807), Mehmed Pendî Çelebî (öl.H.1045/M.1635), Peyâmî (XVI. yüzyıl), Mehmed Pîrî Efendi (öl.H.25 Receb 1185/M.1771), Tâib Mehmed Çelebî (öl.H.1095/M.1683), Câbî-zâde Mehmed Tâib Çelebî (öl.H.1126/M.1714), Koca Halîl Paşa-zâde İbrâhîm Tâib Efendi (öl.H.20 Safer 1109/M.1697), Osmân-zâde Kādî Ahmed Tâ'ib Efendi (öl.H.2 Ramazân 1136/M.1723), Ömer Çelebî, Kādî Hattât Hacı Tâbî (öl.H.955/M.1548 veya H.970/M.1562), Sûfi-zâde Kādî Tâbî-i Kûçek, Hayru'llâh Tâce'd-dîn Efendi (d.H.1300/M.1882), Mahmûd Tecellî Çelebî (öl.H.1060/M.1650 veya H.1066/M.1655), Mehmed Tahsîn Beg (öl.H. Ramazân 1223/M.1808), Tahsîn Nâhid Beg (H.1305-10 Şa'bân 1337/M.1887-1918), Yek-çeşm Mehmed Türâbî (öl.H.1131/M. 1718), Şeyh Hakkı Efendi-zâde Seyyid Ahmed Tevhîd Efendi (öl.H.1286/M.1869), Seyyid Yahyâ Tefvîk Efendi (H.1128-22 Receb 1205/M.1716-1790), Mehmed Tefvîk Fikret Beg (H.28 Şa'bân 1284-7 Şevvâl 1333/M.1867-1914), Ahmed Tefvîk Beg (d.H.1220/M.1805), Abdü'l-kerîm Sâbit Beg (H.1280-27 Zi'l-ka'de 1331/M.1863-1912), Kâtib-zâde Mustafâ Sâkîb Efendi (öl.H.1129/M.1716), Mehmed Sâni (öl.H.995/M.1586), Hasan Efendi (XV. yüzyıl), Enderûnlu Pazar-başı-zâde Osman Servet Efendi (öl.H. Safer 1180/M.1766), Çukadâr-zâde Câzim Efendi (öl.H.1286/M.1898), Kādî Habîb-zâde Abdü'l-bâkî Câmî Çelebî (öl.H.1019/M.1610), Ahmed Câmî Efendi (öl.H.1270/M.1853), Câmî Beg (XVI. yüzyıl), Alî Cânîb Beg (Haziran 1303/M.1883), Câvîd Beg (öl.H.1250/M.1834), Cebrî Çelebî, Azîz Efendi-zâde (H.1050-Receb 1104/M.1640-1692), Zâtî-zâde Ca'fer Efendi, Recâi-zâde Mehmed Celâl Beg (H. Receb 1254-11 Safer 1300/M.1838-1882), Celâl Sâhir Beg (öl.17 Eylül 1299/M.1881), Şeyh-i Mevlevî Celâle'd-dîn Efendi (H.1265-1326/M.1848-1908), Mehmed Celâl Beg (H.1284-5 Safer 1330/M.1867-1911), Celâl Çelebî, Mahmûd Celâle'd-dîn Paşa (H.1255-6 Ramazân 1316/M.1839-1898), Karşlı-zâde veya Hâce Mehmed Efendi-zâde Mehmed Cemâle'd-dîn Efendi (öl.H. Cemâziye'l-âhir 1262/M.1845), Yûsuf Cemâl Molla Beg (d.H.1284/M.1867), Defter-dâr-zâde Ahmed Cemâlî Çelebî (öl.H.991/M.1583), Mehmed Sa'du'llâh Cemîl Beg (H.1241/M.1825), Mehmed

Cem'î Efendi (öl.H.1070/M.1659), Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi (öl.H.Cemâziye'l-evvel 1075/M.1664), Halîl Cevdet Efendi (öl.H.26 Rebîu'l-âhir 1209-M.1794), Recâ'î-zâde Ahmed Cevdet Efendi (öl.H.1247/M.1831), Ahmed Cevdet Efendi (H.1233-M.1817/öl.M.XIX. yüzyıl), İbrâhîm Cevrî Çelebî (öl.H.1065/M.1654), Nefes-zâde Seyyid Mehmed Azîz Efendi (H.1091-Ramazân 1130/M.1860-1717), Hâfız Mustafâ Çelebî (XVII. yüzyıl), Altuncı-zâde Hâfız Efendi (XVIII. yüzyıl), Şeyhî-zâde Abdü's-şekûr Efendi (öl.H.1220/M.1805), İbrâhîm Hâlet Beg (H.1253-7 Rebîu'l-âhir 1295/M.1837-1878), Azmî-zâde Mustafâ Hâletî Efendi (H. Şa'bân 977-26 Şa'bân 1040/M.1569-1630), Ahmed Hâlî Efendi, Enserci-zâde Kîse-dâr Ahmed Hâmid Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1181/M.1767), Enderûnlu Mehmed Hâmid Beg (H.1151-1192/M.1738-1778), Nûh Beg-zâde Enderûnlu Mehmed Tayfur Hâmid Beg (öl.H.1232/M.1816), Abdü'l-hak Hâmid Beg (H.10 Rebîu'l-evvel 1268/M.1851), Hüsâm (öl.H.994/M.1576), Hasan Paşa (XV. yüzyıl), Hasan Hüsnî Efendi (öl.H.1245/M.1829), Süleymân Paşa (öl.H.1308/M.1890), Hüseyin Hüsnî Efendi (öl.H.1308/M.1890), Hüseyin Nâzım Efendi (H.1244/M.1828), Şeyh Mevlevî Seyyid Mehmed Hasîb Dede (öl.H.1121/M.1709), Dervîş Seyyid Mehmed Hasîb-i Mevlevî (öl.H.1132/M.1719), Seyyid Abdu'llâh Efendi-zâde Abdü'l-halîm Hasîb Efendi (öl.H.1173/M.1759), Ahmed Hasîb Efendi (öl.H.1182/M.1768), Şerîf Mehmed Hasîbî Çelebî (öl.H. Receb 1044/M.1634), Hâfız Efendi (öl.H.1157/M.1744).

4.3.3.4.52. İstanbullu veya Amasyalı şair: Âişe Hubbî Hâtun (öl.H.988/M.1589).

4.3.3.4.53. İstanbullu veya Manastırlı şair: Hâfız İsmâîl Müşfik Efendi (XIX. yüzyıl).

4.3.3.4.54. İzmirli şairler: Benal Nevzâd Hanım (H.1319/M.1901), Tevfik Nevzâd Beg (d.H.1281/M.1864), Mustafâ Sâkîb Dede (öl.H.1148/M.1735), Hasan Servet Efendi (H.1124-1285/M.1809-1868).

4.3.3.4.55. İzmitli şair: Bakâyî Efendi (XVI. yüzyıl).

4.3.3.4.56. İznikli şair: Macuncu-zâde Mehmed Abdü'l-bâkî Bakâyî Çelebî (öl.H.2 Cemâziye'l-evvel 1003/M.1594).

4.3.3.4.57. Karaferyeli şairler: Dervîş Hasan-ı Rûmî (XV. yüzyıl), İbn-i Yemîn Cevherî (öl.H.999/M.1590).

4.3.3.4.58. Karamanlı şairler: Mehmed Çelebî (öl.H.1028/M.1618), Seyyid Sübûtî (öl.H.950/M.1543), Yegân-zâde Celâl Efendi (öl.H. Receb 1020/M.1611), Şeyh Ahmed Efendi (öl.H.978/M.1570), Habîb Efendi (öl.H.902/M.1496).

4.3.3.4.59. Karamanlı veya Bursalı şair: Hurrem Cemâlî (XV. yüzyıl).

4.3.3.4.60. Karışdıranlı şair: Karışdıranlı Süleymân Beg-zâde Ahmed Sinân Çelebî (öl.H.977/M.1569).

4.3.3.4.61. Karşlı şairler: Hacı Sâlih-zâde Halîl Hâcibî Efendi (öl.H.1240/M.1824), Hâmid Efendi (öl.H.1291/M.1874).

4.3.3.4.62. Kasımpaşalı şair: Pendî Osmân Çelebî (öl.H.1070/M.1659).

4.3.3.4.63. Kastamonulu şairler: Beyânî (XV. yüzyıl), Şuayb Efendi (öl.H.930/M.1523), Mehmed Tevfik Efendi (d.H.1290/M.1873), Kastamonulu Senâî Efendi, Câmî, Mehmed Hâsib Efendi (öl.H.1130/M.1717), Abdü'l-celîl Efendi (öl.H. 940/M.1533), Şeyh Hasan Efendi (öl.H.1105/M.1693).

4.3.3.4.64. Kayserili şairler: Hâfiz Nisârî-zâde Abdü'llâh Efendi (öl.H.1157/M.1744), Temennâyî (XV. yüzyıl).

4.3.3.4.65. Kefeli şairler: Hatîb-zâde Abdü'l-bâkî Bakâyî Dede (öl.H.1000/M.1591), Hüseyin Efendi (öl.H. Şa'ban 1012/M.1603).

4.3.3.4.66. Kıbrıslı şairler: Hacı Hasan Tahsîn Beg (H.1215-11 Safer 1278/M.1800-1861), Hasan Tahsîn Beg (öl.H.1278/M.1861).

4.3.3.4.67. Konyalı şairler: Şeyh Behcet (öl.H.1238/M.1822), Mevlevî Dervîş Pervâne (öl.H.950/M.1543), Mustafâ Çelebî (öl.H.791/M.1544), Dervîş Halîl Senâî (öl.H.950/M.1543), Mehmed Hüsînî Efendi (H.1267-1306/M.1850-1888.)

4.3.3.4.68. Köprülü şair: İgci-zâde Mustafâ Tevfik Efendi (öl.H.1271/M.1859).

4.3.3.4.69. Köstendil Ilıcalı şair: Sanavberî-zâde Abdü'llâh Hâletî Çelebî (öl.H.974/M.1566).

4.3.3.4.70. Kütahyalı şairler: Ahmed Senâî Efendi (öl.H.1145/M.1732), Dervîş Hüsâm (öl.H.1100/M.1688).

4.3.3.4.71. Larendeli şairler: Pîr Ahmed Efendi (öl.H.973/M.1565), Ahmed Cünûnî Dede (öl.H.1030/M.1620).

4.3.3.4.72. Lofçalı şair: Ahmed Cevdet Paşa (H.1238-3 Zi'l-hicce 1312/M.1822-1894).

4.3.3.4.73. Malkaralı şair:

Mehmed Bahâ'e'd-dîn Beg (H.17 Muharrem 1261-Receb 1335/M.1845-1916).

4.3.3.4.74. Manastırlı şairler: Yahyâ-zâde Enderûnî Hüseyin Celâl Beg (öl.H.982/M.1574), Cenâb Şehâbe'd-dîn Beg (H.1286-1350/M.1869-1934), Civânî Efendi, Hâfız Ebû Bekr Dede (öl.H.1218/M.1803), Hasan ibn-i Alî (XVII. yüzyıl).

4.3.3.4.75. Manısalı şairler: İbrâhîm Efendi (öl.H. Receb 1062/M.1651), Mehmed Senâî Çelebî (öl.H.970/M.1562).

4.3.3.4.76. Medineli şair: Hacı Mustafâ Cemîl Beg (H.1282-10 Cemâziye'l-evvel 1347/M.1865-1928).

4.3.3.4.77. Merzifonlu şairler: Senâî Çelebî (XVI. yüzyıl), Siyâbî, İbrâhîm Cevrî Efendi (d.H.Muharrem 1267/M.1850), Abdu'llâh Harîmî Çelebî (öl.H.1066/M.1655).

4.3.3.4.78. Moralı şair: Süleymân Penâh Efendi (XVII. yüzyıl).

4.3.3.4.79. Mostarlı şair: Enderûnlu Dervîş Câmî Beg (XVI. yüzyıl).

4.3.3.4.80. Musullu şairler: Halîl Basrî Efendi (XVIII. yüzyıl), Fahre'd-dîn-zâde Müderris Seyyid 'Alî Behcet Efendi (öl.H.2 Şevvâl /M.1782).

4.3.3.4.81. Nevrekoplu şair: Hâmid Mehmed Efendi (öl. Safer 1300/M.1882).

4.3.3.4.82. Niğdeli şair: Bedrî Hüseyin Hâmid Efendi (öl.H.1201/M.1786).

4.3.3.4.83. Niksarlı şair: Kâdî Ebû Mehmed Mustafâ Cenâbî.

4.3.3.4.84. Prizrenli şair: Abdü'l-kâdir Zülfekâr (öl.H. Zi'l-kâ'de 1100/M.1688).

4.3.3.4.85. Revânlı şair: Âlî Bahâr Efendi (öl.H.1228/M.1813).

4.3.3.4.86. Rodoscuklu Tekirdağlı şair: Beyânî.

4.3.3.4.87. Rodoslu şair: Tevfik Nevzâd Çağdaş (d.H.1302/M.1885).

4.3.3.4.88. Rumelili şair: Penâhî (XVI. yüzyıl).

4.3.3.4.89. Rusçuklu şairler: Cârü'llâh-zâde Şeyh Mustafâ Beyânî Efendi (öl.H.1006/M.1597), Seyyid Hâfız Abdu'llâh Efendi.

4.3.3.4.90. Sarâyılı şair: Tevekkülî Dede.

4.3.3.4.91. Selanikli şairler: Moralı Alî Nâmık Paşa-zâde Mehmed Behcet Beg (XIX. yüzyıl), Cemâl Nâbedîd Beg (d.H.1285/M.1868), Hâmî Efendi (öl.H.1258/M.1842).

4.3.3.4.92. Semendireli şair: Sipâhî Cenânî (öl.H.1001/M.1592).

4.3.3.4.93. Senendecli şair: Hasret Çelebî (öl. H. 1245 / M. 1829).

4.3.3.4.94. Serezli şair: Hâfız (öl. H. 940 / M. 1533), Muîd Hasan Çelebî (öl.H.1024/M.1615).

4.3.3.4.95. Silivrili şair: Hânım-zâde Mehmed Efendi (öl.H.15 Ramazân 1085/M.1674).

4.3.3.4.96. Sinoplu şairler: Heccâv Beyânî, Emîr Efendi-zâde Dervîş Ömer (öl.H.1139/M.1726).

4.3.3.4.97. Sirozlu şairler: Abdu'llâh Celâle'd-dîn Paşa (H.1263-30 Rebû'îl-evvel 1321/M.1846-1903), Cenâb Şehâbe'd-dîn Beg (d.H.1286/M.1869).

4.3.3.4.98. Sofyalı şair: Cenânî Çelebî (XVI. yüzyıl).

4.3.3.4.99. Tebrizli şair: Ahmed Bahâî Efendi (H.1291-14 Zi'l-ka'de 1344/M.1874-1925).

4.3.3.4.100. Tekirdağlı şairler: Mustafâ Peyrevî Çelebî (öl.H.1150/M.1737). Mü'ezzin Ca'fer (öl.H.1149/M.1639), Hasan Aga (öl. H. 1140 / M. 1727).

4.3.3.4.101. Tırhalalı şairler: Alî Bahârî Efendi (öl.H.958/M.1551), İbrâhîm Efendi (öl.H.1161/M.1748), Kâdî-zâde Civânî (öl.H.950/M.1543'ten sonra).

4.3.3.4.102. Tireli şair: Mehmed Hâletî-i Mevlevî (öl.H.1012/M.1603), Şeyh Bâlî Efendi (öl.H.Zi'l-ka'de 980/M.1572).

4.3.3.4.103. Trablusgarplı şair: Cenâb Muhyi'd-dîn Beg (d. Ağustos 1308/M.1888).

4.3.3.4.104. Trabzonlu şairler: Mehmed Behcet Efendi (H.1244-1296/M.1828-1878), Hacı Mehmed Tâbî (öl. H. 960 / M. 1552), İbrâhîm Cevrî Efendi (H.1280-30 Ramazân 1344/M.1863-1924).

4.3.3.4.105. Üsküdarlı şairler: Mahmûd Cemîl Beg (H. Zi'l-ka'de 1249-3 Rebû'îl-evvel 1332/M.1833-1913), Hâfız Mustafâ Efendi.

4.3.3.4.106. Vardar Yeniceli şairler: Dervîş Tâbî Çelebî (öl.H.960/M.1552), Hâfız Mahmûd Efendi (öl.H.1045/M.1635).

4.3.3.4.107. Vizeli veya Çorlulu şair: Şeyh Ramazân Behîştî (öl.H.979/M.1571).

4.3.3.4.108. Yanbolulu şair: Beyânî (öl.H.960/M.1552).

4.3.3.4.109. Yanyalı şair: Mehmed Efendi (XVIII. yüzyıl).

4.3.3.4.110. Yenişehir Fenerli şair: Mehmed Emîn Belîg Efendi (öl.H.1174/M.1760).

4.3.3.4.111. Zileli şair: Mehmed Çâker Efendi (H.1205-Cemâziye'l-evvel 1274/M.1790-1857).

4.3.3.5. Dîvânı Olan Şairler

Halîl Basîrî Efendi (XVIII. yüzyıl), Hâfız Nisârî-zâde Abdu'llâh Efendi (öl.H.1157/M.1744), Mehmed Emîn Belîğ Efendi (öl.H.1174/M.1760), Şeyhü'l-islâm Mehmed Bahâyî Efendi (H.1004-12 Safer 1064/M.1595-1653), Hüseyin Behcetî Çelebî (öl.H.1095/M.1683), Muvakkıt-zâde Mehmed Nûrî Pertev Efendi (H.1159-1222/M.1746-1807), Seyyid Mehmed Saîd Pertev Paşa (H.1200- Şa'bân 1253/M.1785-1837), Abdü'l-kâdir Zülfekâr (öl.H. Zi'l-ka'de 1100/M.1688), Mustafâ Tûrâbî Efendi (XV. yüzyıl), Tûrâbî Baba, Hacı Alî (XIII. yüzyıl), Seyyid Yahyâ Tevfîk Efendi (H.1128- H.22 Receb 1205/M.1716-1790), Mehmed Beg (öl.H.1027/M.1617), Kâdî Alâ'e'd-dîn Sâbî Efendi (öl.H.1124/M.1712), Kâtib-zâde Mustafâ Sâkîb Efendi (öl.H.1129/M.1716), Hâfız Mehmed Sebâte'd-dîn Efendi (H.1262-20 Zi'l-hicce 1321/M.1845-1903), Enderûnlu Pazar-başı-zâde Osmân Servet Efendi (öl.H. Safer 1180/M.1766), Mehmed Senâî Efendi (XVI. yüzyıl), Hasan Senâî Efendi (XVIII. yüzyıl), Şeyh Alî Senâî Efendi (öl.H.1151/M.1738), Seyrek-zâde Seyyid Mehmed Câzim Efendi (öl.8 Şevvâl 1138/M.1725), Şeyh Câhidî Ahmed Efendi (öl.H.1070/M.1659), Ahmed Cezbî Beg (öl.H.1245/M.1829), Ca'fer Dede, Seyyid Alî Celâle'd-dîn Paşa (H.1170-1238/M.1756-1822), Süleymân Celâle'd-dîn Celâl Beg (H.1254-1308/M.1838-1890), Seyyid Ebû Bekr Celâle'd-dîn Efendi (öl.H.1233/M.1817), Celâle'd-dîn Mehmed Rûmî (H.604-2 Cemâziye'l-âhir 672/M.1207-1273), Şeh-zâde Cem (H.4 veya 7 Safer 864-9 Cemâziye'l-evvel 900/M.1459-1494), Defter-dâr-zâde Ahmed Cemâlî Çelebî (öl.H.991/M.1583), Şeyh Seyyid Mehmed Cemâle'd-dîn Efendi (öl.H.1164/M.1750), Mehmed Cem'î Efendi (öl.H.1070/M.1659), Kâdî Ebû Mehmed Mustafâ Cenâbî, Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi (öl.H. Cemâziye'l-evvel 1075/M.1664), Recâî-zâde Ahmed Cevdet Efendi (öl.H.1247/M.1831), Ahmed Cevdet Paşa (H.1238-3 Zi'l-hicce 1312/M.1822-1894), İbrâhîm Cevrî Çelebî (öl.H.1065/M.1654), Köprülü-zâde Es'ad Paşa (öl.H.1139/M.1726), Mü'ezzin-zâde Sadr-ı A'zam Dâmâd Hâfız Ahmed Paşa (öl.H.19 Receb 1041/M.1631), Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Aga (H.1218-30 Cemâziye'l-âhir 1304/M.1803-1886), Abdü'l-mecîd-zâde Hâfız Efendi (XVIII. yüzyıl), Mehmed Saîd Hâlet Efendi (öl.25 Safer 1238/M.1822), İbrâhîm Hâlet Beg

(H.1253-7 Rebîü'l-âhir 1295/M.1837-1878), Seyyid Mehmed Hâletî Efendi (H.960-989/M.1552-1581), Azmî-zâde Mustafâ Hâletî Efendi (H.Şa'bân 977-26 Şa'bân 1040/M.1569-1630), Hâmid Efendi (öl.H.1291/M.1874), Hâmî Efendi (öl.H.1258/M.1842), Ahmed Hâmî Efendi (H.1090-1160/M.1679-1747), Hacı Harîmî (XV. yüzyıl), Şeh-zâde Korkud (H.872 veya 874-918/M.1467 veya 1469-1512), Şeyh Hüsâmî Ahmed Efendi (öl.H.1168/M.1754), Ümmî Sinân-zâde Şeyh Hasan Efendi (öl.H. Zi'l-hicce 1088/M.1677), Egerci-zâde Hasan Hâtifî Efendi (öl.H.1152/M.1739), Hasan Hüsni Efendi (XIX. yüzyıl), Şeyh Mevlevî Seyyid Mehmed Hasîb Dede (öl.H.1121/M.1709), Mü'min-zâde Seyyid Ahmed Hasîb Efendi (öl.H.1166/M.1752), Çorumî-zâde Dervîş Hasîb Beg (öl.H.1199/M.1784), Macuncu-zâde Mehmed Abdü'l-bâkî Bakâyî Çelebî (öl.H.2 Cemâziye'l-evvel 1003/M.1594), Mustafâ Sâkîb Dede (öl.H.1148/M.1735), Cemîlî (H.870-950/M.1465-1543), Ahmed Cenâbî Paşa (öl.Ramazân 969/M.1561), Seyyid Mehmed Hâzık Efendi (H.1102-1177/M.1690-1763), Seyyid Hâfız Abdu'llâh Efendi, Seyyid Mehmed Hâkim Efendi (öl.H.1184/M.1770), Nazîf-zâde Ahmed Hâmid Efendi, Şeyh Behcet (öl.H.1238/M.1822), Kâdî-asker Seyyid Mehmed Tevfik Efendi (H. Receb 1242-5 Şa'bân 1319/M.1826-1901).

5. TUHFE-İ NÂİLÎ'NİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

[101] 389. BAŞİRÎ

Halîl Başîrî Efendi, Muşullı Şadr-ı A'zam Koca Râgıb Paşa maħmîsi ve mu'âşırı.İstân

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Oldı bir şîrîn-püser şeh-r-i dilin şûr-efgeni

Kim mirâr-ı zehr-i qahrı telh-kâm itdi beni

Dîvânı, Emîrî Efendi manzûm eşerler kısmında Millet Kütüb-hânesinde Nu.: 55; Silâh-dâr-zâde, 10; Şefkat, 17. [Divan, İstanbul Millet Ktp. 34 Ae Manzum 55].

390. BAĞAYÎ

ĖaĖîb-zâde 'Abdü'l-bâĖî BaĖâyî Dede bir Ėatîbiñ oğlıdır, Kefeli, Şâm Mevlevî-hânesinde Ėâri-i Meşnevî, vefâtı H. 1000 / M. 1591.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Zülf ü yârîñ Ėaberin kim getürür baña didim

Gösterüp bād-ı şabâyı didiler bu getürür

2 Ey Bağâyî nice güş eyleyeyin sözlerini

Vâ'iziñ pendî benim gözüme uyĖu getürür

3 Kirpigiñ tîr-i cefâ Ėaşlarıñ anıñ yayı

Ėurup ol yay şikâr itseñ olur dünyâyı

'Âşık Ėelebî, 83; Ėasan Ėelebî, 76; Sicill-i 'Oşmânî, c. II, ş. 21; Ėâmüsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1330; Beyânî, 17; Esrâr Dede, 35; Mecelle, 144.

391. BAĞAYI veyā BAKI

Ma'cūncı-zāde Mehmed 'Abdü'l-bākī Bağayī Çelebī Cimri Çingāne dinmekle ma'rūf bir ma'cūncıniñ oğlıdır İznikli, kādī, vefatı 2 Cemāziye'l-evvel 1003 / M. 1594.

Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülü Mefā'ilün

Eylerse hezār efgān kulağ mı kabardır gül

Ey gonce gül-istānda bilmem ne öter bülbül

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

'Āşıkān kūy-i yāra cem' olsun

Hācī hācıyı Mekke de bulsun

Şağayık Nev'ī-zāde, 330; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 22; 'Osmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 97; Hasan Çelebī, 76; Mecelle, 144; Kāf-zāde, 21; Riyāzī 36; Seyyid Rızā, 20; 'Ahdī, 109; Kātib Çelebī Fezlekesi, c. I, ş. 59; Kāfile-i Şu'arā, 63. [Gül ü Bülbül, İÜ Ktp. Nu. 4097; Üsküdar Selimağa Ktp. Kemānkeş Kit. 416, 1565 veya 1572 yıllarında yazıldığı kaydediliyor. Şāh ve Şemāyil Bānū adlı bir eseri olduğu da söylenmektedir].

392. BAĞAYI

Dursun Efendi-zāde 'Abdü'l-bākī Efendi, Müderris Dursun Efendiniñ oğlıdır H. 950 / M. 1543 tārīhinde doğdı, vefatı 8 Ramazān 1015 / M. 1606, Mısrda medfūndur. Sicilliñ babası ismini Taşköprülü 'Abdü'l-bākī göstermesi yañlıştır. Birāderi Feyzī “ف” harfindedir.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Bahār irişdi bāğın 'andelīb-i nükte perdāzı

Oğur āvāzla evrāk-ı gülden gülşen-i rāzı

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Dem-sāz idemez nāle-i dil-sūziña nāyı

'Aqıl ise nāy-zen çosun ey dil bu hevāyı

2 Cān naq̄di ile kākül-i sevdāsını aldıñ
Ey dil şatun aldıñ başıña bunca belāyı

[102] Fe‘ilātün Fe‘ilātün Feilātün Fe‘ilün

Geh ü bî-gāh yolumda dime pā-māl olmaz

Hākden fark idemezsin anı cāna yer olur

Şaḳāyık Nev‘î-zāde, 513; Sicill-i ‘Osmānî, c. II, ş. 22 ve c. III, ş. 295; Ḳāf-zāde, 21; Mecelle, 144; Beyānî, 17; Riyāzî, 36; Seyyid Rızā, 19; Ḥasan Çelebî, 76; Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. II, ş. 1330.

393. BAḲĀYĪ

Kātib-zāde Baḳāyî, Dārendeli, Dārendeli Ḥayretiñ birāderi, vefātı H. 1200 / M. 1785 Dārendede medfūndur. ‘Ārif Ḥikmet, 8; ‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 105. [Kitāb-ı Kerbelâ, Milli Ktp. Ankara, 06 Mil Yz A 3117; Hikāye-i Şirvân Şāh, İÜ Nu. 1578, kısmen manzum; Harunü’r-reşîd Hikāyesi, Millet Ktp. Nu. 228; Battal Gazi Hikāyesi, İÜ Ktp. Nu. 88, 7000 beyit].

394. BAḲĀYĪ

Baḳāyî Efendi, İzmıdli, ḳāḍî, Sultān Murād-ı şālîşîñ ḥvācesi.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

N’ola her dem niḳāb ile çıḳarsa yollara zenler

Ki bāğlar yüzlerini ḳasd-ı ğāret itse reh-zenler

Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. II, ş. 1330.

395. BEKRĪ

Şeyḥ-zāde Ḥācî Bekr Beg, Diyār-ı Bekrli, vefātı H. 1248 / M. 1832.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 ‘Andelîb-i gülşen-i ḥüsnüñ yeter zār eylediñ

Dīde-i giryānıma müjgānımı ḥār eylediñ

- 2 Bekriyâ Râşid gibi Râğıb olunca şi‘riñ
Tâze kıpırılmış gül gibi mazmûnlar ızhâr eylediñ
Tezkire-i Âmid, 12.

396. BEKR

Terzi-başı-zâde Enderûnlı Bekr Ağa, Sultân Muştafâ-yı şâliş devri
şâ‘irlerinden.

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Yağdı o lâle-ruğ beni ‘ışkı çerâğına
Pervâne–veş ‘aceb mi düşersem ayağına
- 2 Güş eyleyince oldu hemân nağme-sâz-ı şevk
Bilmem neyiñ ne söyler muṭrib kulağına
Ṭayyâr-zâde ‘Aṭâ Târîhi, c. IV, ş. 213.

397. BÜLBÜL

Bülbül, on birinci ‘aşr-ı hicrî şâ‘irlerinden Maḥmûd Paşa-yı Velî Câmî‘i
civârında mengene-hâne önündeki Güzelce Maḥmûd Paşa Çeşmesine söylediği
târîhdir:

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fei‘lün

Bülbülü gördi çü itmâmını didi târiḥ
Yapdı ḥaḳ yoluna bu çeşmeyi Maḥmûd Paşa

1014

‘یاپدی حق یولنه بو چشمه یی محمود پاشا

۱۰۱۴

‘Ârif Hikmet, 9; Mecelle, 146.

398. BÜLENDİ

Bülendî Çelebî.

Üftâde-i ka‘r-ı çâh-ı Bâbil olsam

Minnet-keş-i rîsmân-ı nâdân olmam

‘Âşım, 4. [Mir Hüseyin’in Muammeyât’ını şerh ettiği söylenir].

399. BELİĞ

Öreke-zâde Muştafâ Belîğ Efendi, Bucağ kaçabalı Öreke Aḥmed Efendiniñ oğlıdır, İstanbullu, müderris, H. 1086 / M. 1675 târiḥinde doğdı, vefâtı 27 Ramazân 1117 / M. 1705, Edirne-kaşısı ḥâricinde Emîr Buḥârî zâviyesi civârında pederi yanında medfûndur. [103] Ülfetiniñ:

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Ülfetî idüp du‘â sıdḳ ile târiḥin didi

Güşe-i cennet Bucağlı-zâdeye ola mekân

كوشهٔ جنت بوجاقلی زاده یه اولامكان

beyti vefâtına târiḥdir, babasınıñ adını Mecma‘-ı Şu‘arâniñ Alî diye yazması yañlıştır.

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Ruḥ-ı pür tâbına mâh-ı münevver dâğ-ber-dildir

O ḥâl-i gerden-i sîmine ‘anber dâğ-ber-dildir

Şakâyık Şeyḥî, c. II, ş. 361; Sicill-i ‘Oşmâni, c. I, ş. 231 ve c. II, ş. 25; Belîğ, 7; Şafâ‘î, 68; Sâlim, 171; Mecma‘-ı Şu‘arâ, 68; Mecelle, 147.

400. BELİĞ

Kirişci-zâde Ḥâfîz ‘Abdu’llâh Efendi, Meḥmed Efendi nâmında bir zâtıñ oğlıdır. İstanbullu, kâḍî, vefâtı 25 Cemâziye’l-âḥir 1128 / M. 1715, Silivri-kaşısında medfûndur.

Mef‘ülü Mefâ‘ilün Mef‘ülü Mefâ‘ilün

Zülfüñ göricek cânâ tül-i emele düşdüm

Geçdikce o vādiden semt-i kesele düşdüm

Şakāyık Şeyhī, c. III, ş. 546; Sicill-i ‘Osmānī, c. III, ş. 35; Mecelle, 147.

401. BELĠĠ

Şāhin Emīr Aġa-zāde Seyyid İsmā‘īl Belġ Efendi ibn-i İmam Seyyid İbrāhīm Efendi ibn-i Meħmed Şāhin Emīr Aġa, H. 1079 / M. 1668 tārīhinde Brusada doğdı. Yeşil ‘İmāret şeyhi ve evķāf kātibi, vefātı 22 Ramazān 1142 / M. 1729 Brusada mer‘ā kabr-istānında medfūndur, Hālişīn:

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Gūş idince didi Hāliş tārīh

Ṭayr ola cennete Şāhin-zādem

طير اوله جنته شاهين زاده م

beyti vefātına tārīhdir, vefātı tārīhini Faṭīn ve Gülzār-ı ‘İrfānīn 1143 ve Kāmūsü’l-a‘lāmīn 1140 yazmaları toġrı degildir.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Vişāl-i yāra haṭ-ı müşg-bār olur bā‘iş

Şürü‘-ı ‘işrete evvel bahār olur bā‘iş

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Fezā-yı sīneye dinse ‘aceb mi bāġ-ı ümīd

Şikūfte lālesi oldu nişān dāġ-ı ümīd

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1 Eyyām-ı bahār oldu yine seyr-i çemendir

Her cānibi şehriñ bedel-i bāġ-ı ‘Adendir

2 Pür itse n’ola şemme ile şaħn-ı cihānı

Sünbülleri bir nāfiħatü’l-misk-i Hotendir

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Ol āteş-i dil-süz-ı ġamum bir eşerim yok

Ser tā-be-ķadem aħgerim ammā şererim yok

Şakāyık Şeyhī, c. III, ş. 395; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 25; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 102; Es‘ad, 22; Kāmūsü’l-a‘lām, c. II, ş. 1354; Eslāf, c. II, ş. 68; Faṭīn, 27; Gūldeste, 541; Rāmiz, 35; Şafā’ī, 69; Sālīm, 173; Mecelle, 147; Gūlzār-ı ‘İrfān, 368; Kāfile-i Şu‘arā, 64. [Gūldeste-i Riyāz-ı İrfān ve Vefeyāt-ı Dānişver-i Nādiredān, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Aşir Efendi-Hafid Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 264; İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 1281, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Tarihi Türkî Talat 24, m Tarihi Türkî 32, Kahire-Mısır, Hidiv Ktp. Türkçe Yazmaları, 7728; Müsvedde-i Gūldeste-i Riyaz, İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H.1282; Gül-i Sadberk, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları, 1395/1; Sergüzeştname, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 665/5; Hamāmnāme, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 709/3; Nūhbet’l-āsār li-zeyli Zūbde-tü’l-eş‘ār, Yaz. İÜ Ktp. Ty. Nu. 1182; Sergüzeştname-i Fakir be-azîmet-i Tokat, Yaz. Millet Ktp. Ali Emîrî, Nu. 665; Genc-i Sâyeğân].

402. BELİĞ

Hāfız Nişārī-zāde ‘Abdu’llāh Efendi, Müftî Kārabaş Hāfız ‘Alī Nişārī Efendiniñ oğlıdır, [104] vefātı H. 1157 / M. 1744. Kaysaride medfūndur. Kaysarili Hişārīniñ:

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Didi tārihin Hişārī riḥletin gūş eyleyüp

Rūh-ı pākī cennet-i a’lāyı kılsun cilve-gāh

دیدى تاريخين حصارى رحلتن كوش ايليوب

روح پاكى جنت اعلى يى قلسون جلوه كاه

beyti vefātına tāriḥdir, Rāmizde vefātınıñ 1158 ve Es‘adda 1167 yazılması ve Mecellede isminiñ ‘Abdu’r-raḥmān ibn-i ‘Alī Nişārī şeklinde gösterilmesi toğrı değıldir.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün
Vardır nesīm-i rūḥ-ı fezā Ḳayşariyyede

Añdırdı bŷy-ı 'adni şabā Ḳayşariyyede

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Her ki vaşl-ı yār ile kendini maḥsūd ider

Yārdan mehcūr olup eşk-i revānın rŷd ider

Rāmiz, 35; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 25; Es'ad, 22; Sālīm, 174; Mecelle, 147. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 268].

403. BELİĞ

'Abdu'llāh Belīğ Efendi, müderris, Anaṭolı ḳalemi ketebesinden.

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

Nice dil-i heves-i vaşl-ı dil-rübā itmez

O şŷḥa sıklet olan maṭlabı recā itmez

Sālīm, 172.

404. BELİĞ

Meḥmed Emīn Belīğ Efendi. Yeñişehr Fenerli, ḳādī, vefātı H. 1174 / M. 1760. Zağra-i 'Atīḳde medfŷndur, Rāmiziñ:

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

Belīğ Meḥmedde 'adn-i berīn ola mesken

بليغ محمده عدن برين اوله مسكن

mışrā'-ı mücevheri ve Belīğü'l-emīn بليغ الامين terkibi vefātına tārīḥdir diğer me'ḥazleriñ gösterdikleri 1172 ve 1175 tārīḥleri yañlıştır.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Girdim vaṭan vaṭan diyerek 'āḳıbet yola

Haddü'l-vedā'-ı nŷkhet-i ḥāk-i Sitanbula

2 Ḥāk-i Sitanbulı gözime tŷtiyā iden

Yâ Rab bu kevkeb-i âfetiñ çeşmi kıan 7ola

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Siyeh 7ab'an olur rüſen-dilânın düşmen-i cânı

Ki düzd-i tire rüzî dâimâ dil-gir ider mehtâb

Dîvânı, Emîrî manzûm eſerler kısmında Millet Kütüb-hânesinde Nu.: 56, 468/2; dîvânı, Reſîd Efendi Kütüb-hânesi, Millet Kütüb-hânesinde Nu.: 744; dîvânı, Yağyâ Efendi Kütüb-hânesi, Râğıb Paſa Kütüb-hânesinde Nu.: 295; dîvânı, Hüsrev Paſa Kütüb-hânesi Nu.: 520; dîvânı, 'Aſım Beğ Kütüb-hânesi Köprülî Kütüb-hânesinde Nu.: 417; dîvânı, Üniversite Kütüb-hânesi Nu.: 5661, 5693. 'Oſmânlı Mü'ellifleri, c. II, ſ. 104; Kâmüsü'l-a'lâm, c. II, ſ. 1354; Eslâf, c. II, ſ. 66; [105] Es'ad, 23; Râmiz, 36; Fa7ın, 28; Sicill-i 'Oſmânî, c. II, ſ. 25; Mecelle, 147; Keſfü'z-zunûn Zeyli, 493. [Divan, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 56].

405. BELİĞİ

'Acem Belîğî, ſâh-kulı, na7kâſ-baſı, Kıanûnî-i Sul7ân Süleymân devri ſâ'irlerinden. Sicill-i 'Oſmânî, c. II, ſ. 25.

406. BELİĞİ

Belîğî, yeniçeri, İstanbullı, Sul7ân Murâd-ı ſâliſ devri ſâ'irlerinden.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Aſdılar ſem'i çü Manſûr-ı dili ucundan

Ya7dılar âteſe yetmez midi ber-dârlığı

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Sözümüz aňlayamaz ſûfi bizim kıâl ehli

Bî-zebân söyleſelim varısa bir hâl ehli

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Kahveniñ bâde-i gül-gün gibi yokdur ânı

Yıca7dur o kıara yüzlünün ammâ kıanı

‘Ahdī, 107, Qāmūsü’l-a‘lām, c. II, ş. 1354; Hasan Çelebī, 77; ‘Aşık Çelebī, 83; Riyāzī, 36; Qāf-zāde, 21; ‘Alī tārīhi 181. [Kahve adlı bir manzumesi meşhurdur].

407. BENAL

Benal Nevzād Hıanım, avukat Tevfik Nevzād begin kızıdır, H. 1319 / M. 1901 tārihinde İzmirde doğdı.

Yine sise bürüندی taşın toprağın birden

Neyin var dumanlı tağ yine qarardı çehren

Şon ‘Aşır Türk Şā’irleri, 2127.

408. BOSTĀN

Kara Bostān Çelebī, ‘Abdü’l-ħalīm Çelebiniñ oğlıdır, Mevlevi şeyhi, vefatı H. 1117 / M. 1705.

ما صوفیان راهیم این صفة جای ما بسی

از مدرسه نباشد کنج فراغتم بسی

توبا خدای خود اندازکار دل خوش وار

که رحم اکر نکند مدعی خدا بکند

Esrār Dede, 30; Sefine-i Mevleviyye, c. I, ş. 183.

409. BAHĀ

Es‘ad Bahā Efendi, Yahyā Efendiniñ oğlıdır, Buğaralı, vefatı H. 622 / M. 1225. Mecelle, 151.

410. BAHĀYĪ

Bahā’e’d-dīn-zāde ‘Abdu’llāh Bahāyī Çelebī ibn-i Şeyh Luṭfu’llāh Efendi ibn-i Şeyh Meħmed Muħyi’d-dīn Efendi ibn-i Şeyh Bahā’e’d-dīn Efendi, kādī-‘asker, vefatı H. 996 / M. 1587, Mekke medfındur.

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

1 Pā būsına el virmedi yārîñ hâcel itdi
Düşdi yüzümüz yerlere dāmānîñ ucından

2 Bir egri iki yüzlü münâfiğdır efendim
Devr itme beni hancer-i bürrānîñ ucından

[106] Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'îlü Fā'ilün

Eşkim cihānı tıtdı qaralar seçilmedi

Ammā hevā-yı hâl u haıından geçilmedi

'Āşık Çelebî, 84; Hasan Çelebî, 77; Kâf-zâde, 21; Kāmüsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1415; Beyānî, 17; Mecelle, 150.

411. BAHĀYĪ

Şeyhü'l-islâm Mehmed Bahāyî Efendi ibn-i 'Abdü'l-'azîz Efendi ibn-i H'âce Sa'de'd-dîn Mehmed Efendi ibn-i Hasan Cân, silsilesi peder cihetinden Hasan Cāna, vālide cihetinden Ebü's-su'üd Efendiye müntehîdir, H. 1004 / M. 1595 târihinde doğdı, vefâtı 12 Şafer 1064 / M. 1653, Fâtihte Boyacı-ıkapusı kırbündeki hānesi karşıusunda medfündür,

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Menziliñ firdevs ola el-fâtiha

منزلک فردوس اوله الفاتحه

mısrā'ı vefâtına târihdir.

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

Geh baña geh ol hancer-i bürrāna bakarsıñ

Maşşüduñ eđer cān ise cānāna bakarsıñ

Ahreb

Yā Rab dilim ile maşrem-i rāz-ı şühüd

Olsun nazarımda her dü-'ālem nā-büd

Bir vechle şaykal-ı fenāyı ur-kim

Āyīne dilimde almaya jeng-i vucūd

*

Müjde-i gül irse yine sūy-ı Őeh-i bahārdan

İtse alāŐ bülbülü mihnet-i intizārdan

Dīvānı, Emirī manzūm eŐerler kısmında, Millet Kütüb-ānesinde Nu.: 58; dīvānı, ‘Ātıf Efendi Kütüb-ānesinde Nu.: 2056/1; dīvānı, Üniversite Kütüb-ānesinde Nu.: 155, 391, 462, 559, 1597/1, 2838/1, 2875/1, 2940, 4948, 3966/1. Őaāyık Őeyhī, c. I, Ő. 258; Őafā’ī, 58; ‘OŐmānlı Mü’ellifleri, c. 2, Ő. 101; Seyyid Rızā, 18; Tufe-i aātin, 709; Luāt-ı Tāriiyye ve Corafya, c. II, Ő. 174; Sicill-i ‘OŐmānī, c. II, Ő. 28; Mücīb, 6; [107] Devatü’l-meŐāyih, 55; ‘AŐım, 3; Kātib elebī Fezlekesi, c. II, Ő. 396; Mecelle, 150; Belī, 8; āmūsü’l-a’lām, c. II, Ő. 1415; āfile-i Őu‘arā, 65; ulāŐatü’l-eŐer, c. IV, Ő. 2. [Gazeliyat-ı Bahayī, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 549; Mesnevī der beyān-ı ahval-i Sultan Murad, İstanbul Millet Ktp. Feyzullah Efendi Koleksiyonu, 34 Fe 1663/2].

412. BAHĀYĪ

Müneccim-baŐı Hasan elebī, hicv ve tezyīfe māil olduından Küfrī Bahāyī Őöhretiyle meŐhūrdur. İstanbullu, vefātı Őafer 1071 / M. 1660.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Eyledi ün-kim anı āb-ı sirişkim sīr-āb

Sīnede dālarım her birisi lāle olur

Őaāyık Őeyhī, c. I, Ő. 740; Sicill-i ‘OŐmānī, c. II, Ő. 68; Güftī, 19; Őafā’ī, 62; Seyyid Rızā, 19; Belī, 7; Mecelle, 150. [Hezeliyat, İÜ Ktp. Ty. Nu. 3005; Ahkām-ı Külliye].

413. BAHĀ’Ī

Bahā’e’d-dīn Amed Efendi, İmām Nure’d-dīn Efendiniñ olıdır. Māliyye Nezāreti me’mūrlarından H. 1289 / M. 1872 tāriinde İstanbulda dodı, vefātı Rebī‘ü’l-āir 1342 / M. 1923.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Perçem-i jülīde-i yārīñ nice meftūmı var
 'Aşık-ı şūrīdesi aşüfte[-i] mecnūmı var
- 2 Bir nigāh-ı nāz ile teşhīr ider mülk-i dili
 Çeşm-i sehḥārīñ ne keskin nazra-i efsūnı var

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 165.

414. BAHĀ'Ī

Aḥmed Bahā'ī Efendi, Tebrizli Meḥmed Baḳır Efendiniñ oğlıdır H. 1291 / M. 1874 tārīḥinde Tebrizde doğdı, vefātı 14 Zī'l-ka'de 1344 / M. 1925.

Mefā'ilün Mefāi'lün Mefā'ilün Mefā'ilün

Neden ey āfet-i cān pīş-i çeşmimden nihān oldıñ

Unutduñ 'aşık-ı zārı raḳībe mihr-bān oldıñ

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Gül gibi nāzik olan ḳalbine ey sīm-berim

İtmez efsūs-ı eşer zerre ḳadar nālelerim

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 167.

415. BAHĀYĪ

Bahāyī Efendi, Bağdādli.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Şol ḳadar sūz-ı ḡam-ı 'ışḳ-ı derūnum yaḳdı
 Ki yaḳar 'ālemi derdiyle dilimden çıkan āh
- 2 O bahāne ile duḡān nūş iderin gülşende³⁷
 Olmaya tā ki 'adū dūd-ı dilimden āḡāh

³⁷Bu mısraın vezni bozuktur.

Ḳāf-zāde, 21.

416. BAHĀ'E'D-DĪN

Şeyḫ Mehmed Bahā'e'd-dīn Efendi, Şeyḫ İsmā'īl Ḥaḳḳı Efendiniñ oğlıdır, vefātı H. 1138 / M. 1725 Sicilliñ vefātını 1238 göstermesi yañlıştır. Sicill-i 'Osmānî, c. II, ş. 27; Faṭīn, 28.

417. BAHĀ'E'D-DĪN

Yūsuf Bahā'e'd-dīn Beg, Şeyḫü'l-harem Ziver Paşanıñ oğlıdır, Meclis-i Māliyye 'azāsından, 25 Cemāziye'l-evvel 1267 / M. 1850 tārīhinde İstanbulda doğdı, vefātı 12 Şevvāl 1334 / M. 1915.

[108] Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Leyle-i mehtāb esmer ḫüsn ü ānı nev-bahār
Dil-nişīn şayfiyyede zerrīn nehārī tāb ü fer

2 Her ṭarafda ince bir bŷy-ı tarāvet mevcedir
Hem derŷnumda mübeşşir ṭatlı bir çarpıntı var

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 172. [Mecmŷa-i Eş'arım, basılmamıştır; Sergüzeşt-i Şi'r-i Osmānî, Bursa gazetesinde 1894'te yayımlandı; Sŷnusi-i Aşgar, on dört sayfalık mensur mersiye, basılmıştır].

418. BAHĀ'E'D-DĪN

Mehmed Bahā'e'd-dīn Beg, a'yān a'zāsından Tevfīḳ begiñ oğlıdır. Maḳkeme-i temyīz-i cezā dāiresi reisi, 17 Muḫarrem 1261 / M. 1845 tārīhinde İstanbulda doğdı, vefātı Receb 1335 / M. 1916, Yaḫyā Efendi Tekyesi ḳabristānında medfŷundur.

Mef'ŷlŷ Fā'ilātün Mef'ŷlŷ Fā'ilātün

Nāmerde iḫtiyācım aḫbāba külfetim yoḳ

Şad ḫamd kim bu yŷzden 'ıḳdım ḳasāvetim yoḳ

Mef'ŷlŷ Fā'ilātü Mefā'ilŷ Fā'ilün

Āyīne düşmüyor gice gündüz elinden āh

Ḥayrān mısıñ cemāline ḥayrānıñ oldıgım

Şon ‘Aşır Türk Şā’irleri, 175.[Ufak Mecmua-i Şiir adı ile bazı şiirleri 1911’de basılmıştır].

419. BAHĀ’E’D-DĪN

Bahā’e’-d-dīn Efendi, Ma’lkaralı, toközuncı ‘aşr-ı hicrī şā’irlerinden.

‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 251.

420. BAHĀR

‘Ālī Bahār Efendi, kādī, Revānlı, vefātı H. 1228 / M. 1813. Es‘ad, 25; ‘Ārif

Ḥikmet, 9.

421. BAHĀRĪ veyā KEMĀLĪ

‘Alī Bahārī Efendi, Tırhalalı, müverriḥ, kādī, Dülbend-zāde Kāsım Paşa

evlādları ḥ‘ācesi, evvelki maḥlaşı Kemālī idi, vefātı H. 958 / M. 1551, Laṭīfī Pirizrenī diyür.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Āh kim tīr-i ğamum düşdi raḳībiñ diline

Ḳorḳarım fāş ola esrār-ı nihānım biline

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Mihr ḥaddiñ kim baña āḥir nefes īmān olur

İRte bir gün nāme’-i a‘mālime ‘unvān olur

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1 Şu kim nefse uyup itdi te’ehhül

Değişdi ‘āmm-ı ıtlāḳı kayıda

2 Tecerrüd ‘āleminiñ şāhı iken

Varup ḳul itdi kendin ‘Amr u Zeyde

Hasan Çelebî, 77; Sehî, 124; Kâmûsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1414; Sicill-i 'Osmânî, c. III, ş. 498; 'Aşık Çelebî, 85; Laṭîfî, 103; Keşfü'z-zunûn eski tab', c. I, ş. 506 ve yeñi tab', c. I, ş. 780; Kâfile-i Şu'arâ, 65.

422. BAHÂRÎ

Ahmed Midhat Bahârî Beg, Kısım-i 'Askeriyye baş-kâtibi Kütahyalı Emîr-zâde Mehmed Nûrî Efendiniñ oğlıdır. H. 1295 / M. 1878 târihinde İstanbulda doğdı.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Ey kaçları 'ışk ehline mihrâb-ı tecellî
Ey şûret-i Raḥmân-ı Raḥîm-i müte'âli

[109]

- 2 Rûhumda yanan gözleri ey meş'al-i 'irfân
Bir lem'a-i lutfuñla virir 'ışka tesellî

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 170. [Ravza; Sünbülîstan Şerhi; Risâle-i Sipehsalâr Tercümesi; Rûh-ı Kur'ân'dan Bir Sâhife-i Nûr; Destegül adlı esleri basılmış ve Hazîne-i Fünûn, Mekteb, Resimli Gazete gibi dergi ve gazetelerde yazıları yayımlanmıştır].

423. BEHCET

'Acem Kılıcı Seyfî Muştafâ Efendi-zâde Mehmed Behcet Efendi 'Acem Kılıcı Seyfî Muştafâ Efendiniñ oğlıdır. Şıkk-ı evvel defter-dârı, vefâtı 14 Zî'l-ka'de 1168 / M. 1754, Şeyhü'l-islâm Anḩaravî Mehmed Efendi Medresesi civârında bulunan sebîl ḩazîresinde medfündür, Râmiz ve Es'ad tezkirelerinde vefâtı târihi 1166 gösterildiği gibi Sicill de Behcet Mehmed Paşa şeklinde kayd itmiştir.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Ol mehiñ şanma hemân hüsni gelû-sûz oldı
Tâbiş-i sine-i şâfına dil-efrûz oldı
- 2 Üç gün ârâm u şafâya nice fırsat bulunur

Behcetâ meskenimiz şimdiki Siroz oldu

Râmiz, 38; Kâmûsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1416; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 30; Es'ad, 23; Faḫîr, 29; Mecelle, 150. [Behcet Mehmed Defteri adı altında mecmualarda şiirlerine rastlanılmıştır].

424. BEHCET

Muştafâ Behcet Efendi, İstanbullu, müderris, Mu'ameleci Şeyh dinmekle meşhûr Muştafâ Efendi 'âilesinden, vefâtı Zî'l-hicce 1181 / M. 1767, vefâtı târihi Silâh-dâr-zâde tezkiresinde 1182 ve Şevkatde 1183 olarak gösterilmiştir.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Neş'e-i meyle gönülden gamı dūr eylemişiz

Düşeli künc-i ḫarâbâta ḫuzūr eylemişiz

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Ruḫ-ı renginine ol verd-i teriñ

Reşk ider lâle ḫün ider cigeriñ

Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 30; Râmiz, 40; Es'ad, 24; Silâh-dâr-zâde, 10; Şefkat, 18.

425. BEHCET

Fahre'd-dîn-zâde Müderris Seyyid 'Alî Behcet Efendi, Muşullu, ḫaremeyn müfettişi, vefâtı 2 Şevvâl 1197 / M. 1782, Eyyübde medfündür.

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Her çend var bu neş'ede çendân oḫur yazar

Ancaḫ ḫaḫ-ı piyâle-i rindân oḫur yazar

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ḥarf-i şıdḫa gūş-i cāmı sa'y idüp ferzâne tūt

İster iseñ ḫâ'iliñ âḫıl gerek dīvâne tūt

Es'ad, 24; 'Arif Ḥikmet, 9; Râmiz, 41; Silâh-dâr-zâde, 9; Şefkat, 16.

426. BEHCET

Şeyh Behcet ‘Alī Efendi, Konyalı, vefatı H. 1238 / M. 1822 Üsküdar’da Selimiye Tekyesinde medfündür.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Göçdi da‘vetiñe dīdāra cenāb-ı Behcet

کوچدی دعوتکه دیداره جناب بهجت

mısrāi vefāt tārīhidir. ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 47. [Risāle-i Ubeydiyye fi beyân-ı bazı âdâb-i Tarîkatin-Nakşibendiyye, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Şeriyye 892/1; Risāle-i Ubeydiyye fi beyân-ı nisbetit-Tarîkatil-Mevleviyye, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Şeriyye 892/2; Risāle fi şerhil-Kelimâtil-Kudsiyye, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Şeriyye 892/3; matbu olmayan Behcetü’s-sülûk, Divançe, Hadîktü’l-ebdâl gibi eserleri vardır].

[110] 427. BEHCET

Hakim-başı Kādī-‘asker Muştafā Behcet Efendi, Muştafā Paşa Divān Kâtibi Mehmed Emīn Şükūhī Efendiniñ oğlıdır, H. 1188 / M. 1774 tārīhinde doğdı, vefatı 22 Zī’l-ħicce 1249 / M. 1833 Luğāt-ı Tārīhiyye ve Coğrafya vefatı tārīhini 1248 gösteriyor.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Eyleseñ desti leb-i çāh-ı dehāna işāl
Bātin-ı kefdē olur neşf ü ruḫūbet peydā

2 Āmed ü reft-i nefes n’olduğın idrāk eyle
İki delv ile ider mā’i ḫayātı ifnā

Mefā‘ilün Mefāī‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Naşīḫat nā-be-cādır telḫ-kām-ı merd-i pür-şūra

Zamānı gelmeyince ṭatluluk kesb eylemez ‘ūra

‘Ārif Hikmet, 10; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 31; Qāmūsü’l-a‘lām, c. II, ş. 1416; Luğāt-ı Tārīhiyye ve Coğrafya, c. II, ş. 175; Es‘ad, 25; Faṭīn, 29; Qāfile-i Şu‘arā, 69. [Tıbbî sahadaki tercüme eserleri Frengi Risâlesi; Ameliyât-ı Tıbbiye; Kolera Riâlesi; Fransa’nın Mısır’ı 1754-1825 tarihleri arasındaki işgalini anlatan Tarih-i Mısır adlı tercümesi; Hezâr Esâr, halk ilaçlarını anlatır].

428. BEHCET

Meḥmed Behcet Efendi, Trabzon tüccarlarından İsmâ‘îl Efendiniñ oğludur, Hicaz Vilâyeti mektûbcısı H. 1244 / M. 1828 târihinde Trabzonda doğdı, vefâtı H. 1296 / M. 1878. Mekke medfûndur.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Gösterir dâ‘ire-i neşve-i nüşâ nüşum
Baña girdâb-ı belâ dîde-i deryâ cüşum

2 Güş-mâl-ı gam-ı devrân beni inletdikce
Neğam-ı muṭribe meclisde serâ-pâ-güşum

Şon ‘Aşır Türk Şâ‘irleri, 177. [Şiirlerinden bir bölümü büyük oğlu İsmail Safâ Bey’in Hûz mâ Safâ, adlı eserinde mevcuttur].

429. BEHCET

Enderünî Behcet Ağa, gügüm-başı, Sulṭân Maḥmûd-ı şānî devri şâ‘irlerinden.

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Beni ağlatdığı-çün gam yimem ammâ belâ bunda

Bu baḥt-ı nâ-be-sâmânım baña ağıyarı güldürdi

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Pâdişâh-ı taḥt-gâh-ı ‘ışk olaldan Behcetâ

Muḳtezâ-yı ‘aklı hep sürdüm çıkardım sîneden

Ṭayyâr-zâde ‘Aṭâ Tārīhi, c. IV, ş. 302.

430. BEHCET

Moralı ‘Âlî Nâmîk Paşa-zâde Meḥmed Behcet Beg, İşkodra vâlîsi Moralı ‘Âlî Nâmîk Paşanıñ oğlıdır, Selânikli, zabtıyye nezâreti meclisi ‘azâsından, Sulṭân Abdü’l-mecîd devrinde vefât itdi.

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

- 1 Murğ-ı ḥayâl her gehi bir gül-sitân bulur
Her çübda kelîm-i nazâr nûr-ı ân bulur
 - 2 Bulmaz mişâliñ ‘âlem-i sîretde dil seniñ
Mihriñ yanında âyine mâhı nihân bulur
 - 3 Virâne dilde ehl-i dil esrâr-ı gaybla
Açsa tıhısm-ı ‘ışkı nice genc ü gân bulur
 - 4 Fikr eyledikce ğonce-i envâr-ı la’lini
Dil-ḥaste-i ḥazân-ı elem tâze cân bulur
- Faṭîr, 31; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, Ő. 31 ve c. IV, Ő. 539.

431. BEHCET

Kâtib-zâde Meḥmed Behcet Beg, Kâtib-zâde Meḥmed Beşîr begin oğlıdır, Ḥalebli, mu’allim. [111] H. 1306 / M. 1888 târiḥinde Ḥalebde doğdı.

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Ben silerken gözümüñ yaşlarını
Her riyākâr olan ağlar didiñiz
- 2 Beni titretdi yaman sözleriñiz
Bekleyin bende didim siz yârını

Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, c. I, Ő. 179. [Erganun; Beyrut Vilâyeti; Kastamonu Âsâr-ı Kadîmesi; Sinop Kitabeleri; Yeni Akademi; Meslek. Son iki eseri basılmamıştır].

432. BEHCET

Mehmed Behcet Efendi, meyve-i huşk gümrük anbar kâtibi Hüseyn Hasnî Efendiniñ oğlıdır. H. 1309 / M. 1891 târihinde İstanbulda doğdı.

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Gülüm gel bâde-nüş eyle yine ruhsârîñ al olsun
İç ey şîrîn-dehen dil-ber saña bâde halâl olsun

2 Olup mest ehl-i 'irfânı dañi 'işveñle mest eyle
Şu gül-zâr-ı fenânîñ derd ü âlâmı hayâl olsun

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 180.

433. BEHCETİ

Hüseyn Behcetî Çelebî, İstanbullı, Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden, müverrih, vefâtı H. 1095 / M. 1683, Belgradda medfündür, Şafâ'î ve 'Osmânlı Mü'ellifleri Hazar Ğradlı olduğunu ve 1094 de vefât itdiğini yazıyorlar, Mecelle, vefâtı târihini Behcetî Hüseyn isminiñ mükerreriyle 1096 göstermekdedir. 'Osmânlı Mü'ellifleri Behcetî Hüseyn Çelebîniñ Köprülü-zâdelerden Nu'mân Paşa-zâde Aḥmed Paşanıñ imâmı olduğunu ve Târîḥ-i Sülâle-i Köprülü 'unvânlı bir eşer yazdığını söylüyorsa da bu eşeri yazan İbrâhîm Behcetî Efendidir ki adınıñ İbrâhîm olduğunu eşerinde taşriḥ itmiştir.

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Öper yârîñ lebin dil ḥaṭṭ-ı 'anber-fâma katlanmaz

Bozar ol tıfl-ı şeydâ rûzesin aḥşâm katlanmaz

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Sevdâ-yı vaşl-ı yâr ile ol öyle muḫtarib

Endâm-ı lerze-nâkine sîm-âb-ı reşk ide

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Dîdemizden gitmez oldı reng-i rûy-ı ṭal'atîñ

Bülbül ü nâlâniyuz ol gül-sitân-ı Behcetiñ

Dīvānı, Emīrī Efendi manzūm eşerler kısmında Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 59. Şakāyık Şeyhī, c. I, ş. 740; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 32; ‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. III, ş. 29; Belīg, 7; Şafā’ī, 63; Mecelle, 150. [Zafer-nāme, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 2368].

434. BEHCETİ

Hasan Behcet Efendi, ‘Ayntāblı, kādī, vaq’anüvīs, ‘İvaz Paşa-zāde İbrāhīm begiñ mektūbcısı, vefātı H. 1190 / M. 1776 tārīhinden şoñradır. ‘Osmānlı Tārīh ve Müverrihleri, 56; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 32; Es’ad, 25; Rāmiz, 42.

435. BEHCETİ

Enderūnī Behcetī Efendi, balçacı hālīfe, Sulţān Muştāfā-yı şānī devri şā’irlerinden

[112] Mefā’ilün Mefāi’lün Mefā’ilün Mefā’ilün

Efendim sīnem üzre şerha satr-ı ‘arz-ı hāl olsun

Raķībīñ katline fermān buyur kāt kāt hālāl olsun

Ṭayyar-zāde ‘Aṭā Tārīhi, c. IV, ş. 207.

436. BEHCETİ

Ḳarışdıranlı Süleymān Beg-zāde Aḫmed Sinān Çelebī, Ḳarışdıranlı Süleymān begiñ oğlıdır sancaķ beğlerinden, vefātı H. 977 / M. 1569, Mecelle ve Hasan Çelebī ile Ḳāmūsü’l-a’lām ismini Süleymān ibn-i Süleymān Ḳarışdıran diye yazıyorlar.

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Yār-ı bī pervā dirīgā guşşadan hālīm ḥarāb

Sevmesün ‘ālemde kimse dilīr ‘ālī-cenāb

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

Ne ḳul ola ki anuñ olmaya cürm ü günehi

Ne ḥaṭā ola ki ‘afv itmeye sulţān-ı kerem

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Muhtaşar ile dilâ yâre yazarsıñ nâme

Ûo cefâ kışşasını yoksa buyur hengâme

‘Âşık Çelebî, 87; Schî, 94; Beyânî, 17; Tayyâr-zâde ‘Atâ Târîhi, c. IV, ş. 108; ‘Âşım, 37; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 96; Hasan Çelebî, 78; Mecelle, 151; Laţîfî, 104; Kâf-zâde, 21; Kāmūsü’l-a‘lām, c. II, ş. 1419.

437. BEHIŞTÎ

Şeyh Ramazān Behiştî, ‘Abdü’l-muhsin Çelebîniñ oğlıdır, Vizeli veyâ Çorlulu. Vâ‘iz, imām ve haţîb, vefâtı H. 979 / M. 1571. Çorluda binâ itdiğı tekyede medfündür, ‘Âlî ve Hasan Çelebî 970’de, Kâf-zâde ile Keşfü’z-zunün 977’de vefât itdiğini yazıyorlarsa da diger me’hazler 979 da müttefikdir.

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Görüp hâk üzre çerhiñ âfitâb-ı ‘âlem ârâsın

Getürdüm gönlüme ey meḥ-lîka vaşlıñ temennâsın

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Gerek geçsün gerek serkeşliginden geçmesün ol şâh

Güzer-gâhında hâk olmak yaraşır ben gedâsın

Kânünî Sultân Süleymâna virdiğı nūniyye kaşîdesinden:

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

1 Ey şâh-ı selâtin-i cihân mîr-i civân baht

Her yerde kafâ-dârîñ ola himmet-i pîrân

2 Güftarı güzel başun-çün koma ayakda

Dâ‘im şu‘arâ ḥayline şâhâne kıl ihsân

3 Şâ‘irdir iden midḥatiniñ nüktelerin nazm

Olmasa şadef dürr mi olur kaṭre-i nisân

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Bezme gel bu gice ey ‘âlem-i hüsnüñ mâhı

Yoksa yirden göge dek incinürüz va’llâhi

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

Her kim ki tâc-ı ‘ışkı giye ihtiyâr ile

Kendü eliyle şatun alur başına belâ

[113] Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Sünbülünden ‘arız-ı gül-günuna pîrâye şal

Gökde çevgân-ı gurûrı âfitâb u aya şal

Şakâyık Nev‘î-zâde, 156; ‘Âşık Çelebî, 87; ‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 42; Mecelle, 151; Hasan Çelebî, 78; Kâmusü’l-a‘lâm, c. II, ş. 1419; ‘Âlî tārîhi 181; Riyâzî, 36; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 34; Kâf-zâde, 21; Eslâf, c. I, ş. 173; ‘Ahdî, 100; Laṭîfî, 105; Keşfü’z-zunûn eski tab‘ı c. I, ş. 506 ve yeni tab‘ı c. I, ş. 780; Kâfile-i Şu‘arâ, 68. [Hâşiye alel-Hayâlî, İstanbul Millet Ktp. Feyzullah Efendi Koleksiyonu, 34 Fe 1129, 34 Fe 1130/2, 34 Fe 1131; Talîk alâ Hâşiyetil-İmâd alâ Âdâbis-Semerkindî, İstanbul Millet Ktp. Feyzullah Efendi Koleksiyonu, 34 Fe 1130/1; İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, FE2147/2; Hâşiye alâ Şerhi’l akâid lil alâme et-Taftazânî; Ta‘lîkat alâ şerhi’l-Miftâh; Hâşiye; Âdâb-ı Mes’ûdî; Ta‘lîkat ale’l-Câmî’nin dışında Cem Şah ve Âlem Şah adlı iki mesnevîsi vardır. Bunlar Süleymaniye Ktp. Esad Ef. Kit. 2614’te Behiştî Dîvân ismi ile kayıtlıdır. Heşt Behişt, Millet Ktp. 861; Süleymannâme; çeşitli mecmualarda şiipleri vardır, Millet Ktp. 543; TS. R. 1972 v.b].

438. BEHİŞTÎ

Şeyh Muştafâ Sa‘de’d-dîn Behiştî Efendi, Edirneli, Filibe Bektâşî Dergâhı şeyhi, vefâtı H. 1178 / M. 1764.

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün

Du‘â birle didi aḥbâba tārîḥ

Maḳâmı eyleye Bârî Behiştî

مقامی ایلیه باری بهشتی

beyti vefâtına târîhdir. Es'ad, 24; Râmiz, 42; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 34.

439. BEHLÛL

Hâfız Behlûl Efendi, İstanbullı, mu'allim ve cüz'-h'ân, Qânûnî Sulţân Süleymân devri şâ'irlerinden.

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Çarh-ı felekde meh tamâm 'ışkıyla 'uryandır tamâm

Seyr eyle anı her taraf 'ışkıyla süzândır yine

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Feilâtün Fe'ilün

Reh-i 'ışkında kaşınla müjedir yoldaşım

Korğulu yola kişi tîr ü kemânıyla gider

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Güneylerler seg-i küyîñ uludı diyü Behlûlî

Eşigîñ taşını egme ne vār bir pāre yaşdanmış

'Aşık Çelebî, 88; Qāmüsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1420; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 34; Hasan Çelebî, 79; Laţîfî, 106; Qāfile-i Şu'arā, 71.

440. BEYĀZÎ

Müderriş Meḥmed Beg, Vardarî Meḥmed Beg, Edirneli, sipāhî, vefâtı H. 1034 / M. 1624, Vardarda medfündür, Sicill-i dördüncü cildinde vefâtı yañlış olarak 1036 gösterilmiştir, Enisü'l-müsâmirinde vefâtı târîhîni 1056 olduğunu yazmaktadır.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1 'Arz eyle metâ'-ı dili dil-dāra düşerse

Yerine düşer ol yüzi gül-zāra düşerse

2 Düşmüş o şehiñ yānına geçmiş yine ağyār

Ben de bilürüm diyecegim yāra düşerse

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Elde zerrīn tiri belde muraşsa‘ kemeri

Tīġ-ı bürrānına ādem baķamaz cevherden

Mefā‘īlün Mefāī‘lün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Yola düşmüş ser-i kūyuñ hevāsıyla meh [ü] ħurşīd

Birisi şubħdan gitmiş biri aķşamdan çıķmış

Şaķāyık Şeyħī, c. I, Ő. 103; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, Ő. 35 ve c. IV, Ő. 152; Ħasan Çelebi 80; Riyāzī, 37; Ķāf-zāde, 22; Enīsü’l-müsāmirīn, 72; Ķāfile-i Şu‘arā, 71.

[114] 441. BEYĀNĪ

Şeyħ Kemāl oğlı Beyānī, Yanbolılı, vefātı H. 960 / M. 1552.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Pāyine n’ola irişmezse nücüm-ı eşkim

Māh seyrinde ider ġāyet ile isti‘cāl

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün

Ey yüzi mihr-i dirāşāna geçe nice meh ü sāl

Gelmeye dura ķaşñ gibi seniñ iki hilāl[iñ]

‘Aşık Çelebī, 88; Ħasan Çelebī, 80; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, Ő. 35; Ķāmüsü’l-a‘lām, c. II, Ő. 1423; ‘Ālī Tārīħi, 182.

442. BEYĀNĪ

Cāru’llāh-zāde Şeyħ Muşţafā Beyānī Efendi, Cāru’llāh Efendiniñ oğlıdır, Ruscuķlı, Ekmel Tekyesi şeyħi, vefātı H. 1006 / M. 1597, Şūfīler Maħallesinde tekyesinde medfūndur. Şeyħ Beyānī evvāh شیخ بیانی ایواه cümlesi vefātı tārīħidir.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

‘Uşşāķa zaħm-ı tīġ-ı sitemdir elem viren

Ammā ki riş-i nāveg-i hicrān gelür gečer

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ne ķadar ķaşrı bülend olsa irer āh u fiġān

Şanma kim sūz-ı dile hâil olur kevn ü mekân

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Aldılar 'aqlım perî-rûlar perîşân itdiler

Yerine gelmez meger cem'iyet-i hûbân ola

'Aşık Çelebî, 88; Hasan Çelebî, 79; Tuḥfe-i Ḥaṭṭâṭîn, 546; Kâf-zâde, 22; Beyânî, 18; Sicill-i 'Osmânî, c. IV, ş. 379; Şakâyık Nev'î-zâde, 466; Kâmüsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1423; Riyâzî, 37; 'Âlî Târîhi, 182, 284; Kâtib Çelebî Fezlekesi, c. I, ş. 108; Seyyid Rızâ, 20; Mecelle, 152; 164; Kâfile-i Şu'arâ, 72. [Tahmîs-i Divân-ı Hâfız, Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Râşid Efendi 1278; Tezkiretüş-Şuarâ, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Ali Emirî Efendi, Millet Ktb. No. 757; Tezkire-i Şuarâ, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Tarih 757].

443. BEYÂNÎ

Meḥmed Beg, İstanbullu, sipâhî, vefâtı H. 1030 / M. 1620, vefâtı târîhini Sicilliñ 1038 göstermesi toğru degildir.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Budur lâyıķ olan şâhım cihânda ehl-i 'irfâna

Ki yaķduđı çerâğ üstüne dâim ola pervâne

Şakâyık Şeyhî, c. I, ş. 103; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 35; Kâf-zâde, 22.

444. BEYÂNÎ

Enfî Aḥmed Beg, Enfî Abdu'r-raḥmân Efendiniñ oğlıdır, kâđî, vefâtı H. 1075 / M. 1664, Edirne-ķapusu ḥâricinde medfündür.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1 Ḥam itse n'ola ķaddini bâr-ı ğam-ı dünyâ

Hîzem-keş-i kânün-ı belâdır dil-i şeydâ

2 Ber virse dağı naḥl-ı emel bâğ-ı hevâda

İrmez ser-i şāhına anıñ dest-i temennā

Şaḳāyık Şeyhī, c. I, ş. 367; Sicill-i ‘Osmānī, c. I, ş. 220; Belīg, 8.

[115] 445. BEYĀNĪ

Beyānī, Ḳaştamonılı, dīvān kātiblerinden, Sultān Selīm-i evvel devri şā’irlerinden.

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

Gel kūy-ı nigāra varalım uy baña vā’iz

Dünyāda saña göstereyin bāğ-ı cinānı

Mefā’ilün Mefā’ilün Fe’ülün

Laṭif olsa laṭife hoşdur elbet

Ve lākin ḥāric olmaya edebden

Mefā’ilün Mefā’ilün Fe’ülün

Raḳīb-i kelbi gör ki ḥ’ān-ı vaşlın

Yavuz it gibi ne yir ne yidirir

Ḥasan Çelebī, 79; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 35; Ḳāmūsü’l-a’lām, c. II, ş. 1423; Beyānī, 18; Laṭifī, 106; Mecelle, 152.

446. BEYĀNĪ

Heccāv Beyānī, Sinoplı. ‘Ālī Tārīḫi, 182. [Şāh u Dervîş, İzmir Milli Ktp. İzmir Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, 2020/1; Şehrengîz, İzmir Milli Ktp. İzmir Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, 2020/2].

447. BEYĀNĪ

Meḥmed Beyānī Efendi, müderris.

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Maṭla’-ı mihr olmayaydı ger girībānıñ seniñ

Baḳıcaḳ gözler ḳamaşdırmazdı gerdānıñ seniñ

Mücīb, 7; Seyyid Rızā, 20.

448. BEYÂNÎ

Beyânî-zâde Seyyidî Çelebî, Bağdâdlı, sipâhî, Der-gâh-ı ‘Âlî çavuşlarından.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Zahm-ı sînem içre hûn-âlüd peykânı görüñ

Ğonce ağzın bir iden gül-berg-i handânı görün

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Kûyına seyl-âb-ı eşkiyle iletse şu beni
Ey ecel luğf eyle kim gör meye ol bed-ğû beni

- 2 Gâh meyl-i bâde gâhî rağbet-i zühd ü şalâh
Ey Beyânî südsuz sevdâ çeker her sû beni

‘Ahdî, 103.

449. BEYÂNÎ

Beyânî, Rodoscuklı Tekirtağ, kâdî.

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 ‘Ömrüñ bu sür‘atiyle ki her ân gelür geçer
Seyl-i revândır ki şitâbân gelür geçer

- 2 Gel geç libâs-ı atlas-ı şahiden ey gönül
Cûy-ı fenâyı halk çü ‘uryân gelür geçer

‘Âlî Târîhi, 182.

450. BEYÂNÎ

Meḥmed Beyânî, Edirneli, sipâhî, onuncı ‘aşr-ı hicrî şu‘arâsından. ‘Âşık Çelebî ile Sicilde maḥlaşı Peykî olarak yazılmışdır.

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Ne lâzım meclise pîr-i muğânîñ şem‘-i kâfûrı

Çerâğ çeşm-i rüşendir getürsün câm-ı fağfûrı

Mefā'īlün Mefāī'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Maḥabbet şāh-bāzınıñ şikārıdır benim başım

Anıñ ser-pençesinde görünür minķārıdır kaçım

Hasan Çelebī, 80; 'Ālī Tārīḫi, 182; Qāmūsü'l-a'lām, c. II, ş. 1423; Mecelle, 152; 'Aşık Çelebī, 89; Enisü'l-müsāmirin, 72; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 45.

[116] 451. BİÇĀRE

Ya'qūb Efendi-zāde Şeyḫ Meḥmed Efendi, Şeyḫ Ya'qūb Efendiniñ oğlıdır, Brusalı, vefātı 17 Cemāziye'l-evvel 1076 / M. 1665.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Hū idüp Ya'qūb Efendi-zāde rıḫlet eyledi

هو ايدوب يعقوب افندی زاده رحلت ایلدی

mışrā'ı vefātına tārīḫdir.

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Ey ḫālik-ı Rabbü'l-enām ey rāziq-ı ḫāş ile 'ām

Ey mālīk-i yevmü'l-ḫıyām senden meded senden meded

Güldeste, 138; Mecelle, 152; 445.

452. BİÇĀRE veyā ZĀKİRİ veyā 'ABDU'LLĀH

Zākir-zāde Şeyḫ 'Abdu'llāh Efendi, Hüdāyī Tekyesi zākir-başısı Şa'bān Efendiniñ oğlıdır, Fātiḫ Cāmi'i vā'izi H. 1008 / M. 1599 tārīḫinde doğdı, vefātı Muḫarrem 1068 / M. 1657, Qaraca Aḫmedde Miskinler Tekyesi arķasında medfūndur, babasınıñ ismini Sicilliñ 'Osmān göstermesi yañlıştır nazmında b'āzan Zākirī maḫlaşını da ḫullanmışdır.

Mefā'īlün Mefāī'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 İlāhī fazl u luḫfuñla baña bir fetḫ-i bāb eyle

İrişdir vaḫdet-i zāta kuliñ ni'me'l-me'āb eyle

2 Qabūl eyle ḫuliñ Biçāreniñ ḫācātını luḫf it

Kerīmā maḥz-ı luṭfuñla anı sen kām-yāb it

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ey kaçan mücrimleri şād eyleyen ğufrān ile

Toplayup cümle 'ibādın 'afv eyle iḥsān ile

'Osmānlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 71; Şakāyık Şeyḥī, c. I, ş. 624; Sicill-i 'Osmānī, c. III, ş. 367; Mecelle, 152; 219.

453. BĪDĀRĪ

Şarrāf Bīdārī, Dergūzinli, 'Acem Seḫābīnīn birāderi, vefātı H. 968 / M. 1560.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Göz göz oldı cism-i zārım nāveg-i dil-dārdan

Cümleten çeşm oldım ammā toymadım dīdārdan

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Ta'cīl idüp helākime kaçd itme ey ecel

Şāyed vişāl-i yāra irem iḥtimāldir

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Ḳaddim hilāle döndi tenim bir ḫayāldir

Ya'nī ecel gelüp beni bulmaḫ muḫāldir

'Ahdī, 107; Ḥasan Çelebī, 81; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 36; Ḳāmūsü'l-a'lām, c. II, ş. 1427; Ḳāf-zāde, 22; Beyānī, 19; 'Āşık Çelebī, 89; Riyāzī, 37; 'Ālī Tārīḫi, 181; Ḳāfile-i Şu'arā, 71.

454. BEY'ATĪ

Ḳalender Bey'atī, Diyār-ı Bekrli, vefātı H. 1000 / M. 1591.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Nedir o ḳāmet-i mevzūn nedir o sīm-beden

Nedir o ṭal'at-ı zībā nedir o ḫüsn-i ḫasen

2 Nedir o çāh-ı mu'allāḫ nedir o ṭurre-i mār

Nedir o kūy-ı melâhat nedir o sîb-zekân

Tezkire-i Âmid, yazma nüsha 13 ve başma nüsha 121; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 37; Kâmûsü’l-a’lâm, c. II, ş. 1440; Hasan Çelebi, 81; ‘Ahdî, 110.

[117] 455. BİKES

Hüseyin Efendi, müderris, Mar‘aş kâdîsı, vefâtı H. 1012 / M. 1603. Mecelle, 153.

456. PERTEV veyâ NÜRİ

Muvaqqıt-zâde Mehmed Nürî Pertev Efendi, Sultân Aḥmed Câm‘ii muvaqqıti Çelebi Efendiniñ oğlıdır, H. 1159 / M. 1746 târiḥinde İstanbulda doğdı vefâtı H. 1222 / M. 1807, Edirne Sezâyî Hasan Efendi Türbesi civârında medfûndur, vaḳ‘anüvîs ve Âmedi-i Dîvân-ı Hümâyûn, evvelki maḥlaşı Nürî idi,

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Şâ‘irânîñ şem‘-i ümmîdinde pertev ḳalmadı

شاعرانك شمع اميد نده پرتو قالمدى

târiḥ-i menḳûṭı vefâtı târiḥidir. Es‘ad Efendi Tezkiresiniñ Şumnuda medfûn oldıgını yazması toğrı degildir.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bî-niḳâb u bâ-niḳâb ‘arz-ı cemâl eylerdi yâr

Geh hilâli bedr ü geh bedri hilâl eylerdi yâr

2 Geh tecâhül geh tegâfül geh cefâ gâhî ‘itâb

İtdigi cevri gehî benden su’âl eylerdi yâr

Dîvânı, Es‘ad Efendi Kütüb-ḥânesi, Süleymâniyye Kütüb-ḥânesinde Nu.: 2613, 2616; dîvânı, Hüsrev Paşa Kütüb-ḥânesi Nu.: 517; dîvânı, Emîrî, manzûm eserler kısmında Millet Kütüb-ḥânesinde Nu.: 60, 61, 62; dîvânı, Pertev Niyâl Vâlide Sultân Kütüb-ḥânesi, Aḳsarâyda Vâlide Câmî‘inde Nu.: 685; dîvânı, Üniversite Kütüb-ḥânesi Nu.: 5515, 5587. ‘Ârif Hikmet, 7; Faṭîn, 23; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 38;

Lugāt-ı Tārīhiyye ve Coğrafya, c. II, ş. 85; Es'ad, 20; 'Osmānlı Mü'ellifleri, c. III, ş. 33; 'Osmānlı Tārīh ve Müverrihleri, 63; Keşfü'z-zunūn Zeyli, 492. [Divan, Avusturya, Avusturya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Mxt. 5; İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 907; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. 2616; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 62/1; Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. 2613; Pertevniyal Valide Sultan, Süleymaniye Ktp. No. 685; Hüsrev Paşa, Süleymaniye Ktp. 517; Halet Efendi, Süleymaniye Ktp. 670; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktp. 60; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktp. 61; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 5515; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 5587; Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 212].

457. PERTEV

Seyyid Meḥmed Sa'īd Pertev Paşa ibn-i İbrāhīm Efendi ibn-i Ḥamdu'llāh Efendi ibn-i Ḥafīz 'Īsā Efendi, Mülkiyye nāzırı, [Dāhiliyye nāzırı]. H. 1200 / M. 1785 tārīhinde Darıcada doğdı, vefatı Şa'bān 1253 / M. 1837, Edirne'de Seyyid Celāle'd-dīn Türbesi civārında medfūndur. Lebīb Efendiniñ:

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Beyt-i firdevs ola menzil-i Pertev Paşa

بيت فردوس اوله منزل پرتو پاشا

mısrā'-ı menķūṭı vefātına tārīhdir.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Nā-becā ḥ'āhişe yok şer'-i maḥabbetde mesāğ

Gül dinür her güle ammā gül-i ra'nā başka

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Akın akın n'ola erbāb-ı arzū-yı bahār

Olursa sāhile mā'il mişāl-i cūy-ı bahār

[118] Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Yek cür'a ile öyle ḥarāb eyle ilāhī

Farq itmeyeyim haşre kadar menzil ü rāhı

Dīvānı, Üniversite Kütüb-hānesinde Nu.: 565, 3355. Şon ‘Aşır Türk Şā’irleri, 1312; Luġāt-ı Tārīhiyye ve Coğrafya, c. II, ş. 84; Es‘ad, 21; Kāmūsü’l-a‘lām, c. II, ş. 1494; Faṭīn, 24; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 114; Keşfü’z-zunūn Zeyli, 493. [Divan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazma Divanları, Belediye O. 9; M. Cevdet K. 351; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Türkçe Yazmaları, O.9; Almanya, Almanya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Ms.or.fol.3577 Staatsbibliothek, Berlin; Ms.or.oct.2865; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 3555; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 565/3; İstanbul, Galata Mevlevihanesi Türkçe Yazmaları, 682; Mevlana Müzesi-Konya, Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları, 2439; Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 358; Divan-ı Sultanü’ş-şuara ve Şeyhü’z-zürefa Uniye bih Pertev Paşa adıyla basılmıştır (1840)].

458. PERTEV

Müderriş-zāde Muştafā Pertev Efendi, Şā’ir Müderriş-zāde Ankaralı Sa‘du’llāh Efendiniñ oġlıdır Hācı Bayrām-ı Velī sülālesinden, vefātı H. 1276 / M. 1859.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Göñül göñül didigim bir harāb-hāne imiş

Meger ki büm-ı ğumuma ol āşiyāne imiş

Faṭīn, 25; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 39 ve c. III, ş. 24.

459. PERTEV

İbrāhīm Edhem Pertev Paşa, Kıġı begi ħazine-dārı dinmekle ma‘rūf Söylemezoġlı Arz-ı Rūmlı Meĥmed Timur Fennī Efendiniñ oġlıdır, Kaştamoni vālisi, H. 1240 / M. 1824 tārīhinde Arz-ı Rūmda doğdı vefātı 7 Zī’l-qa‘de 1289 / M. 1872, Kaştamonıda medfūndur vefātı tārīhini Luġāt-ı Tārīhiyyeniñ 1288, Kāmūsü’l-a‘lāmıñ velādetini 1241 ve irtiĥālını 1290 göstermeleri toġrı degildir.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

Ey nice kesân zâtını inkâr iden Allâh

Ey cümle cihân varlığın ikrâr iden Allâh

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ṭanîn-endâz-ı ṭâs-ı çerḥ olan feryâd u zârımdır

Zemîn-i ğarka'-i tûfan iden hep eşk-bârımdır

Eslâf, c. I, ş. 180; Luġât-ı Târiḥiyye ve Coġrafya, c. II, ş. 85; Ḳâmüsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1495; Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 1325; Sicill-i 'Oşmâni, c. II, ş. 39; 'Oşmânlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 114; Faṭîn, 25. [Manzum Eserler: Tıfl-ı Nâim, 1870; Bekâ-yı Ruh veya Felsefe-i Hayat; Münacaat; Zafer Destanı'nın bir kısmı ve bir de manzum mektubu mevcuttur. Mensur Eserler: Medh-i Sa'y ve Zemm-i Batâlet Hakkında Meşâhir-i Ulemâ-yı İslâmiyeden Kemalpaşazâde'nin Arabî Risâlesi Tercümesi (1865); Bekâ-yı Şahsî ve Neviye Hizmet Âzâm-ı Vezâif-i İnsâniyet Olduġuna Dâir Makâle, 1281 / 1865- 1866; Av'ave, 1865; İtlâkü'l-efkâr fi Akdi'l-ebkâr, 1869, 1878, 1885; Emrû'l-acîb fi Târihi Ehl-i Salîb; Hâbnâme ve lâhikası, 1884; Kırmızı Bayrak, 1871].

460. PERTEV

Perteve Efendi.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Şu revzende emân bir leyli saçlı mâh-ı ṭal'at vâre

Güneş ruhsâreli bir mihr-i raḥşân-ı şabâḥat vâre

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Nesîm-i 'ışkıım aceb virdi mi peyâm saña

Ḥülâşa mâ'ilim ey serv-i hoş-ḥıram saña

Silâḥ-dâr-zâde, 12; Şefkat, 21.

461. PERVÂNE

Mevlevî Dervîş Pervâne, Ḳonyalı, vefâtı H. 950 / M. 1543.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Her kaçan Mevleviyân ‘ışk-ı cevelâna gelür

Nice bir hür u melek anları seyrâna gelür

[119] Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilün

‘İşk-ı dil-berle nedir hiç şorma aḥvâlim benim

Şem‘i gör pervâneniñ ḥâline yana yana baḳ

Esrâr Dede, 41.

462. PERVİZ

Pervîz Efendi, Anaḫolı ḳâḫî-‘aşkeri.

Mef‘ülü Fâ‘ilātü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Geldi bahâr n’eylesün aḫbâb bâdesiz

Yâ râh-ı ‘ışḳa nice gidilsün zevâdesiz

2 ‘Uşşâḳ-ı müstmendi kemendiñle yed yüri

Zîrâ seg-i şikârı yaraşmaz ḳılâdesiz

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Gelüben gıtdügi bir oldı ḫadeng-i ğamzeñ

Kim umardı bu cefâyı baña mihmânımdan

‘Ahdî, 38. [Miftah’ı şerh ederek özetlemiştir. Hidâye’ye talikatı vardır. Vilâyet Risâlesi’ni yazmıştır].

463. PENÂH

Süleymân Penâh Efendi, Moralı Süleymân Penâh Efendi dinmekle meşhûrdur, Morada Ṭrapoliçeli Şadr-ı A‘zam Muştafâ Paşa tezkirecisi, on birinci ‘aşr-ı hicrî şa‘irlerinden, Maḫmûd Paşa Câmî‘i ḫazîresinde medfundur. Es‘ad, 23; Râmiz, 38; Mecelle, 147. [Târîh-i Mora, Almanya, Almanya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Hs.or.quart 1086 Staatsbibliothek, Berlin; Süleymân Penahî, 1153-1200/1741-1785/86; Târîh-i İhtilâl-i Mora, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul

Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Ali Emirî Efendi, Millet Ktb., No. 563].

464. PENÂHÎ

Muştafâ Çelebî, Konyalı, meşnevî-ḥ'ân, Konya Mevlevî-ḥânesi şeyhi, bi'l-âhire Şeh-zâde Sulţân Meḥmed Câmî'î ḥâfîz-ı kütübî, vefâtı H. 971 / M. 1544.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Derdden cism-i za'îfüm şöyle nâ-peydâ yatur

İremez dest-i ecel peykî ki bî pervâ yatur

'Ahdî, 106.

465. PENÂHÎ

Rûm-ilili Penâhî, onuncı 'aşr-ı hicrî şu'arâsından.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Ḳâmetiñ naḥli bülend oldu aña el irmez

Nice şeftâlû direm sîb-i zenaḥdânından

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Sürme çeksün özini nergis-i mestânından

Şâneniñ gitsün eli zülf-i perişânından

Ḳâmüsü'l-a'lâm, c. II, ş. 1535; Ḥasan Çelebî, 77; Sehî, 113.

466. PENÂHÎ

'Acem Penâhî, şâh-ḳulı, naḳḳâş-başı, Sulţân Süleymân devri şâ'irlerinden.

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Sînemde müdde cerâḥati ey eşk-i tâze tut

Gül gibi şaḳla bir güzeliñ yâdigârıdır

'Aşık Çelebî, 84; Ḳâf-zâde, 21.

467. PENDİ

Mehmed Pendî Çelebî, İmâm Pendî, İstanbul, fevt H. 1045 / M. 1635.

Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Gerçi şadım maķām-ı ‘izzetde

Ṭâli‘im dâ‘imâ nüĥüsetde

2 Luṭf yok şimdi baña dünyâda

Vâsıl-ı vasl olam kıyâmetde

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

‘Adûnuñ ĥarmen-i ‘ömrini berbâd itmedir kaşdı

Elinden nesne gelmezse eger Pendîniñ eyler âh

[120] Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Didim ĥatṭıñ belürdi gönlümi vir ey meh-i enver

Didi aĥşama karşı âteşi yabana virmezler

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Ĥalâş oldu hümâ himmet olanlar lâne-ķaydından

Göñül ‘anķâ-yı ‘ışk ol sen de ķurtul dâne-ķaydından

Şakâyık Şeyḥî, c. I, ş. 102; Sicill-i ‘Oşmâni, c. IV, ş. 158; Mücîb, 7; Ķâf-zâde, 21; Seyyid Rızâ, 22; Mecelle, 148.

468. PENDİ

Pendî ‘Oşmân Çelebî, Ķâsım-paşalı, yeñiçeri kâtibi, vefâtı H. 1070 / M. 1659, Belîğniñ vefâtını 1124 yazması toĝru degildir.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Eşk-i çeşmim seyl idüp kıldım rehinde cüy-bâr

Kim o şâh-ı ĥüsne zaĥmet virmeye gerd ü ĝubâr

Şakâyık Şeyḥî, c. I, ş. 739; Sicill-i ‘Oşmâni, c. II, ş. 40; Şafâ’î, 62; Yümnî, 5; Mecelle, 148; Belîğ, 7.

469. PİYĀSĪ

Yaya-başı-zāde Piyāsī Çelebī, Sulṭān Bāyezīd-i şānī devri şā'irlerinden.
Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 41.

470. PEYĀMĪ

İstanbulī, bir yaya-başının oğludur, Sulṭān Murād-ı şāliş devri şā'irlerinden.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Zerre-veş serkeştelik mihriñde ey meh kāmımız

Yerde gökde gün yüzün şevkıyle yoğ ārāmımız

Hasan Çelebī, 79; Kāmūsü'l-a'lām, c. II, ş. 1573.

471. PİR

Şeyḫ PİR Muḥammed Bahā'e'd-dīn, Erzincanlı, vefātı H. 879 / M. 1474,
Erzincanda Cāmi'i Kebīr yanında medfūndur. Maḳāmātü'l-'ārifin nāmındaki eşeriniñ
başı:

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

Tevekkül eylediñ ismine anıñ

Ezelden olunan kısmına anıñ

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

Ki zātıñ eyledi ismine mebde'

Bir ismi biñ bir isme oldı menşe'

'Osmānlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 47. [Makāmātül-Arifin ve Maârifüs-Sâlikîn, Manisa İl
Halk Ktp. Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 1308/1].

472. PİR

Beyrütli PİR, vefātı H. 1227 / M. 1812. Es'ad Efendi, 20.

473. PİRİ

Ramazân-zâde PİRİ Paşa, Ramazân-zâde Hâlîl begiñ oğlıdır, Açıana vâlisi, vefâtı H. 970 / M. 1562, Açıanalı. Selîm-i şânîniñ, birâderi Bâyezîd ile vuķû‘ bulan müşâdemedeki ğâlibiyyeti üzerine söylediği kaçîdeden:

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gerd-i râhiñ gözlerime sürme-i fetḥ ü zafer
Eyledim iḥlâş ile ey ḥüsrev-i ‘âlî güher

2 Pençe-i kâhrından a‘dâya ḥalâş imkânı yok
Pîşe-i rezm içre şâhâ şîr-i nersîñ şîr-i ner

[121] Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Dil-berâ esrâr-ı la‘liñden olupdur ḥayretim

Mest-i ‘ışkıñ olmayan bilmez benim keyfiyyetim

‘Ahdî, 21; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 44. [el-Burhân li-Kavâidil-Mantık vel-Mizan, Vakıflar Genel Müdürlüğü Ankara Bölge Müdürlüğü Ktp. Safranbolu İzzet Mehmet Paşa Koleksiyonu, 67 Saf 284/6].

474. PİRİ

PİR Aḥmed Efendi, Şeyḥ Aḥmedü’l-Ḳaramânîniñ oğlıdır, PİRİ Re’îs dinmekle meşhûrdur, Lârendeli, kâdî, vefâtı, H. 973 / M. 1565, Eyyûbde medfûndur, Maḥmûd ibn-i Şadru’s-şeri‘aniñ Viķâye adlı eserini manzûm olarak Türkçeye terceme itmişdir. Şakâyiķ Nev‘î-zâde, 55. [Kitâb-ı Bahriye, Faksimile bs. TTK, 1935; Dünya Haritası, Yaz. TS. Y. Nu. 1633, TTK Yay. 1935; Yaz. TS. Ktp. Nu. 2754 / 9357].

475. PİRİ

Dervîş ‘Îsâ PİRİ Dede, Mevlevî, vefâtı H. 1050 / M. 1640, Şâmda medfûndur.

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Müjen sînemde ḥûn-âlûde tîr-i cân-sitân dikmiş
Zemîn-i ehl-i ‘ışka şanki naḥl-i erguvân dikmiş

2 Bu gülşende ne mümkün Pîri hâtır şād-mân olmağ

O meh eṭrâfına hâr-ı cefâyı râygân dikmiş

Esrâr Dede, 42.

476. PİRİ

Meḥmed Pîri Efendi, Yeñi Cāmi‘i kâtibi ‘Abdu’llāh Efendiniñ oğlıdır, ḳādî, İstanbullu, vefâtı H. 1151 / M. 1738, Eyyübde İdris Köşkünde medfündür. Rāmiziñ vefâtı târiḳhini 1149 göstermesi ṭoḡru degildir.

Mefā‘îlün Mefāi‘lün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

Nigāh-endāz olup āyine-i ruḥsār-ı cānāna

Derūnumda olan rāz-ı nihānı yāre gösterdim

Rāmiz, 43; Faṭīn, 31; Es‘ad, 26; Tuḥfetü’l-ḥaṭṭāṭīn, 710; Sicill-i ‘Oṣmānī, c. IV, ṣ. 231; Sālīm, 176; Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. II, ṣ. 1585.

477. PİRİ

Şeyḫ-zāde Ḥācī İsmā‘îl Pîri Efendi, Nūḥ Efendi birāderi dinmekle meşhūrdur, Şeyḫ-zāde Nūḥ Efendiniñ birāderi, İstanbullu, Silaḥ-dār kâtibi, vefâtı 25 Receb 1185 / M. 1771 Üsküdarı medfündür. Rāmiz, 44; Es‘ad, 26; Sicill-i ‘Oṣmānī, c. I, ṣ. 368.

478. PEYREVİ

Muṣṭafā Peyrevi Çelebi, Tekirṭāḡlı, ḳalyoncu, vefâtı H. 1150 / M. 1737.

Mefāilün Mefāilün Mefāilün Mefāilün

1 Bilinmez nice gündür ey şabā yārım ne ‘ālemde

Kimiñle şālnur ol lāle-ruḥsārım ne ‘ālemde

2 Gelür mi hâtır-ı pür nūrına ben bendesi āyā

‘Aceb dir mi ki ol Peyrevi bīmārım ne ‘ālemde

Faṭīn, 31; Sicill-i ‘Oṣmānī, c. II, ṣ. 43; Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. II, ṣ. 1585.

[122] 479. TĀ'ĪB

Tā'ib Meḥmed Çelebî, İstanbullî, Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden, vefâtı H. 1095 / M. 1683.

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Her zaḥm-ı tîriñ olmada dâğ-ı ciger baña

Lâzım degil mi ğamzelerinden ḥazer baña

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

Baḥşâyîş-i feyziyle şunup cām-ı şarābı

Bezm ehline sâķi kerem ü luḫfı müdām it

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Ḥaṭı gelürse şikest-i hüsün ider şanma

Benefşe-zâr-ı melâḫat-bahârı bâķidir

Şakâyık Şeyḫî, c. I, ş. 740; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 45; Şafâ'î, 74; Belîğ, 9; Mecelle, 156.

480. TĀ'ĪB

Câbi-zâde Meḥmed Tâib Çelebî, İstanbullî, vefâtı H. 1126 / M. 1714, Sâlimiñ vefâtı târiḫini 1106 olarak yazması toĝru degildir.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Ża'f-ı rûzeyle beni eylemeseydiñ çü hilâl

İki 'âlemde naşib olmazidi 'id-i vişâl

Şakâyık Şeyḫî, c. II, ş. 546; Sâlim, 184; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 45.

481. TĀ'ĪB

Ḳoca Ḥalîl Paşa-zâde İbrâhîm Tâ'ib Efendi, Köstendilli Ḳoca Ḥalîl Paşanıñ oĝlıdır, İstanbullî, müderris, Celeb Paşa-zâde dinmekle meşhûrdur, vefâtı 20 Şafer 1109 / M. 1697, Edirne-ķapısı ḫâricinde medfûndur.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Dil miyâncılık ider mûy-ı miyân-ı yâra

Cân virir böylece bir fâ'ideli pazâra

Şakâyık Şeyhî, c. II, ş. 225; Sâlim, 183; Sicill-i 'Osmâni, c. I, ş. 113 ve c. II, ş. 288.

482. TÂ'İB

'Abbâs Tâ'ib Paşa, 'Acem Paşa dinmekle meşhûrdur, begler begi, İrânî, vefâtı Şafer 1102 / M. 1690, Sicilliñ vefâtını 1012 göstermesi yañlıştır.

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Bir mâh-ı rüy-ı velvele ârâya düşdi dil
Mânend-i jâle gonce-i ra'nâya düşdi dil

2 Ser-i maṭla'ı cemâlde ebrûların görüp
Evvel nazarda bir meh-i ğarrâya düşdi dil

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ol kitâb-ı hüsnde bir şüret-i ra'nâ yatur

Mıṣra'ayn-ı ebruvânda maṭla'ı ğarrâ yatur

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Hün-ı dil kim mâye-i endîşedir her kaçresi

Neşve baḫş-ı bâde'-i ḫadd-i şîşedir her kaçresi

Şakâyık Şeyhî, c. II, ş. 86; Sicill-i 'Osmâni, c. III, ş. 292; Şafâ'î, 75; Sâlim, 182; Belîğ, 9; Mecelle, 156.

[123] 483. TÂ'İB

Şehlâ Muştafâ Tâ'ib Efendi, 'Alî Naḫş-bendiniñ oğlıdır, Kôr Müftfî dinmekle meşhûrdur, Alaşehirli, Seyyidî-zâde Aḫmed Paşa ḫazîne-dârı ve Tire mütesellimi, vefâtı H. 1122 / M. 1710, Mecma'-ı Şu'arâ Seyyidî Aḫmed Paşa-zâde Mehmed Paşanıñ ḫazîne-dârı olduğunu yazıyor.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Şor[ar]sa ḫâl-i dil-i zâr-ı Tâ'ibi yârân
Netice âteş-i hicrânda işi bitdi

2 Olup fütâdesi bir şūh-ı fitne engîziñ

Hevâ-yı zülfi ile ‘azm-ı Şâm idüp gitdi

Mütefâ‘ilün Fe‘ülün Mütefâ‘ilün Fe‘ülün

1 Dil-i ‘aşıkâ cefâdan gile rûy-ı yâra düşmez

Gül-i terden âh-ı şekve dehen-i hezâra düşmez

2 Ser-i kûy-ı yâra uğra dil-i zârdan haber vir

Dime ey şabâ-güzârım benim ol diyâra düşmez

Şakâyık Şeyhî, c. II, ş. 546; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 45; Mecma‘-ı Şu‘arâ, 148; Sâlim, 185; Mecelle, 156.

484. TÂ‘İB

Ahî-zâde Dervîş İsmâ‘îl Tâ‘ib, Mevlevî, Ğavşî Aĥmed Dedeniñ birâderi, Ğalața Mevlevî-ĥânesi aşcı-başısı, vefâtı H. 1126 / M. 1714, Ğalața Mevlevî-ĥânesinde medfûndur.

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Hâlet fezâ-yı râhat-ı dildir hevâ-yı ney

‘Uşşâk anîñla oldı esîr-i nevâ-yı ney

2 Tâ‘ib hevâ-yı nefse uyup eyleme cedel

Şıĝmaz derûn-ı münkire feyz-i hevâ-yı ney

Esrâr Dede, 46.

485. TÂ‘İB veyâ ĤAMDÎ

‘Osmân-zâde Ķâđî Aĥmed Tâ‘ib Efendi, Ĥvâce-gân-ı Divân-ı Hümâyûndan Mâliyye Tezkirecisi ve Süleymâniyye Rûz-nâmçecisi ‘Osmân Efendiniñ oĝlıdır, İstanbullı, vefâtı 2 Ramazân 1136 / M. 1723, Mısrda medfûndur, Çelebi-zâde İsmâ‘îl ‘Āşım Efendiniñ:

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Āh pey-der-pey idüp Āşım didim

Göçdi 'Oşmān-zāde Tā'ib āh āh

آه پی در پی ایوب عاصم دیدم

کوچدی عثمان زاده تائب آه آه

beyti vefātına tārīḥdir. Mışr kâdīsı.

Mefā'ilün Mefāi'lün Mefā'ilün Mefā'ilün

Görüp bîhūde-rizān oldı şanmış ebr-i bārānı

Ḳudüm-ı şehr-i yār-ı dehre eyler gevher-efşānı

Gördüm ki ğamıñla murğ-ı 'aqlım uçayor

İtdim ḳafes aña ḳafesi destārı

1122 tārīḥindeki Rusya çarına söylediği ḳasidesinden:

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Öyle te'yîd itdi ḥıfzıñ kim ider emr eyleseñ

Perlerin pervāneler miḳrāş-ı şem'-i āteşin

2 Olsa re'yiñ muntazam sâz umūr kâ'ināt

Rişte'-i bārān olurdu subḥa'-i dürr-i şemîn

3 Devr-i 'adliñde mükedder kimse yoḳ dirdim eger

Rûzgāra cūylar göstermese çin-i cebin

Mefā'ilün Mefāi'lün Mefā'ilün Mefā'ilün

Beni dil-süz iden her dem sümüm-ı bād-ı āhımdır

İden ham-küşte naḥl-i ḳaddimi bār-ı günāhımdır

[124] Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Çok uçurma bildigim kuşdur benim ey bağ-bân

Bülbülün gül-zâr-ı 'âlemde hezârın görmüşüz

Şakâyık Şeyhî, c. III, ş. 128; Sicill-i 'Osmânî, c. I, ş. 242; 'Osmanlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 116; Şafâ'î, 76; Es'ad, 26; Kâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1621; Belîğ, 9; Faṭin, 32; Râmiz, 44; Sâlim, 178; Mecelle, 156 ve 313; Vefeyât-ı Ayvansarâyî, 157; Keşfü'z-zunûn Zeyli, 494. [Hâdikatül-Mülük vel-Vuzerâ, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 6250; 06 Mil Yz A 3679; Hadikatül-Mülük, Zeytinoğlu İlçe Halk Ktp. Zeytinoğlu Koleksiyonu, 43 Ze 478; 43 Ze 483; Sihat-ı İbad, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4958/1; Telhisül-hikem, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4958/3; Simarül-esmar, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4958/4; Hadikatül-vüzera, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4958/5; Köprülü Yazma Eser Ktp. Hafız Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Ha 232; Telhisun-nasayih, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2348; Hulasatül-ahlak, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2376; Münşeat, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4293; Hadikatül-müluki vel-vüzera, Köprülü Yazma Eser Ktp. Mehmed Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 383; Tercümetu Kelile ve Dimne, Köprülü Yazma Eser Ktp. Mehmed Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 484; Hülaşatül-Ahlak, Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Konya İl Halk Ktp. 42 Kon 2852/4; Bazı şiirleri İÜ Ktp. İbnülemin Kit. Nu. 3432; şiirlerinin toplu olarak görüldüğü en mühim mecmua İÜ Ktp. Ty. Kit. Nu. 3904'tedir. Ahmedü'l âsâr fi Tercemeti Meşâriki'l-envâr, İÜ Ktp. Ty. Kit. Nu. 1568; Sihatâbâd 1708'de yazılmış olup İÜ Ktp. Ty. Kit. Nu. 2250, 3904; TS. M. Nu. 329; Ahlâku'l-Ahmedî Bs. 1840; Hulâsâtü'l-ahlâk, İÜ Ktp. Ty. Kit. Nu. 1697, Müze Nu. 50; Nuruosmaniye Ktp. Nu. 2376; Mehâsinü'l-edeb telhisi, İÜ Ktp. Ty. Kit. Nu. 6965].

486. TĀ'İB

Meḥmed Tāhir Efendi, Şā'ir Meḥmed Remzī Efendiniñ oğlıdır, Diyār-ı Bekrlı, vefātı H. 1274 / M. 1857, Diyār-ı Bekrde medfūndur.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Tā'ibā fırsat bulunca rû-be-rû ol yâra señ
Hâlini 'arz eyledigim ne günâhım var benim
- 2 Nâza istiğnâ iden hūblarda şâhım var benim
Ḥasretiyle dem-be-dem bu dilde âhım var benim

Tezkire-i Āmid, 13.

487. TĀ'İB

İbrāhīm Tā'ib Efendi, Ḥaş-âḫūr kâtibi İlyās Efendiniñ oğlıdır, Enderūnlı, Sulṭān Meḥmed-i rābi' devri şā'irlerinden.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Dehen ü la'liñe dellâl olalı bu dil-zâr
Naḫd-i cân ile gelen müşteridir dil-dâra

Ṭayyār-zāde 'Aṭā Tārīḫi, c. IV, ş. 200.

488. TĀ'İB

'Ömer Çelebî, İstanbullı.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Hūn-ı dil kim mâye-i endîşedir her ḫaṭresi
Neşve-baḫş bâde-i ḫadd-i şîşedir her ḫaṭresi

Bu beyit diğere me'ḫazlerde, 471 numarada yazılı 'Abbās Tā'ib Paşa nāmına gösterilmiştir. Belîğ zūḫūl itmiştir. Belîğ, 9.

489. TĀ'İB

Tā'ib Çelebî.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Beñzer geçinürse ruḥıña al қaranfıl

Olsun çemen-i dehrde pā-māl қaranfıl

‘Āşım, 4.

490. TĀ'İB

İsmā'il Tā'ib Efendi, Arz-ı Rūmlı. ‘Ārif Hıket, 10.

491. TĀBĪ

Hācı Meḥmed Tābī, Tābī-i Büzürg, Trābzonlı, vefātı H. 960 / M. 1552,
Hicāzda medfūndur. [Bestekārdır].

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Gül-gūnı qaba ol büt-i sīmīn-beden üzre

Berg-i gül-i ḥamrā gibidir yāsemen üzre

2 Hāliñ ki turur pādişehim taraf-ı lebiñde

Bir noқта durur şanki qomuşlar dehen üzre

‘Āşık Çelebī, 351; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 45; ‘Ahdī, 111.

492. TĀBĪ

Derviş Tābī Çelebī, Vardar Yeñiceli, vefātı H. 960 / M. 1552.

[125] Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Sāye-veş bir serve her kim bende-i üftādedir

Kār ü bārından cihānıñ fāriğ u āzādedir

2 Gerçi Hüsrev sevdi Şirini irişdi vaşlına

Yoluna rūḥın revān itdi nazar Ferhādadır

‘Ahdī, 112, Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 45.

493. TĀBĪ

Ḳāḍī Ḥaṭṭāṭ Ḥācī Tābī, Emīr Seyyid Aḥmed Buḥārī dervīşlerinden biriniñ oğlıdır, İstanbullı, vefâtı H. 955 / M. 1548 veyâ H. 970 / M. 1562, Hicâzda medfûndur.

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Âhım ki âsümâna atar her gice ḥadeng

Ḳaşdı budur ki kevkeb-i baḥtımla ide ceng

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Söz atdı ağızına diyü diller üşürdiler

Meclîsde başına şekerin tâcı oldu teng

'Âşık Çelebî, 351; Ḥasan Çelebî, 81; Ḳāmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1604; Tuḥfetü'l-ḥaṭṭâṭin, 146; Mecelle, 154.

494. TĀBĪ

Dervīş Tābī Aḥmed Dede, Mevlevî, Afyonḳaraḥişârlı, vefâtı H. 1100 / M. 1688.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Ṭarīḳ-ı 'ışka girmez bî-ser ü pâ olmayan kimse

İrişmez menzil-i temkine şeydâ olmayan kimse

2 Ḥarâbât erleriniñ añlamaz remzü'r-rumûzundan

Girüp pāzâr-ı 'ışka mest ü rüsvâ olmayan kimse

Esrâr Dede, 43; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 115.

495. TĀBĪ

Şūfî-zāde Ḳāḍī Tābī, Tābī'-i Kūçek, İstanbullı, ḳaşaba ḳāḍısı.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Vaşlına gül-şende el şundum nigâr el virmedi

Servi çekdim sineye âḥır çenâr el virmedi

2 Gül kıoparmak istedim Tābī o şāh-ı şīveden
 Haylī ikdām eyledim ammā ki hār el virmedi
 Mefā'ılün Mefāi'lün Mefā'ılün Mefā'ılün
 Göñül āyīnesin gerd-i riyādan şāf u pāk itdim
 Maḥabbet pertevin şaldım güneşden tāb-nāk itdim
 Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ılı Fā'ilün
 Vaşlıñ ḥazīnesin şaķınur varise meger
 Yoķ yerlere tolaşmaz efendi belin̄ kemer
 'Ahdī, 110; Beyānī, 19.

496. TĀBĪ'Ī veyā FEYZĪ

'Alī Tābī'ī Efendi, Edirneli, ḥaṭṭāṭ, Cenābī Paşa mensūblarından, Şehr-engiz nāzımı, Sulṭān Selīm-i evvel devrinde vefāt itmişdir, Laṭīfī İstanbullı oldığını yazıyor.

 Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ılı Fā'ilün
 Altun kalem mişāl bu āh-ı şerer-feşān
 Yazdı felek şaḥīfesine sūre-i Düḥān
 Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
 Acıyup bağına başdı dürr-i eşkim baḥr-i ğam
 Didi merdüm düşkünidir bir yetim üftādedir
 Ḥasan Çelebī, 81; 'Aşık Çelebī, 351; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 45; Tuḥfetü'l-ḥaṭṭāṭın, 146; Beyānī, 19; Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1603; Mecelle, 154; Laṭīfī, 108; Enīsü'l-müsāmirin, 72. [Edirne Şehrengizi vardır].

[126] 497. TĀCĪ

Mīr Tācī, Amasyalı, ḥaṭṭāṭ, Sulṭān Bāyezid-i şānīniñ şeh-zādeliginde ve Amasya vāliliginde defter-dārı idi, Tāc-zāde Nişāncı Ca'fer Çelebīniñ pederidir, velādeti H. 836 / M. 1432, vefātı Muḥarrem 890 / M. 1485.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Göz yaşlı gönül zülf-i perişānlar içinde

Çaldım karañu gicede bārānlar içinde

Tuĥfetü'l-ĥattātin, 148; Çāmüsü'l-a'lām, c. III, Ő. 1608; Sicill-i 'OŐmānī, c. II, Ő. 48; 'Aĥā Tārīĥi, c. IV, Ő. 108; Laĥifī, 108; Ĥasan Çelebī, 82; Beyānī, 19; Mecelle, 155.

498. TĀCĪ

Tāce'd-dīn Efendi, Anaĥolılı, Amasya müftisi, vefātı Şafer 1109 / M. 1697.

Sicill-i 'OŐmānī, c. II, Ő. 47.

499. TĀCE'D-DĪN

Ĥayru'llāh Tāce'd-dīn Efendi, Őeyĥ Tevfīĥ Efendiniñ oĥlıdır, H. 1300 / M.

1882 tārīĥinde İstanbulda doĥdı, ĥapu idāresi me'mūrlarından.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Seyr-i gül-zār eyledim bülbülde āh u zār yok
Ėonceler güllerde maĥzūn neŐveden āŐār yok

2 Dīde pür nem sīne pür ĥam ben naŐıl āh itmeyim
Cām-ı la'liñ gibi cānā dāfi'-i eĥdār yok

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Muĥtefī zann ile her levĥa-i dil-berde seni

Ararım aĥlayarak hicr ile her yerde seni

Şon 'AŞır Türk Őā'irleri, 1851.

500. TECELLĪ

Maĥmūd Tecellī Çelebī, İstanbullı, vefātı tārīĥi Belīĥde 1060 / M. 1650 ve

Sicill-i 'OŐmānīde 1066 / M. 1655 gösterilmektedir.

Mefā'ilün Mefāi'lün Mefā'ilün Mefā'ilün

O yārıñ ĥ'āba vardı çeşm-i mesti Şanma nāzından

Murādı rāhat olmaqdır birāz halkın lisānından

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

N’ola olursa kaşın zülf-i siyeh-fāma yakın

Her zamān ğurre-i meh görünür şāma yakın

Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 48; Belîğ, 9.

501. TECELLİ

‘Abdü’l-kādir Zülfeķār, Prizrenli, Dīvān-ı Hümāyūn piyāde muķābelecisi, vefātı Zī’l-ķa‘de 1100 / M. 1688, vefātı tārīhi, Sicilde 1069, Mecellede 1102, Belîğde 1107 olarak gösterilmektedir.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Nice ķan ağlamasun şīşe-i mīnā-yı şarāb

Göz değer sāğar-ı la‘l-i leb-i cānāna ħabāb

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Gül-zār-ı āteş oldı dil-i dağ-dārımız

Bir yer baķarsa lāle ‘aceb mi ķerāğımız

[127] Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Ālām-ı şeb-i hicri ki rüz-ı ezel aldım

Endīşe-i zülfi gibi tül-i emel aldım

Dīvānı, Emīrī, Türkçe manzūm eşerler kısmında, Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 66; dīvānı, Ħafīd Efendi, ‘Āşir Efendi Kütüb-hānesinde, Süleymāniyye Kütüb-hānesinde Nu.: 333 mükerrer; dīvānı, Üniversite Kütüb-hānesi Nu.: 1396, 3358, 3443. Şaķāyık Şeyhī, c. II, ş. 86; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 48; Şafā‘ī, 74; Sālim, 187; Belîğ, 9; ‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 116; Mecelle, 157; Keşfü’z-zunūn Zeyli, 494.

502. TECELLİ

Murtażā-zāde Meĥmed Tecellī Efendi. Mecelle, 157.

503. TAḤSİN

Mehmed Taḥsîn Beg, İstanbullî, Şıkk-ı evvel defter-dârı, vefâtı Ramazân 1223 / M. 1808 Yediğulede medfûndur.

Mef'ûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün

Sîḡ-i ğamuñda laḡt-ı ciger kim kebâb olur

Ḥûn-âb-ı ekş-i çeşmim o bezme şarâb olur

Faṭîn, 32; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 48; Kâmûsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1629.

504. TAḤSİN

Hâcî Ḥasan Taḥsîn Beg, Şurra emîni Hâcî Mehmed Ağaniñ oğlıdır, Kıbrıslı, kâdı-'asker, Meclis-i Vâlâ a'zâsından, H. 1215 / M. 1800 târiḡinde Lefkoşada doğdı, vefâtı 11 Şafer 1278 / M. 1861, Eyyübde Vâlide Sulṭân Türbesi ḡazîresinde medfûndur.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Yâr içün ez-dil ü cân terk-i vücûd eyleyeniñ
Söylenür el sinede şöhreti Manşûr gibi

2 Açılur gül gibi esrâr-ı vişâl-i dil-dâr
Ele al gönümüzi nâme-i menhûr gibi

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Mu'tekif oldı gönül dâ'ire-i vaḡsetde

Buldı cem'iyet-i ünsî ḡarem-i vaḡdetde

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 1866; Faṭîn, 33; Kâmûsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1629.

505. TAḤSİN

Emru'llâh Aġa-zâde Ḥasan Taḥsîn Efendi, Dergâh-ı 'Âlî kapucu-başlılarından Edirneli Emru'llâh Ağaniñ oğlıdır, Edirne Vilâyet meclisi kâtibi, Şulṭan 'Abdü'l-'azîz devrinde vefât itdi.

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

1 Biz de cūlar gibi alçaqlara artık açalım
Şūret-i maṭlabımızda görünür mi bakalım

2 Hep ferāmūş idelim sūz u güdāz-ı hicri
Gel gel ey āfet-i cān bir iki bāde çaçalım

Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 50; Faṭīn, 34.

[128] 506. TAḤSİN

Hıvāce Ḥasan Ṭaḥsīn Efendi, Çamlıklı ‘Oşmān Efendiniñ oğlıdır, Dāru’l-fünūn müdürü, H. 1228 / M. 1813 tārīhinde Çamlıkda doğdı, vefatı 6 Şa‘bān 1298 / M. 1880 Erenköy kabristānında medfūndur.

Mefā‘ilün Mefāī‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Kitāb-ı ‘ālemin evrākıdır eb‘ād-ı nā-maḥdūd

Sütür-ı ḥārişāt-ı dehrdir a‘şār-ı nā-ma‘dūd

Yazılmış dest-gāh-ı levḥ-i maḥfūz-ı ṭab‘i‘atda

Mücessem lafz-ı ma‘nīdārdır ‘ālemde her mevcūd

‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 300; Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1628; Şon ‘Aşır Türk Şā‘irleri, 1871. [Mecmua-yı Ulūm adlı bir dergi çıkarmıştır. Tarih-i Tekvīn yahut Hilkat, 1892; Esās-ı İlm-i Hey’et, 1893; Esrār-ı āb ü hevā, 1892; Hey’et-i Âlem; Mir’ātü-s-Semā; Psikoloji yahud İlm-i r-ruh, 1892; Aklāmü’l-akvām; Mürebbī-i Etfal, 1873; Nevāmis-i Tabiiye, tercüme; Güliiver’in Seyahati, 1873].

507. TAḤSİN

Taḥsīn Nāhid Beg, Āşaf begiñ oğlıdır, H. 1305 / M. 1887 tārīhinde İstanbulda doğdı, vefatı 10 Şa‘bān 1337 / M. 1918, Büyükaça Kabristānında medfūndur.

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Kā’inātın bütün kavānini
‘Işık önünde sükūṭ ider ḥatṭā

2 Bu hayât-ı sefile bir ebedî

Zevk ü lezzet gelir bütün dünyâ

Şon ‘Aşır Türk Şâ‘irleri, 1883. [Eserleri: Sisler ve Hisler Kırlar ve Denizler adı altında iki ciltte şiirlerini toplamış ve Rûh-ı bîkayd adı ile yayımlamıştır, 1910. Oyunlar: Hicranlar, 1908; Firar, 1910; Jön Türk, Oyn. Osmanlı Tiyatrosu, Manakyan, 04.10.1908; Aşkımız, 1907; Kösem Sultan, 1910; Ben Başka; Sanatkârlar, 1908; Osman-ı Sani; Sanatkâr; Talâk Bir Mücâdele-i Hissiyeye; Kırık Mahfaza. Adapteler: Rakibe, 16.06.1919’da oynanmıştır; Bir Çiçek İki Böcek, 1917; Akortacı; Bursalı Hâle].

508. TÜRÂBÎ

Muştafâ Türâbî Efendi, Ereğlide Akşehirli, haremeyn kâtibi, Sulţan Murâd-ı şânî devri şâ‘irlerinden.

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

1 Biz fenn-i maḥabbetde ferhâdı unutturduk
Gerçi saña şâgirddir üstâdı unutturduk

2 Bir gonce firâkıyla kıldık çü hezâr efgân
Bülbüllere gül-şende feryâdı unutturduk

Sicill-i ‘Osmânî, c. II, ş. 51; Kâmüsü’l-a‘lâm, c. III, ş. 1631; Ḥasan Çelebî, 81; ‘Ahdî, 113. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 1636].

509. TÜRÂBÎ

Vâ‘iz Türâbî, Şeh-zâde Cemîñ ḥ‘âcesi.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Cânım ol şūḥ-ı cihân üstüne tir tir titrer
Ten gibi rûḥ-ı revân üstüne tir tir titrer

2 Zülf-i miskini izārında perişān olucağ
 Sāye-veş āb-ı revān üstüne tir tir titrer
 Sehī, 95.

510. TÜRĀBĪ

Şu‘ayb Efendi, Kaşamonılı, vā‘iz, vefātı H. 930 / M. 1523.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

İrdigiñ soğma diliñle yūri zenbūr gibi

Ḥāk-i rāh ol ki yüzün yirde ola mūr gibi

‘Aşık Çelebī, 352; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 51; Kāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1631;
 Laṭīfī, 109.

511. TÜRĀBĪ

Mevlevī Tūrābī, on birinci ‘aşr-ı hicrī şā‘irlerinden. Mecelle, 157.

[129] 512. TÜRĀBĪ veyā NĪDĀĪ

Yek-çeşm Mehmed Tūrābī, İstanbullı, Ser-müezzin-i Pādişāhī, ḥattāt,
 mükerreren tāriḥçilik manşibını iḥrāz itmişdir vefātı H. 1131 / M. 1718. Tuḥfetü’l-
 ḥattāṭīn, 485.

513. TÜRĀBĪ

Emīr Efendi-zāde Derviş ‘Ömer, Derviş Emīr Efendiniñ oğlıdır, Sinoplı,
 vefātı H. 1139 / M. 1726, Sinopda medfūndur.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Değişmem zevk-i ekdāra ğināyı neyleyim hergiz

Libāsi faqrımı ben ḥil‘at-i pūr ziynete virmem

Sālīm, 189; Rāmiz, 47.

514. TÜRĀBĪ

Türābī Baba, Hācī ‘Alī, bu zāta dā’ir tezkirelerde hiçbir m‘alūmāt yođdur 1277 tārīhinde ber hayātdı dīvānı, Emīrī, manzūm eşerler kısmında, Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 68; dīvānı, Üniversite Kütüb-hānesi Nu.: 717.

515. TİRĀŞĪ

Cerrāh-zāde Meħmed Tirāşī Efendi, Gelibolılı, Yeñiçeri.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Çāk çāk eylerse cismim yiridir şemşir-i ‘ışk

Cānıma geçmişdir ey kaşı kemānım tır-i ‘ışk

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Kimseler vākıf degil şoñunda yoğ bīm-i firāk

Hayli zevķim var hayāl-i yār ile tenhā benim

‘Ahdī, 113; ‘Alī Tārīhi, 284.

516. TAĶĪ

Müderriş-zāde Taķıyyü’d-dīn Meħmed Paşa, Halebli ‘Abdu’r-raħman Efendiniñ oğlıdır, Halebli, Hiçāz vālīsı, vefātı 10 Ramazān 1310 / M. 1892. Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 52.

517. TAĶĪ

Seyyid Meħmed Taķıyyü’d-dīn Efendi, Medīne kādīsı Ķudsī Efendiniñ oğlıdır, Halebli, kādī, H. 1200 / M. 1785 tārīhinde Halebde doğdı. Es‘ad, 27.

518. TEMERRÜD

Temerrüd Hācī ‘Alī Paşa, onuncı aşr-ı hicrī şā‘irlerinden.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Şāh-ı hayāl-i yār-ı dile her kaçan gelür

Şan şehr-i Mışra Yūsuf-ı gül-pirehen gelür

‘Ahdī, 23.

519. TEMENNĀYĪ

Temennāyī, Kayşarili, hurūfīlerden, toközuncı ‘aşr-ı hicrī şā’irlerinden.

Müstef’ilün Fe‘ülün Müstef’ilün Fe‘ülün

Şūfī kalendar ol gel kazıt şacı saķalı

Saņa bu bir tuzaķdır gider bu kıl ü kâli

Fā’ilâtün Fā’ilâtün Fā’ilâtün Fā’ilün

Ebleh olma şūfi virme naķd-i ‘ömri nesneye

Gözün aç didâr u cennet hūr u ğilmân bundadır

Laţîfī, 110; Mecelle, 160.

[130] 520. TEVHĪD

Şeyh Haķķı Efendi-zāde Seyyid Aħmed Tevhīd Efendi, Brusalı Şeyh Muştafa Efendi-zāde Şeyh İsmā’ıl Haķķı Efendiniñ oĝlıdır, İstanbullu, evķāf nāzırı, Eşref-i Rūmī aħfādındandır vefatı H. 1286 / M. 1869, vālidesi cihetinden ceddi olan Neccār-zāde Şeyh Rızā Efendiniñ Beşiktaşda kâ’in türbesinde medfündür.

Mefāilün Mefāilün Mefāilün Mefāilün

1 Recā-yı vuşlatıñla cüst-cular hep seniñ-çündür

Reh-i ışķıñda bezl-i āb-rular hep seniñ-çündür

2 Niçün ĝisū-yı ‘anber būyıñı ruhsāra dökmezsiñ

Çemende ĥasretüñle taze bular hep seniñ-çündür

Faţīn, 35; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. III, ş. 258; Tayyār-zāde ‘Aţā Tārīķi, c. V, ş. 347.

521. TÜRĀN

Aħmed Kemāle’ d-dīn Tūrān, Ispartalı Nūrī Efendiniñ oĝlıdır, Isparta meb’ūsı H. 1311 / M. 1894 tārīķinde Ispartada doğdı. Şon ‘Aşır Türk Şā’irleri, 1942.

522. TEVFİK

Tevfîk Efendi, Mehmed Efendiniñ oğlıdır, Geylanlı, müderris, vefâtı H. 1010 / M. 1601. Şakâyık Nev'î-zâde, 451; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 54; Kâtib Çelebî Fezlekesi, c. I, ş. 176.

523. TEVFİK

İgci-zâde Muştafâ Tevfîk Efendi, Köprülü, müderris, vefâtı H. 1271 / M. 1859. 'Osmânlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 38. [Umdetül-Akâid, Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. 05 Bal 176; Ferâidil-Fevâid fil-Hâşiye alâ Şerhiş-Şemsîye, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 9213].

524. TEVFİK veyâ H'ÂNÎ

Enderünlü Haţţâţ Muştafâ Tevfîk Efendi ibn-i Aĥmed Efendi ibn-i Şa'bân Efendi, H'ânende Çıkrık Mehmed Ağaniñ birâderi olmağla Çıkrık birâderi dinmekle meşhûrdur, H. 1117 / M. 1705 târihinde İstanbulda doğdı, vefâtı 22 Muĥarrem 1175 / M. 1761 Edirne-ĥapusu ĥâricinde La'lî Çeşmesi ĥarşûsında medfûndur. Vefâtı târihini Sicilliñ 1174 ve Şefĥatiñ 1185 olarak yazmaları toğru degildir. İmâm-zâde ve Ağababası-zâde şöhretleriyle meşhûr oldığı Târih-i 'Aţâda muĥarrerdir.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Kenâr-ı la'l-i dil-berde ĥaţ-ı menşûr bulmuşlar
Leb-i sükkerde güyâ naĥş-ı pây-ı mûr bulmuşlar

2 Bu gün 'uşşâĥ ĥübânı idüp taĥsîm ey Tevfîk
Seniñ de ĥisseñe bir dil-ber-i m'azûr bulmuşlar

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Lâne-i zülfüñ şabâ bir dem perişân itmesün
Dilleri üftâde-i çâh-ı zenaĥdân itmesün

2 Çâşni-i zevĥ-i vaşl-ı yârı bilmez H'âniyâ

Tā ki ‘āşık nūş-ı cām-ı telh-hicrān itmesün

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Bu tābiş-i ruḥa māni‘ ḥaṭ-ı ‘izār olmaz

Fürüg-ı mihrde zerrāt perde-dār olmaz

[131] Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Diliñ girye ile her dem cilāsı artar eksilmez

Silinmezse eger āyine pası artar eksilmez

Mecelle, 162; Es‘ad, 28; Rāmiz, 49; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 54; Silāḥ-dār-zāde, 15; Tuḥfetü’l-ḥaṭṭāṭin, 740; Faṭīn, 35; Şefkat, 22; Ṭayyār-zāde ‘Aṭā Tārīḫi, c. IV, ş. 210, 213.

525. TEVFİK

Seyyid Yahyā Tevfik Efendi ibn-i Şeyḫü’l-ḥarem ‘Uşşāḳī-zāde Kethudası Eyyüb Efendi ibn-i Receb Efendi, Şeyḫü’l-islām, H. 1128 / M. 1716 tārīḫinde İstanbulda doğdı, vefatı 22 Receb 1205 / M. 1790, Fātiḫde Küçük Karamanda yaptırdığı medrese ḥazāiresinde medfündür.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Cāh-ı iftādan geçüp Yahyā Efendi gitdi vāh

جاه افتادن كچوب يحيى افندى كيتدى واه

mışrā‘ı vefatı tārīḫidir, vālidesiniñ cediti Şeyḫü’l-ḥarem ‘Uşşāḳī-zāde Seyyid İbrāhīm Ḥasīb Efendidir, Es‘ad Efendi Tezkiresinde Trabzonda doğdığını ve vefatı ayınıñ 4 Şa‘bān idüğini yazıyor.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ey dil aldanma felek itse de iḳbāl saña

Ḥayr-ḥāh ola mı hiç düşmen-i muḫtāl saña

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ne ṭarīḳ-i mescidi ne ḥod reh-i mey-ḥāne tūt

Eyleyüp ṭarḫ-ı tekellüf vādi-i rindāna tūt

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Çonce hāmūş-ı edeb la‘l-i güher bārından

Lāle pür dāğ-ı ḥased ḥāl-i siyeh-kārındır

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Virmiş şehā çü devlet-i ḥüsni saña ḥudā

İtmesin seriñde zülfüñi zıll-i hümā ḥudā

Dīvānı, Emīrī, manzūm eserler kısmında, Millet Kütüb-ḥānesinde Nu.: 70; dīvānı, Yahyā Tevfīk Efendi Kütüb-ḥānesi, Rāğıb Paşa Kütüb-ḥānesinde Nu.: 296; dīvānı, Es‘ad Efendi Kütüb-ḥānesi, Süleymāniyye Kütüb-ḥānesinde Nu.: 3403; dīvānı, Üniversite Kütüb-ḥānesi 5479; ‘Umūmī Kütüb-ḥāne Bāyezid Nu.: 5797. ‘Ārif Hikmet, 11; Rāmiz, 47; Sicill-i ‘Osmānī, c. IV, ş. 643; Es‘ad, 27; Faṭīn, 36; Şefkat, 23; Silāḥ-dār-zāde, 13; Kāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1691; Devḫatü’l-meşāyih, 115; Tuḥfetü’l-ḥaṭṭātin, 752. [Müntehab, İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 344; Divan, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. 3403; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 4479; Yahya Tevfik Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 296; Bayezid Umumi Ktp. 5797; Ali Emiri Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 70].

526. TEVFİK

Ḳādī-‘asker Seyyid Meḥmed Tevfīk Efendi, Çerkeşli Ḥacı Şeyḫ Muştafa Efendi-zāde ‘Osmān Efendiniñ oğlıdır, Ankaralı, Meclis-i Meşāyih nāzırı, Receb 1242 / M. 1826 tāriḫinde Ankarada doğdı. Vefātı 5 Şa‘bān 1319 / M. 1901, şūfīlerde Şeyḫ Ekmel Tekyesinde medfūndur. Vücūd ḫaşıdesinden:

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ney gibi virdi şafā ḫalka tecellā-yı vücūd
Böyle pür neş’e midir cām-ı mücellā-yı vücūd

[132]

2 Keşf olur dīde-i şāḫib-nażara sırr-ı kader
Çeşm-i imāna dūş olsa merāyā-yı vücūd

Şon ‘Aşır Türk Şâ‘irleri, 1914; ‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 271. [Hedîyetus-Sıbyân, Milli Ktp. Ankara, Çankırı İl Halk Ktp. 18 Hk 499/2; Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2135; Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. 05 Gü 44/2; Hediyyetus-Sıbyân, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 8432/2; Risale fis-Saadet veş-Şekave, Atıf Efendi Yazma Eser Ktp. Atıf Efendi Eki Koleksiyonu, 34 Atf Ek 1722; Divançe-i Tevfik (Kahire, 1866)].

527. TEVFİK

Hasan Tevfik Efendi, Livaneli Kādî-zâde Meḥmed Efendiniñ oğlıdır Işkodra Vilâyeti mektûbcısı Muḥarrem 1252 / M. 1837 târiḥinde Baḫum mülḫakâtından Livanede doğdı, vefâtı 15 Cemâziye’l-âḫir 1326 / M. 1908, Eyyûbde medfûndur.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 ‘Işkıını dil-dâdegâniñ âh u efgân gösterir
Âteş-i sevdâ-yı dilde dūd-ı pinhân gösterir
- 2 Kâtl-i ‘âm itmek murâdiñ ey şeh-i iklîm-i dil
Mülk-i ḫüsnünde dü çeşmiñ tîr-i müjgân gösterir

Şon ‘Aşır Türk Şâ‘irleri, 1917.

528. TEVFİK

Meḥmed Tevfik Fikret Beg, Pertevniyâl Vâlide Sultân vaḫfı mütevellisi Hüseyin Efendiniñ oğlıdır 28 Şa‘bân 1284 / M. 1867 târiḥinde İstanbulda doğdı, vefâtı 7 Şevvâl 1333 / M. 1914. Şon ‘Aşır Türk Şâ‘irleri, 1920. [Rübâb-ı Şikeste, 1900. Yeni alfabe ile baskıları: 1945, 1957, 1961, 1984; Haluk’un Defteri, 1911; Rübâbın Cevabı 1911; Tarih-i Kadîm, 1905; Şermin, 1914, 1946, 1965 ve daha pek çok baskısı yapılmıştır.); Tarih-i Kadîm-Doksan Beşe Doğru, 1928; Son Şiirler, 1952, 1968; Tevfik Fikret ve Kitaplarında Çıkmayan Şiirleri, 1959; A. Muhip Dranas Fikret’in en beğenilen 62 şiirini yayımladı: Tevfik Fikret / Kırık Saz, 1975; A. Kadir

Meriçboyu, Fikret'in Tarih-i Kadîm'ini Eski Çağlar Tarihi, 1965 adıyla günümüz diline aktarmış; bazı şiirlerini Bugünün Diliyle Tevfik Fikret, 1967 kitabında toplamıştır. Bütün Şiirleri, 1984, Asım Bezirci tarafından yayımlandı].

529. TEVFİK

Ahmed Tevfik Lâmiḥ Efendi, Mehmed Şadık Efendiniñ oğludur, İbradılı, İstīnāf maḥkemesi a'zāsından, H. 1278 / M. 1861 tārīhinde Kıonyada İbradı kaçabasında doğdı, vefātı H. 1341 / M. 1922. İstanbulda medfūndur.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 O dem ki ḥālīme diğğatle bir nigāh iderim
Vücūda lerze virir bir mü'eşşir āh iderim
- 2 Bağar bağar da şu ḥāl-i ḥazīnime Lâmiḥ
Vücūda lerze virir bir mü'eşşir āh iderim

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 1933.

530. TEVFİK

Dellāl-zāde Mehmed Tevfik Efendi, Egri-ğapulu, Sulṭān Muşṭafā-yı şālīş devri şā'irlerinden. Es'ad, 28; Rāmiz, 48; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 54.

531. TEVFİK

Ğādī Şükri Efendi-zāde Tevfik Efendi, Ğādī Şükri Efendiniñ oğludur, 1267 de ber ḥayāt.

Mef'ülü Mefāilü Mefāilü Feülün

Şanma şunulan sāğar-ı şahbā-yı nedāmet
'İşret-kede-i 'ışğ degil cāy-ı nedāmet

Faṭīn, 38.

532. TEVFİK

Ahmed Tevfik Beg, İstanbul, Defter-hâne emîni, H. 1220 / M. 1805
tarihinde İstanbulda doğdu.

Mefailün Feilātün Mefailün Feilün

- 1 Bu gül-sitân-ı dehirde şafâ mı var yokdur
Gülünde bülbüle şor hiç vefâ mı var yokdur
 - 2 Şemîm-i zülfüne müşg-i Hoten dimekle şehâ
Bu sözde fehîm idemem bir hatâ mı var yokdur
- Faîin, 37.

[133] 533. TEVFİK

Tevfik Nevzâd Beg, Biñ-başı Hasan Efendiniñ oğlıdır, H. 1281 / M. 1864
tarihinde İzmirde doğdu. Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 1930. [Aheng-i Şebâb, 1890;
Ziyâpaş Kadın, 1888-1891 tarihleri arasında tefrika edilmiş tercüme bir eserdir].

534. TEVFİK

Tevfik Nevzâd Çağdaş, Avukat Hâbib Efendiniñ oğlıdır, H. 1302 / M. 1885
de Rodosda doğdu.

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Rûhuñ bu leyl-i fûrkat içinde bükâsı var
Bildim ki cân yağan yeñi bir mâ-cerâsı var
- 2 Ey kalb ıztırâbını dindir biraz da gül
Güller açıldı pür şafâ Nîsân hevâsı var.

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 2197. [Devre Kasideler, 1948; Onmıyan Aşk, 1935 adlı iki
şiiir kitabı vardır].

535. TEVFİK

Mehmed Tevfik Efendi, Şüfî-zâde Hâfîz ‘Abdu’llâh Şıdķî Efendiniñ oğlıdır, H. 1290 / M. 1873 târihinde Kaşamonıda doğdı.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Sürme el ‘ârif iseñ perde-i esrâra şaşın
Kendini çekme eliñle şaşın ol dâra şaşın
- 2 Gûşe-i çeşm ile güyâ olur erbâb-ı huzûr
Bezm-i vuşlatda şitâb eyleme güftâra şaşın

Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 1935. [Hulviyyat, 1913; Sırru’l-vilâye; Miyârü’ş-şiyem fi ahlâki’l-ümem; Rubaiyât-ı Mevlânâ].

536. TEVFİK

Meħmed Tevfik Efendi, Hâfîz Hasan Fehmî Efendiniñ oğlıdır, Nây-zen Tevfik dinmekle meşhûrdur H. 1296 / M. 1878 târihinde Bodurumda doğdı.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Geçdi üç beş sene bu tarz ile eyyâm-ı hayât
Qaldı yüz üstüne taħsîl-i ma‘ârif heyhât
- 2 Himmet-i hazret-i ‘Akif ile ‘aqlımda kalan
Sekiz on beyt-i perişân bir iki fıķra hemân

Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 1937. [Hiç, 1919 ve Azab-ı Mukaddes, 1924 adlı iki şiir kitabı vardır].

537. TEVEKKÜLİ

Tevekkülî Dede, Mevlevî, Sarâyılı.

- 1 همچو غواصان مفلس از برای کوهری
تمحز دریا مردم خوار می یاید کشید

- 2 جوهر نااهل و نا هموار بهر او کشم
بهر يك لك زحمت صد خارمی یابد کشید

Esrār Dede, 42.

538. TĪĠĪ

Meḥmed Beg, Edirneli, sipāhī, vefātı H. 1027 / M. 1617 vefātı tāriḥini Seyyid Rızānī 1020 göstermesi toĝru degildir, Mecellede Edirneli Meḥmed Ḳalender şeklinde yazmışdır.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Āhıma meyl eyledi ol servi itdim der-kenār

'Ālem içre görmedim böyle muvāfiḳ rūzgār

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Şunma aĝyāra ḳadeḫ ḥalka-i meclisde iken
Ey perī ṭaşra uzatma ayaĝın dā'ireden

- 2 Kūyuñda baña eyledi düşünām-ı firāvān
Ben bendesini atdı serkeşlerle ziyāfet

Keşfü'z-zunūn eski ṭab', c. I, ŝ. 506 ve yeñi tab' c. I, ŝ. 871; Seyyid Rızā, 22; Ḳāf-zāde, 22; Sicill-i 'Oŝmānī, c. II, ŝ. 59; Riyāzi 37; Beyānī, 19; Ḳāmūsü'l-a'lām, c. III, ŝ. 1726; Mecelle, 162; Enīsü'l-müsāmirin, 72. [Divanı ve Nigâristan çevirisi vardır].

[134] 539. TĪĠĪ

Ḳara Murād Paşa-zāde TĪĠĪ Beg, Yavuz Sultān Selīm-i evvel devri ŝā'irlerinden.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Yıḳar bir ayaĝıyla 'ālemi bilmem ne ḫikmet var

Şarāb-ı telḫ ile sākī eliñde acı ḳuvvet var

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Rişte-i cân ile ol Yūsufa t̄alib olanıñ

‘Āķıbet seyr idesiz ipliği pazara çıkar

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Āhıma meyl eyledi ol servi itdim der-kenār

‘Ālem içre görmedim böyle muvāfıķ rūzgār

Ṭayyār-zāde ‘Aṭā Tārīḫi, c. IV, Ő. 110.

540. TĪĠĪ

Ḍarb-ḫāne Emīni-zāde Başıyazıcısı TĪĠĪ Bey, Sulṭān Meḫmed-i rābi‘ devri Őā‘irlerinden. Ṭayyār-zāde ‘Aṭā Tārīḫi, c. IV, Ő. 198.

[135] 541. ŐĀBĪT

Ķāḏı ‘Alā’e’d-dĪn SābĪt Efendi, Bosnada Uzıcalı, Seyyidi-zāde Meḫmed PaŐa imāmı, vefātı H. 1124 / M. 1712, Ṭopķapu ḫāricinde Őarı ‘Abdu’llāh Efendi dā’iresinde medfūndur. Mi‘rāciyyesinden:

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

ḪoŐā ferḫunde-aḫter leyle-i mümtāz u müsteŐnā

Ki ‘unvān-ı berāt-ı ķadridir ser-sūre-i isrā

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Ayaĝın çekdi bezme ĝayrı ol gül-ĝonce-fem gelmez

Elimden gelse bir dāmānın öpsem gel desem gelmez

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

NüŐhan marāz-ı ‘ıŐķa ‘ilāc eylemedi ḫiĉ

Ey Őeyḫ-i kerāmāt-fürüş ez de Őuyun iç

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Sāña her meclisiñde söyleseñ sen mülzem olmazsıñ

Degil kürsiye vā‘iz ‘arŐa çıķsañ ādem olmazsın

Dīvānı, Ayaşofya Kütüb-hānesinde Nu.: 3961/1; dīvānı, Lāleli Kütüb-hānesinde, Süleymānıyye Kütüb-hānesinde Nu.: 1735; dīvānı Hüsrev Paşa Kütüb-hānesinde Nu.: 522, 523; dīvānı, Veliyyü'd-dīn Efendi Kütüb-hānesinde Nu.: 2662; dīvānı, Emirī, manzūm eşerler kısmında, Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 73, 74, 75 ; dīvānı, Hazine Kütüb-hānesi, Topkapu Sarayında Nu.: 902, dīvānı, Yahyā Tefkīk Efendi Kütüb-hānesi, Rāgıb Paşa Kütüb-hānesinde Nu.: 297; dīvānı, Fāzıl Ahmed Paşa Kütüb-hānesi, Köprülü Kütüb-hānesinde 269; dīvānı, Hālet Efendi Mülhākı, Süleymānıyye Kütüb-hānesinde Nu.: 156; dīvānı, Üniversite Kütüb-hānesinde Nu.: 392, 439,476, 519, 747, 1318, [136] 4647, 5485, 5537, 5544, 8512. Sālīm, 190; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 61; Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1735; Şafā'ī, 86; Eslāf, c. II, ş. 35; 'Osmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 118; Belīg, 9; 'Aşım, 4; Şakāyık Şeyhī, c. II, ş. 430; Tayyār-zāde 'Aṭā Tārīhi, c. IV, ş. 207; Mecelle, 163. [Berber-name, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 548/2; Hace-i Fesad ve Sözebesi, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 548/3; Menkıbe-i Amr Leys, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 548/4; Zafer-nāme, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 548/5; Edhem ü Hüma, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 548/6; Hadīs-i Erbaın Tercüme ve Tefsiri].

542. ŞĀBĪT

Muştafā Şābit Efendi, Ka'riye Cāmi'i imāmı, vefātı H. 1180 / M. 1766. Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 61.

543. ŞĀBĪT

Şādık Beg, İrānlı, Esirlü kabīlesinden 'Alī Yār begiñ oğlıdır vefātı H. 1248 / M. 1832.

Mefā'ılün Mefāi'lün Mefā'ılün Mefā'ılün

Giyüp ağ börk o meh şāhāne izhār-ı gurūr itmiş

Ki güyā subh-dem taraf-ı ufkdan gün zuhūr itmiş

Es'ad, 30.

544. ŞĀBĪT

'Abdü'l-kerim Şābit Beg, Trabzon nā'ibi Şerif Maḥmūd begin oğlıdır, Hāriciye Nezāreti istişāre oḡası mu'āvinlerinden, H. 1280 / M. 1863 tārīhinde İstanbulda doğdı vefātı 27 Zī'l-ka'de 1331 / M. 1912.

Mef'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Heyhātıma yok mı āh-ı gāyet
Dā'im mi ḡayāt ile bu heyhāt
- 2 Ey maşdar-ı ḡadişāt-ı āfāt
Yetmez mi bu can-şikār heyhāt

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 1543. [Sabah-ı İnşirāh, 1885; Şükûfezār, ts.; İmdādü'l-midād].

545. ŞĀBĪT

Enderünlü ḡasan Şābit Aḡa, ser-maḡfil, Sultān Maḥmūd-ı şānī devri şā'irlerinden.

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 Nihāl-i kāmetiñ bir gül fidāndır
Seniñ üftāde-gāmiñ bülbulāndır
- 2 Nigāhiñ āfet-i cān-ı cihāndır
Yamandır şöhret-i ḡüsnüñ yamandır

Ṭayyār-zāde 'Aḡā Tārīḡi, c. IV, ş. 302.

546. ŞĀḲĪB

Kātip-zāde Muşṭafā Şāḡıb Efendi, re'īsü'l-küttāb ḡalemi me'mūrlarından biriniñ oḡı olmaḡla Kātip-zāde 'unvānyla şöhret bulmuşdır, İstanbullu, vüzerā dīvān

efendisi, haţţât, vefâtı H. 1129 / M. 1716, İstanbulda medfûndur Şeyhî vefâtı târihîni 1130 gösteriyor.

[137] Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Pâyâna irmedi ğam-ı hicrân tükenmedi
'Ömrüm tükendi fûrkat-ı cânân tükenmedi

2 Şâkıb tükendi germî-i ülfet o şûhla
Amâ zebân-ı dirâzî-i yârân tükenmedi

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Sevâd-ı sūziş-i 'ışkıyla taldı defterimiz

'Aceb mi rişte-i şem' olsa târ-ı maştarımız

Dîvânı, Nâfiz Paşa Kütüb-hânesi, Süleymâniyye Kütüb-hânesinde Nu.: 870; dîvânı, Emîrî, manzûm eserler kısmında, Millet Kütüb-hânesinde Nu.: 78, dîvânı, Üniversite Kütüb-hânesi Nu.: 436, 707. Şakâyık Şeyhî, c. II, ş. 547; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 62; Tuḥfetü'l-haţţâtin, 549; Mecelle, 163; Sâlim, 196; Şafâ'î, 93; Belîğ, 13. [Kenzü'l-vekâyi, yazmaları: Millet Ktp. Ali Emiri Kit. Tarih. Nu. 490; İÜ Ktp. İbnülemin Kit. Nu. 3356. Eser İlhan Şahin tarafından bir yazı ile tanıtılmıştır: Kenzü'l-vekâyi: Mustafa Sakıb Efendi ve Eseri, İÜ Edebiyat Fakültesi Tarih der. s. 7-8, 1976-1977].

547. ŞÂKIB

Muştafâ Şâkıb Dede, İzmirli, Kütahya Mevlevî-hânesi şeyhi, Sefîne-i Mevleviyye mü'ellifi, vefâtı H. 1148 / M. 1735, Kütahya Mevlevî-hânesinde medfûndur, Şeyh-i Mevlevî Gâlib Dedeniñ:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Mâtemin gūş eyleyüp Gâlib gürûh-ı 'aşıkân

Didiler târiḥ-i fevtin hây-ı ḥatm-i Mevlevî

ماتمن كوش ايليوب غالب كروه عاشقان

ديديلر تاريخ فوتن های ختم مولوی

beyti vefâtına târîhdir, Sicill-i ‘Osmânî Brusalı olduğunu yazıyor.

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

Kemer girifte-i ‘ışkız kenâra dek gideriz

Refîk-i mevce-i şevkiz kenâra dek gideriz

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

1 Sûziş nevâ-yı âteş-i dildir hevâ-yı ney

‘Uşşâk ‘aceb mi olsa esîr-i nevâ-yı ney

2 Şâkıb şadâ-yı şehper-i rûh-ı emîndir

Şıgmaz hülâşa perde-i fikre edâ-yı ney

Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün

Gelmez kişiniñ rütbesine şemme-i noķşân

Malen bedenen itmede ahabbına hîdmet

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

Güm-geştegân-ı vâdi-i ğamdan haber mi var

Hızr-ı feraḥ-fezâ-yı emelden eṣer mi var

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

Tîr-i ḥayâli kavş-şifat der-ber eyleyüp

Şâkıb şikâr-ı mışra-ı berceste eylediñ

‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 50; Kâmüsü’l-a’lâm, c. III, ş. 1738; Esrâr Dede, 48; Şafâ’î, 94; Es’ad, 29; Sicill c. II, ş. 62; Sâlim, 197; Râmiz, 50; Faṭîn, 38; Mecelle, 163; Belîğ, 12; Keşfü’z-zunûn Zeyli, 495. [Müretteb Divan’ı vardır. Sefîne-i Nefire fi’l-menâkıbi’l-Mevleviyye, c. I-III, Kahire, 1867, Yazması: Konya Mevlânâ Müzesi Ktp. Nu. 2159, 60, 61, 62; Menakıbı ile ilgili bir eser İÜ Ktp. Ty. Nu. 1735’te bulunmaktadır].

[138] 548. ŞÂKIB

Enderûnlı Muştafa Şâkıb Efendi, Ankaralı, Küçük Hâfız dinmekle meşhûrdur, Enderûnda seferli koğuşında şarıkcı-başı, vefâtı H. 1258 / M. 1842.

Mef'ülü Mefâilü Mefâilü Feülün

1 Ey dil bu kadar nâle' vü feryâd nedendir
İtmek eleme kendüye mu'tâd nedendir

2 Bir dil bilene hâl-i dili söyler idim âh
Bilseydi dil-i zârımı nâ-şâd nedendir

3 Gün görmedi devrinde o mâhiñ dahi Şâkıb
İster yine dil devrini müzdâd nedendir

Ķâmüsü'l-a'lâm, c. III, Ő. 1739; Sicill-i 'OŞmânî, c. II, Ő. 62; Ŧayyâr-zâde 'AĶâ
Târîhi, c. V, Ő. 344; FaĶîn, 39.

549. ŐÂĶIB

Seyyid MeĶmed ŐâĶıb Efendi, AĶıŐalı, müderris ve saray eĶıbbâsından, H.
1149 / M. 1736 târihinde AĶıŐada doğdı, vefâtı H. 1269 / M. 1852, Sicill-i 'OŞmânî
vefâtı târihini 1268 gösteriyor.

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

ŐâĶıbâ nür-ı ilâhiye yüzün tuĶ her seher
Beste-i zencir-i ĥübân olma pür-Ķam gösterir

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

'Aceb mi ŐevĶ-i nâlem hem-ser olsa çarĶ-ı minâya
Ķapıldı Őebnem-i dil yine bir ĶurŐid-sîmâya

Sicill-i 'OŞmânî, c. II, Ő. 62; Ķâmüsü'l-a'lâm, c. III, Ő. 1739; ŐefĶat, 28; FaĶîn, 40.

550. ŐÂĶIB

Süleymân ŐâĶıb Efendi, ĶaraĶıŐarlı, İĶtisâb Nezâreti baş-kâtibi, vefâtı H.
1275 / M. 1858.

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

1 Gel Ķavâf et cüd-ı Ķân 'Abdü'l-mecid-i pür-himem

Eyledi m̄anend-i Ka‘be c̄am‘i-i ālī binā

2 Sa‘y idüp Şākīb kulı cevherle tārīhin didi

Buldı c̄ami‘le maḳāmı hırḳa-i pāk intihā

Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, Ő. 63; Faṭīn, 40.

551. ŞĀNĪ

Meḫmed-i Şānī, Cān Memi Çelebī, İstanbullı, yeñiçeri müteḳā‘idlerinden, vefātı H. 995 / M. 1586.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Rūḫ-ı Şānī ‘azm-i me’vā eyledi

روح ثانی عزم مأوا ایلدى

mışrā‘ıyla Gitti Şānī كندی ثانی cümlesi vefātına tārīḫdir Sicillīn vefātı tārīḫini 1000 göstermesi ṭogru degildir. Edirne-ḳapısı ḫāricinde medfūndur.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Ḥumlar Şikeste c̄am teḫı yok vüçüd-ı mey

Ḳıldın esīr-i ḳahve bizi hey zemāne hey

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Devrinde döndi c̄am içildi mey-i Őabūḫ

Sulṭān Selīme Ḥazret-i Ḥaḳ vire ‘ömr-i Nūḫ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Gönül mir‘ātını Őūfī mücellā itseñ olmaz mı

Cemāl-i yāri bu yüzden temāşā itseñ olmaz mı

‘Āşık Çelebī, 352; Ḥasan Çelebī, 82; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, Ő. 63; Beyānī, 20; Riyāzī, 38; [139] ‘Ālī Tārīḫi, 285; ‘Ahdī, 114; Keşfü’z-zunūn eski ṭab‘ı, c. I, Ő. 506 ve yeñi ṭab‘ı, c. I, Ő. 781; Ḳāf-zāde, 23; Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. III, Ő. 1739; Mecelle, 163, 166. [Nakkaş Sâi hakkında Çehrenāme, Yazması: İÜ Ktp. Ty. Nu. 1532].

552. ŞĀNĪ

İbrāhīm Efendi, Mağnisalı, kādī, vefatı Receb 1062 / M. 1651, Aḡsarāyda Murād Paşa Cāmi‘inde medfūndur.

Mefā‘ilün Mefāī‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

‘Araḡ-nāḡ oldı tāb-ı mülden ol ruḡsār-ı ḡüsn ārā

Gül-i sürḡunda her šebnem olur bir ātešin deryā

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

‘Āšıḡ hemiše šiven ile mātem āšinā

Zaḡm-ı derūnı ola mı hiġ merhem āšinā

šaḡāyıḡ šeyḡī, c. I, š. 245; Sicill-i ‘Ošmānī, c. I, š. 104; šafā’ī, 85; Belīḡ, 12; Mecelle, 163; Güftī, 21.

553. ŞĀNĪ

Ḥasan Efendi, Yūsuf šānī dinmekle mešḡūr idi, İstanbulī, Bāyezīd-i šānī devri šā‘irlerinden.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Ey bāḡ-bān olsa ḡoḡardı sözüüm budur

Bāḡ-ı cihānda ḡaddi gibi müšḡ-bār-ı serv

الا ای نارون رفتا وسرو شاخ بالا قد

بنفشه زلف و نرکس چشم و کل رخسار و نسرین خد

Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. III, š. 1739; Sicill-i ‘Ošmānī, c. II, š. 63; Laḡīfī, 111; Beyānī, 20; Ḥasan Çelebī, 82.

554. šEBĀTĪ

Meḡmed Çelebī, Ḳaramanlı, müderris, vefatı H. 1028 / M. 1618, Mecelle vefatı tāriḡini 1027 gösteriyor.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Yalıñız šanma cemāliñ görmeḡe cān muntaḡır

Gel ḡadem rencide eyle cümle yārān muntaḡır

Seyyid Rızā, 23; Mücīb, 8; Mecelle, 163.

555. ŞEBĀTĪ

Hāfız Mehmed Şebātü'd-dīn Efendi, Tağıstānlı 'Abdü'l-kerīm Efendiniñ oğlıdır, Amasyada medfūn İsmā'īl Şīrvānī türbe-dārı, H. 1262 / M. 1845 tārīhinde Tağıstānda doğdı vefātı 20 Zī'l-hicce 1321 / M. 1903 Amasyada medfūndur.

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

Başımda derd-i sevdā sinemde nār-ı hasret

Düşdüm çeh-i firāka oldum nizār-ı hasret

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Bī vefā yokdur ciḥānda bu perī rular gibi

Qıldılar 'aqlım perīşān tār-ı gīysular gibi

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 1681. [Divan'ı 1892'de basılmıştır].

556. ŞÜBŪTĪ

Seyyid Şübütī, ma'cūncı, Qaramanlı, vefātı H. 950 / M. 1543.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Gösterir envār-ı Haqqı mürşid-i kāmīl dūrür

Meclise her dem 'aşāyla gelür pīrāna şem'

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Eger derd-i derūnumdan idersem bir kez āhı ben

Gül idim başdan ayağa raqīb-i rū siyāhı ben

[140] Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

Meclisde yegdir ölmek bin zār u nā-murāda

Göz göre la'l-i yāri öpmekden ise yāda

Keşfü'z-zunūn eski tab'ı, c. I, ş. 507 ve yeñi tab'ı, c. I, ş. 781; Hasan Çelebi, 83; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 63; 'Ahdī, 115; 'Alī Tārīḫi, 182; 'Aşık Çelebi, 353; Mecelle, 163; Sehī, 134.

557. ŞÜBŪTÎ

Şübütî Efendi.

Mefâ'ilün Mefâi'lün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ne çekdin yârı pehlûya ne emdiñ la'l-i cânânı

Beriyüz cümle lezzetden ne cismânî ne rûhânî

Belîğ, 12.

558. ŞERVET veyâ HANİF

Enderünlü Pazar-başı-zâde 'Osmân Şervet Efendi, silâh-dâr kâtiblerinden Şâlih Çavuşuñ oğludur, İstanbullu, hattât, dâru's-sa'âde yazıcısı, vefâtı Şafer 1180 / M. 1766. Mar'aşda medfündür, evvelki mağlaşı Hanîf idi.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

İşâret ile ço igmâz-ı 'aynı ey Şervet

Bu feyz başka kalemdir devât-veş gözün aç

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

Meger kilik-i kader ol tıfl-ı ebced-h'ânun ey Şervet

Celî hattıyla yazmış levha-i ruhsârına temmet

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Kitâb-ı hüsn-i dil-ârâsına olur taqrîz

Bilen me'âlini eyler mi hattına ta'rîz

Dîvânı, 'Âtıf Efendi Kütüb-hânesinde Nu.: 2058; dîvânı Üniversite Kütüb-hânesinde Nu.: 394. Silâh-dâr-zâde, 16; Şefkat, 26; Sicill-i 'Osmânî, c. III, ş. 430; Râmiz, 52; Faţîn, 41; Es'ad, 29; Kâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1740; Tayyâr-zâde 'Aţâ Târîhi, c. IV, ş. 211; Mecelle, 164; Tuḥfetü'l-hattâtin, 299; Keşfü'z-zunûn Zeyli, 495, 499.

559. ŞERVET

Hasan Şervet Efendi, Şâdık Efendiniñ oğludur, İzmirli, İzmir Ecnebî Gümrügi baş kâtibi H. 1224 / M. 1809 târihinde İzmirde doğdı, vefâtı H. 1285 / M. 1868, Sicilliñ pederi ismini Hâcî 'Ârif Beğ diye yazması toğru degildir. Mi'râciyyesinden:

Mefā'īlün Mefāi'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Kemāl-i iştıyākından cenāb-ı hayy-i lâ yefnâ

Taleb-kâr-ı vişâl-i nâzenîn oldı o şeb Mevlâ

Faṭîn, 42; Sicill-i 'Oşmānî, c. II, ş. 64; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 120.

560. ŞERVET

Hasan Şervet Beg, alay emîni. Es'ad, 47.

[141] 561. ŞÜREYYÂ

Şüreyyâ Bey, evķâf ketebesinden, vefâtı Cemâziye'l-evvel 1310 / M. 1892.

Sicill-i 'Oşmānî, c. II, ş. 64.

562. ŞENÂ'Î

Derviş Halîl Şenâ'î, Mevlevî, Konya Mevlevî-ḥânesinde mesnevî-ḥ'ân, vefâtı

H. 950 / M. 1543.

Tercî'-bendinden:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Evliyâ zübdesidir ḥazret-i Mollâ Hünkâr
Leşker-i ğayb-ı ricâle o durur şâh-süvâr
- 2 Dâ'imâ Hıẓr ile İlyâs ider hem-râh ana
Ya'nî yeksân idi 'indinde ḳamu berr ü biḥâr
- 3 Tâ'ir-i 'ulvî-i ḳuds gibi seyri var idi
Ḳâlib-ı nâziki aşlâ aña olmaz idi yâr

Esrâr Dede, 55.

563. ŞENÂ'Î

Meḥmed Şenâ'î Çelebî, Magnisalı, kâdî, Şeh-zâde Muştafâ ibn-i Süleymân-ı Kânûnî nedîmi, vefâtı H. 970 / M. 1562. Sicillde vefâtı 960 gösterilmiştir, Amasyada medfûndur.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ḥaṭṭ-ı ruḥsârı ğamından oldum ol sengin-diliñ

Ehl-i derd itsün ğubâr-ı cism-i zerdim mürde seniñ

Mefâ'ilün Mefâi'lün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Görüp nâr-ı ruḥuñ zünnâr-ı zülfuñ bir gün âh itdim

Yerim od oldu şân küfre berâber bir günâh itdim

Mefâ'ilün Mefâi'lün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Görünmez noḳta-i ḥâl-i lebiñ cânâna ḥâl oldu

Perişân-ḥâṭırım zülfuñ gibi âşüfte-ḥâl oldu

'Aşık Çelebî, 354; Hasan Çelebî, 83; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 65; Kâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1743; 'Alî Târîhi, 182; 'Osmânlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 118; Beyânî, 20. [Maksud'a şerhi vardır].

564. ŞENÂ'Î

Aḥmed Şenâ'î Efendi, 'Alî Efendi nâmında bir zâtıñ oğlıdır, Şadr-ı A'zam Dal-ṭaban Muştafâ Paşa dâmâdı dinmekle meşhûrdur, Kütahyalı, kâdî, ḥaṭṭât, vefâtı H. 1145 / M. 1732. Mekkede medfûndur. Es'ad Efendi Tezkiresinde maḥlaşı yañlış olarak Şâkıb olarak yazılmışdır. Râmiz, 51; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 65 ve c. IV, ş. 413; Es'ad, 29; Tuḥfetü'l-ḥaṭṭâtin, 102; Mecelle, 164; Vefeyât-ı Ayvansarayî, 137.

565. ŞENÂ'Î

Meḥmed Şenâ'î Efendi, Balıkesirli, kâdî, Kânûnî Sulṭân Süleymân devri şâ'irlerinden.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Belâ-yı dehri Ḥudâ çekdir ise ğam yimeyiz

Vişāl-i yāri naşīb eylese bize bārī

Mefā'īlün Mefāī'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Uyanmaz şem'-i iqbālim görünmez ol kamer-ţal'at

Beni bu kara günlerde koyan baht-ı siyāhımdır

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Gönlüme gam gelicek merdüm-i didem ter olur

Nem kıpar şöyle bulutdan kıti nāzik-ter olur

[142] 'Ahdī, 116; Hāsan Çelebī, 83; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 65; Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1744; 'Ālī Tārīhi, 182; Keşfü'z-zunūn eski tab', c. I, ş. 507 ve yeñi tab', c. I, ş. 781; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 119 ve c. III, ş. 35; Karesi Meşāhīri, 5. [Divan'ı ve Ravzatu'l-ebrar adlı iki eseri vardır].

566. ŞENĀ'Ī

Şenā'ī Çelebī, Merzifonlu, terzi, Sulţān Murād-ı şāliş devri şā'irlerinden.

Mefā'īlün Mefāī'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Müneccim cevher-i nā-yāb-ı la'linden nişān söyler

Ne dem kim nokta-i remliyle gāyibden nişān söyler

Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 65; 'Ālī Tārīhi, 182.

567. ŞENĀ'Ī

Hāsan Şenā'ī Efendi, Şeyh Naşūhī Meħmed Efendi hulefāsından, şu'arā tezkirelerinde terceme-i hāliline dā'ir hīç bir kıyd ve ma'lūmāt yokdur, H. 1151 / M. 1738'de hayātda olduğı dīvānından anlaşılımdır. Dīvānı, Emīrī manzūm eşerler kısmında Nu.: 77.

568. ŞENĀ'Ī

Şeyh 'Ālī Şenā'ī Efendi, Edirneli, H. 1151 / M. 1738 tārīhinde vefāt iden Şeyh Süleymān Zātī Efendiniñ hālīfesi, terceme-i hālī bulunamadı. Dīvānı, Hācı

Maḥmūd Efendi Kütüb-ḥānesi, Süleymāniyye Kütüb-ḥānesinde Nu.: 3487; dīvānı, Üniversite Kütüb-ḥānesinde Nu.: 335. Dīvānından alındı.

569. ŞENĀ'Ī

Kaşamonılı Şenā'ī Efendi, cāmi' mu'arrifi.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ḥaddiñe beñzemeyeydi güle kem dirler idi

Zülfüñe beñzemeseydi sünbüle kem dirler idi

Laṭifī, 113.

570. ŞİYĀBĪ

Merzifonlu Şiyābī, terzi.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ben o terzi güzeliñ eskiden āvāresiyim

Olmadım iki yağa isi o bī-çāresiyim

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Elifler serv-i rengin gül gibi sinemde dağım var

Maḥabbet sebze-zārında yine bir taze bağım var

Laṭifī, 113; Ḥasan Çelebī, 84; Mecelle, 164.

[143] 571. CĀZĪB

Şa'sa'a-zāde Ḥalīl Cāzib Efendi, Diyār-ı Bekrli, biñ-başı, Şa'sa'atü'l-abdī sülālesinden, H. 1250 / M. 1834 tārīḥinde Diyār-ı Bekrde doğdı.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Āteşin raḥle o cānān gelecek bezmimize

Zülf-i hālindeñ anın 'ūd ile 'anber tütecek

2 Cāzibiñ cezbi gibi tā ki nedimin göresiñ

Bu gice gör ki efendim ne hüneler tütecek

Tezkire-i Āmid, yazma nüsha 14, başma nüsha 125.

572. CĀZİM

Seyrek-zāde Seyyid Meḥmed Cāzim ibn-i Seyyid Aḥmed Efendi ibn-i Seyrek-zāde ‘Abdu’r-raḥmān Efendi, müderris vefātı 8 Şevvāl 1138 / M. 1725, Fātiḥde Zincirlikuyu Caddesinde Keskin Dede kabristānında medfūndur,

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Mekānın ḥuld ide Seyyid Meḥammed Cāzimiñ Mevlā

مكانن خلد ايده سيد محمد جازمك مولى

mısrā‘ı vefātına tāriḥdir.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Hevā güzel yine gül-şende gösteriş günidir
Çemen çemen şalın ey serv-ḳad reviş günidir

- 2 Kenāra toḡru şalıdır o serv-āzādı
Gel ey nesīm-i şabā ḥidmetiñ var iş günidir

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ne dem ki ‘āşık-ı ser-germ-i bī-hicāb olurum
Gül-āb-ı şīşe-i nāmūs iken şarāb olurum

- 2 Berā-yı kām-ı cihān Cāzim itmemeñ endişe
Muḳadder ise eger bende kām-yāb olurum

Dīvānı, Emīri, manzūm eserler kısmında Millet Kütüb-ḥānesinde Nu.: 88; dīvānı, Üniversite Kütüb-ḥānesinde Nu.: 479. Şakāyık Şeyḥi, c. III, ş. 199; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 65; Faṭīn, 42; Es‘ad, 30; Sālīm, 198; Rāmiz, 53; Mecelle, 165; Belīg, 13. [Divan, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 88; 479; Nuruosmaniye Ktp. Nu. 4965’te kayıtlı bir mecmuada şairin el yazmasıyla yazılmış gazelleri vardır].

573. CĀZİM

Çuqadār-zāde Cāzim Efendi, İstanbullu defter-dār, vefâtı H. 1286 / M. 1898.

Şeyhü'l-islâm 'Ārif Hikmet Begiñ bir ğazelini taħmīsinden:

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

'Aceb kimlerle şākī tarḥ-ı bezm-i ülfet itmişdir

'Arağ-rîz olduğından belli zannım sür'at itmişdir

Olup yākūt-renk elde āyāğ ünsiyyet itmişdir

Leb-i mey-günü yāriñ nūş-ı cām-ı 'işret itmişdir

Şorulduqca anıñ-çün keşf-i rāz-ı haclet itmişdir

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 196; Faṭīn, 44; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 65.

574. CĀMĪ veyā VAHĪDĪ

Ķādī-'asker Hācı Hāsan-zāde Muḥyi'd-dīn Meḥmed Cāmī Efendi ibn-i Muştafā Efendi ibn-i Ķādī-'asker Hācı Hāsan Efendi, Balıkesirli, Ķādī-'asker, evvelki maḥlaşı Vahīdī idi, H. 796 / M. 1393 tāriḥinde doğdı vefātı H. 911 / M. 1505, Eyyüb civārında binā itdiği cāmī'i ve medresede medfündür.

[144] Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Keşti-i dil bulmağa deryā-yı hayretden ḥalās

Kākül-i dil-ber hayāliyle resenler bāğlarım

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Rāh-ı ğam içre olalı göñlüm revān saña

Ķaṭ' itdi ten 'alāqasını gitdi cān saña

Sehī, 26; Hāsan Çelebī, 84; Sicill-i 'Oşmānī, c. IV, ş. 106; Beyānī, 20; Şaḳāyık Mecdī, 179; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 273; Laṭīfī, 357; Ķāf-zāde, 128; Keşfü'z-zunūn eski ṭab', c. I, ş. 525 ve yeñi ṭab', c. I, ş. 819; Ķāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1760; Mecelle, 435. [Saadet-nāme, İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, R. 1092; R. 1361; R. 1497; K. 1000].

575. CÂMÎ

Mollâ Câmî, Nûre'd-dîn 'Abdu'r-raḥman Câmî ibn-i Nizâme'd-dîn Aḥmed ibn-i Şemse'd-dîn Meḥmed Deşti-i Işfahânî H. 817 / M. 1414'de Câmde doğdı vefâtı 17 Muḥarrem 898 / M. 1492, Heratda medfûndur. 'Alî Şîr Nevâ'iniñ keşf-i esrâr-ı ilâh كشف اسرار الہ cümlesi vefâtına târîḥdir. Şakâyık Mecdî, 275; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 65; Tuḥfetü'l-ḥaṭṭâṭîn, 672; Mecelle, 165; Luġât-ı Târîḥiyye ve Coġrafya, c. V, ş. 18; Kâmûsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1759; Mecma'u'l-fuşaḥâ, c. II, ş. 11; Keşfü'z-zunûn eski ṭab', c. I, ş. 507 ve yeñi ṭab', c. I, ş. 781; Meşâhîr-i İslâm, 1137. [Şerh-i Beyteyn-i Mesnevî, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 93/5; Cilây-ı Ruh, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 94/4; Nefehatü'l-üns; İbn-i Hacîb'in Kâfiye'sini El-fevâidü'z-ziyâ adıyla şerh etmiştir].

576. CÂMÎ

Ḳâdî Ḥabîb-zâde 'Abdü'l-bâkî Câmî Çelebî, Ḳâdî Ḥabîb Efendiniñ oġlıdır, İstanbullu, ḳâdî, vefâtı H. 1019 / M. 1610, Sicilliñ 'Abdü'l-bâkî Efendiniñ oġlı dimesi toġru degildir.

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Nazar kıll zir-i ebrûsında çeşm-i mest-i dil-dâra

Ne beñzer ol Kemeraltında içmiş rind-i mey-ḥ'âra

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

N'ola kılsa mu'aṭṭar bezm-i cânı ey gözi âhû

Aġız miski durur la'liñdeki ol ḥâl-i 'anber bû

Seyyid Rızâ, 25; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 66; Ḳâf-zâde, 23; Riyâzi, 39.

577. CÂMÎ

Aḥmed Câmî Efendi, Diyâr-ı Bekrli, H. 1125 / M. 1713 târîḥinde Diyâr-ı Bekrde doğdı vefâtı H. 1215 / M. 1800.

Mef'ûlü Mefâ'îlün Mefâ'îlü Mefâ'îlün

‘Işkıñla hevālandım bî-lāne miyim bilmem

Derdiñle ħarāb oldum vîrāne miyim bilme

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

Ol nāz u ‘işve seni ey dil kılmadı feraĥ

Sevdā-yı ħāline düşeli bil kılmadı feraĥ

Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 15 ve başma nüşha 129.

578. CĀMĪ

Aĥmed Cāmī Efendi, İstanbullı, ‘aĥĥār, Taĥvīm-ĥāne-i ‘Āmire muşahĥiĥi,
vefātı H. 1270 / M. 1853.

[145] Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1 Çerb ü şîrîn olma ħalka loĥma-veş yirler seni

Telĥ-güftār olma zirā ‘akreb eylerler seni

2 Cinsiñe sır söyleme cins-i ĥased anlardadır

Çāhdan çāha atarlar ol birāderler seni

3 Ĥāl-i ĥübāna baĥup ĥāliñ diger-gün eyleme

İbtidā şayd eylemek içün ĥaylî yemlerler seni

4 Var ise naĥd-i hüner izĥāra ĥalkışma şaĥın

‘Āĥıbet tezyîf iderler sefele-perverler seni

Faĥîn, 45; Sicill-i ‘Oşmānî, c. II, ş. 66.

579. CĀMĪ

Cāmī Beg, Cāmî’-i Mısrî, İstanbullı, ĥul-oĥlı, Sulĥān Selīm-i şānî nedîmi,
Mısrda sancāĥ begi, Şem’iyye nāzımı, Mısrda medfūndur. Riyāzî ve Ĥāf-zādede
Gelibolılı diyor.

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Cân mı vardır âteş-i 'ışkıñla sūzân olmaya
 Dil mi vardır sevdâ-yı zülfüñle perişân olmaya
 Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
 Görmedik ğurre-i ebrūñı meh-i ğarrâda
 Bulmadık şevk-i ruĥuñ mihr-i cihân-ârâda
 Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 'Arz ider her şeb turup biñ şevkle envâr-ı şem'
 Gūyiyâ oldı menâr-ı Aĥmed-i muĥtâr-ı şem'

2 Bezm-i ĥüsñünde ĥoya ĥosun ol iki ruĥsâr-ı şem'
 Meclis-ârâdır efendi olıcaĥ tekrâr-ı şem'

'Aşık Çelebî, 89; Ĥasan Çelebî, 84; Sicill-i 'Oşmâñı, c. II, ş. 66; 'Ahdî, 119; Beyânî,
 20; 'Âlî Târîĥi, 285; Ĥâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1761; Ĥâf-zâde, 23; Riyâzî, 38.

580. CÂMÎ

Aĥmed Câmî Efendi, Gelibolılı, Sa'âdet-nâme mü'ellifi. 'Âlî Târîĥi, 182.

581. CÂMÎ

Câmî, Câmî-i Rûmî, Ĥaştamonılı.

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
 Nefsiñ ile 'adâvet it her-gâh
 Tâ olasıñ muĥarreb-i dergâh
 Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
 Her ki nefsiyle düşmen olmadı ol
 Bulmadı ĥurb-i ĥazret-i ĥaĥa yol
 Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
 Nice bir nefse uyup bir sege sekbânlık idem
 Yeridir faĥr u fenâ mülküne sultânlık idem

Laĥîfî, 116; Ĥasan Çelebî, 84; Ĥâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1760.

582. CĀMĪ

Enderūnlı Dervīş Cāmī Beg, Mostarlı, top-hāneci-başı, Sultān Murād-ı şālīş devri şā'irlerinden.

- 1 Mütekebbiriñ haşmı hağdır
Müte'azzım 'azāba elyağdır
- 2 Mağrūr mezmūmdur encāmı
Hod-pesend ise pek alçağdır
- 3 Halka nefret getirme terk eyle
Sū-i hulq şāhibi ahmağdır

[146]

- 4 Cümleñiñ hālīkı ki vāhiddir
Çekmez ol vaz-ı ol eşfağdır
- 5 Virmesiñ kimseye renc Cāmī
Ta'n iden maṭ'ūn-ı muhağğadır
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
'Ārız-ı sīmīniñ üstünde siyeh kākül midir
Sāye şalmış berg-i sebzīn üzre bir sünbül midir
'Aṭā Tārīhi, c. IV, ş. 135.

583. CĀMĪ'Ī

Hattāt Cāmī'ī, Mağnisalı.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
Hastedir gönlüm gül-i ruhsārīñ eyler ārzū
Teşnedir la'l-i şeker-güftārīñ eyler ārzū
Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün
Hicrān odına döne döne dil kebāb olur

Göz yaşı katre katre çekide şarâb olur

Laṭîfî, 116; Mecelle, 165. [Vâmık u Azrâ, Süleymaniye Fatih Ktp. 4142; Mahzen-i Esrâr].

584. CÂNİB

‘Alî Cānib Beg, Evkâf Nezâreti cihât kalemi ketebesinden Ḥalîl Şâ’ib Begin oğludur, İstanbullu, Üniversite müderrislerinden Haziran 1303 / M. 1883 de İstanbulda doğdu.

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

- 1 Ayağ-ı bâde elimde o yâr gönlümde
Çerâğ-ı hicri yanar gam-güsâr gönlümde
 - 2 Abâ be-düş ser-âzâdeyim taşır dururum
Melâl-i ‘ışkı diyâr u diyâr gönlümde
 - 3 O zülf-i târ u perişân ham-be-ham işte
Tağıldı kaldı yazık târ u mâr gönlümde
- Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 193.

585. CÂVİD

Câvid Beg, İstanbullu, Kaşşâb-başı Şâtır-zâde Şâkir Efendi kâtibi, şadâret mektübî kalemi hulefâsından, vefâtı H. 1250 / M. 1834.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

İrdi Cāvid Beg beḳāya bir güzel şâ’ir idi

ایردی جاوید بک بقایه بر کوزل شاعر ایدی

mışrâ’ı vefâtına târiḥdir.

Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün

Şeb-i mehtâb olur peydâ şerâr-ı dūd-ı âhımdan

Şihâb-ı lem’a-i ḥasret uçar burc-ı nigâhımdan

Faṭīn, 45; Sicill-i ‘Oṣmānī, c. II, Ő. 67; Ḳāmūsü'l-a'lām, c. III, Ő. 1765. [Mısır’da basılmış olan Münteḥabât-ı Mir Nazif’te birkaç manzumesi vardır].

586. CĀVİD

Cāvīd Aḥmed Beg, mābeynci, Sulṭān Selīm-i ŐālīŐ devri Őā’irlerinden.

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Nev-hilālīm ‘arz-ı ḥüsn itdikce meh-rūlarla sen

Māh-tābı piç ü tāba ḳoyduñ ebrūlarla sen

‘Aṭā Tārīḫi, c. IV, Ő. 223.

587. CĀHİDİ

Őeyḫ Cāhidī Aḥmed Efendi, Edirneli, vefātı H. 1070 / M. 1659, Kilidü’l-baḥrde medfündür.

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1 Bir teferrüc eyleyüp baḳdım cihānın yüzine

Her neye baḳdımsa ‘ibret görünür hem gözime

2 ‘Āḳıl iseñ cān gözin aç ṭut ḳulaḳ bu sözime

Bir degirmendir bu dünyā ögüdür bir gün beni

‘Oṣmānlı Mü’ellifleri, c. I, Ő. 53; Vefeyāt-ı Ayvansarāyī, 44. [Müretteb bir Divan’ı vardır. Divan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazma Divanları, Belediye K. 350; Kitābü’n-nasīha adlı bir risālesi vardır].

[147] 588. CEBRİ

Cebrī Çelebī, İstanbullu KeŐfī ve Ḥasbīniñ hemŐire-zādesidir. ‘ĀŐıḳ Çelebī, 177; Emirī, Millet Kütüb-ḫānesinde 772 numaralı nüŐa.

589. CÜDĀYİ

Cüdāyī, ‘Acem, Buḫāralı, vefātı H. 968 / M. 1560, ‘Aḫdī-i Baḡdādīniñ:

بهر او تاریخ عهدی گفته شد
وہ جدای کرد رحلت از جهان

beyti vefâtına târiḥdir.

مران رقیب بخواری زکوی یار مرا
برد برای خدا يك زمان گزار ما

‘Ahdī, 122.

590. CEDİDİ

Cedîdî, Diyâr-ı Bekrîli, vefâtı taḳrîben H. 1245 / M. 1829.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Yoğımış çarḥıñ yanında i‘tibârı baḥtımın
Bitmemiş dehriñ bâğında lâle-zârı baḥtımın
 - 2 Vâdi-i ḥayretde ser-gerdân olup da ḳaldı dil
Ol sebebden kûh-i sevdâdır güzârı baḥtımın
 - 3 Ben Cedîdî kemtere cevri itme gel ey mâh-rû
Behre-yâb itmez seni bir inkisârı baḥtımın
- Teḳire-i Âmid, yazma nüṣṣa 16 ve başma nüṣṣa 134.

591. CEZBİ

İbrâhîm Efendi, Tırḥalalı, ḳâḍî, vefâtı H. 1161 / M. 1748, Edirne-ḳapısı ḥâricinde medfûndur. Mecelle, vefâtı târiḥini 1150 ve maḥlasını Cezmî şeklinde gösteriyor, Ayvansarâyî de ismini Meḥmed diye ḳayd itmiştir.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 ‘Ârifiz ehl-i fenâ rind-i ḳalender meşrebiz
Lâ-übâlî merd-i ‘ayyâsız Melâmî-mezhebiz

- 2 Tâli‘a incinmeziz bahtıyla yokdur lüccemiz
Burc-ı teslîm-i rızâ-yı Hâkda tâli‘-kevkebiz

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Ehl-i haqqâ şıdık ile bel bâğlayan âgâh olur

Çapusunda kul olanlar ‘ârif bi’llâh olur

Es‘ad, 30; Râmiz, 54; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 68; Sâlim, 202; ‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 128; Mecelle, 167; Vefeyât-ı Ayvansarâyî, 119.

592. CEZBÎ

Ahmed Cezbî Beg, Bolılu Şeyh Himmet Efendi ahfâdındandır, vefâtı H. 1245 / M. 1829 Aşsarây civârında Taş-kaşşâbda Nakş-bendî Tekyesinde medfündür.

‘Işkıyye ismindeki bir manzûm eşeriniñ bir maţla‘ı:

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Besmeleyle idelim fetḥ-i kelâm
Virelim nice dürer-bâra kelâm

- 2 Bâ-i bi’smi’llâhdır bir tâc-ı ser
Ḥazret-i Qur‘ân üzre ser-te-ser

‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 129. [Divan, İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 1089; Aşkıye adlı manzum bir eseri vardır].

593. CEZMÎ

Şeyh Meḥmed Cezmî Efendi, Fındıklılı, vefâtı H. 1168 / M. 1754. Mecelle, 167.

594. CEZMÎ

‘Azîz Efendi-zâde, Kâḍî Meḥmed ‘Abdü’l-kerîm Efendi ibn-i Yahyâ ibn-i ‘Abdü’l-‘azîz ibn-i Ḥ‘ace Sa‘de’d-dîn Efendi [148] ibn-i Ḥasan Cân, H. 1050 / M.

1640 tārīhinde İstanbulda doğdı, vefātı Receb 1104 / M. 1692, vefātı tārīhini Belīgīñ 1099 ve Şafā'īniñ 1103 olarak göstermesi ve 'Āsımīñ Şeyhü'l-islām Bahāyī Efendiniñ birāderi diye yazması toğru degildir.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Kākülün rūyına çün dūd-ı çerāğ āşufte
Eşer-i nūkhet-i zūfūñle dimāğ āşufte

2 'Azm-i gül-geşt-i çemen eylemiş ol māye-i nāz
Bülbül āşufte gül āşufte vü bāğ āşufte

Mefā'īlün Mefāi'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Raķībi hışsemend-i iltifāt itmiş o şeh şad hayf
Komuş ādem yerine cennet kūyında yer virmiş

Mefā'īlün Fe'ilātün Mefā'īlün Fe'ilün

Bahār irişdi yine bāğa yār gelmez mi
Murādım üzre benim bir bahār gelmez mi

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Nev-bahār oldı diliñ kārı cünün itmekdir
Niyyeti çāk-i girībān-ı derün itmekdir

2 Dil-i āşufte taleb-kār-ı vişāl olmağdan
Ġarażı tecrube-i şabr u sūkūn itmekdir

Şaķāyık Şeyhī, c. II, ş. 124; Şafā'ī, 106; Sicill-i 'Osmānī, c. III, ş. 354; Belīg, 13; Sālīm, 200; 'Āşım, 6; Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 16 ve basma nüşha 135; Keşfü'z-zunūn Zeyli, 495; Güftī, 22.

595. CA'FER

Tāci Beg-zāde kādī-'asker Ca'fer Çelebī, Mīr Tāciniñ ođlıdır, Amasyalı, nişancı, haţţāt ve Yavuz Sultān Selīmiñ nedīmi, vefātı 8 Receb 920 / M. 1514, Balağda binā itdiği mescidi hażiresinde medfūndur,

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Vāh gitdi bu cihāndan Ca‘fer

واه کیتدی بو جهاندن جعفر

mısrā‘ı vefātınā tārīḥdir.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1 Tıtuşdum ‘ışk ile bir nā-tüvānım

Eger cān kırtarırsam pehlevānım

2 Bahār nāz perverimden ayrı

Sararmış bir kıurı berg-i ḥazānım

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Söylemek kaçd itdigimce yāra derd ü ḥasretim

Ağlamak tutar beni güftāra kıalmaz kıudretim

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ben şehīd-i tığ-ı ‘ışk olduqda rāh-ı yārda

Yumadın defn eyleñüz tenden gubārı gitmesün

2 Gün yüzünde zülfini ol meh girih-gır eylemiş

Bir gümüş kıand ile güyā misk ü zencir eylemiş

Dīvānı, Nūr-ı ‘Oşmāniye Kütüb-ḥānesinde Nu.: 3811. Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 68; Kıāmüsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1819, 1608; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 263; Laṭīfī, 117; Sehī, 28; ‘Āşık Çelebī, 89; Tuḥfetü’l-ḥaṭṭāṭın, 148; Ḥasan Çelebī, 85; Beyānī, 20; Riyāzī, 39; Şakāyık Mecdī, 335; Kıāf-zāde, 23. [Hevesnāme; Mahrûsa-i İstanbul Fetihnāmesi (1331); Münşeât, bk. İ. Erünsal, The Life, s. LXV-LXIX; Enîsü’l-ârifin; Kıûsnāme].

[149] 596. CA‘FER

Mü‘ezzın Ca‘fer, Tekirtağlı, Tekirtağında Meḥmed Paşa Cāmi‘inde mü‘ezzın, vefātı H. 1149 / M. 1639, Tekirtağında medfūndur.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Benim bilmem niçün dünyāda ašlā gönlüm eglenmez
Cihānda kande gidersem dirīgā gönlüm eglenmez
- 2 Geleli dār-ı dünyāya göñül şād olmadı gitdi
Degildir ğālibā maḫsūd-ı dünya gönlüm eglenmez
- Faṭīñ 46.

597. CA'FER

Zāti-zāde Ca'fer Efendi, İstanbullı.

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Kesme cevri ü cefāñı bendeñ[den]
Zaḫmetiñ baña 'ayn-ı raḫmetdir
- 2 Bende-i bendeñim hemīn maḫsūd
Ḥidmet-i 'arz u 'arz-ı ḫidmetdir
- Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün
- 1 Varmasam ḫāk-i pāye ger dā'im
Şanmañız anı ḫadr ü pāyemden
- 2 Ḥayfdır ki ola tīre her laḫza
Āsitān-ı şerīf-i sāyemden
- 'Ahdī, 121.

598. CA'FER

Ca'fer Dede, şu'arā tezkireleriyle diğeri me'ḫazlerde bu zāta dā'ir ḫiçbir ḫayd bulunamamışdır. Divānı görölüp yazıldı. Divānı, Ḥālet Efendi Kütüb-ḫānesi, Süleymāniyye Kütüb-ḫānesinde Nu.: 148. Divānından alındı.

599. CA'FERİ veyā BĀLĪ

Tācī-zāde Bālī Çelebī, Tācī Beg-zāde Ca'fer Çelebīniñ oğlıdır, 941'de ber-
hayāt.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 H̄asret-i zūlfūñle kıaddim dāl olupdur dostum
Mübtelāñ olduğuma bu dāl olupdur dostum

2 Şol kıadar kıan ağıladı çeşm-i sirişkinden anıñ
Cāmemiñ rengi ser-ā-ser al olupdur düşem

'Āşık Çelebī, 92; H̄asan Çelebī, 87; Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1821; Sicill-i 'Oşmānī,
c. II, ş. 69.

600. CEFĀYĪ

Bostāncı-oğlı veyā Fistāncı-oğlı Muşlıhu'd-dīñ H̄alīfe, Filibeli, kıādī ve kıaḫḫāt
serāy h̄vācesi, vefātı H. 950 / M. 1543.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Āyīneye ne yüzden ola cānā berāber
Olsun görelim yüz yüze ol cāna berāber

2 Gül-gün-ı sirişkim kıaḫḫ-ı şebdīz ile kıoşdum
Geldi kıutuşup ikisi meydāna berāber

3 Gūyā kı olur gündüz ile gice müsāvī
Zūlf-i siyeh olsa ruḫ-ı cānāna berāber

4 Çekdim ayağı tozuyla cevher-i eşki
Geldi ikisi dīde-i mīzāna berāber

'Āşık Çelebī, 93; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 77; Tuḫfetü'l-kıaḫḫāḫın, 153; H̄asan Çelebī,
87.

[150] 601. CEFÂYİ

Serây H'âcesi Cefâyî, Sulţân Bâyezîd-i şânî devri 886-918 şâ'irlerinden.

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1 Âhım beni bu hasret ile yağa yakındır
Kim şeh yüzine bir dağı kol yağa yakındır

2 Boynunda yağasın görüp ey dil hased itme
Sen andan ırağsın aña ol yağa yakındır

Mağlas ve meslek ve 'aşrı beñzerligi i'tibâriyle 600 numarada yazılı Bostâncı-oğlı Cefâyî olması ihtimâli vârid olabilirse de Hâsan Çelebîde her iki Cefâyîniñ ayrı ayrı yazılmasına uyularak ayrı ayrı gösterilmiştir. Hâsan Çelebî, 87; Sehi, 93; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 77.

602. CELÂL

Celâle'd-dîn Argun ibn-i Burhâne'd-dîn İlyâs Paşa ibn-i Süleymân Şâh-ı Germiyânî, selâtin-i Germiyân hânedânından Argun Hân sülâlesinden vefâtı H. 775 / M. 1373. Kütahya Mevlevî şeyhi.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gâh olur vâlî velîniñ sâyesi
Böyledir düstür-ı meddü'z-zıll velî

2 Zâ'il-i vahdet k'ola nâ-gâh zıll
Nâm-ı cism ü cân olur vâlî dili

Esrâr Dede, 58; Sefîne-i Mevleviyye, c. I, ş. 59. [Kelimât-ı Erbaîn; İşâretü'l-beşâre; Gencnâme adlı esrleri mevcuttur].

603. CELÂL

Yağyâ-zâde Enderûnî Hüseyin Celâl Beg, Manastırlı, mîr-i â'lem, haţţâţ, Hamâ mutasarrıfı Ca'fer Paşa dâmâdı, vefâtı H. 982 / M. 1574, Manastırda

medfûndur. Mecellede senesi gösterilmeksizin Yavuz Sultân Selîm-i evvel zamânında vefât itdiği yazılı ise de vefâtı târihine göre Selîm-i şânî ‘aşırına muşâdifdir.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Bunca feryâdım işitdiñ dimediñ dâd ideyim

Señ ki dâd itmeyesiñ ben kime feryâd ideyim

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

Hallâk-ı cihân ‘âleme kıldıkda tecellî

Her şaḥṣa birer ḥâl ile kılmış mütesellî

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

Yüzine ṭurrasım ol gün ki eyleye burka‘

Ḳamer hemân idinür burc-ı ‘aḳrebi maṭla‘

Sicill-i ‘Osmânî, c. II, ş. 78; Mecelle, 171; Tuḥfetü’l-ḥaṭṭâṭin, 178; ‘Âşık Çelebî, 93; Beyânî, 21; Ḥasan Çelebî, 88; Eslâf, c. II, ş. 104; Riyâzî, 40; ‘Âlî Târîhi, 285; Ṭayyâr-zâde ‘Aṭâ Târîhi, c. IV, ş. 134; ‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 124; Ḳâmüsü’l-a‘lâm, c. III, ş. 1827; Ḳâf-zâde, 24. [Sâd ü Saîd; Manzum Şerh-i Avâmil; Kavâid-i Arûz; Hüsn-i Yusuf, İÜ Ktp. Nu. 1872].

604. CELÂL

Yegân-zâde Celâl Efendi, Ḳaramanlı, müderris, vefâtı Receb 1020 / M. 1611. Şaḳâyık Nev‘î-zâde, 543.

605. CELÂL

Seyyid ‘Alî Celâle’d-dîn Paşa, Diyâr-ı Bekrlî, Rûm-ili ser-‘askeri, H. 1170 / M. 1756. [151] Diyâr-ı Bekrde doğdı, vefâtı H. 1238 / M. 1822.

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Cemâliñden cüdâ düşmek benim cānâ celâlimdir

Celâliñle baña cevr eyleseñ maḥzâ cemâlimdir

- 2 Celâliñ bu perişân hâline raħm eyle sulţānım
Esîr-i zülfüñüm cevr ü ğamıñ zîrâ cemâlimdir

Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 17, başma nüşha 139; Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 197.
[Divan’ı basılmamıştır. Münşeât-ı Celâl adlı bir eseri vardır].

606. CELĀL veyâ ZEVKĪ

Recâ’î-zāde Meħmed Celâl Beg, Recâ’î Efendiniñ oğlıdır, Aydın Vilâyeti mektûbcısı, Receb 1254 / M. 1838 târiħinde İstanbulda doğdı, vefâtı 11 Şafer 1300 / M. 1882 Karaca Aħmed Kabristānında Dîvâr-dibi Caddesinde medfûndur Zevkî maħlasını hezl-âmiz eş‘ârında kullanırdı.

Mef’ülü Fâ’ilâtün Mef’ülü Fâ’ilâtün

- 1 Yâr ‘aşinâ olaydı maħabbet belāsına
Raħm-ı mürüvvet eyler idi mübtelāsına
- 2 İster mürüvvet eylesün isterse itmesün
Biz i’tiyād itdik o şūħun cefāsına

Hezeliyyâtından:

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Şâ’ir-i turfe-edâ kuķla-liķāsıñ Zevkî
‘Āleme maşhara-i hande-fezāsıñ Zevkî
- 2 Uymayor cümleten a’zâ-i familyaya ħūyuñ
Kim bilir belki de maħşül-i zināsıñ Zevkî
- Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 200. [Hayâl-i Celâl, 1873].

607. CELĀL

Süleymān Celāle’-d-dîn Celâl Beg, ‘Ömer Efendi-zāde Şālih Efendiniñ oğlıdır, Şeyħü’l-islām ‘Uryānî-zāde Aħmed Efendiniñ dāmādı, vefâtı H. 1308 / M.

1890, Eyyübde Kāşgārî Tekyesi hażîresinde medfündür, H. 1254 / M. 1838 de doğdı, Kaşamonı evkâf muhâsebecisi.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Merhabâ ey nūr-ı tekvîn-i sivâyâ ibtidâ

Feyz-i hubbün 'âlem-i imkâna viridi intihâ

Merhabâ maḥbûb-ı bî hemtâ-yı zât-ı kibriyâ

Seyyidü'l kevneyn serdâr-ı gürûh-ı enbiyâ

Dilde cânım dîn u îmânım Muhammed Muştafâ

'Osmanlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 132; Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 204. [Divan'ı basılmamıştır. Devrnâme, 1878; Mevlîd-i Cenâb-ı Âli, 1890 ve Sâkînâme adlı eserleri vardır].

608. CELÂL

'Abdu'llâh Celâle'd-dîn Paşa Selânik Vâlisi Sirozlı İbrâhîm Paşa-zâde 'Alî Tevfîk Paşanın oğlıdır, Sirozlı, Ḥamâ mutaşarrıfı, H. 1263 / M. 1846 târihinde Sirozda doğdı, vefâtı 30 Rebi'ü'l-evvel 1321 / M. 1903, Eyyübde Otaqcılar Tekyesinde medfündür.

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Düşme ümîd-i şît ile dünyâda miḥnete

Âfet olur mürâdif-i terkîbi şöhretin

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Feilâtün Fe'ilün

1 Câhil iqbâl u sa'âdetle yaşar dünyâda

'Ömri miḥnetle geçer kesbi kemâl eyleyenin

2 Âh eger böyle ise kâ'ide 'uqbâda daḥi

Yanarım ḥikmet icâdına icâd ideniñ

[152] Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

İtme le'im olandan ümîd-i kerem Celâl

Yokdur muh ale ruḥṣatı k n n-ı hikmeti 

 on ‘A ır T rk Ő irleri, 210; ‘O m nlı M ’ellifleri, c. II, Ő. 133.

609. CEL L

Őeyḫ-i Mevlev  Cel le’d-d n Efendi ibn-i Őeyḫ ‘O m n Őal he’d-d n Efendi ibn-i N sır ‘Abd ’l-b k  Dede,  stanbul, Yeni- apu Mevlev  Őeyḫi, H. 1265 / M. 1848 t riḫinde  stanbulda doğdı, vef tı H. 1326 / M. 1908. ‘O m nlı M ’ellifleri, c. I, Ő. 133.

610. CEL L

Meḫmed Cel l Beg, Feri  H kk  PaŐanı  oğludur,  stanbul, H. 1284 / M. 1867 t riḫinde  stanbulda doğdı, vef tı 5 Şafer 1330 / M. 1911 Yeni- apu Mevlevi-ḫ nesinde medf ndur.

Mef l  F ’il t  Mef ’il  F ’il n

1 Mech l bir yed beni itdi ceriḫa-d r³⁸
Ezf n ider te’ess r mi z lmet-i ley l

2 D Őd kce veche zer dime Őehb l-i iğbir r
O Őar dil-i ḫaz nimi sevd lı bir mel l

Mef l  F ’il t  Mef ’il  F ’il n

1 Oldum es r-i ḫasreti d Őd m ayağına
 h itdim ağladım yine geldim otağına

2 Geldim bu s z-ı hicr ile sevd  ocağına
Ben g ller isterim diye bağdım yanağına

 on ‘A ır T rk Ő irleri, 212; ‘O m nlı M ’ellifleri, c. II, Ő. 133.

³⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

611. CELĀL

Şeyh-i Mevlevî Aḥmed Celāle'd-dīn Dede Efendi, Gelibolu Mevlevî Şeyhi Hüseyin 'Azmi Dede Efendiniñ oğludur, Gelibolılı, Ğalaṭa Mevlevî-ḥānesi şeyhi, Muḥarrem 1270 / M. 1853 târiḥinde Gelibolıda doğdı, vefâtı 8 Zî'l-ka'de 1365 / M. 1946, Üsküdar'da Qaraca Aḥmed Qabristānında medfündür, Tāhirü'l-Mevlevîniñ:

Geldi ricāl-i erba'in yazmağa irtihāli

Rehber-i şāh-rāh-ı Haq Şeyh Celāl-i Mevlevî

كردى رجال اربعين يازمغه ارتحالى

رهبر شاهراه حق شيخ جلال مولوى

ta'miyeli beyti vefātına târiḥdir. Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 219.

612. CELĀL

Celāl Çelebi, İstanbullı.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Za'if cismimi döndürdi āh u zār neye

Görün beni neye döndürdi rüzgār neye

Laṭîfi, 120.

613. CELĀL

Yeñiçeri ağası-zāde Enderūnlı Celāl Beg, Sultān Ḥamid-i evvel devri şā'irlerinden.

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Ey ğamze söyle zaḥm-ı dilimden zebānım ol

Ey çāk-ı sine nüṣḥa-i şerḥ-i beyānım ol

2 Ey ḥün-ı dīde ben diyemem yāra derdimi

Sen rüy-ı zerdım üzre gelüp tercemānım ol

[153] Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dil virir baķan ķumāş-ı ħūsne rāh-ı ‘ışķda
Bü'l-‘acebdir kim alurlar dīde-bāndan bunda bāc

Ṭayyār-zāde ‘Aṭā Tārīķi, c. IV, Ő. 218.

614. CELĀL

Celāl Sāĥir Beg, Yemen vālisi Podĝorićeli Feriķ İsmā‘īl Ḥaķķī Paşanıñ oĝlıdır, 17 Eylül 1299 / M. 1881 de İstanbulda doğdı.

Dudaķları bir dal āteş mercān gibi
Bakışları ma‘şūm bir heycān gibi
Yürürken titreyen o nārīn endām
Penbe bir gül açmış tāze fidan gibi

Şon ‘Aşır Türk Şā‘irleri, 221. [Beyaz Gölĝeler, 1909; Buhran, 1909; Siyah Kitap, 1912; İstanbul için Mebus Namzetlerim, Hakkı Nāşir takma adıyla hicviyeler, 1919].

615. CELĀLĪ

Seyyid Ebū Bekr Celāle’d-dīn Efendi, Rūm-ili Ḳāḍī-‘askeri Yıldız ‘Abdu’llāh Efendiniñ oĝlıdır, ḳāḍī, vefātı H. 1233 / M. 1817, Edirne-ķapusu ĥāricinde Zülālī Çeşmesi civārında medfūndur.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

O ṭıfl-ı nāza sefercel virilmesün yaramaz
Daĥı resīde degildir o menzile varamaz

Dīvānı, Emirī Türkçe manzūm eşerler kısmında, Millet Kütüb-ĥānesinde Nu.: 79, 747. ‘Ārif Ḥikmet, 11; Şefķat, 29; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, Ő. 81; Silāĥ-dār-zāde, 18; Es‘ad, 31; Keşfü’z-zunūn Zeyli, 496. [Divan, Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Regius; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Ali Emirī Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 79; Reşid Efendi, Millet Ktp. No. 747].

616. CELĀLĪ

Maḥdūm Celāl, Buḥārālī. ‘Ārif Ḥikmet, 12.

617. CELĀLE’D-DĪN

Celāle’ d-dīn Meḥmed-i Rūmī, Şeyḫ Bahāe’ d-dīn Meḥmed Veled Dedeniñ oğlıdır, Şāḫib-i Meşnevī, Ḥazret-i Mevlānā, H. 604 / M. 1207 tārīḫinde Belḫde doğdı, vefātı 2 Cemāziye’ l-āḫir 672 / M. 1273, Ḳonya Mevlevī-ḫānesinde medfūndur. Laṭīfī, 38; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 77; Luḡāt-ı Tārīḫiyye ve Coğrafya, c. III, ş. 41; Meşāḫir-i İslām, 881. [Mesnevī, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 385006 Mil Yz A 3850; 06 Mil Yz A 5316; 06 Mil Yz A 3849; 06 Mil Yz A 2098; İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Farsça 182/1; 34 Ae Farsça 182/2; 34 Ae Farsça 182/3; 34 Ae Farsça 182/4; 34 Ae Farsça 182/5; 34 Ae Farsça 182/6; Âfāku’ l-Enfūs, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3996/2; 06 Mil Yz A 1119/6; Evrād-ı Mevlānā, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2176/1; Evrād-ı Kebir, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 619; Aşk-nāme, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3996/3; Traş-nāme, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3996/1; Müntehabat-ı Divan-ı Kebir, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahitpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1460; Divan-ı Kebirden Seçmeler, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahitpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1603; Şerh-i Mesnevi, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahitpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1654; Mesnevi-i Şerif, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1894; 43 Va 1895; 43 Va 1153; Şerh-i Mesnevi-i Şerif, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahitpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1129/1; 43 Va 1129/2; Mesnevi Şerif, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahitpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1448/1/6; Mesnevi-i Şerif, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahitpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1653/1; 43 Va 1653/2; 43 Va 1653/3; 43 Va 1653/4; 43 Va 1653/5; 43 Va 1653/6; Kitabun fihi mafih, Atıf Efendi Yazma Eser Ktp. Atıf Efendi Koleksiyonu, 34 Atf 2207/7; Afak ve enfūs,

Zeytinoğlu İlçe Halk Ktp. Zeytinoğlu Koleksiyonu, 43 Ze 218/5; Risale-i Akaid, Zeytinoğlu İlçe Halk Ktp. Zeytinoğlu Koleksiyonu, 43 Ze 218/9; Mesnevi, Zeytinoğlu İlçe Halk Ktp. Zeytinoğlu Koleksiyonu, 43 Ze 358; 43 Ze 1063; Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2548/1; 34 Nk 2556/1; 34 Nk 2557/1; 34 Nk 2544; 34 Nk 2546; 34 Nk 2550; 34 Nk 2551; 34 Nk 2552; 34 Nk 2553; 34 Nk 2554; 34 Nk 2555; 34 Nk 2559; 34 Nk 2560; 34 Nk 2561; 34 Nk 2562; 34 Nk 2563; 34 Nk 2564; 34 Nk 2565; 34 Nk 2566; 34 Nk 2567; 34 Nk 2568; 34 Nk 2569; Makalat, Zeytinoğlu İlçe Halk Ktp. Zeytinoğlu Koleksiyonu, 43 Ze 1107/3; Sual fi Tevhîd, Zeytinoğlu İlçe Halk Ktp. Zeytinoğlu Koleksiyonu, 43 Ze 1107/4; Divan-ı Hazreti Mevlana, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2545/1; Kitabu fihi mafih minel-maarifi vel-hakayik, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2545/2; Aşkname, Atif Efendi Yazma Eser Ktp. Atif Efendi Koleksiyonu, 34 Atf 2799/8; el-Mesnevi, Atif Efendi Yazma Eser Ktp. Atif Efendi Koleksiyonu, 34 Atf 1494; Tıraşname, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 5008/6; Afak ve enfüs, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 5008/5; Divan, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2557/2; İntihab-ı divan-ı Mevlana er-Rumi, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 3821; Fihî mâ-Fih, Köprülü Yazma Eser Ktp. Hafız Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Ha 143; el-Mesnevi el-Manevi, Köprülü Yazma Eser Ktp. Mehmed Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 183; Fazıl Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Fa 774; 34 Fa 775; 34 Fa 776; Mesnevî-i manevî, Manisa İl Halk Ktp. Manisa Akhisar Zeynelzade Koleksiyon, 45 Ak Ze 235; 45 Ak Ze 236; Mesnevî-yi şerîf, İstanbul Millet Ktp. Feyzullah Efendi Koleksiyonu, 34 Fe 1272; Mesnevî şerhi, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Arabi 4365/4; Aşknâme, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Farsça 147/2; 34 Ae Farsça 190; Gazeliyyât, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Farsça 179/2; Şerh-i Gazel-i Mevlânâ, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Lügat 35/2; Münâcât-ı Hazret-i Mevlânâ tercemesi, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri

Koleksiyonu, 34 Ae Şeriyye 1320; Cezîre-i Mesnevî şerhi, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Edebiyat 159; 34 Ae Edebiyat 160; Şerh-i Gazel-i Hazret-i Mevlânâ, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Edebiyat 272; Mevlânânın bir gazelinin şerhi, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Edebiyat 557/8; Mukaddime-i Şerh-i Mesnevî, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Müteferrik 175/8; Mesnevi, Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Konya İl Halk Ktp. 42 Kon 2165; 42 Kon 2178; 42 Kon 2465].

618. CELÂLE'D-DÎN

Maḥmūd Celâle'd-dî̄n Efendi, Yanyalı-zâde, İzmir Vilâyeti mektûbî kâlemi kâtiblerinden, H. 1293 / M. 1876 da doğdı, vefâtı 21 Teşrîn-i Evvel 1311 / M. 1893.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 İşte teŝrif-i çemen-zâr eyleyüp ol gül-'izâr
Olsun âgûŝum bugün cânânıma cây-i qarâr

2 Gel gel Allâh 'ıŝkına şad eyle ben bî-çâreyi
Ben seniñ ḥasret-keş-i dîdârıñım ey şive-kâr

Ŗon 'Aşır Türk Ŗâ'irleri, 205. [Müntehebât u Mecâniü'l-edeb fi hadâiki'l-Arab, 1896].

619. CELÂLE'D-DÎN

Maḥmūd Celâle'd-dî̄n Paŝa, Muḥâsebeci Meḥmed 'Azîz Efendiniñ oğlıdır, İstanbullu, Ticâret ve Nâfi'a Nâzırı Ŗadr-ı A'zam Çorlulu 'Alî Paŝa aḥfâdından, H. 1255 [154] / M. 1839 târiḥinde İstanbulda doğdı, vefâtı 6 Ramazân 1316 / M. 1898.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Dün gice bir mâh gördüm 'âlemi tenvîr ider

Nâz burcundan çıkup cân miḥverin tedvîr ider

Ŗon 'Aşır Türk Ŗâ'irleri, 207. [Mir'at-ı Hakikat, 1909; Ravzatü'l-kâmilîn adlı iki eseri mevcuttur].

620. CELİLİ

Ḥāmidī-zāde ‘Abdü’l-celīl, Şā‘ir Acem Ḥāmidīniñ oğludur, Brusalı, Ḥamse nāzımı, vefātı H. 971 / M. 1563, Laṭīfī, Sehī, ‘Ahdī tezkireleriyle Ḳāmūsü’l-a‘lām Ḥamse sāhibi Celīliyi İznikli gösteriyorlarsa da ‘Aşık ve Ḥasan Çelebiler bu taḥririñ eşer-i zühül olduğunu yazıyorlar.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Ne dil ki dāğ-ı ğamiñla cerāhati yokdur

Yatarsa pister-i gül üzre rāhatı yokdur

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Bağlamışlardı Celīliye der-i meyḥāneyi

Himmet-i pīr-i muğāndan oldı feth-i bāb añā

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Gör ne miḥnet bezmini kırdı felek mecnūna kim

Bādesin gözyaşı sāzın şūret-i zencir eyledi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Miḥnet-i hicrāna şabr itmek olurdu dostlar

Ne’yeyim bir yerde şıgmaz ‘ışkla şabr u şekīb

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

‘Aḳıbet berbād olur bu tāk u taḥt ‘izz u cāh

Kendini devlet seririnde Süleymān oldı tūt

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Çıksun o göz ki şeb-i hicrde ḥün-bār degil

Meded ey ḥün-ı ciger eşk baña yār degil

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Öldükde bu ben ḥasteyi eşkiyle yusunlar

Cānāna güzār itdiği yollarda kısunlar

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ey gönül bu dünya ki ‘ġaddārdır andan şaḳın

Ḥīlesi çok mekri çok ayyārdır andan şaḳın

‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 124, 125; ‘Ahdī, 114, 116; Beyānī, 21; Ḥasan Çelebī, 88; Laṭīfī, 119; Āşık Çelebī 96; Güldeste, 454; Mecelle, 172; Sehī, 114. [Leylâ vü Mecnûn, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Edebi Türkî Talat 118; Hüsrev ü Şîrin; Gül-i Sadberk; Risâle-i Tarîkat, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Talat 343].

621. CELİLİ

Celîlî, Edirneli, penbe-düz, Sulṭān Selîm-i evvel devri şâ‘irlerinden.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Āh kim ğurbette kaldım bir nigâr egler beni

Çokdan eylerdim sefer ol şîve-kâr egler beni

Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1829; Ḳāf-zāde, 24; Laṭīfī, 119; Mecelle, 172; Riyāzī, 41; Ḥasan Çelebī, 89; Enîsü’l-müsâmirîn, 73.

[155] 622. CELİLİ

‘Abdü’l-celîl Efendi, Yūsuf nâmında biriniñ oğlıdır, Akḫişârlı, Ḳânûnî Sulṭān Süleymân devri şâ‘irlerinden (926-974). ‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 360.

623. CELİLİ

Celîlî, Brusalı, Sulṭān Bāyezîd-i şânî devri şâ‘irlerinden (886-918).

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Yine bir dürzi güzel sevdi gönül pâresi çok

Rişte-i zülfiñe baĝlu yirler âvâresi çok

Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1829; Keşfü’z-zunûn eski ṭab‘ı, c. I, ş. 507 ve yeñi ṭab‘ı, c. I, ş. 782; Ḳāf-zāde, 24; Laṭīfī, 119; Sicill-i ‘Osmānî, c. II, ş. 81; Ḥasan Çelebī, 89; Mecelle, 172.

624. CELİLİ

‘Abdü’l-celîl Efendi, Bolıı, kâdî, Müderris ‘Abdü’l-ğani Çelebî birâderi, Sulţân Murâd-ı şâliş devri şâ’irlerinden (982-1003) Sicilliñ ismini ‘Abdü’l-cabbâr göstermesi yañlıştır.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

Varısa meydân-ı ‘ışkın bir dil-âver serveri

İşte meydân işte er merdim diyen gelsün beri

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

Mesken idindi çeşmimi naşş-ı hayâl-i yâr

Güyâ ki oldı dîdelerim hâne-i nigâr

‘Ahdî, 122; Hasan Çelebî, 89; Sicill-i ‘Oşmânî, c. II, ş. 82; Beyânî, 21; Mecelle, 172; Kâmüsü’l-a’lâm, c. III, ş. 1829.

625. CEM

Şeh-zâde Cem, Fâtîh Sulţân Meħmed Hân-ı şânîniñ oğlıdır, 4 veyâ 7 Şafer 864 / M. 1459 târihinde Edirne de doğdı, vefâtı 9 Cemâziye’l-evvel 900 / M. 1494, Brusada Sulţân Murâd-ı şânî türbesinde medfündür, Lâmi’îniñ:

بهار دولت جم چون خزانی یافت پیش از حیف

رسید از غیب تاریخش زد دنیا رفت جم وا حیف

beytiyle Bâşîrîniñ Raħmet bād ber-Cem برجم رحمت باد terkibi vefâtınâ târiħdir.

Ba’zı me’ħazleriñ vefâtı târiħini 901 ve 897 göstermeleri toğru degildir.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1 Dil helâk eyler gözün hancer çeker cân üstüne

Gör ne hünîdir gözün kim kan ider kan üstüne

2 Didim ey cân kaçma Cemden hâcıdır güldi didi

Gerçi hâcıdır velî cân dirdi cânân üstüne

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

Çün öper her nefes ol la‘l-i şeker-bârî kadeh

Rûzigâr eylese toprağımızı bârî kadeh

Dîvânî, Emîrî, manzûm eserler kısmında, Millet Kütübhanesinde Nu.: 81; dîvânî, Lala İsmâ‘îl Efendi, Murâd Molla Kütübhanesinde Nu.: 431 / 1 dîvânî, Üniversite Kütübhanesi Nu.: 5474; [156] dîvânî, Üniversite Kütübhanesi Nu.: 5574. Sehî, 14; Laṭîfî, 64; ‘Oşmânî Mü’ellifleri, c. II, ş. 122; Luğât-ı Târîhiyye ve Coğrafya, c. III, ş. 45; Keşfü’z-zunûn eski tab‘, c. I, ş. 507 ve yeñi tab‘ı, c. I, ş. 782; Kâmûsü’l-a‘lâm, c. III, ş. 1830; Tayyâr-zâde ‘Aṭâ Târîhi, c. IV, ş. 87 ve c. V, ş. 158; ‘Aşık Çelebî, 98; Hasan Çelebî, 42; Mecelle, 173; Sicill-i ‘Oşmânî, c. I, ş. 28; Kâf-zâde, 24; Beyânî, 5; Güldeste, 47; Kâfile-i Şu‘arâ, 23. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 1874; 06 Mil Yz FB 250; 06 Mil Yz A 6890; İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Or. 7137; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazma Divanları, M.Cevdet K. 416/3; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 5574; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 81; Lala İsmail Efendi, Murad Molla Ktp. 431/1; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 5547; Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Râşid Efendi 1262; Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Schefer; Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 250/1; İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 81; Cemşid ve Hurşid, Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. Kütahya Vahitpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 1666; Gazeliyât, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 1234].

626. CEMÂL

Şeyh Cemâl Efendi, çelebî-ḥalîka, Amasyalı, Cemâle’d-dîn Aḫsarâyî Sülâlesinden, Ḳoca Muştafâ Paşa Tekyesi şeyhi, vefâtı H. 899 / M. 1493, Şâmda Ḥamâ nâm-ı diger Tebük qorusı dinilen maḥallde medfûndur. Ḳad mâte şâh-ı evliyâ لمظات حلويه Lemezât-ı Ḥulviyye terkîbi vefâtına târiḥdir. Qدمات شاه اوليا de vefâtı târiḥi 912 gösteriliyor.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şafha-i şadrında dâ'im 'âşıkıñ efkâr-ı hû
Şâkirin şükri hû Allâh zâkiriñ ezkâr-ı hû
- 2 Ravza-i hû-yı maqâm it ey Cemâl-i Halveti
Tâ vücüdîñ mülkine keşf ola bu esrâr-ı hû
- 'Osmanlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 51; Vefeyât-ı Ayvansarayî, 15.

627. CEMÂL

Karşlı-zâde veyâ Hâce Meḥmed Efendi-zâde Meḥmed Cemâle'd-dîn Efendi, Karşlı Meḥmed Efendiniñ oğlıdır İstanbullu, kâdî, vefâtı Cemâziye'l-âhîr 1262 / M. 1845. 'Arif Hikmet, 12; Faḫîr, 46; Sicill-i 'Osmani, c. II, ş. 83; 'Osmanlı Mü'ellifleri, c. III, ş. 42. [Terceme-i Fethül-Müteal fi Medhin-Nial, Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. 05 Ba 1298; Me'debetü'l-hitân; Âyine-i Zurafâ. Bu eser Es'ad Efendi'den sonrakiler de eklenerek 1896'da İkdâm Matbaası'nda Eslâf Külliyyatı arasında Osmanlı Tarih ve Müverrihleri adı ile basılmıştır].

628. CEMÂL

Yüsuf Cemâl Mollâ Beg, Medîne Kâdîsı Meḥmed Şükri Efendiniñ oğlıdır, avukat, H. 1284 / M. 1867 târihinde İstanbulda doğdı.

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Hâtır-güzârım oldığı bir demde nâmınız

Büşrâ-yı meyl-i vaşl ile geldi peyâmınız

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Mün'atıf bir gâyeye muḫlaḫ ḫayât-ı müsteâr

Dâ'imâ 'ömr-i beşer âmâl ile eyler güzer

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 2128.

629. CEMĀL

Cemāl Nābedīd Beg ibn-i Konya Defter-dārı Celāl Beg ibn-i Aḥmed Reşīd Efendi ibn-i Hıvāce Maḥmūd Efendi, Selānikli, petrol ve benzin inḥisār müdürü, mālī sene 1285 / M. 1868 tārīḥinde Selānikde doğdı.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Bir dudaḡ bükdüñ devirdiñ bāde-i gül-günümü

Beklerim fermān-ı la'linden bahā-yı ḥünümü

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Viridiñ cihānı āteşe bir zerre nūr için
Şaldıḡ fezā-yı fitneye bir dem ḥuṭūr için

[157]

- 2 Fıtrat baş eḡdi bizdeki bāzū-yı ḡudrete
Arzıñ semmūr-ı ḡahrını yardıḡ zuhūr için

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 224.

630. CEMĀL

Cemāl Çelebī ibn-i Emīr 'Ādil-i Kūçek, Konya Mevlevī-ḡānesi şeyḡi.

- 1 چون رسد هر دم ز دخل بی حد شاهم مدد
پس چرا باشد عجب از بنده خرج لا یعد
- 2 دخل و خرج جزر ومدی از محیط اکرمت
کی بدامان حسابش دست تدبیری رسد

Esrār Dede Tezkiresi 64; Sefīne-i Mevleviyye, c. I, ş. 219.

631. CEMĀLĪ veyā MUḤYİ'D-DĪN

Zenbīlī-zāde Muḡyi'd-dīn Meḡmed Cemālī Efendi, ḡādī, Şeyḡü'l-islām Zenbīlī 'Alī Efendi sülālesinden vefātı H. 957 / M. 1550, Ceddi Zenbīlī 'Alī Efendi

ğabri yanında medfündür. ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. III, ş. 63; Sicill-i ‘Oşmānī, c. IV, ş. 345.

632. CEMĀLĪ

Defter-dār-zāde Aḥmed Cemālī Çelebī, İstanbullı, Kemālīniñ birāderi, vefātı H. 991 / M. 1583, Brusalı Hāşimīniñ:

Mefā‘ilün Mefāī‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Nihān oldı Cemālī yüz tıttup şıdķile Allāha

نهان اولدی جمالی یوز طوتوب صدقیله اللهه

mışrā‘ı vefātına tāriḥdir, İstinye Qabristānında medfündür.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

İtme zamāna ḥalkı ile gel mu‘āşeret

İşkencedir ‘avām ile ‘örfī muşāḥabet

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Başka bir ulu ni‘metidir ḥalka Ḥudānıñ

Ammā n’idelim qadri bilinmez Ramazānıñ

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ḥ‘āb-ı ğafletde olan menzil-i vaşla irmez

Yaşdanan yārıñ eşigin yaramaz düş görmez

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Tecelliyāt-ı ilāhī durur qamu bu cihān

Cemāl-i yāra naqar qıl bi-eyyi vechin kān

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Āfitāb-ı ḥal‘atıñ hergiz zevāle irmesün

Māh-ı tābānsın ḥudā eksikliĝiñ göstermesün

Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 85; Qāf-zāde, 24; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 123; Riyāzī, 41; ‘Ahdī, 120; Ḥasan Çelebī, 89; Qāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1834; ‘Ālī Tārīḥi, 287; Beyānī, 22. [Divan, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Talat 178; Mütalaât, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 991/3; Şehrengîz, İstanbul, Köprülü Ktp. Türkçe Yazmaları, 362/23].

633. CEMĀLĪ

Ḥanım-zāde Meḥmed Efendi, Silivrili, ḳādī, Şadr-ı A'zam Pīrī Paşa aḥfādından olmağla Ḥanım-zāde dinmekle şöret bulmuştır, vefâtı 15 Ramazân 1085 / 1674 Silivri ḳazâsında Ceddi Pīrī Paşa Cāmi'i sâhasında medfündür.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

'Ālem-ārâdır aralarsa cihânı vechi var

Ben hele çıkdım aradan işte 'âşık işte yâr

Şaḳâyık Şeyḫī, c. I, ş. 477; Mecelle, 173.

[158] 634. CEMĀLĪ

Şeyḫ Seyyid Meḥmed Cemāle'd-dīn Efendi, Edirneli, Şavaḳlar Tekyesi şeyḫi, vefâtı H. 1164 / M. 1750, Egri-ḳapu ḥāricinde Şavaḳlar Tekyesinde medfündür. Sicilliñ Bağdādli dimesi yañlıştır.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Şoḫbet-i nādān ile bīgānelikden al bizi

Şoḫbet-i 'ārif ile it āşināndan ey Çalap

2 Bu Cemālīniñ vücūdı perdesini ref' idüp

Bir dem ayırma anı zevḳ-i liḳāndan ey Çalap

Dīvānı, Emīrī, manzūm eserler kısmında, Millet Kütüb-ḥānesinde Nu.: 82; dīvānı Ḥacı Maḥmūd Efendi Kütüb-ḥānesi, Süleymāniyye Kütüb-ḥānesinde Nu.: 3334. 'Osmānlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 54; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 83; Es'ad, 31; Rāmiz, 56; Vefeyāt-ı Ayvansarāyī, 35. [Divan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazma Divanları, O. Ergin 1828/2; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Ali Emiri Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 82; Silsile-nāme, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları, 98/5].

635. CEMĀLĪ veyā HÜRREM

Hürrem Cemālī, Karamanlı veyā Brusalı, Hümâ-yı Hümâyün nâzımı, Sulţân Bâyezîd-i şânî devrinde vefât itdi 886-918, Edirne-ķapısı hâricinde Emîr Buĥârî Tekyesi ķurbünde medfûndur Nev'î-zâde ile Sicill H. 970 târiĥinde vefât itdigini yazıyorlar.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

N'eyleyim şol gönli kim 'ıŝıñla ĥayrân olmaya

N'eyleyim şol cānı kim sen cāna ķurbān olmaya

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Aķdı gönlüm şu gibi bir dil-berin dîdârına

Ṭür-ı Mûsâdan beter yandım tecellî nârına

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ṭañlamañ şem'a yanarsa her gice pervāneyi

Ķomaķ olmaz bir arada od ile dîvāneyi

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Lebin itmedi devâ itdi gözün ĥaste beni

Bi'llâh ey 'İsâ-nefes yâ seven olsun mı seni

'Oŝmānlı Mü'ellifleri, c. II, ŝ. 122; Ķāmûsü'l-a'lām, c. III, ŝ. 1833; Laṭîfî, 121; Sicill-i 'Oŝmānî, c. II, ŝ. 271, 85; Sehî, 113; Ķâf-zâde, 24; Ĥasan Ćelebî, 89; Riyâzî, 42; ŝaķâyıķ Nev'î-zâde, 37. [Hümâ vü Hümâyün, Gülŝen-i Uŝŝâk, İÜ Ktp. Ty. Nu. 5680; Miftâhu'l-ferec, İÜ Ktp. Ty. Nu. 2331; Üsküdar Selimaĝa Ktp. Kemankeŝ Kısmı Nu. 447; Berlin Türkçe Yazmaları Pertsch Nu. 378 sf. 371; Errisâletü'l-'acîbe fi's-sanâyî ve'l-bedâyî, Cambridge Ktp. İslâm Yazmaları, bk. Browne, Cambridge İslâm Yazmaları Kataloĝu sf. 87 arasındadır].

636. CEMĀLĪ veyā ŝEYĤOĝLI

Bâyezîd Cemâl ibn-i Muştafâ ibn-i ŝeyĥ Aĥmed Tercemānî el-Aķŝehrî, Germiyānlıdır, şeh-zâde Süleymān ibn-i Yıldırım Bâyezîdin nedîmi ve ŝeyĥinîñ hemŝire-zâdesidir, ŝeyĥoĝlı maĥlaŝ ile eş'arı ve manzûm Ĥusrev ü ŝîrini vardır.

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Çün gönüldür hazîne-i esrâr
Taleb it ol hazîneyi ey yâr

2 Sîneñi rüşen eyle yokluğdan
Tâ saña rüşen ola her ne ki var

‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 121; Sehî, 55. [Mahbûbîye, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3130].

637. CEMİL

Maḥmūd Cemîl Beg ibn-i Mâbeyn-i Hümâyün Kâtibi Yūşuf Beg ibn-i Nu‘mân Beg, Şadr-ı ‘Azam Köprülü Meḥmed Paşa sülâlesinden, Defter-i Ḥâkânî nâzırı, Zî'l-ka‘de 1249 / M. 1833 târiḥinde Üsküdar’da doğdı vefâtı 3 Rebî‘ü’l-evvel 1332 / M. 1913 Beşiktaş’da Yahyâ [159] Efendi Tekyesi kabristânında medfündür.

Mef‘ülü Fâ‘ilātü Mefā‘ilü Fâ‘ilün

1 Kıl tevbe seyyi’âtına gözler kapanmadan
Vaḳtiyle gör hisâbını defter kapanmadan

2 Allâhdan günâhlarına mağfiret dile
Semt-i icâbete açılan der kapanmadan

Şon ‘Aşır Türk Şâ‘irleri, 226.

638. CEMİL veyâ NİHÂNİ

Ḥacı Muştafâ Cemîl Beg, Ḥicâz mevķi‘ kımandanı Ḥacı Yahyâ Rıfķı Paşanıñ oğlıdır, mu‘allim H. 1282 / 1865 târiḥinde Medîne’de doğdı, vefâtı 10 Cemâziye’l-evvel 1347 / M. 1928, Merkez Efendi Kabristânında medfündür ba‘z-ı eş‘ârında Nihânî maḥlası kıullanmışdır.

Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilün

1 Düşdigim didâr-ı pâkinden cüdâ itmez mi yâ

Oldıđıñ ey āfet i‘tibār-āşinā yetmez mi yā³⁹

2 Şi‘r-i Vahyīye nazīre söylemek mümkün midir

Ey Nihānī künc-i hāmūşī saña yetmez mi yā

Şon ‘Aşır Türk Şā‘irleri, 229.

639. CEMİLİ

Cemilī, Diyār-ı Bekrlī, Dīvān-ı Nevāyī Nazīresi nāzımı H. 870 / M. 1465 târihinde Diyār-ı Bekrde doğdı, vefatı taqrīben H. 950 / M. 1543, Diyār-ı Bekrde medfündür. Hasan Çelebī, Sehī ve Laţifīye göre Sulţān Selīm-i evvel devri şu‘arāsından 918-926 Sehī Türkmen, Latifī ile Hasan Çelebī Türkistānīdir diyorlar.

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Dırađt-ı derd idi gūyā vücūdı Kays-ı şeydānın

Ki mürġān-ı belā vü miĥnet anda āşiyān idi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Bulmasun ol encümen kim anda şahbā bulmaya

Bulmasun sahbā daği ger bir dil-ārā bulmaya

2 N’eylerim ol meclisi anda ki ben dīvānenim

Bir melek-sīmā perī-veş bāde peymā bulmaya

Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 17 ve başma nüşha 125; Keşfü’z-zunūn eski tab‘, c. I, ş. 507 ve yeñi tab‘, c. I, ş. 783; Kāf-zāde, ş. 25; Mecelle, 173; Hasan Çelebī, 90; Sehī, 137; Hasan Çelebī, 90; Laţifī, 122; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 87. [Müretteb Divan’ı vardır. TS. R. Nu. 755].

³⁹ Bu mısraın vezni bozuktur.

640. CEMİLİ

Meḥmed Sa‘du’llāh Cemīl Beg, Anḳara Mutaşarrıfı ‘Alī Rızā Paşanıñ oğlıdır, İstanbullı H. 1241 / M. 1825 tārīhinde İstanbulda doğdı, ḥazīne-i ḥāşşa me‘mūrlarından.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Dil ki olmuşdur maḥabbet şem‘iniñ pervānesi
Sūziş-i fūrḳatdūr artıḳ vuşlat-ı cānānesi

2 Zabt olunmaz dilime bir zencir ile şimden gerü
Ol perişān kākülün olmuş gönül divānesi

Faṭīn, 46.

641. CEM‘İ

Meḥmed Cem‘ī Efendi, ḳāḏī, İstanbullı, vefatı H. 1070 / M. 1659.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

‘Gubār-ı mey-kedeyi tūtiyā bilürse n’ola

Gözi o ḳapuda açıldı rind-i mey-ḥ‘ārīñ

[160] Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Ağyār ile düşmüş reh-i mey-ḥāneye dirler

Bu vaz‘ı ben ol şūḥ-ı dil-ārāya düşürmem

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ḳurtulurdum kār-ı miḥnetden mişāl-i kūh-ken

Başıma dermānım olsa ey büt-i şirīn-dehen

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Kemer-bendin çözüp yarı der-āgūş eylemiş a‘dā

Meded kerd iden girdāba düşmüş ol dür-i yektā⁴⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Kişi bu naṭ‘-ı cihānda ne ḳadar çok bilse

⁴⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

Yine bir lū'bla leclāc-ı felek eyler mat

Şakāyık Şeyhī, c. I, ş. 741; Sicill-i 'Oşmānī, c. IV, ş. 172; Şafā'ī, 100; Kāf-zāde, 25; 'Āşım, 4; Mecelle, 173; Belīg, 13. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 6963/1; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Lala İsmail Efendi, Süleymaniye Ktp. 432/1; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 469/3; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, St. Üniver. Ktp. T. 780/4,6; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Revan Ktp. Topkapı Sarayı Müzesi, 794; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Revan Ktp. Topkapı Sarayı Müzesi, 795/4; Almanya, Almanya Milli Ktp., Türkçe Yazmaları, Ms. or. quart. 1347; Sâkî-nâme, İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Or. 7925/6. Divan'ının bir nüshası TS. A. Ktp. Nu. 799].

642. CENĀBĪ

Ahmed Cenābī Paşa, Enderūnlı, Anaṭolı begler begisi, vefātı Ramazān 969 / M. 1561, bu kıt'a vefātına tārīḥ olarak söylenmiştir:

Tārīḥ:

Mefā'ılün Mefāi'lün Fe'ülün

Cihāndan münkaṭı' olup Cenābī

Mü'eşşir oldı gālib tıḡ-ı mirriḥ

Bir eksikliye naḡl itdim bu ḥāli

Vefāt itdi Cenābī didi tārīḥ

جهاندىن منقطع اولوب جنابى

مؤثر اولدى غالب تيغ ميريخ

بر اكسيكلى يه نقل ايتدم بو حالى

وفات اتدی جنابی دیدی تاریخ

Eş‘ārı:

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Olsa peydā dūd-ı āhım gözlerim giryān olur

Ebr-i zūlmet zāhir olsa lā-cerem yārān olur

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Geldi gül devri getür sāğarı işret-i demīn

Sāḳiyā hoş görelim bu demi fırsat demidir

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Şāhbāz-ı himmetim kim evc-i istiğnādadır

Āşiyān-ı dehre ḳonmaz menzili a‘lādadır

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

H̄vār baḳma dürr-i eşk-i dīde-i h̄ün-bārıma

Kim ser-ı peyvendi anıñ bir ulu deryādadır

Dīvānı, Emīrī, manzūm eşerler kısmında, Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 83; Üniversite Kütüb-hānesi Nu.: 402. Laṭīfī, 123; Ḳāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1838; Ṭayyār-zāde ‘Aṭā Tārīḫi, c. IV, ş. 125; ‘Ahdī, 21; ‘Āşıḳ Çelebī, 100; Sicill-i ‘Oşmānī, c. I, ş. 199; Beyānī, 22; Riyāzī, 43; ‘Ālī Tārīḫi, 184; Keşfü’z-zunūn eski ṭab‘, c. I, ş. 507 ve yeñi ṭab‘, c. I, ş. 782; Ḥasan Çelebī, 90; Ḳāf-zāde, 25. [Divan, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 83. Müretteb Divan’ının birkaç nüshası bilinmektedir].

643. CENĀBĪ

Ḳāḍī Ebū Meḫmed Muştāfā Cenābī ibn-i Emīr Ḥasan ibn-i Seyyid Sinān ibn-i Seyyid Aḫmed el-Ḥüseynī, müverriḫ, Niksarlı, vefatı tārīḫi Şaḳāyık Nev‘ī-zādede 997 ve Mecelle ile Ḳāmūsü’l-a‘lāmda [161]. 4 Muḫarrem 1004 diye gösterilmiştir, ‘Oşmānlı Mü’ellifleri ile Mecelleniñ Brusalı oldığını yazmaları ve yine ‘Oşmānlı Mü’ellifleri ve Keşfü’z-zunūnuñ 999’da vefat itdi dimeleri toğru degildir 999’da

vefât iden birâderi Kâdî Meḥmed Su‘ūdîdir Kâmusü’l-a‘lâmda yañlış olaraq Cinânî şeklinde yazmışdır.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Bilmedi ḳadrini ḫayfâ o dūr-i nâ-yâbîñ
Dest-i emvâc ile deryâ ḳo dögünsün yürüsün

2 Şem‘-veş ‘ışḳ eri şevḳiñle ḳo yansün yürüsün
Başına âteşin efserler urunsun yürüsün

3 Ğam-ı ḫaddiñle n’ola yansa vücûdı mûmîñ
Dûd-ı âhını Ḥudâ yirde ḳomaz mazlûmîñ

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Geçüp serden şafâyı ‘ışḳı ber-dâr olmayan bilmez

Maḫabbet yolunuñ zevḳin sevük-bâr olmayan bilmez

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Sînede ‘ışḳıñla dâğı bî-şümâr itsem gerek

‘Âleme süz-ı derûnum aşikâr itsem gerek

‘Oşmânlı Mü’ellifleri, c. III, ş. 39; Sicill-i ‘Oşmânî, c. II, ş. 88; Kâmusü’l-a‘lâm, c. III, ş. 1839; Şakâyıḳ Nev‘î-zâde, 308; Beyânî, 22; Keşfü’z-zunûn eski tab‘, c. I, ş. 185; Ḥasan Çelebî, 90. [Divan, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 83; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 402; Târîh-i Rodos, Fransa, Fransa Milli Ktp., Türkçe Yazmaları, Schefer; Eyyâmu Zâhîr fî Ahvâlil-Evâil vel-Evâhîr, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kıbrıs Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Yazmalar, II. Mahmûd Ktp. 445; Tarih-i Cenabi, el-Aylemüz-zahir fî ahbaril-evaili vel-eva; Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 3098; 34 Nk 3099; 34 Nk 3101; Köprülü Yazma Eser Ktp. Fazıl Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Fa 1031; 34 Fa 1032; Terceme-i Târîh-i Cenâbî, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Nuruosmaniye Ktp. No. 3097; 34 Nk

3107; Gülşen-i Tevârih, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Tarihi Türkî Talat 170; El-aylemü'z-zâhir fî ahvâli'l-evâil ve'l-evâhir; Cenâbî Târihi Yazmaları: Ragıp Paşa Ktp. Nu. 983; Süleymaniye Ktp. Âşir Ef. Nu. 608-609; Muhtasar-ı aylemü'z-zâhir, Yazmaları: Nuruosmaniye Ktp. Nu. 3097 ve 3107; Nihâyetü'l-merâm ve bahrü cevâhirü'l-kelâm; Dürr-i meknûn ve Sırr-ı Masûn, Yazmaları: TS. R. Nu. 1136 ve H. Nu. 1607; Sebu's-seyyâr; Târih-i Bilâd-i Mağrib; Cevâhirü'l-garâib; Fursatnâme; El-hazîretü'l-hazretü ve'l-hadîkatü'n-hazretü ve Risâle fî binâ-i Ayasofya ve Kal'atü Kostantiniye].

644. CENÂBÎ

Rıdvan-zâde Mustafa Cenâbî, Amasyalı, hattâat, Sultân Selîm-i evvel devri şâ'irlerinden.

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Çü fırsat 'işe el virdi geçür hoş gel bu devrânı

Bu günü kıma yarına ki götürmez bu devr anı

Laṭîfî, 123; Kâmusü'l-a'lâm, c. III, ş. 1839; Sicill-i 'Osmani, c. II, ş. 88; Hasan Çelebi, 91.

645. CENÂB ŞEHÂBE'D-DİN

Cenâb Şehâbe'd-dîn Beg, Biñ-başî 'Osman Şehâbe'd-dîn Efendiniñ oğlıdır, doktor H. 1286 / M. 1869 târihinde Manastırda doğdı. Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 230. [Tamat, 1887; Evrâk-ı Leyâl; S. N. Ergun tarafından basılan Cenab Şehâbeddin'in Hayatı ve Seçme Şiirleri, 1935; Hac Yolunda, 1909; Âfâk-ı Irak, 1915; Avrupa Mektupları, 1919; Evrâk-ı Eyyâm; Makaleler, 1915; Nesr-i Harb Nesr-i Sulh ve Tiryaki Sözleri, 1918; Yalan, Oyn. 1913, basılmadı. Körebe, Oyn. 1917'de birincilik ödülü aldı. Küçük Şeyler veya Derse Devam Edelim, Sonradan Züppeler adı ile operet haline getirildi. Kadı Burhaneddin, 1922; Vilyam Şekspiyer, 1931].

646. CENĀB MUḤYĪ'D-DĪN

Cenāb MuḤyī'd-dīn Beg, Kozan-oğlı MeḤmed Begiñ oğlıdır, mu'allim, 1 Ağustos 1308 / M. 1888 tārīhinde Trablusğarbda doğdı.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Āh kim Kays-ı dilim olmasa dīvāne saña
'Arz-ı hāl itmeye gelmezdi o dīvāne saña
- 2 Öyle bir tab' cihān-tāb-ı mü'eyyedsin ki
Gönlüm olmuşdur ezelden beri pervāne saña
- 3 Mest-i şahbā-yı füsün olmasa karşımda Cenāb
Böyle bakmazdı anıñ gözleri mestāne saña

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 233.

647. CENĀNĪ

Cenānī Çelebī, aşhāb-ı tīmārdan, Mollā 'İzāriniñ birāderi, vefātı H. 900 / M. 1494.

[162] Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Şeb-i ğamda yalıñız kaldım eyā şah meded
Saña irişmez elim n'ideyim eyvāh meded
- 2 Gel esirge beni devletli güzel başıñ-çün
Senden ayırma beni kuluñum ey şah meded

Hasan Çelebī, 91; Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1839; Sehī, 97.

648. CENĀNĪ

Sipāhī Cenānī, Semendreli, vefātı H. 1001 / M. 1592,

Müstef'ilātün Müstef'ilātün

Raḥmet be-rūḥ-ı pāk-i Cenānī

رحمت بروح پاک جنانی

mısrā'ı vefatı tārīhidir. Keşfü'z-zunūnuñ eski tab'ında yañılış olaraq Cenābī diye yazılmışdır.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Bahār irişdi yine sebz-i sebze-zārı görüñ

Kenār bāğ u leb-i cūybāra varıñ görüñ

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Şanmañ dühānı āh-ı dil-i pür şerārdan

Ġam-hānemiz ocağı düter rüzgārdan

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Ķahve-fürüş şanma bu Ķahve ocağıdır

Fincān degil Kara Deñiziñ bir Ķulağıdır

Fe'ilātün Fe'ilātün Feilātün Fe'ilün

1 Cān u dil hanceriñi her gice pehlūya çeker
Bir zamān oldı begim her kişi kendüye çeker

2 Cünbişinden bu süturlāb-ı sihri añlar
Şol ki fikret raĶamiñ tahta-i zānūya çeker

'Āşık Çelebī, 100; Ĥasan Çelebī, 91; Ķāf-zāde, 25; Ķāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1839; Keşfü'z-zunūn eski tab'ı, c. I, ş. 507 ve yeñi tab'ı, c. I, ş. 783; Riyāzī, 42.

649. CENĀNĪ

Cenānī Efendi, 'Ayntāblı, 'Ayntāb Mahkemesi baş kātibi, Ķāmūs mütercimi 'Āşımıñ pederi vefatı H. 1004 / M. 1595. 'Ārif Ĥikmet, 12.

650. CENĀNĪ

Muştafā Cenānī Çelebī, Meĥmed Efendiniñ oğlıdır, Brusalı, müderris, vefatı 4 Muĥarrem 1004 / M. 1595, Brusada Ĥamza Beg Cāmi'i civārındaki Ķabristānda medfūndur, Brusalı Hāşiminiñ:

Mefā'īlün Mefāī'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Cenānī eyleye gül-zār-ı 'adne varıcağ menzil

جنانی ایلیه کلزار عدنه واریجق منزل

ve qā'ili ma'lūm olmayan

Mefā'īlün Mefāī'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Cenānī cennet-i 'ulyāyı kıldı kendüye me'vā

جنانی جنت علیایی قیلدی کندویه مأوی

mısrā'ları vefātına tāriḥdir 'Aşık Çelebi tezkiresinde ismi Mehmed diye yazılıdır.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 'Alime 'arz eyleme yāqūt la'liñ muttaşıl

Kim deger ey ḥ'āce-i mısr-ı melāḥat aña dil

2 Var mı bir ruḥsāra kim ḥaṭṭ-ı siyeh-fām olmaya

Devr içinde ḡangı gün gördük ki aḥşam olmaya

[163] Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ni'met vaşlına aḡyārı ṭoyurmuş dil-ber

Gönlün ey ḥaste-i hicrān neniñ aşın ister

Dīvānı, Üniversite Kütüb-ḡānesi Nu.: 3096. Şaḡāyık Nev'ī-zāde, 395; Ḥasan Çelebi, 91; Ḳāf-zāde, 25; Gülzār-ı 'İrfān, 361; Sicill-i 'Oşmānī, c. IV, ş. 379; Riyāzī, 42; Kātib Çelebi Fezlekesi, c. I, ş. 72; Seyyid Rızā, 25; Eslāf, c. I, ş. 75; Aşık Çelebi 100; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 125; Ḳāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1839; Keşfü'z-ḡunūn eski ṭab', c. I, ş. 507 ve yeñi ṭab'ı, c. I, ş. 783; Güldeste, 455. [Riyāzü'l-cinān, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 1073; İÜ Ktp. Ty. Nu. 3659; Millet Ktp. Nu. 1149; Cilāü'l-kulūb, Bedayü'l-āsār, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk. a; 06 Hk 61; Nazīre-i Usūl-i Yahya li Cinānī, TS. R. Nu. 750].

651. CENĀNĪ

Cenānī Çelebī, Şofyalı, onuncı ‘aşr-ı hicrī şu‘arāsındandır.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Añlarıdı āyine māhiyyetin

Rū-be-rū olsa añıñla nāgehān

‘Ahdī, 123.

652. CENNET veyā FENĀYĪ

Şeyh Meḥmed Fenāyī Efendi, Top-ḥāneli Kātib Işāḫ Çelebiniñ oğlıdır, İstanbull, Hüdāyī Tekyesi şeyhi, vefātı 23 Cemāziye’l-evvel 1075 / M. 1664, Şeyh Meḥmed Nazmīniñ:

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Nazmī du‘ā ile didi tāriḥ-i fevtini

Cennet Efendiye ola dār-ı cinān mekān

نظمی دعا ایله دیدی تاریخ فوتنی

جنت افندی یه اوله دار جنان مکان

beyti vefātına tāriḥdir.

Müstef‘ilün Fe‘ülün Müstef‘ilün Fe‘ülün

‘Işḫ atınıñ süvārı irişdi menziline

Lāgar ḥar ile zāhid bekler ḫapuda nevbet

Fenāyī maddesine baḫ Nu.: 3293. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2632; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Hüdāyī, Selim Ağa Ktp. 1262/1; Hacı Mahmūd Efendi, Süleymaniye Ktp. 3822/2. Tecelliyāt’ı ve Talikāt’ı vardır. Vaazları Cennetiye fi mâarifi’l-ilâhiye adı altında derlenmiştir].

653. CÜNÜNİ DEDE

Ahmed Cününî Dede, Süleymân el-Cününîniñ oğlıdır, Lârendeli, Brusa Mevlevî-hânesi şeyhi, vefâtı H. 1030 / M. 1620, Brusa Mevlevî-hânesinde medfündür. Beyânîniñ:

Ƙıldı Cününî Dede teslim-i rûh

قلى جنونى دده تسليم روح

mısrâ'ı vefâtı târihidir.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1 Men tûti-i kudsem ten-i fânî kafesimdir

İhyâ iden emvâtı Mesîhâ-nefesimdir

2 Men bâr-ı emânet çekici ol şütürüm kim

Nâlem reh-i maşşûdıma bâng-ı ceresimdir

Güldeste, 128; 'Oşmânlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 52; Eslâf, c. I, ş. 150; Sefîne-i Mevleviyye, c. II, ş. 57; Esrâr Dede, 66.

654. CİVÂN

Civân Efendi, Diyâr-ı Bekrli, başmacı, H. 1160 / M. 1747 târihinde Diyâr-ı Bekrde doğdı, vefâtı H. 1230 / M. 1814, Diyâr-ı Bekrde medfündür.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Seyre çıkmış sevdigim şûh-ı cihân olmuş bugün

Kirpigi tîr-i gâzab ebrû-kemân olmuş bugün

Tezkire-i Âmid, yazma nüşâ 17, başma nüşâ 155.

655. CİVÂN

Hâcî Civân, Diyâr-ı Bekrli, on üçüncü 'aşr-ı hicrî şâ'irlerinden.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Başka senden ey perî gelmez güzeller yâdıma

Ben seniñ hayrânîñüm lutf it iriş imdâdıma

Tezkire-i Āmid, yazma nüsha 18 ve başma nüsha 156.

[164] 656. CİVĀNĪ

Civānī Çelebī, külāh-dūz, vefātı H. 950 / M. 1543, Edirneli.

Mefā'īlün Mefā'ī'lün Mefā'īlün Mefā'īlün

Vefā bünyādı dil-berde n'olaydı üstüvār olsa

Ya ben bī-çāre vü üftādede şabr u qarār olsa

Hasan Çelebī, 92; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 89; Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1847; Enīsü'l-müsāmirin, 73.

657. CİVĀNĪ

Kāđi-zāde Civānī, Tırhalalı, Vize kādısı, vefātı H. 950 / M. 1543'den
şoñradır. Vizede medfūndur.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ğonceye ol la'l-i dūr-pūşı nice teşbīh idem
Ğonce ancak bir dehendir kim anıñ dendānı yok

2 'Āşık olan şem'den görmek gerekdir yanmağı
Yüregi yanar yaşı aķar velī efgānı yok

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Kırmızı cāmeñ giyüp reşk-i gül-i hamrā bugün

Kana girmişsin boyunca ey gözi şehlā bugün

Hasan Çelebī, 92; 'Āşık Çelebī, 100; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 89; Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1847; Kāf-zāde, 26; Riyāzī, 43; Enīsü'l-müsāmirin, 73.

658. CİVĀNĪ

Muştāfā Civānī Efendi, Meħmed Efendiniñ oğlıdır, kādī, vefātı Şa'bān 1027 /
M. 1617. Şakāyık Nev'ī-zāde, 566.

659. CİVÂNÎ

Civânî Efendi, Manastırlı, kâdî. Sehî, 118.

660. CEVDET

Halîl Cevdet Efendi, Kâdî Dervîş Muştafâ Efendiniñ oğlıdır, İstanbullı, kâdî, Şeyhü'l-islâm Dâmâd-zâde Feyzu'llâh Efendiniñ dâmâdı, vefâtı 26 Rebî'ü'l-âhır 1209 / M. 1794.

Târîh:

Mefâ'ilün Mefâi'lün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Gelüp bâ-feyz-i ilhâm-ı Hudâ Cevdet didim târih

Sezâdır yine Es'ad-zâde Efendi geldi fetvâya

كلوب بافيض الهام خدا جودت ديدم تاريخ

سزادر ينه اسعد زاده افندى كلى فتوايه

Es'ad, 31; Râmiz, 55; Faṭin, 47; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 89.

661. CEVDET

Recâ'i-zâde Aḥmed Cevdet Efendi ibn-i Şâ'ir İbrâhîm Münîb Efendi ibn-i Re'îsü'l-küttâb Recâ'i Efendi ibn-i Borlulu Başbağı-ḳulu Halîl Ağa, İstanbullı, Dâhiliyye Nezâreti ketebesinden vefâtı H. 1247 / M. 1831.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Mâ-cerâ-yı eşkimi pek ter geçer mâ-dâm şu

İdemez baḥr-ı muḥitiñ şerhini itmâm şu

2 Çeşm-i giryânım gibi ḥor ḥor aḳar kim itmede

Aḳsarâyılı bir periniñ vaşlına iḳdâm şu

Dîvânı, Emîri, manzûm eşerler kısmında, Millet Kütüb-hânesinde Nu.: 84; 85;

dîvânı, Üniversite Kütüb-hânesinde Nu.: 807; [165] 2847. 'Arif Hikmet, 13; Sicill-i

‘Osmānī, c. II, ş. 89; ‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 129; Faṭīn, 47; Qāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1847; Keşfü’z-zunūn Zeyli, 496. [Divan, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 807; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 85; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 2847; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktp. 84; Nevâdirü’l-âsâr, Mısır, 1840, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, m Edebi Türkî 151, Edebi Türkî Talat 152; Ziyetü’l-mecâlis, İstanbul, 1842, İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 309; Almanya, Almanya Milli Ktp., Türkçe Yazmaları, Ms. or. oct.1060 Staatsbibliothek, Berlin].

662. CEVDET

Ahmed Cevdet Paşa, Lofçalı Hacı İsmâ‘îl Ağanın oğludur, Lofçalı, Târîh-i Cevdet müellifi H. 1238 / M. 1822 târîhinde Lofçada doğdu, vefâtı 3 Zî‘l-ḥicce 1312 / M. 1894, Fâtîh Cāmi‘i ḥazîresinde medfundur, ‘Osmānlı Mü’elliflerinin vefâtı târîhini 1311 göstermesi yañlıştır.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

Añılsun yâr elinden cām-ı mey nüş itdigim demler

Neşât-ı vaşl ile dehri ferâmüş itdigim demler

Şon ‘Aşır Türk Şâ‘irleri, 236; ‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 129; Faṭīn, 48. [Divan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazma Divanları, Cevdet Paşa Veliyyüddin Efendi, Beyazıd Umumi Ktp. No. 37-a; Cevdet Paşa Veliyyüddin Efendi, Beyazıd Umumi Ktp. No. 37-B; Divançe, İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 532; Târîh, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Ali Emirî Efendi, Millet Ktb., No. 216; Ali Emirî Efendi, Millet Ktp. c. 7, No. 217; Ali Emirî Efendi, Millet Ktp. c. 8, No. 218; İslâmiyeti Kabul Eden Ecnebinin Mektûbuna Verilen Cevâb, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları, 936; Mecmûa-i Alîye, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları, 1617;

Tarih-i Cevdet, 12 cüz, 1853-1883, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Tarih 216; 34 Ae Tarih 217; 34 Ae Tarih 218; Kıssas-ı Enbiyâ Aleyhimü's-selâm ve Tevârih-i Hulefa, 12 cüz, 1874-1888; Kırım ve Kafkas Tarihçesi, 2. bs. 1229; Medhal-i Kavaid, 1851; Kavaid-i Türkî, 1871; Belâgat-i Osmaniye, 1880; Sürurî Mecmuası, 1881; Kavaid-i Osmanî, 1884; Kavaid-i Osmaniye, 1885; Beyânü'l-unvan, 1856; Mukaddime-i İbn Haldun, 1860; Takvimü'l-edvar, 1870; Miyar-ı Sedad, 1876; Talikat-i Ahmed Cevdet alâ netâyicü'l-efkâr Şerhü'l-ezhâr, 1876; Adab-ı Sedad min İlmü'l-âdab, 1877; Hülâsatü'l-beyan fi Telifi'l-Kur'an 1885; Şerh-i Kitabü'l-emanet, 1888; Mecelle-i ahkâm-ı adliye, 2. bs. 1889; Eser-i Ahd-i Hamidî, 1891; Malûmat-ı Nafia Risâlesi, tarihsiz; Tezakir, 4 cilt, Cavit Baysun tarafından yayımlandı, 1953, 1960, 1963, 1967)].

663. CEVDET

Ahmed Cevdet Efendi, Avukat Çemişgezekli Hüseyin 'Aşkı Efendiniñ oğludur, Bergamalı, Dâru'l-fünûn müderrislerinden, Zî'l-hicce 1289 / M. 1872 târihinde Bergamada doğdı, vefâtı 15 Receb 1344 / M. 1925, Erenköyünde Şahrâ-yı Cedîd Qabristânında medfündür.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Vişâliñ gerçi dilde bir gül-i handân ider peydâ
Fırâkıñ püskürür âteşleri volkan ider peydâ
 - 2 Ne lâzım ser-fürü bed-gevherân-ı 'aşra ey Cevdet
Tevekkül şevk-i dilde başkaca sâmân ider peydâ
- Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 241.

664. CEVDET

Cevdet Efendi, Brusalı, Tab'-hâne-i Mısrıyye nâzırı, Sulţân 'Abdü'l-mecîd devrinde Mışırda vefât itdi.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Hâliku'l-a'vâma olsun şükr ü hamd-i bi-ķıyâs

Eyledi feyziyle halk-ı 'âlemi mesrûr-ı bâl

Faṭın, 50; Sicill-i 'Oṣmâni, c. II, Ő. 89.

665. CEVDET

Aḫmed Cevdet Efendi, İstanbull, Dîvân kâlemi hulefâsından, H. 1233 / M.

1817 târiḫinde İstanbulda doğdı, Sulṭân 'Abdü'l-'azîz devrinde vefât itdi.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Bir mehiñ 'ışķ u hevâsıyla ider dil pervâz

Olalı zülf-i siyâhı ile baḫtım hem-râz

2 Püselikte ṭolaşup virmedi bir Őeyde karar

Cevdetâ gezdi gönül semt-i muḫayyerde biraz

Faṭın, 49; Sicill-i 'Oṣmâni, c. II, Ő. 89.

666. CEVDET

'Abdu'llâh Cevdet Beg, Ṭabur Kâtibi Hâcî 'Ömer Efendiniñ oĝlıdır,

'Arabgiri, doķtor, 9 Eylül 1284 / M. 1869 târiḫinde 'Arabgirde doğdı.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Hüşyârân deli gönlüm gibi cüşân olsa

Ķanlarında ṭutuşan nâ'ire-i şân olsa

2 Hâķķa ḫayşiyet-i milliyyeye istiklâle

Âh bir 'ışķ bir îmân-ı ḫurüşân olsa

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 244.

667. CEVDET

İbrâhîm Cevdet Efendi, İstanbul kâḫîsı, on üçüncü 'aşr-ı hicrî şâ'irlerinden.

'Ârif Ḥikmet, 12.

[166] 668. CŪDĪ

Aḥmed Cūdī Çelebī, Şa‘bān-zāde müzellefi, Kızıl ‘Alī Efendi birāder-zādesi, vefatı Rebī‘ü’l-āḥir 1112 / M. 1700, Medīnede medfūndur, Şafā’ī ile Belīğ Kız ‘Alī Efendi birāder-zādesi diyorlar.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Olmadıḡ encümen ārā-yı şebistān-ı vişāl

Gerçi kim ḡaylī zamān şem‘ine pervāne idiñ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Maḡlabımdır pūse-i şirīn dehān

Ṭıfl-ı dil yoḡ bilmez ey rūḡ-ı revān

Şaḡāyık Şeyḡī, c. II, ş. 257; Şafā’ī, 107; Sālim, 203; Belīğ, 14; Sicill c. II, ş. 91.

669. CŪDĪ

İbrāḡim Cūdī Efendi, Ṭrabzonlı Müderris Ḥacı Meḡmed Efendiniñ oḡlıdır, Ṭrabzonlu, H. 1280 / M. 1863 tāriḡinde Ṭrabzonda doḡdı, Ṭrabzon müftisi, vefatı 30 Ramazān 1344 / M. 1924, Ṭrabzonda Ḥātūniyye Cāmi‘i Ḳabristānında medfūndur.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Güzelsiñ pek güzelsiñ şive-kārsiñ işve perversiñ

Nigār-ı nāzenīnsiñ dil-rübā-yı nāzenīn-i tersiñ

2 Serā-pā cān evinden sözleriñ Cūdī bürüz eyler

Ne rūḡ-engiz bir ḡiss-i raḡiḡ-i ‘ışḡa mazḡarsıñ

Şon ‘Aşır Türk Şā’irleri, 247.

670. CŪDĪ

Dāye-zāde Cūdī Efendi, Sulṡān Maḡmūd-ı evvel devri şā’irlerinden.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Çünki ‘ilm ü edebe itdiñ edeble raḡbet

Dā’imā şāḡib-i ‘irfān ile eyle şoḡbet

- 2 Ğayret-i tıynetî ğarb it eşer-i eslâfa
Maĥlaŝ-ı ma‘rifetiñ ola cihânda Neş‘et
Faṭîñ, 50.

671. CEVRÎ

İbrâhîm Cevrî Efendi ibn-i Hüseyn Efendi ibn-i Aĥmed Efendi ibn-i Muştafâ Efendi ibn-i Merzifonlî Abdu‘llâh Efendi, Merzifonlî, Amasya ve Isparta meb‘ûsı, Muĥarrem 1267 / M. 1850 de doğdı.

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Bu yerde şanma ki ben i‘tilâ-yı câh iderim
‘Ulüvv-i câh uğurında süķûṭ-ı çâh iderim
- 2 Ṭarîķ-ı ‘ilme gidersem çıkar cehâlete yol
Yaķînen añladığım ŝeyde iŝtibâh iderim
- şon ‘Aşır Türk şâ‘irleri, 249.

672. CEVRÎ

Harrâṭ-zâde Cevrî İbrâhîm Efendi, zırafâ-yı ‘acemden biriniñ oĝlıdır, Edirneli, ķâḍî, vefâtı H. 994 / M. 1585.

Müstef‘ilâtün Müstef‘ilâtün

Cevriye raĥmet eyleye Allâh

جوريه رحمت ايليه الله

mışrâ‘ı vefâtına târiĥdir. Ķâmüsü‘l-a‘lâmîñ vefâtı târiĥini 1065 göstermesi yañlıŝdır.

Dili alup gider olduñ gel al bile cânı

Biri birinden ayırma efendi yârânı

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

‘Azm eylese ne cânibe ol Ka‘be-i ümîd

Ķıble-nümâ gibi yüregim ditrer üstüne

[167] ‘Āşık Çelebî, 100; Hasan Çelebî, 91; Kāmüsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1851; ‘Ahdî, 118; Kāf-zāde, 26; Riyāzî, 43; Mecelle, 175.

673. CEVRİ

İbrāhīm Cevrî Çelebî, İstanbullı, Mevlevî, Dīvān-ı Hümāyūn kâtiblerinden, hattât, vefâtı H. 1065 / M. 1654, Egri-kaşu hâricinde Cemâl-i Hâlvetî Tekyesi civârında medfûndur, Nişâriniñ:

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Cevriyi memnûn-ı luḡf ide cenâb-ı gird-gâr

جورى يى ممنون لطف ايدہ جناب كردكار

ve Râ‘îniñ:

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Eyle yâ Rab Cevriye firdevs-i a‘lâda mekân

ايله يارب جورى يه فردوس اعلاده مكان

mısrâ‘ları vefâtına târiḡdir. Belîḡiñ vefâtı târiḡini 1060 göstermesi müstensih ḡaḡâsıdır.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Luḡf-ı yâra şād olup ḡahr-ı ‘adūdan aḡlamam

Ol sebebden âşinâ bî-gâne yeksândır baña

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Telḡ olur âḡir ḡumârından dimâḡ-ı cān u dil

Lezzet-i şahbâyı zevḡ-i dehr-i fānî böyledir

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Nükte yok sırr-ı ‘ademde deheniñden ḡayrı

Kim beyān eyler o rāzı sūḡhaniñdan ḡayrı

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Çarḡa ḡılma ser-fürü iḡbāl için ‘izzet budur

Hem gedā hem pâdişāh-ı ‘ālem ol devlet budur

Dīvānı, Es'ad Efendi Kütüb-hānesi, Süleymāniyye Kütüb-hānesinde Nu.: 2619, 2627; dīvānı, Fātih Kütüb-hānesinde Nu.: 3795; dīvānı, Ḥamīdiye Kütüb-hānesi, Murād Molla Kütüb-hānesinde Nu.: 1086; dīvānı Lala İsmā'īl Efendi Kütüb-hānesi Murād Molla Kütüb-hānesinde Nu.: 433; dīvānı, Mihr-i şāh Sultān Kütüb-hānesi, Hüsrev Paşa kütüb-hānesinde Nu.: 375; dīvānı, Selīm Ağa Kütüb-hānesinde Nu.: 912; dīvānı, Emirî, manzûm eserler kısmında, Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 86, 87; dīvānı, Yeni Kütüb-hāne, Topkapı Sarayında Nu.: 762; dīvānı, Üniversite Kütüb-hānesi Nu.: 71, 1275, 1718, 1923, [168] 5579, 5672. Esrār Dede, 66; 'Âşım, 5; Şafā'î, 96; Belîğ, 15; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 126; Şeyhî c. I, ş. 743; Seyyid Rızā, 23; Mücīb, 8; Eslāf, c. I, ş. 78; Mecelle, 175; Sicill-i 'Oşmānî, c. II, ş. 91; Tuḥfe-i Ḥaṭṭātin, 639. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 382; 06 Mil Yz A 844; 06 Mil Yz FB 383; Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 998; İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 65/2; Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Colbert, 6266/Regius, 1408,3.; Vatikan, Vatikan Ktp. Türkçe Yazmaları, Vat. Turco 215; Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Talat 111; S 4775; Talat 165; Talat 199; Avusturya, Avusturya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Mxt. 429; Bosna-Hersek, Gazi Hüsrev Ktp. Türkçe Yazmaları, 3259; Kum-İran, Kitabhane-i Umûmî-yi Hz. Ayetullah Necefi Maraşi Ktp. Türkçe Yazmaları, 783; İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, R. 762; İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, E.H. 1623; New Jersey-Amerika Birleşik Devletleri, Princeton Üniversitesi Türkçe Yazmaları, New Series Ottoman Turkish Texts 1649/3; Almanya, Almanya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Ms.or.oct.2669; Atıf Efendi Yazma Eser Ktp. Atıf Efendi Koleksiyonu, 34 Atf 2061; Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Râşid Efendi 1286; İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 12/1; 50; 576; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Emanet Ktp. Topkapı Sarayı Müzesi, 1623; Fatih, Süleymaniye Ktp. No. 3795; Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 2619; Nuruosmaniye Ktp. 2370/4; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 5672; Hafid Efendi,

Süleymaniye Ktp. 338; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 1275; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 1718; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 5579; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 1923; Hamidiye, Süleymaniye Ktp. 1086; Lala İsmail Efendi, Süleymaniye Ktp. 433; Mihrişah Sultan, Süleymaniye Ktp. 375; Selim Ağa Ktp. No. 912; Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 2627; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 87; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktp. 86; Revan Ktp. Topkapı Sarayı Müzesi, 761/1; Atıf Efendi Ktp. No. 2061; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 71; Zühtü Bey, Süleymaniye Ktp. No. 166/1; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 5751/2; Revan Ktp. Topkapı Sarayı Müzesi, 762; Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2370/4; 34 Nk 4959/26; Melheme-i Cevrî, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 118; 06 Mil Yz A 4266; 06 Mil Yz A 494; 06 Mil Yz A 3966; 06 Mil Yz A 4780; Ankara Adnan Ötügen İl Halk Ktp. 06 Hk 457/1; Manisa İl Halk Ktp. Manisa Akhisar Zeynelzade Koleksiyon, 45 Ak Ze 1468; 45 Ak Ze 1468; İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, R. 1749; R. 1762; H. 478; H. 479; H. 1694; B. 377; İstanbul, Köprülü Ktp. Türkçe Yazmaları, 167; 169; Atıf Efendi Yazma Eser Ktp. Atıf Efendi Koleksiyonu, 34 Atf 1722; Köprülü Yazma Eser Ktp. Hafız Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Ha 167; 34 Ha 169; Gazeliyât, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 8502/3; Hilye-i Çahâryâr, Erzurum İl Halk Ktp. 25 Hk 23963/2; İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 38; Hilye-i Çahâryâr-ı Güzîn, Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Gaziantep İl Halk Ktp. 27 Hk 193/2; Diyarbakır İl Halk Ktp. 21 Hk 517/3; 21 Hk 615/3; Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 1643/7; Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. 05 Ba 970/3; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kıbrıs Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Yazmalar, II. Mahmûd Ktp. 867/3; Avusturya, Avusturya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Mxt. 166c; Newyork-Amerika Birleşik Devletleri, Bodleian Ktp. Türkçe Yazmaları, MS Turk. e. 18/4; MS Turk. e. 27/4; İzmir Milli Ktp. İzmir Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, 1725/2; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları, 705/2; 837/6; 909/4; Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Râşid Efendi

99/2; Almanya, Almanya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Ms.or.oct.2726; Mevlana Müzesi-Konya, Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları, 2303/2; 4008/1; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Türkçe Yazmaları, K.747/2; Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 8220/2; 06 Mil Yz A 3554/2; 06 Mil Yz A 3559/1; 06 Mil Yz A 2647/7; 06 Mil Yz A 2669/3; 06 Mil Yz A 1983/2; 06 Mil Yz A 1127/2; 06 Mil Yz A 9237/2; 06 Mil Yz A 158/3; Nevşehir Damad İbrahim Paşa İl Halk Ktp. 50 Damad 1493/3; Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp. 43 Va 338; Atıf Efendi Yazma Eser Ktp. 34 Atf 2794/3; Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 790/2; 34 Nk 791/2; 34 Nk 4959/49; Köprülü Yazma Eser Ktp. Mehmed Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 410/2; İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 773/2; 34 Ae Manzum 1381/2; İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 489/1; İstanbul, Köprülü Ktp. Türkçe Yazmaları, 410/2; Melheme, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 926; Bosna-Hersek, Gazi Hüsrev Ktp. Türkçe Yazmaları, R 3326; R 8722; R 2412; R 3347; Musul-Irak, Mektebetül-Evkâfil-Amme Türkçe Yazmaları, Hasan Paşa Celilî 24/7; Vatikan, Vatikan Ktp. Türkçe Yazmaları, Vat. Turco 171; Zürih-İsviçre, Boşnak Enstitüsü Türkçe Yazmaları, Ms 18; İzmir Milli Ktp. İzmir Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, 1357; İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Tercüman Gazetesi Ktp. Türkçe Yazmaları, Y-219/1; İstanbul, Kandilli Rasathanesi Kitaplığı Türkçe Yazmaları, 301; İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 1299; 34 Ae Manzum 1300; 34 Ae Manzum 1301; Almanya, Almanya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Ms.or.oct.1077 Staatsbibliothek, Berlin; Melheme-nâme, Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Regius; Hall-i Tahkikat, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 147/1; Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2536; Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2370/1; 34 Nk 4959/52; İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 40; İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Or. 11232; Mevlana Müzesi-Konya, Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları,

2089/1; 2090/1; 2091/1; 2095/1; Kasîde, Mevlana Müzesi-Konya, Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları, 2095/2; İntihâb-ı Mesnevî, İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 250; Nat-ı şerif, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4967/4; Aynül-füyuz şerhu ceziretil-mesnevi li-Sineçak Yusuf dede, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 2370/2; Aynül-Fuyûz, Mevlana Müzesi-Konya, Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları, 2089/2; Terkîb-i Bend, İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Sloane 5977/12; İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 100; 599/6; 599/16; Terci-i bend, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4967/45; Düsturül-İnşa, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4304; 34 Nk 4305; Şemsiyye, Manzum, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Şeriyeye 563; Nazm-i Niyâz, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Türkçe Yazmaları, K.746/4; Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, m Edebi Türkî 156; Gazel, Almanya, Almanya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Ms.or.oct.3054; Müntehabât, İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Or. 3291/3; Risâle fî Ahvâli Sülûki Hâfız Şîrâzî, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Tercüman Gazetesi Ktp. Türkçe Yazmaları, Y-287; Cezîre-i Mesnevî, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 147/2; Selimnâme, 1627; Hilye-i Çihâryâr-ı Güzîn, Yazılışı, 1640, 1891, 1899 olmak üzere üç defa basıldı. Melhame, Yazılışı 1635, bs. 1877; Hall-i Hakikat, Yazılışı 1647, bs. Takvimhâne-i âmire, 1852; Aynü'l-füyuz, Yazılışı 1647, Takvimhâne-i âmire, 1852; Nazm-ı Niyâz, 1648, İÜ Ktp. Nu. 714; Muamma Risâlesi; Müfredât-ı Tıb Manzumesi].

674. CEVRÎ

Hasan Cevrî Efendi, Ahişhalı, biñ-başı mütekkâ'idi, H. 1220 / M. 1805'de Ahişhada doğdu, vefatı H. 1292 / M. 1875, Diyâr-ı Bekrde medfundur.

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Göñül şimdi hayâl-i çeşm-i âhûnîñ yatağıdır
 Hıyâm-ı şâhbâz-ı evc-i istiğnâ otâğıdır
- 2 Kemâl-i tal‘at-ı hüsni ayıñ on dördidir güyâ
 Beni şeydâ kılan ol âfetiñ Cevrî bu çağıdır
- Tezkire-i Âmid, yazma nüşha 18, başma nüşha 158.

675. CEVHERİ veyâ VÂLİHİ

Şeyh Bâlî Efendi, Ser-hoş Bâlî, Tireli, aşlen Amasyalıdır, pederi Şeh-zâde Aḥmed ibn-i Sulṭân Bâyezîd-i evveliñ ḥü‘acesidir, evvelki maḥlası Vâlihî idi, vefâtı Zî‘l-ka‘de 980 / M. 1572, Ağa yoḫuşunda İbn-i Kemâlîñ cediti Kemâl Paşa ile Pederi Süleymân Begiñ medfün bulundığı mescid yanındaki Altuncı Dergâhında medfündür, Sâ‘îniñ:

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

Fenâ cāmı ile Bâlî Efendi mest idi geçdi

فنا جامی ایله بالی افندی مست ایدی کچدی

bir ta‘miyeli mışrâ‘ı vefâtına târiḥdir.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

‘İlm-i ihfâ öğredir ‘âşıklarına ol dehân

Anıñ-çündür seven olur seni gözden nihân

Şakâyık Nev‘î-zâde, 208; Ḥasan Çelebî, 92; Mecelle, 176; ‘Âşık Çelebî, 101; ‘Âlî Târîḥi, 282; ‘Osmânlı Mü‘ellifleri, c. I, ş. 80; Kâmüsü‘l-a‘lâm, c. III, ş. 1854.

676. CEVHERİ

Mınıḫ ‘Alî Cevherî Efendi, ‘Alâ‘iyeli ḳâḍî Uzûn Bâlî Efendiniñ oğlıdır, ḳâḍî, Aḥî-zâde-ḫânedânına mensûb olduğından Ḥışm-ı ‘Alî Çelebî dinmekle meşhûrdur, H. 934 / M. 1527 târiḥinde doğdı, vefâtı Receb 992 / M. 1584, Mar‘aşda ‘Alâ‘ü‘d-devle Câmi‘i ḫazîresinde medfündür, ‘Osmânlı Mü‘ellifleriniñ vefâtını 991 ve Sicilliñ

velâdetini 932 göstermesi yañlıştır. Şakâyık Nev'î-zâde, 279; Sicill-i 'Oşmânî, c. III, ş. 502; 'Oşmânî Mü'ellifleri, c. III, ş. 85.

677. CEVHERİ

İbn-i Yemîn Cevherî, Karaferyeli, kâdî, vefâtı H. 999 / M. 1590, Dimetoğada medfündür. Sâ'îniñ İtdi Cevherî seferi ایتدی جوهری سفری cümlesi vefâtına târiğdir. Vefâtı târiğini Hasan Çelebîniñ 900 ve Kâmüsü'l-a'lâmîniñ 990 göstermeleri yañlıştır.

[169] Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Aldanma naqş-ı hüsnüñe h'vâb u hayâldir

Leylâdan örnek al ki bu bir dest-mâldir

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Bugün anıñ ki qatli irte dil-dârına qalmıdır

Ne qorqar ol belâdan kişi kim yarına qalmıdır

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Hâr-ı hârîñdan meh-i dîvâne her ay başına

Tırnağın qana gark eyler qasına qasına

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Kendini urma dilâ hancerine cânânıñ
Var mı yanına iki başlu bir ejder-dehâniñ⁴¹

- 2 Gerçi itdi qulına va'de-i ferdâ-bi-hadd
Bu kıyâmet ki yüzün görmedi bir ferd anıñ

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gerçi kim gitdiñ beni nâlân idüp bülbül gibi
Dâğ-ı hicrânın hele sinemde qaldı gül gibi

- 2 Hâl-i sevdâsıyla başa çıkmaz iken zülf-i dost

⁴¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

Eyledi başdan perişān ‘aqlımı kākül gibi

Ḥasan Çelebī, 94; ‘Aşık Çelebī, 102; Kāf-zāde, 26; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş 124; Kāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1854; Beyānī, 22; Riyāzī, 43; ‘Ālī Tārīḫi, 184.

678. CEVHERİ

Muştafā Ağa, Muşāhib Muştafā Paşa mühür-dārı, vefātı H. 1125 / M. 1713.

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Şabā fūrkat serāda dil dinen ğam-ḥ̣‘ārı gördün mi
Esir-i kākül-i dil-ber o miḥnet-kārı gördün mi

2 Nice mecmū‘alar gördün hezārān defter ü dīvān
Felek bu Cevherī gibi dūr-i şehvārı gördün mi

Sālim, 204; Mecelle, 176.

679. CEVHERİ

Cevherī Çelebī, müderris.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Derdimi yār sine-i şad-pāreden bilür

Ne ḥālde idügüm benim ol yaradan bilür

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Yime mey ğuşşasını dīde-i ter şağ olsun

Çekme peymāne ğamın kāse-i ser şağ olsun

‘Ahdī, 116.

680. CEVHERİ

Seyyid Cevherī, Bağdādlı.

از می لعل بتان چهره بر افروخته ایم

چهره افروخته و شمع صفت سوخته ایم

‘Ahdī, 121.

681. CİHÂDÎ

Enderûnî Hızîneli Cihâdî Beg, Murâd-ı râbî‘ devri şâ‘irlerinden.

Lügaz-ı Murâd-ı râbî‘:

Mef‘ülü Fâ‘ilâtün Mef‘ülü Fâ‘ilâtün

- 1 Bir al‘a-i mu‘alla içinde oldu deryâ
Ol al‘anıñ içinde balı eylemiş câ

[170]

- 2 utar ağızda balı bir gevher-i yegañe
urduca gevher anda balıı eyler ifnâ

- 3 Atdı Murâd bu nazmı meydân-ı şâ‘irâna
Her kim dilerse manşıb-ı fetı ide bunu ra‘nâ

Cihâdîniñ bu lügaza cevâbı:

Mef‘ülü Fâ‘ilâtün Mef‘ülü Fâ‘ilâtün

- 1 andîl-i al‘a şâhım revan içinde deryâ
Balı fetîl olupdur içinde eylemiş câ

- 2 Oldı ‘alev ağızda bir gevher-i yegâne
urup yanınca her şeb balıı eyler ifnâ

- 3 Va‘d eylemişsiñ ey şâh kâşiflere ‘inâyet
avuşlu vü ze‘âmet ister Cihâdî şâha

ayyâr-zâde ‘Aâ Târîi, c. IV, Ő. 65.

682. CİHANGİR veyâ ŞEMSİ veyâ ZÂ'İFİ

Şeh-zâde Cihāngīr, Qānūnī Sulṭān Süleymānīn oğludur, H. 937 / M. 1530 tārīhinde doğdı, vefātı Zī'l-hicce 960 / M. 1552 Şeh-zâde Cāmi'inde birāderi Şeh-zâde Meḥmed yanına defn idildi.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 'Aql u fikrim tār-mār iden o gīsūlar mıdır
Yoḫsa ruḫsārīndaki bu ḫāl-i hindūlar mıdır

2 Dir gören müjgānlarıñ altındaki çeşmānıñı
Ḥancer altında yatur şayd olmuş āhūlar mıdır

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ser-be-ser vādī-i gül-zār-ı maḫabbetde bugün
Bülbüli mest iden ey ḡonce dehen rūyuñdur

'Ālī Tārīḫi, 176; 'Aṭā Tārīḫi, c. IV, ş. 94; Sicill-i 'Oşmānī, c. I, ş. 28; 'Ahdī, 20.

683. CİHĀNİ

Qāḍī Cihānī, Rūm-ilili, Yavuz Sulṭān Selīm-i evvel 'aşrı şu'arāsından.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Didim ey ḫūnī bulaşmagil raḫībiñ ḫanına
Didi ḫandan ādem oldı ol da kimdir ḫanı ne

Laṭīfī, 124.

684. CİHĀNİ

Anaṭolılı, 'ulemādan, Yavuz Sulṭān Selīm-i evvel 'aşrı şu'arāsından.

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Bāḡ-ı cennetden ey güzel yanı
Ḥoş gelür baña kūyuñıñ yanı

Seḫī, 118.

685. CEHDİ

İbrāhīm Cehdī Efendi, Diyār-ı Bekr Müftisi Seyyid Qāsım Efendi hafīdi Süleymān Efendiniñ oğlıdır, H. 1185 / M. 1771 tārīhinde Diyār-ı Bekrde doğdı, vefātı H. 1206 / M. 1789, Diyār-ı Bekrde medfūndur. Regā'ib رَغَائِب kelimesi vefātı tārīhini gösteriyor.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Taḥşil-i kemālāta iden 'ārifī taḥriş

Enzār-ı mürüvvetle olan luḫ u 'aḫādır

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Hemişe şişe-i dil sevdiğim meksūr dursun mı

'Adüvvi bed-liḫā-yı seyr idüp mesrūr dursun mı

2 Çıkarđım genc-i dilden Cehdī zi-kısmet mücevherler

Yazıḫdır böyle nazm-ı pākler mestūr dursun mı

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 197; Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 19 ve başma nüşha 161, Mecelle, 176.

[171] 686. ÇAKŞIRCI ŞEYHİ

Brusalı. Sehī, 121.

687. ÇÄKER

Meḫmed Çäker Efendi, İşkodra Vālisi Bosnalı Süleymān Paşa-zāde 'Oşmān Mazḫar Paşanıñ dīvān kātibi H. 1205 / M. 1790 tārīhinde Zilede doğdı, vefātı Cemāziye'l-evvel 1274 / M. 1857, İşkodrada Çuḫurçeşme Cāmi'i ḫavlısında medfūndur.

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

1 Kışsa-i derd-i dili kimlere taḫrīr idelim

Kime diñletdirelim kimleri dil-gīr idelim

2 Dā'imā sevķ ider idbāra bizi ey Çāker
 adriñ def'ine bilmem ki ne tedbīr idelim

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 254. [Münşeāt; Mecmuā].

688. ÇĀKERĪ

Seyyid 'Alī Çākerī, Diyār-ı Bekrlı, mücellid, H. 1080 / M. 1669 tārīhinde
 Diyār-ı Bekrde doğdı fevt H. 1160 / M. 1747.

Yāra yaş el ile yapışma raķīb

Hele bir pāre elleriñ urusun

Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 15 ve başma nüşha 125; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, Ő. 93;
 Rāmiz, 54; Es'ad, 30.

689. ÇĀKERĪ

Sinān Beg, sancaķ begi, Sulţān Bāyezīd-i şānī ümerāsından.

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Sāķī piyāle şun ki felek bī-emān imiş

Ol daķi dil-berim ki nā-mihribān imiş

2 Çarķ-ı felek kemān u havādisdir oķları

Derd aña ādem oğlı ne miskīn nişān imiş

Dīvānı, Hācı Maķmūd Efendi Kütüb-ķānesi, Süleymāniyye Kütüb-ķānesinde Nu.:
 3298. Keşfü'z-zunūn eski ũab'ı, c. I, Ő. 507 ve yeñi ũab'ı, c. I, Ő. 781; Laţīfī, 114;
 Sehī, 35; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, Ő. 134. [Bazı mecmuālarda Şiirleri vardır, İÜ
 Ktp. Yıldız Kit. Nu. 46].

690. ÇEŞMĪ

Meķmed Çeşmī Efendi, Tācir Hācı Süleymān Ađanıñ oğlıdır, Aydınlı, ādī,
 Çeşmī-zādeleriñ ceddidir bir gözi 'alīl olmağla Çeşmī maķlasını almışdır, vefātı

Cemāziye'l-âhir 1044 / M. 1634, 'Âşık Paşada türbe-i maḥşûşada medfundur, Kâtib Çelebî Fezlekesinde Belgradlı olduğunu yazıyor.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Derd-i sînem şem'-i meclis gibi sūzân eyledi
Guşşa daḥi gönlümi ney gibi nālân eyledi

2 Baḡrımı miḥnet şurâḥî-veş tolu kıan eyledi
Fikrimi daḡıtdı ğam aqlımı perişân eyledi

Şeyḫî c. I, ş. 14; Fezleke-i Kâtib Çelebî c. II, ş. 168; Sicill-i 'Oşmānî, c. II, ş. 93 ve c. IV, ş. 157.

691. ÇELEBÎ

Şeyḫ Aḥmed Efendi, Yek-çeşm Aḥmed Efendi, Karamanlı, Tercemân Yûnus Tekyesi şeyḫi [172] ve 'Arab Cāmi'i vâ'izi, vefâtı H. 978 / M. 1570. Şaḡâyık Nev'î-zāde, 203; Sicill-i 'Oşmānî, c. I, ş. 200.

692. HÂ'İZ

Defter-dâr-zāde Aḥmed Hâ'iz Efendi, ḡadî, vefâtı H. 1142 / M. 1729, vefâtı târiḫini Sicilliñ 1143 göstermesi yañlıştır. Es'ad, 33; Rāmiz, 57; Sicill-i 'Oşmānî, c. I, ş. 244.

693. HÂCİBÎ

Hâcî Şālih-zāde Ḥalîl Hâcibî Efendi, Hâcî Sālih Efendiniñ oğlıdır, Karşlı, vefâtı H. 1240 / M. 1824. Es'ad, 40. [Terceme-i Târîh-i Nâdir Şâh, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 2179. Cilâü'r-rûh ve Yusuf u Zeliha manzumeleri de vardır].

694. HÂCÎ

Enderûnlı Atmacacı Kilârî Hâcî Beg, MıŖr sancağı begi, Sultân Selîm-i Ŗânî devri Ŗâ'irlerinden.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâilâtün Fâ'ilün

1 'Arz ider her Ŗeb Ŗurup Ŗad Ŗevkle envâr-ı Ŗem'
Güyyâ oldı menâr-ı 'AĞmed-i Muğtâr-ı Ŗem'

2 Ŗanurum zencîr-i dūd ile çekilür göklere,
Her ne dem kim ola ejder gibi âteŖ-âar-ı Ŗem'

Ťayyâr-zâde 'AĞâ Târîği, c. IV, Ŗ. 134.

695. HÂCÎ

Meğmed Efendi, Yanyalı, on ikinci 'aŖr-ı hicrî Ŗâ'irlerinden.

جون نكردد كرم استانبول از هر كوچه اش
صبح ناكرديده حد خورشيد آمد بيرون

Sâlim, 218.

696. HÂZİK

Seyyid MeĖmed Hâzik Efendi, Müderris Esîrî Ebü bekr Ėara Bekr Efendiniñ ođlıdır, Arz-ı Rūmlı, Arz-ı Rūm müftîsi, H. 1102 / M. 1690 târîĖinde Arz-ı Rūmda dođdı vefâtı H. 1177 / M. 1763, Arz-ı Rūmda medfūndur ŖeyĖ İbrâĖim HâĖkî Efendiniñ:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Hâğka yöneldi Hâzik Efendi

حقه يونلدى حاذق افندى

mıŖrâ'ı vefâtına târîğdir vefâtı târîğini 'Ârif Hîkmet, 1176, Es'ad ve Râmiz 1181, Sicill 1188 yazıyorlarsa da Ŗođru degildir.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Tā'ir-i K̄udse yeter oldu vücūduñ maḥbes

Tā-be-key bu ten-i şad-çāk ola mānend-i k̄afes

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

Kesb ile gönül da'vi-i merdāneyi boş k̄o

Lebriz-i mey ol na'ra-i mestāneyi boş k̄o

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'īlü Fā'ilün

Dünyāda kimse sūhte-i ḥasret olmasun

Fürkatde intizār-keş-i vuşlat olmasun

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Ḥod perestān zu'm ile 'allāme-i devrān olur

Mekteb-i 'irfāna gelse tıfl-ı ebced-ḥ'ān olur

[173] Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Ḥamdü li'llāh terk-i maḥlab neyl-i kām oldu baña

Bī-merāmī çarḥdan ancak merām oldu baña

Dīvānı, Emirî, manzûm eserler kısmında, Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 89, 90, 91; dīvānı, Reşid Efendi Kütüb-hānesi Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 749, 750; dīvānı, Es'ad Efendi Kütüb-hānesi Süleymāniyye Kütüb-hānesinde Nu.: 2621; dīvānı, 'Atıf Efendi Kütüb-hānesi Nu.: 2062, 2063; dīvānı, Üniversite Kütüb-hānesi 1731, 2854, 3432, 3542. Silāḥ-dār-zāde, 24; Şefkat, 42; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 96; 'Arif Hikmet, 13; Rāmiz, 57; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 280; Es'ad, 33; Vefeyāt-ı Ayvansarāyī, 169; Keşfü'z-zunūn Zeyli, 496. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 5169/2; 06 Mil Yz A 3827; 06 Mil Yz A 962; 06 Mil Yz Cönk 79; Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 2268; Tiflis-Gürcistan, Gürcistan Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları, L34; Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Talat 176; İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Atıf Efendi Ktp. No. 2063; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 90; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktp. 89; Ali Emirî Efendi Manzum Eserler, Millet Ktp. 91; Reşid Efendi, Millet Ktp. No. 749; Reşid Efendi, Millet Ktp. No. 750; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 2855;

İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 1731; İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 3542/2; Mevlana Müzesi-Konya, Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları, 2434/1; İstanbul; Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 666/3; Atıf Efendi Yazma Eser Ktp. Atıf Efendi Koleksiyonu, 34 Atf 2062; 34 Atf 2063. Müretteb Divan'ı Abdürrezzak Hilmi tarafından 1900'de yayımlandı].

697. HÂZİM

Nefes-zâde Seyyid Mehmed 'Azîz Efendi, Nefes-zâde nakîbü'l-eşraf ve Vâlî-mağlaş Şâ'ir Seyyid 'Abdu'r-raḥmân Efendiniñ oğlıdır, İstanbullî, kâdî, H. 1091/ M. 1680 târihinde doğdı Sicilliñ 'Âzim mağlaşıyla yazması yañlıştır. Vefâtı Ramazân 1130 / M. 1717. Vefâtı târihi Sâlim Tezkiresinde 1131 olarak yazılıdır.

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

Sevdâ-zedeyim zülf-i siyeh-kâr yüzünden

Bir bülbül-i zârım gül-i ruḥsâr yüzünden

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Sâkî şununca cām-ı mu'anber şarâbla

Büş eyledim ayağını bende hicâbla

Şakâyık Şeyhî, c. III, ş 21; Sâlim, 205; Tuḥfe-i Ḥattâtin, 708; Mecelle, 426; Keşfü'z-zunûn Zeyli, 496; Sicill-i 'Osmâni, c. III, ş. 316.

698. HÂZİM

Çelebî Efendi-zâde Aḥmed Hâzim Efendi, Çelebî Efendi dinmekle meşhûr ve Ravḥî-mağlaş şâ'ir Ereğlilî 'Abdu'r-raḥman Efendiniñ oğlıdır, Ereğlilî, Nevşehir müftisi, Sultân Muştafâ-yı şâliḥ devri soñunda vefât itdi. Râmiz, 58; Es'ad, 33. [Risale fi ve Badu, Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Konya İl Halk Ktp. 42 Kon 2727/12].

699. HĀSĪB

Meḥmed Hāsib Efendi, Kaşamonılı, Mora defter-dârı, vefâtı H. 1130 / M.

1717 Morada medfündür.

Mefā'îlün Mefā'î'lün Mefā'îlün Mefā'îlün

İderler girye her güldükce biñ cān ile istiḳbāl

Ḥayāl-i yārī āyā çeşm-i pür-nem nem-ḳıyās eyler

[174] Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Münşi-i taḳdīriñ idrāk olsa ger inşaları

Lafz-ı tedbire muzāf eyler idim ma'naları

2 Şāriḥ-i dībāce-i taḳdīr olan 'ārifleriñ

Ḥarf-i teslīm u rızā terkībdır imlāları

Şaḳāyık Şeyḫī, c. II, ş. 547; Sālim, 211; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 97; Şafā'ī, 127;

Mecelle, 178; Vefeyāt-ı Ayvansarāyī, 139.

700. HĀSĪB

Hāsib Aḥmed Efendi, Brusalı, ḳādī, vefâtı H. 1166 / M. 1752, Emīr Buḥārī

Türbesi civārındaki mekteb ḥazīresinde medfündür.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Bāreke'llāh zihī şehir-i güzīn-i vālā

Ḥabbezā belde-i pākīze-i cennet āsā

2 Var mı bir şehir ki bu beldeye mānend ola

Cümle büldāna n'ola olsa müreccaḥ Bursa

3 Şehr-i Bursada olan şuları ta'dād ideyim

Vādi vü nehr ü ḥuveşāt u uyūn-ı şettā

4 Şulariñ başı bunar başı suydır el-ḥaḳ

Anı tercîh ider cümle miyâha hukemâ

‘Osmânî Mü’ellifleri, c. II, ş. 140.

701. HÂSİM veyâ ES‘AD veyâ HİCRÎ

Köprülü-zâde Es‘ad Paşa, Şadr-ı A‘zam Köprülü-zâde Fâzıl Muştafâ Paşanın oğludur vefâtı H. 1139 / M. 1726, Resmoda medfûndur, Şehîd ‘Alî Paşaya virdigi kaşîdesinden:

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ey vücûd-ı kâmilîñ arâyiş-i rûy-ı zemîn
Hûk-i mesnûn oldı bād-ı luţfuñ ile ‘anberîñ
- 2 Sen semiy-y-i Murtezâ Haydarsîñ ey rûşen-zamîr
Hîç ‘aceb mi heybetinden muztarib olsa zemîn
- 3 Serverâ bu gülşen-i ‘âlemde nahl-i zâtıñı
Tünd-bād-ı nâ-muvafıqdan hudâ itsün emîn

Dîvânı, Üniversite Kütüb-hânesi Nu.: 723. Sâlim, 207; Râmiz, 59; Es‘ad, 32; Şafâ‘î, 124; Sicill-i ‘Osmânî, c. I, ş. 332; Mecelle, 178; Faţîn, 11. [Yusuf u Züleyha tercümesi vardır].

702. HÂSİM

İbrâhîm Hâsim Efendi, Diyâr-ı Bekrlî, kâdî, vefâtı H. 1151 / M. 1738, vefâtı târihi Sicillde 1152 yazılmışsa da toğru degildir.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Luţfi haţt-ı siyehiñ hüsni cihân-tâbdadır

Rağbet-i sürme-i şeb dîde-i meh-tâbdadır

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Hârlar bâl-i hümâdır ser-i dîvârımda

Gül-i iqbâl açılır gûşe-i destârımda

Tezkire-i Āmid, yazma nüsha 19; Sālim, 210; Es'ad, 32; Rāmiz, 59; Sicill c. I, ş. 128; Safā'î 125.

703. HĀFİZ

Serezli Hāfız, vefātı H. 940 / M. 1533.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

'Āşıklarız belā-zede[-i] mübtelâlarız

'Ālemde bir maḥabbete ḳalmış gedâlarız

[175] Mef'ülü Fā'ilätün Mef'ülü Fā'ilätün

Dilde şafā-yı 'ışķıñ dīde ğamıñla pür-nem

Bir evde 'ış-i şādī bir evde ye's ü mātem

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Yārdan geh luḫfi geh ihmāli ḫoş görmek gerek

'Āşık olan cümle-i aḫvāli ḫoş görmek gerek

Laṭifî, 125; Sehî, 135; Sicill-i 'Oşmānî, c. II, ş. 97; Ḥasan Çelebî, 95; Ḳāf-zāde, 26; 'Āşık Çelebî, 121; Ḳāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1913.

704. HĀFİZ

Meşnevî-h'ān, Ḳonyalı, vefātı H. 950 / M. 1543.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ġam-ı zülfünle ḫāk olsam biter üstümde sünbüller

Ruḫuñ şevķiyle cān virsem tolar ḳabrim ḳızıl güller

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

Gözin aç kim cihānıñ ḫayrı gitdi

O demdir ki zamān şūr u şererdir

Laṭifî, 125; Ḳāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1914; 'Ahdî, 128; Ḥasan Çelebî, 95; Esrār Dede, 75.

705. HÂFİZ

Hâfız-ı ‘Acem, Hâfızü’-d-dîn Mehmed Efendi ibn-i Aḥmed Efendi ibn-i ‘Âdil Paşa, Berda’î (بردعی), müderris, vefâtı H. 957 / M. 1550, vefâtı târiḥini Eslâfiñ 967 göstermesi yañlıştır, ‘Âşık Çelebi ‘Âdil Paşayı babası gösteriyor.

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

Ḥoşâ ki mey-kede küncinde bir yatağım ola

Elim ayağım ola kâsedden ferâğım ola

Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün

Felek altun benekdir kim zemîni âsümânıdır

Şeh-i mi’râca lâyıkdır o ḥil’at-i ḥüsrevânıdır

Sehî, 45; Laṭîfî, 125; ‘Âşık Çelebi, 120; Ḥasan Çelebi, 94; Ḳâf-zâde, 26; Eslâf, c. I, ş. 69; Şakâyık Mecdî, 449; Sicill-i ‘Oşmânî, c. II, ş. 97; Beyânî, 22; Riyâzî, 43; Ḳâmüsü’l-a’lâm, c. III, ş. 1914; Mecelle, 179. [Nefsetü’l-masdûr; Şerefeddin Yezdî’nin Tevârih-i Timur adlı eserini çevirmiştir. Şehnâme-i Ebû Tûrâbî; Mâlem yekûn âmiyyen şarkiyyen velâ vahşiyyen garbiyyen. Âşık Çelebi, Medâyinu’l-ulûm; Ma’ariku’l-ketâyib; İrcâ’u’l-ulum ilâ noktatin vahide adlı eserlerin de bu şaire ait olduğunu ifade eder].

706. HÂFİZ

Mü’ezzîn-zâde Şadr-ı A’zam Dâmâd Hâfız Aḥmed Paşa, Filibeli, Sulṭân Aḥmed-i evvelîñ kızı ‘Ayşe Sulṭânîñ zevci, vefâtı 19 Receb 1041 / M. 1631, Ḳaraca Aḥmedde medfûndur, Ḳâmüsü’l-a’lâmîñ 1040 târiḥinde vefât itdigini yazması ṭoğrı degildir.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1 Bir ‘aceb girdâba düşdüm çâresiz kaldım meded

Âşınâlar zümresinden bir şinâver yok mıdır

2 Dergeh-i ‘âlem-medâra nâmemiz îşâline

Bâd-ı şarşar gibi Hâfız bir kebûter yok mıdır

Seyyid Rızā, 29; Sicill c. II, ş. 98; Riyāzī, 44; Kātib Çelebī Fezlekesi, c. II, ş. 148; Kāmūsü'l-a'lām, c. I, ş. 792; Belîğ, 15; Hādīkatü'l-vüzerā, 73; Hülâşatü'l-eşer, c. I, ş. 380. [Divan'ı Millet Ktp. Ali Emirî Kit. Manzum Nu. 799. Eşâru Türkîye ve Takâyîd, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Edebi Türkî 39; Eşâr-Türkîye ve Fârisîye, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Mecâmi Fârisî 4. Şikayetnâme'si meşhurdur].

[176] 707. HÂFİZ

Hâfız Maḥmūd Efendi, Vardar Yeñiceli, vefâtı H. 1045 / M. 1635, Vardarda medfündür.

Mefâ'ilün Mefâi'lün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Degil arz u semâ vü şeş cihetdir Hâzret-i Mevlâ

Ḳadīmî zâtına olmaz maḥall ḥādīş olan eşyâ

'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 277. [Tertîb-i Zibâ, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4454; Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 3415; Çankırı İl Halk Ktp. 18 Hk 122; Tokat İl Halk Ktp. 60 Hk 249; Çorum Hasan Paşa İl Halk Ktp. 19 Hk 3690/2; 19 Hk 3688; 19 Hk 3690/1; Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Isparta İl Halk Ktp. 32 Hk 1512; 32 Hk 2136; Gaziantep İl Halk Ktp. 27 Hk 151; 27 Hk 77; Burdur İl Halk Ktp. 15 Hk 30; 15 Hk 1234; Malatya Darende İlçe Halk Ktp. 44 Dar 370; Milli Ktp. Ankara, Kahramanmaraş İl Halk Ktp. 46 Hk 84/1; Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Ktp. 03 Gedik 18099/1; Diyarbakır İl Halk Ktp. 21 Hk 947; 21 Hk 556; 21 Hk 126; Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 6166; 45 Hk 365; Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. 05 Ba 101; Kastamonu İl Halk Ktp. 37 Hk 4041; 37 Hk 2435; Tertîb-i Ziba adlı eseri ile tanınır].

708. HÂFİZ

Muştafâ Çelebî, Brusalı, Brusalı Ḥaylî-maḥlaş Şâ'ir Meḥmed Begiñ şâgirdi olmağla Ḥaylî Hâfızı dinmekle şöhret bulmuşdur vefâtı H. 1065 / M. 1654.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Açılsa gonce-i iqbāl-i gül-sitān görsem

Tebessüm eylese nāzıyla ol dehān görsem

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Yād eyledikce tūti-i dil nağme-sāz olur

Şīrīn lebinde bilmem o şūhuñ şeker mi var

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Şarāb-ı neşve-i la'liyle bāde-nüş olalım

Dilā bilüp haṭ-ı esrārını ḥamūş olalım

Şakāyık Şeyhī, c. I, ş. 746; Şafā'ī, 109; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 98; 'Aşım, 7; Belīg, 15.

709. HĀFİZ

Südcī-zāde Dervīş Hāfız 'Abdü'l-laṭīf Efendi, Ümmī Sinān-zāde Şeyḫ Hasan Efendiye intisāb itmekle Ümmī Sinān-zāde Hāfızı dinmekle meşhūrdur, vefatı H. 1100 / M. 1688, Mısrda medfūndur, Şeyhī ve Sicill Mekkede vefat itdigini ve Şafā'ī de isminiñ 'Alī Çelebī oldıgını yazıyor, 'Osmānlı Mü'ellifleriyle yine Şafā'ī vefatı tāriḫini 1099 göstermişlerdir.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ḳarīn-i bezm-i erbāb-ı hevāyım yā Resūle'llāh

Ḥarīm-i ḳurb-i kūyından cüdayım yā Resūle'llāh

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḥasret-i ebrūñ ile ḥam-der-ḥam oldı ḳāmetim

İnhınā-yı mäh-ı nev şekl-i hilāl olmaz baña

Şakāyık Şeyhī, c. II, ş. 87; Sālim, 214; Sicill c. III, ş. 360; Şafā'ī, 111; 'Osmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 138; Vefeyāt-ı Ayvansarāyī, 43.

710. HĀFİZ

İmām-zāde Hāfız Post Meḥmed Efendi, H'ācegān-ı Dīvān-ı Hümāyūndan, kağıd emīni, haṭṭāṭ vefatı H. 1105 / M. 1693, 'Itriniñ:

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḥarf-i menķūṭıyla tāriḥ oldu anıñ fevtine

Didi 'Itrī Ḥāfıza me'vā ola yā Rab cinān

حرف منقوطله تاريخ اولدى آنك فوتته

ديدى عطرى حافظه مأوى اوله يارب جنان

beyti vefatına tāriḥdir yine 'Itriniñ:

Postı çāk eyledi şir-i ecel

پوستى چاك ايلدى شير اجل

mıṣrā'ı da varsa da dört noķsān çıkıyor. Ta'miyeli olsa gerek.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Lebleriñ yādına dil 'ālemde rüsvādır gider

Kākülün fikri kara başımda sevdadır gider

2 Gül yüzün şevkiyle ey gonce-dehānım her seher

Ḥāfız-ı şūrīde bülbül gibi şeydadır gider

[177] Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Firāķıñla günüm şeb gice kārım cümle āh oldu

Yetiş gel ey ṭabīb cān u dil ḥālīm tebāh oldu

Şaķāyık Şeyḥī, c. II, ş. 182; Sālim, 213; Sicill-i 'Osmānī, c. IV, ş. 194; Şafā'ī, 112;

Mecelle, 178; Belīg, 15; Tuḥfe-i Ḥaṭṭāṭiñ, 729; Aṭrabü'l-āşār, 38. [Beste Mecmuası,

TS. R. Nu. 1724].

711. ḤĀFİZ

Ġalaṭalı Ḥāfız dinmekle meşhūr Ḥāfız Efendi, vefatı H. 1157 / M. 1744, tāriḥ söylemekle iştiḥār itmişdir, Sulṭān Aḥmed-i şālişiñ vefatında söylediği tāriḥ:

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Serir-i pak-i firdevs ola Sulṭān Aḥmede me'vā

سرير پاك فردوس اوله سلطان احمده مأوى

Sultān Maḥmūd-ı evveliñ cülüsına söylediği tārīḥ:

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Düşdi tārīḥe cesāret Ḥāfız-ı efgendeñe

Ḥān-ı Maḥmūdı mü'eyyed eyleye Rabbü'l-'ibād

دوشدی تاریخه جسارت حافظ افکنده گه

خان محمودی مؤید ایلیه رب العباد

Es'ad Efendi, 32; Rāmiz, 61; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 98.

712. ḤĀFİZ

Ḥāfız Mevlevī, vefātı H. 1198 / M. 1783, Eyyübde medfūndur. Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 98.

713. ḤĀFİZ

Kömürci-zāde Ḥāfız Meḥmed Efendi, Edirneli, Güzelḥişār Mevlevī-ḥānesi şeyḫi, vefātı Şafer 1218 / M. 1803, Brusada medfūndur.

1 Evvel evvel 'ālimdir Mevlānādır

Āḫir āḫir ādemdir Mevlānādır

2 Mazḥar-ı cem'-i şu'un dā'ir-i 'arş-ı a'zam

Mücid-i mevc-i dem-ā-demdir Mevlānādır

Esrār Dede, 82; Faṭīn, 51; Sicill-i 'Osmānī, c. II, ş. 99.

714. ḤĀFİZ

Ḥāfız Ebū Bekr Dede, Manastırlı, Mevlevī, vefātı H. 1218 / M. 1803. Esrār Dede, 79; Faṭīn, 50.

715. HÂFİZ veyâ MÜŞFİK

Hâfız İsmâ'îl Müşfik Efendi, Halepli bir esirciniñ oğludur, Cerîde-i Havâdis muharriri, Kâmûs 1221 ve Faṭîn 1241 târihinde İstanbulda doğduğunu, 'Osmanlı Mü'ellifleri de Manastırlı olup isminiñ Emir-zâde Hâfız İsmâ'îl Müşfik olduğunu ve 1294'de Medîne'de vefât itdigini yazıyor.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 O nev-nihâl ki serv-i revân olur giderek
Yolında cüy-ı sirişkim revân olur giderek

2 Öñünde şem'-i hidâyet delîl olursa saña
Serâ'ir-i reh-i vaḥdet 'ayân olur giderek

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 1019; Kâmûsü'l-a'lâm, c. 3, ş. 1914; 'Osmanlı Mü'ellifleri, c. 2, ş. 146; Sicill c. 4, ş. 369; Faṭîn, 52. [Münşeât-ı Müşfikiye veya Müşfiknâme, 1854].

716. HÂFİZ veyâ MEHMED

Haşircı-zâde Hâfız Mehmed Ağa ibn-i Haşircı-zâde Hâcî 'Abdu'llâh Ağa ibn-i Hâcî Mehmed Ağa, 'Ayntâblı H. 1218 / M. 1803 târihinde 'Ayntâbda doğdu, vefâtı 30 Cemâziye'l-âhir 1304 / M. 1886, 'Ayntâbda pederi yanına defn idildi.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Hâyet-efzâ-yı 'uḳûl olsa da mînâ-yı vaṭan
Pek de mest eyleyemez 'âḳılı şahbâ-yı vaṭan

[178]

2 Hâsan Râşid Fâzıl ile Hâfız şimdi⁴²
'Ayn-ı 'ibret görünür dîdeme me'vâ-yı vaṭan

Dîvânı, Emîrî, manzûm eşerler kısmında, Millet Kütüb-hânesinde Nu.: 93; dîvânı, Üniversite Kütüb-hânesinde Nu.: 491. Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 469; Sicill-i 'Osmanî, c. II, ş. 101; Faṭîn, 51; 'Osmanlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 149; Kâmûsü'l-a'lâm,

⁴² Bu mısraın vezni bozuktur.

c. III, ş 1914. [Külliyât-ı Hasırcıoğlu, Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Gaziantep İl Halk Ktp. 27 Hk 256; 27 Hk 257. İÜ Ktp. Ty. Nu. 491 ve Millet Ktp. Ali Emirî Kit. Manzum. Nu. 93'te iki şiir mecmuası kayıtlıdır].

717. HÂFİZ

Hâfız Muştafâ Çelebî, İstanbullı, Gümrük Kâtibi Hâfız Çelebî dinmekle meşhûrdur on birinci 'aşr-ı hicrî şâ'irlerinden.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Ruĥuñla la'liñe itmekle intisâb şarâb

Henûz bulıdı bu meclisde âb u tâb şarâb

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Dem-i ĥatt-ı vişâl-i yâr ile dil oldı şenlikde

Bahâr olduĥda ĥoşdur yâr ile 'işret çemenlikde

Şafâ'î, 113; Sâlim, 217.

718. HÂFİZ

'Abdü'l-mecîd-zâde Hâfız Efendi, 'Ayntâblı, şu'arâ tezkireleriyle vefeyâta dâ'ir eserlerde bu zât hakkında bir kayd ve ma'lûmât yoĥdur. Yalnız dîvânınıñ baş tarafında 'Abdü'l-mecîd-zâde diye bir kayd vardır. Dîvânınıñ 1113 târiĥinde yazılmış olmasına göre on ikinci 'aşr-ı hicrî şâ'irlerinden olduĥı anlaşılmaĥdadır. Dîvânı, Emîrî, manzûm eserler kısmında, Millet Kütüb-ĥânesinde Nu.: 92. Dîvânından alındı.

719. HÂFİZ

Altuncı-zâde Hâfız Efendi, İstanbullı, Şeyĥü'l-ĥurra, on ikinci 'aşr-ı hicrî şâ'irlerinden.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Hâzret-i zî-şân 'Alî Paşa ki ĥaĥ

Zâtın itmiş bezm-i luĥfuñ zîveri

2 H̄asbeten li'llāh idüp zezzem sebīl
 Ẓa'be-veş ma'mūr kıldı bu yeri

3 Seyr idüp oldı bu ẓab'ı H̄āfızıñ
 İki tārihi şu gibi ezberi

4 Remz ile dir lüle 'aşşāna mā'
 Gel için 'ayn-ı 'Alīden kevseri

1114

رمز ایله دیر لوله عطشانه ماء
 کل ایچک عین علی دن کوثری

۱۱۱۴

Şafā'ī, 114; Sālīm, 216.

720. H̄ĀFİZ

Seyyid H̄āfız 'Abdu'llāh Efendi, Seyyid H̄alīl Efendiniñ oğlıdır, Ruscuqlı, manzūm Tuḥfe şāhibi.

Mefā'ilün Mefāi'lün

1 Muḥibb-i Ẓādirī pīrim
 Münīb-i dest-i meşhūrum

2 H̄adīşin behre-dārīyım
 Bu ümmet iftiḥārīyım

3 Ki Ruscuq yādigārīyım
 Diyārın hicr-i kārīyım

'Osmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 145. [Müretteb Divan'ı ve Tuḥfetü'l-hâfız adlı Farsça manzum lügati olduğu kaydedilmektedir].

[179] 721. HĀFİZ

Kömürçi-zāde Hāfız Meḥmed Efendi, Şeh-levendim Hāfız ‘Abdu’llāh Ağamñ birāderi, muşāhib-i pādīşāhī, Sulṭān Maḥmūd-ı şānī devri şā‘irlerinden 1223-1255.

Müstef’ilün Müstef’ilün

Dil mest olur hüşyār iken

Ġaflet gelür bīdār iken

Bu işve sende var iken

Sāyeñ gibi üftādenim

Ṭayyār-zāde ‘Aṭā Tārīḫi, c. IV, ş. 304.

722. HĀFİZ

Hāfız Muşṭafā Efendi, Üsküdarlı, Ḥaṭīb Muşṭafā Efendi dinmekle meşhūrdur. Üsküdar da Ṭoğancılar Cāmi‘i ḥaṭībī.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Şüküfte ğonce-i fem ḥoş-nevā hezār-ı dilim

Güşāde bāĝ-ı miḥen mevsim-i bahār-ı dilim

Sālim, 217.

723. HĀFİZ veyā AḤSEN

Hāfız İbrāhīm Edhem Efendi, ‘Alī Aĝa nāmında biriniñ oĝludur, elif ḥarfine baĝ Nu.: 27.

724. HĀKİM

Seyyid Meḥmed Hākım Efendi, Bıçakçı Emīr Çelebī Kafes-dārı Ḥalīl Efendiniñ oĝludur, Vaĝ‘a-nüvis, ḥaṭṭāt, vefātı H. 1184 / M. 1770, Kādī-köyünde Ayrılık Çeşmesi civārında medfūndur, vefātı tārīḫini Sicill, Şefkat, Es‘ad, ‘Ārif Hikmet tezkireleriniñ 1185 göstermeleri yañlıştır.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Ney āteş ü nevādır bezm-i ‘işka sāzdır ḥāme

Nevā-yı ehl-i derde her nefes dem-sâzdır hâme

Mefâ'îlün Mefâî'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Hamûş ol sırr-ı'ışk-ı yârdan laf urma seslenme

Yanup âteş nevā-yı ney gibi her dem nefeslenme

Dîvânı, Üniversite Kütüb-hânesi Nu.: 1224, 5586. Sicill c. II, ş. 101; Faṭîn, 53; Râmiz, 61; Es'ad Efendi, 33; Silâh-dâr-zâde, 18; Mecelle, 179; 'Ârif Hikmet, 14; 'Osmânî Mü'ellifleri, c. II, ş. 142; Şefkat, 30; Qâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1915; Tuḥfe-i Haṭṭâṭîn, 408; Vefeyât-ı Ayvansarâyî, 128. [Müretteb Divan'ı vardır. Esrâr-ı Sanâyi, Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Râşid Efendi 521/5; Siyer-i Nebî, Avusturya, Avusturya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, A. F. 107 a. Acâibü'l-ihbâr fî ahbâr-i Seyyidü'l-ahyâr, Siyer-i Nebî, TS. EH. Nu. 1175; TS. R. Nu. 1477; Vakâyi-nâme-i Seyyid Mehmed Hakim, Yazmaları: TS. B. Nu. 231, 233; Tercüme-i Fusûsü'l-hikem, TS. EH. Nu. 1247; Tevhîdnâme; Kavâidü'l-Fârisî; Şerh-i Kasîde-i Ürfî; Şerh-i Rubâî-i Hazret-i Mevlevî; Şerh-i Kasîde-i Ka'b b. Zühayr; Şerh-i Divânü Şevketi'l-Buhârî, İÜ Ktp. TY. Nu. 3394; Şerh-i Kasîde-i Dimyatiye; Nazire-i Hilye-i Hâkânî; Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ; İşârât; Risâleü'l-Mehdiye; Tehlilnâme; Terceme-i Tâbirât-ı Menâm-ı Hazret-i Mevlânâ, İÜ Ktp. Ty. Nu. 1774].

725. HÂKİM

Şeyhî-zâde 'Abdü's-şekûr Efendi, Şeyhî-zâde Mehmed Emîn Efendiniñ oğlıdır, İstanbullu Dîvân-ı Hümâyün kâlemi hulefâsından, vefâtı H. 1220 / M. 1805'den soñradır.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Dûd-mân-ı hüsn ü âniñ hânümânıdır gönül

Kişver-i 'ışk içre ya'nî 'aşr-ı şânîdir gönül

Qâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1915; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 102; Faṭîn, 53.

[180] 726. HÂLET

Meḥmed Sa'îd Hâlet Efendi, Şeyḥü'l-islâm Ebû İshâk-zâde Şerîf Efendi hademesinden Kırmımlı Kâdî Hüseyin Efendiniñ oğlıdır, nişâncı, vefâtı 25 Şafer 1238 / M. 1822, ḥıyâneti ḥasebiyle i'dâm idildiginden cesedi Konya Mevlevî-hânesinde ve başı Ğalata Mevlevî-hânesinde medfündür.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Bulunmaz bir gühersin hiç bahâ vü kıymetin yokdur

Ve lîkin teşnelerde sîr-âb-ı vuşlatın yokdur

2 Niçün terk eyleyüp zâr u perişân eylediñ böyle

Seniñ Hâletle ey bigâne-ḥû az ülfetin yokdur

Kâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1915; Faṭîn, 54; Sicill-i 'Osmani, c. II, ş. 102; Keşfü'z-zunûn Zeyli, 496. [Divan, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, Halet Efendi, Süleymaniye Ktp. 829. Divan'ı 1842'de basılmıştır. Ayrıca Ziyetü'l-mecâlis adlı bir eseri vardır].

727. HÂLET

İbrâhîm Hâlet Beg, Mâliyye Nâzırı Meḥmed Hâlid Efendiniñ oğlıdır, İstanbullu, Ma'ârif mektûbcısı, 'Abdü'l-kâdir-i Geylânî sülâlesinden H. 1253 / M. 1837 târihinde Üsküdar'da doğdı. Vefâtı 9 Rebî'ü'l-âḥir 1295 / M. 1878, Eyyübde türbe civârında medfündür Kâmüsü'l-a'lâm ile Sicill ve 'Osmanlı Mü'ellifleri velâdeti târihini 1255 olarak yazmışlardır.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Saḥti-i dil nerm olur mihr-i ḥavâdiş tâb ile

Meyve-i bâğ-ı cihân ḥâm olmayınca olmuyor

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Nâle-i pür-süz şanma ıztırâb-ı yareden

Berķ urur nûr-ı tecellî sine-i şad-pâredan

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Beyt-i aḥzān oldı ḥurrem gördüğüm mey-ḥāneler

Ḥün-ı dille doldı neş'e buldığım peymāneler

Dīvānı, Emīrī, manzūm eşerler kısmında, Millet Kütüb-ḥānesinde Nu.: 95, 96. Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1916; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 102; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 147; Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 512. [Furat ve Gadirü'l-furat adlı iki gazete çıkardı. Fihrist-i vilâyet-i Haleb adlı salname yayımladı. Haletü'ş-şebâb; Âsâr-ı Târumâr; Âl-i Osman tarihi, 1. c. tamamlanmıştır.); On iki İmam Ahvâline Risâle: Enmüzec; Molla Lütfi'nin Hal Tercümesi; Sırrü'l-esrâr; Seyrû'l-akmâr; Dolap; Mebde-i Kitâbet; Sefînetü'l-inşâ adlı eserleri ve tiyatroları oğlu tarafından Millet Ktp. ne verilmiştir].

728. HÂLETİ veyâ ŞANAVBERİ

Şanavber-zāde 'Abdu'llāh Ḥāletī Çelebī, Şanavber ḳāḍimīn oğlıdır, Köstendil İlcalı, ḳāḍī, vefâtı H. 974 / M. 1566, اقال الله عثاره cümlesi vefâtına târiḥdir. 'Âlī Filibeli oldığını yazıyor, vefâtını Sicill-i 973 göstermesi ḫoḡru degildir.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ḳo başdan ayaḡa çeşm-i nizārım na'l ü dāḡ olsun

Saḡa ey nūr-ı dīdem her ḫarafdan göz ḳulaḡ olsun

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dāḡlar dūdı tenimde tāze sünböldür baḡa

Dāḡım üzre dāḡlar ḳatmer ḳaranfüldür baḡa

Kāmūsü'l-a'lām, c. III, ş. 1916; Sicill-i 'Oşmānī, c. III, ş. 363; 'Ahdī, 123; Ḥasan Çelebī, 95; 'Aşık Çelebī, 122; Ḳāf-zāde, 26; Beyānī, 22; Riyāzī, 46; 'Âlī Tāriḫi, 184; Mecelle, 179; 296; Laḫfī, 126.

[181] 729. HĀLETİ

Seyyid Mehmed Hāletī Efendi ibn-i Şeyh ‘Alī Şafvetī Efendi ibn-i Şeyh Aḥmed Ḥayālī Efendi ibn-i Şeyh Seyyid İbrāhīm-i Gülşenī, Diyār-ı Bekrli, H. 960 / M. 1552 târihinde Diyār-ı Bekrde doğdı, vefâtı H. 989 / M. 1581, MıŖrda medfūndur, ‘Uyūninin:

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Didi târiḥin ‘Uyūnī ‘ağlayup

İrdi bu dem Ḥaḫḫa Sulṭān Hāletī

ديدى تاريخين عيونى اغلايوب

ايردى بودم حقه سلطان حالتى

beyti vefātına târiḥdir.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Bir Ŗubḥ-dem ki ‘arz-ı cemāl itdi āfitāb

Ḳıldı tecellī ‘Āleme ref‘ eyleyüp niḳāb

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Hāletiniñ ‘ıŖḫ odı yaḫdı vücūdın ser-te-ser

Hāline Allāh için baḫ ey ṭabīb-i bī-bedel

Dīvānı, Emīrī, manzūm eŖerler kısmında, Millet Kütüb-ḫānesinde Nu.: 97; dīvānı, Üniversite Kütüb-ḫānesinde Nu.: 783; Mecellede müstensih sehvi olarak ismi İbrāhīm Hāletī şeklinde yazılmışdır. Tezkire-i Āmid, yazma nüŖha 20 ve başma nüŖha 175; Mecelle, 179. [Divan, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 783; Ali Emirī Efendi Manzum Eserler, Millet Ktb., 97].

730. HĀLETİ

Mehmed Hāletī-i Mevlevī, Tireli, sipāhī, vefātı H. 1012 / M. 1603, Edirneli Kesbiniñ:

Āh Derviş Hāletī geçdi

آه درویش حالتی کچدی

mısrâ'ı vefâtına târîhdir, Seyyid Rızâniñ Nigdeli oldıgını ve 1002'de vefât itdigini yazması toğru degildir.

Pāk it ƙalbiñi yūri ney gibi Hāletī

Keşf ola saña n'idügi esrār-ı Meşnevī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ser-i kūyunda ƙalur murğ-ı dil-i nālānım

Eve geldikçe gönülsüz gelürin sulţānım

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Destārniñ ile ruħlarıñ ey gülbün-i ümīd

Üç dāne güldür ikisi sürħ u biri sefid

Keşfü'z-zunūn eski ƙab', c. I, Ő. 508 ve yeñi ƙab', c. I, Ő. 784; Ƙāf-zāde, 26; Esrār Dede, 77; Seyyid Rızā, 27; Ƙāmūsü'l-a'lām, c. III, Ő. 1917; Riyāzi, 46; 'Oşmānlı Mü'ellifleri, c. II, Ő. 115.

731. HĀLETİ

'Azmi-zāde Mustafā Hāletī Efendi ibn-i Şā'ir Pīr Meħmed 'Azmi Efendi ibn-i Aħmed Efendi, İstanbullu, ƙādī, Şa'bān 977 / M. 1569 târîhinde İstanbulda doğdı, vefātı 26 Şa'bān 1040 / M. 1630, Şūfīler Maħallesinde binā itdigi mekteb ĥazīresinde medfūndur.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

İtdi 'Azmi-zāde firdevsi mekān

ایتدی عزمی زاده فردوسی مکان

mısrâ'ıyla Edirneli Kesbiniñ:

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Kesbi târîhin didi ol fāzıl-ı nām-āveriñ

'Adne ƙıldı 'azmi geçdi 'Azmi-zāde Hāletī

عدنه قیلدی عزمی کچدی زاده حالتی

beyti vefâtına târîhdir.

[182] Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Degil hâli gönülden halka-i zülf-i perî-zâdım

Ne murğum ben ki ayrılmaz yanımdan dâm ü şayyâdım

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

Alurdı bûsesini idenler figân u zâr

Aldırmaz oldu şimdi figân itmeden o yâr

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Ey dil dime yâra beni öldürme amân vir

Gerçekden eger 'âşık iseñ ölmege cân vir

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Benim ol dil-şüde kim baht-ı siyeh-kâr hacîl

Şâh-râh-ı emelim eyledi bî-mür-ı zelîl

Dîvânı, Hâcî Maḥmûd Efendi Kütüb-hânesi, Süleymâniyye Kütüb-hânesinde Nu.: 3473; dîvânı, 'Âtîf Efendi Kütüb-hânesi Nu.: 2068; dîvânı, Fâtîh Kütüb-hânesi Nu.: 3803; dîvânı, Lala İsmâ'îl Efendi Kütüb-hânesi Murâd Molla Kütüb-hânesinde Nu.: 435; Ayaşafya Kütüb-hânesi Nu.: 3910; dîvânı, Mihr-i Şâh Sultân Kütüb-hânesi, Hüsvrev Paşa Kütüb-hânesinde Nu.: 374; dîvânı, Üniversite Kütüb-hânesi Nu.: 160, 1795, 2876. Şakâyık Nev'î-zâde, 739; Eslâf, c. I, ş. 58; Sicill-i 'Osmânî, c. II, ş. 103; 'Osmânlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 311; Seyyid Rızâ, 26; Kâtib Çelebî Fezlekesi, c. II, ş. 135; 'Aşım, 6; Beyânî, 23; Kâf-zâde, 26; Riyâzî, 44; Kâmûsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1916; Keşfü'z-zunûn eski tab'ı, c. I, ş. 508 ve yeni tab'ı, c. I, ş. 784; Mecelle, 179 ve 318; Tayyâr-zâde 'Atâ Târîhi, c. IV, ş. 151; Enîsü'l-müsâmirîn, 60; Vefeyât-ı Ayvansarâyî, 162; Hülâşatü'l-eşer, c. IV, ş. 390. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4247/1; 06 Mil Yz FB 214; 06 Mil Yz FB 247; Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 932; Manisa İl Halk Ktp. Manisa Akhisar Zeynelzade Koleksiyon, 45 Ak Ze 183; İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 894; H. 917; H. 1090; New Jersey-Amerika Birleşik Devletleri, Princeton Üniversitesi Türkçe Yazmaları, Garrett Collection Yahuda

Series Ottoman Turkish 2034; Garrett Collection Yahuda Series Ottoman Turkish 2068Y; Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Regius; Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Râşid Efendi 1277; Hâşiye alâ Düreril-Hukkâm fi Şerhi Gureril-Ahkâm, Adana İl Halk Ktp. 01 Hk 765; Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. 05 Ba 377; 05 Ba 1353; Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 2034; Samsun Vezirköprü İlçe Halk Ktp. 55 Vezirköprü 577; Samsun İl Halk Ktp. 55 Hk 591; Tokat Zile İlçe Halk Ktp. 60 Zile 50/1; 60 Zile 313; Çankırı İl Halk Ktp. 18 Hk 358; 18 Hk 553; Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Isparta İl Halk Ktp. Burdur İl Halk Ktp. 15 Hk 145; 32 Hk 1723; Çorum Hasan Paşa İl Halk Ktp. 19 Hk 1511; Malatya Darende İlçe Halk Ktp. 44 Dar 150; 07 El 2679; Kastamonu İl Halk Ktp. 37 Hk 719; 37 Hk 2734; 37 Hk 1025; 37 Hk 1381; 37 Hk 2380; Vakıflar Genel Müdürlüğü Ankara Bölge Müdürlüğü Ktp. Safranbolu İzzet Mehmet Paşa Koleksiyonu, 67 Saf 97; Manisa İl Halk Ktp. Manisa Akhisar Zeynelzade Koleksiyon, 45 Ak Ze 382; 45 Ak Ze 417; Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Râşid Efendi 273; Netâicül-Efkâr, Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 8339; 45 Hk 434; Rubâîyât, İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Or. 1155/1; Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3554/10; Sâkî-nâme, İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Or. 7925/2; Pend-nâme, İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Sloane 5977/11; Sâkî-nâme ve Gazelîyât, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Mecâmi Türkî Talat 45; Selîm-nâme, Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Schefer; Şeh-nâme-i Sultân Muradî, Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Schefer; Kanûn-nâme-i Sultânî, Almanya, Almanya Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Ms.or.quart 1209; Menâsıbnâme, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2068/4; Enisul-Arifin fi Terceme-i Ahlâkil-Muhsinîn, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 603; Netâicül-Efkâr Şerhul-İzhâr, Amasya Beyazıt İl Halk Ktp. 05 Ba 1746; Trabzon İl Halk Ktp. 61 Hk 315; Çorum Hasan Paşa İl Halk Ktp. 19 Hk 4437; Milli Ktp. Ankara, Samsun İl Halk Ktp. 55 Hk 309; Hâşiye alâ-Durer vel-Gurer, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Antalya Tekelioğlu İl Halk

Ktp. 07 Tekeli 252; Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 2994; Netâicül-Efkâr fî Şerhil-Menâr, Çorum Hasan Paşa İl Halk Ktp. 19 Hk 4446; Hâşiye alâ Şerhil-Menâril-Envâr, Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 8401; 45 Hk 4580; 45 Hk 4745; 45 Hk 421; Manisa Akhisar Zeynelzade Koleksiyon, 45 Ak Ze 457; Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Isparta Uluborlu İlçe Halk Ktp. 32 Ulu 336; Antalya Akseki Yeğen Mehmet Paşa İlçe Halk Ktp. 07 Ak 250; Antalya Elmalı İlçe Halk Ktp. 07 El 2707 İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Süleymaniye Amcazade Hüseyinpaşa Koleksiyon, 34 Sü-Hü 156; Çorum Hasan Paşa İl Halk Ktp. 19 Hk 1621; 19 Hk 4414; Beyazıt Devlet Ktp. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Koleksiyon, 34 Dev Mer 284 – 18951; Hâşiye alâ Şerhil-Menâr, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4613; Risâle fî Hakki Menakale Vahdehu la Şerikelehu, Kastamonu İl Halk Ktp. 37 Hk 1848/40; el-Mesâlik, Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 1932; 45 Hk 5575/2; Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Antalya Elmalı İlçe Halk Ktp. 07 El 2657; Hâşiye alâ Şerhi Merâhil-Ervâh, Milli Ktp. Ankara, Eskişehir İl Halk Ktp. 26 Hk 172; 26 Hk 967/1; Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Burdur İl Halk Ktp. 15 Hk 656; 15 Hk 1480; Hâşiye alâ Düreril-Hukkâm, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4547; Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Ktp. 03 Gedik 17444; Nevşehir Gülşehir Karavezir İlçe Halk Ktp. 50 Gül-Kara 105; Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 558; Münşeât, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 4335; Manisa İl Halk Ktp. 45 Hk 5271/3; Manisa Akhisar Zeynelzade Koleksiyon, 45 Ak Ze 6/7; İngiltere, İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Or. 1169; İstanbul, Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları, S.H.M.H.K.Yaz. 366/1; İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Türkçe Yazmaları, 296; 594/4; 706; 952; Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Edebi Türkî Talat 94; Edebi Türkî 238. Divan'ı, TS. H. Nu. 894, 917; İÜ Ktp. Ty. Nu. 1795; Sâkinâme; Rubaiyât-ı Hâletî, TS. H. Nu. 1090; Münşeât; Pendnâme; Menâr Şerhi, İbni Melek Haşiyesi; Dürer ve Gurer Haşiyeleri; Mugni'l-lebib şerhi; Hidâye ve Miftah şerhlerine tâlikat ve tefsir üzerine çeşitli yazılar yazmıştır].

732. HĀLĪ

‘Acem-zāde HĀlĪ, kâdĪ, Şĭrvānlı bir zātũ oğıdır.

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

Dilde bir ğam-hāne bũnyād eyledi ũstād-ı ‘ıŝķ

Virdiler adını ol ķaşrıñ ħarāb-ābād-ı ‘ıŝķ

Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilũn

Ķaşd-ı cān itmege yũz siħr ile ta‘lĭm ider

Gözünüñ de ne belā sāħir imiş ũstādı

‘AhdĪ, 132.

733. HĀLĪ

Aħmed HĀlĪ Efendi, İstanbullı, Diyār-ı Bekr māl defter-dārı.

Mef‘ũlü Fā‘ilātũ Mefā‘ĩlü Fā‘ilũn

Sevdim seveli cān ile ol ŝũħ dil-beri

Derd ũ belādan olmadı bir laħza dil beri

[183] Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

1 Dũŝde zũlf-i yārı boynumda gürp fāl eyledim

Dāl geldi devlet-i vaşla anı dāl eyledim

2 Naķd-i cāna bũsesin azırĝanan cānāneyi

Rāyĝan pehlũya çekdim bir ‘aceb āl eyledim

‘AhdĪ, 33.

734. HĀLĪ

Baĝdādlı HĀlĪ Beg, ķul-oğlı, sipāhĪ.

Mefā‘ĩlũn Mefāĩ‘lũn Mefā‘ĩlũn Mefā‘ĩlũn

Ķarābāt ehliyim sāķĩ-civānın bāde-pĩrimdir

Ayaķdan dũŝsem anda cām-ı gũl-gũn dest-gĩrimdir

‘AhdĪ, 127.

735. HĀLĪ

Hālī-i Nevāyī.

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

Kemend-i zülfüne kim bestedir şikeste gönül

Teraḥḥum it ki seniñdir şikeste beste gönül

Ḳâf-zāde, 40; Keşfü'z-zunūn eski ṭab'ı, c. I, ş. 509 ve yeñi ṭab'ı, c. I, ş. 785.

736. HĀLĪ

Hālī Meḥmed Efendi, 'Aşık Çelebiniñ birāderi. Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 269.

737. HĀMİD

Ḥaṭṭāṭ 'Ubeydu'llāh Hāmid Efendi, Malatyalı Muşṭafā Efendiniñ oğlıdır, Anadolı ḳāḏī-'askeri vefātı Rebī'ü'l-evvel 1152 / M. 1739. Tuḥfe-i Ḥaṭṭāṭīn, 683.

738. HĀMİD veyā ḤAYĀLĪ

Hüseyn Hāmid Efendi, Ḥayrabolılı, müderris, vefātı H. 1180 / M. 1766.

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

Şikenc-i ṭurra-i zülfünde meh nihān oldı

Ḥamīr-i sūde-i şeb māye-i zebān oldı

Şefḳat, 30; Sicill-i 'Oşmānī, c. II, ş. 105; Silāḥ-dār-zāde, 24.

739. HĀMİD

Eñserci-zāde Kīse-dār Aḥmed Hāmid Efendi ibn-i Eyyübī Muşṭafā Efendi ibn-i Eyyüb Enşārī Türbe-dārı Eñserci-zāde Şeyḫ İsmā'il Efendi, İstanbullı, ḥaṭṭāṭ, Rāḳım Mehmed Paşa mühür-dārı, vefātı Zī'l-hicce 1181 / M. 1767, Eyyübde İdrīs Köşki yolında medfūndur.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Şefā'at ide Ahmed Hāmide bāḳide yā Allāh

شفاعت ايده احمد حامده باقيده يا الله

mısrâ'ı vefâtına târîhdir, Râmiz, büyük babasını Ekşerî-zâde Şeyh İsmâ'îl şeklinde yazdığı gibi vefâtı târîhini de 1180 gösteriyor.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Hatt-ı şeb-gümü gelürse ruḥuna dil-dârîñ
Sünbülün seyr ideriz būsına biz gül-zârîñ

2 Çünkü dil şifte-i zülfisiñ ol meh-rüyün
Hâmidâ olsa perişân ne 'aceb güftârîñ

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Şorunca la'lini dil-ber virir cevâb-ı feraḥ
İder bu ḥaste-i hicrânı neş'e-yâb-ı feraḥ

Kâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1917; Sicill-i 'Oşmânî, c. II, ş. 105; Faḫîñ, 55; Râmiz, 64; Es'ad, 36; Tuḥfe-i Ḥattâḫîñ, 90.

[184] 740. HÂMİD

Enderünlü Meḥmed Hâmid Beg, Kâmil 'Abdu'llâh Paşanıñ oğlıdır, H. 1151 / M. 1738 târîhinde İstanbulda doğdı vefâtı H. 1192 / M. 1778.

1 Būs-ı leb-i la'liñe ḳandır beni
Şol keremi it ki utandır beni

2 Ḳorḳdı gözüm cevr ü cefâdan amân
İtmemege ğayri inandır beni

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Şinemde her seḫer açılır şad-hezâr dâğ
Şâh-ı bahâr-ı derd ü ğamuñ lâle-zârıyım

'Âkif, 102; Faḫîñ, 56; Ṭayyâr-zâde 'Aḫâ Târîḫi, c. IV, ş. 219; Es'ad, 70. [Divan'ı vardır].

741. HÂMİD

Nûh Beg-zâde Enderûnlı Meĥmed Tayfûr Hâmîd Beg, İstanbullı, kâdî, Hâkîm-oĥlı ‘Alî Paşa hemşîre-zâdesi Nûh Begiñ oĥlıdır vefâtı H. 1232 / M. 1816.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Dil-i sevdâ-zede ĥisûlarına beste midir

Yok hemân bir başı boş ‘âşık-ı vâreste midir

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Görüp eşk-i firāvânım geçerken reh-güzârından

Dimiş ol serv-ķâmet zevķ-i seyr-i cûy-bâr itdim

‘Âkif, 76; Kâmûsü’l-a‘lâm, c. III, Ő. 1918; Tayyâr-zâde ‘Aķâ Târîĥi, c. IV, Ő. 220; Faĥîr, 56; Es‘ad, 69.

742. HÂMİD

Dîvân Efendisi-zâde ĥalîl Hâmîd Efendi, Gümrük Kâtibi ‘Oşmân Efendiniñ oĥlıdır, Diyâr-ı Bekrli, vüzerâ dîvân kâtibi, H. 1185 / M. 1771 târiĥinde Diyâr-ı Bekrde doğdı, vefâtı H. 1245 / M. 1829.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Bezme geldik göz yumup açınca ârâm itmedik

Bilmem ey âhû-yı vahşî gördüğüm rü’yâ mıdır

Tezkire-i Âmid, yazma nüşha 20 ve başma nüşha 182.

743. HÂMİD

Nazîf-zâde Aĥmed Hâmîd Efendi, ĥvâce-gândan Nazîf Efendiniñ oĥlıdır, Mevlevî, vefâtı H. 1248 / M. 1832, Yeñiköyde yalısı önündeki şofada medfûndur.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ĥvâb-ı nâziñ nükheth-i ĥisû şeb-i yeldâsıdır

Fikr-i ĥaĥtîñ fitne-i ĥvâbîdeniñ rü’yâsıdır

2 N’ola mazmûnlar ra‘iyyet itse şâh-ı ťab‘ına

Ḥāmidiñ ser-ḥadd-i iqlīm-i süḥan ülkāsıdır

Mefā'ılün Mefāi'lün Mefā'ılün Mefā'ılün

Ḥarīm-i ḡonceden reng aldı dil me'nüş-ı gül-gündür

Gül-i sāḡar o Őem'-i bezme bir fānūs-ı gül-gündür

Ḳāmūsü'l-a'lām, c. III, Ő. 1917; Sicill-i 'OŐmāni, c. II, Ő. 107; 'Ārif Ḥikmet, 14; Faṭīn, 57; KeŐfü'z-zunūn Zeyli, c. 1, Ő. 496. [Müretteb Divan'ı vardır].

[185] 744. ḤĀMİD

Ḥ'āce Ḥāmīd Efendi, Ḳāmūs Mütercimi 'AŐım Efendiniñ oḡlıdır, 'Ayntāblı, vefātı H. 1258 / M. 1842.

Mef'ülü Mefā'ılı Mefā'ılı Fe'ülün

1 Ey reng-i ruḡ-ı bir gül-i ra'nā-yı maḡabbet

V'ey ṭurreleri sünbül-i Őaḡrā-yı maḡabbet

2 İller o siyeh ḡālīne dilerse ḡaranfil

Bizler de diriz fülful-i zībā-yı maḡabbet

3 Őevḡ-i gül-i Şad-berg-i 'izārīñ ile Ḥāmīd

Olmuş hele bil bülbül-i ḡüyā-yı maḡabbet

Ḳāmūsü'l-a'lām, c. III, Ő. 1918; Faṭīn, 57.

745. ḤĀMİD

Ḥāmīd Efendi, ḲarŐlı, vefātı H. 1291 / M. 1874, ḲarŐda medfūndur. 'OŐmānlı Mü'ellifleri, c. I, Ő. 285. [Osmanlı Müellifleri'nde Divan; Sūre-yi Abese Tefsiri ve İzhar Őerhi olduḡu kayıtlıdır].

746. ḤĀMİD

Ḥāmīd Meḡmed Efendi, Nevreḡoplı, müderris, vefātı Şafer 1300 / M. 1882. Sicill-i 'OŐmāni, c. II, Ő. 108.

747. HĀMĪD

‘Abdü’l-ḥaḳ Ḥāmid Beg, Hakīm-başı ‘Abdü’l-ḥaḳ Mollā-zāde Müverriḥ Ḥayru’llāh Efendiniñ oğlıdır 10 Rebī’ü’l-evvel 1268 / M. 1851 târiḥinde İstanbulda doğdı, vefâtı. Son ‘Aşır Türk Şā’irleri, 544.

748. HĀMĪD

Seyyid Meḥmed Ḥāmid Efendi ibn-i Seyyid Ḥasan Efendi ibn-i Seyyid Zeyne’l-‘ābidīn Efendi Şarı Vā’iz dinmekle meşhūr Ya’ḳūb Efendi sülālesinden, Kartal ḳā’im-i maḳāmı, H. 1192 / M. 1778 târiḥinde doğdı. Es‘ad, 40.

749. HĀMĪD

Bedrī Ḥüseyin Ḥāmid Efendi, Nigdeli, müderris, vefâtı H. 1201 / M. 1786. Es‘ad, 34; Rāmiz, 63.

750. HĀMĪDĪ

Mollā Ḥāmidī, Īrānī, Fātiḥ Sultān Meḥmed-i şānī devri şā’irlerinden, muşāhib-i pâdişāhī ve Sultān Murād-ı evvel ‘imāreti şeyḫi.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Varalım ol şanem-i gül-‘izāra yalvaralım
Belā-yı fūrḳat elinden nigāra yalvaralım
- 2 Niyāz u ḥasretle ḳapusına yüz sürelim
Şefī‘ idüp seg-i kūyımı yāra yalvaralım

Ṭayyār-zāde ‘Aṭā Tāriḥi, c. V, ş. 160.

751. HĀMĪ

Ḥāmī Beg.

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Ḥāmī şeref-i ḫidmete feyz isteyü geldi

Destinde t̄ir-i tuhfesi beş dāl kıaranfil

‘Aşım, 7.

[186] 752. HĀMĪ

Hāmī Efendi, Selānikli, vüzerā dīvān kātibi, vefatı H. 1258 / M. 1842.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Sevdiğimde h̄üsn ü ān olsun dirim meşreb bu yā

Nev-resīde ney-civān olsun dirim meşreb bu yā

Dīvānı, Emīrī, manzūm eşerler kısmında, Millet Kütüb-hānesinde Nu.: 103. Şon ‘Aşır Türk Şā‘irleri, 541; Kāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1918; Faṭīn, 58; Sicill-i ‘Oşmānī, c. II, ş. 108.

753. HĀYİZ

Evliyā-zāde ‘Alī Hāyız Efendi, Evliyā Meḥmed Efendiniñ oğlıdır, k̄ādī, vefatı 14 Rebī‘ü’l-evvel 1139 / M. 1726.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Olursa merhem-i vuşlat olur dile yoḥsa

Bu zahm-ı şūḥ oñulur ğayri gūne yara degildir

2 ‘Aceb mi gitse şu‘ūruñ şarāb-ı ‘ışķla Hāyız

Ki devr-i sāğar-ı meclisde bir kıarāra degildir

Şakāyık Şeyḥī, c. III, ş. 218.

754. HUBBĪ

‘Ā’işe Ḥubbī Ḥātün, İstanbullı veyā Amasyalı, Beşiktaş Yahyā Efendiniñ ḥafīdesi, Sulṭān Selīm-i şānī ḥ‘ācesi Akşemse’d-dīn Efendi aḥfādından 958 tāriḥinde fevt olan Şems Efendi zevcesi ve Selīm-i şānī nedīmesi, vefatı H. 988 / M. 1589, Eyyübde debbāğ-ḥāne kıarşusunda medfūndur.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Râstdır reftârımız mânend-i mîl-i tûtiyâ

Biz hezârân dide-i maḥmûra girmiş çıkmışız

Mefâ'ilün Mefâi'lün Fe'ülün

Ṭarîḳ-ı 'ışka pek başmış ayağın

Ḳuşanmış bir nice yerden ḳuşağın

Ḳâmûsü'l-a'lâm, c. III, ŝ. 1925; 'Oşmânlı Mü'ellifleri, c. II, ŝ. 137; Ḥasan Çelebî, 96; Eslâf, c. I, ŝ. 109; Sicill-i 'Oşmânî, c. II, ŝ. 110; Ḳâf-zâde, 40; 'Âlî Târîḫi, 287. [Cemşid ü Hurşid adlı bir eseri olduğu kaydedilmektedir].

755. ḤÂMÎ

Aḥmed Ḥâmî Efendi, Diyâr-ı Bekrli, Köprülü-zâde Ḥacı 'Abdu'llâh Paşa ve Muḥsin-zâde 'Abdu'llâh Paşa, dîvân efendisi H. 1090 / M. 1679 târiḫinde Diyâr-ı Bekrde doğdı, vefâtı H. 1160 / M. 1747 Diyâr-ı Bekrde medfündür.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Beni görenler o gül çehrelerle ey Ḥâmî

Miyân-ı ğoncede berg-i ḥazân ḳıyâs eyler

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Tügme-i zer-târını çöz, sine-i siminiñ aç

Çâk çâk olsun şadef, dürdâneler reşk eylesün

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Ṭutardı şem'-ŝıfat gül-ŝeni ziyâsı gülün

Olaydı şu'le-i rüyuñdan iḳtibâsı gülün

[187] Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Geh çıkar naḳŝıñ beyâza geh olur rüyuñ siyâh

İtme râziñ herkese i'lâm mânend-i nigîn

Dîvânı, Emîrî, manzûm eşerler kısmında, Millet Kütüb-ḥânesinde Nu.: 99, 100, 101; dîvânı, Es'ad Efendi Kütüb-ḥânesinde, Süleymâniyye Kütüb-ḥânesinde Nu.: 2620; dîvânı, Üniversite Kütüb-ḥânesi Nu.: 506, 1710. Ḳâmûsü'l-a'lâm, c. III, ŝ. 1918; 'Oşmânlı Mü'ellifleri, c. II, ŝ. 139; Eslâf, c. II, ŝ. 129; Sicill-i 'Oşmânî, c. II, ŝ. 108;

Tezkire-i Āmid, yazma nüsha 21 ve başma nüsha 187; Şefkat, 37; Rāmiz, 65; Es‘ad, 35; Faṭīn, 58; Silāh-dār-zāde, 22; Keşfü’z-zunūn Zeyli, 496. [Divan, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 99; Konya Mevlânâ Müzesi Yazmaları Nu. 2401, basılmıştır, 1854].

756. HĀYİRĪ

Hāyirī, Hāfız Şāh-ı Nāzar dinmekle meşhūrdur.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Şafā-yı cām-ı leb-i yārdan rivāyet ider

Elin dudağına ur gör neler hikāyet ider

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ne cefādır ki baña ol büt-i ṭannāz eyler

Ben aña ‘arz-ı niyāz eylerim ol nāz eyler

‘Ahdī, 124.

757. HĀBRĪ

Aḥmed Hābrī, Çelebī, Hāyre’d-dīn Efendiniñ oğlıdır, Hāyre’d-dīn-zāde dinmekle meşhūrdur Brusalı, müderris, vefātı 25 Cemāziye’l-evvel 1025 / M. 1616, Kāf-zāde Fā’iziniñ:

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

İde ma‘būd Hābriye raḥmet

ایده معبود حبری یه رحمت

mısrā‘ı vefātına tāriḥdir. Ba‘z-ı me’ḥazleriñ “Hı خ” ile yazmaları toğru degildir.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Feilātün Fe‘ilün

Lebiñi bādeye beñzetmez idi ehl-i şafā

‘Aqlın uğurlaması ālıyla cām-ı şahbā

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Feilātün Fe‘ilün

Nāmiñ ağıyar ile yād olsa şehā dūr olmaz

Sefeleye mâ'il olan hayr ile mezkûr olmaz

Ḳâf-zâde, 40; Gûldeste, 461; Riyâzî, 46; Mecelle, 180; Nev'î-zâde 582; Sicill c. 2, ş. 316.

758. ḤABİB

Ḥabîb Efendi, Ḳaramanlı, fevt H. 902 / M. 1496, Amasyada medfûndur. 'Osmânlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 58. [Etvâr-ı Seb'a; Kitâbu'n-nesâyih].

759. ḤABİB

Mîrzâ Ḥabîb Efendi, Isfahanlı, H. 1251 / M. 1835 târihinde doğdı, vefâtı 1 Mayıs 1309 / M. 1891, Brusada medfûndur.

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Açmış dil-figârına biñ dürlü yara yâr

Âh u figânim eylemez ol 'işve-kâra kâr

Şon 'Aşır Türk Şâ'irleri, 463. [Baba-i Isfahanî, Bombay; Tarih-i Âl-i Osman; Debistân-ı Parisî, 1891; Düstûr-ı Sühan; Desturçe, 1876; Hat ve Hattatân, 1888; Merdümküriz; Rehnümâ-yı Fârisî].

[188] 760. ḤABİBİ

Ḥabîb Dede, Bosnalı, Mevlevî, vefâtı H. 1153 / M. 1740, vefâtı târihi me'ḥazlerde ihtilâflıdır Esrâr Dede 1050, Sicill 1053, Şafâ'î 1103, Şeyhî 1153 olarak kayd itmişlerdir. Bunlardan Şeyhî rivâyeti şâyân-ı tercihtir.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Binâ-yı cîsr-i gerdün dest-i hikmetle urulmuşdur

Şipihriñ ḥaymesi cüy-ı fenâ üzre kurulmuşdur

Şaḳâyık Şeyhî, c. I, ş. 201; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 109; Seyyid Rızâ, 32; Belîg, 16; Şafâ'î, 108; Esrâr Dede, 78.

761. HĀBĪBĪ

HĀbĪbĪ ÇelebĪ, Aydınlı, Nardada Fā'ik Paşa Cāmi'i ħaṭībĪ, Sulṭān Selīm-i evvel devri şā'irlerinden, Aydında Badra Қаşabasında medfūndur.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ey ŧehen-ŧāh-ı cihānım mĪr-i ŧāhib devletim
Saña kul olmağdır cān u gönülden niyyetim

2 Mezheb ü millet ŧorar zāhid baña bilmez mi kim
Lā-übālĪ 'āŧıķım dĪvānelikdir milletim

SehĪ, 100; Қāmūsü'l-a'lām, c. III, ŧ. 1927; Sicill-i 'OŧmānĪ, c. II, ŧ. 109; Hāsan ÇelebĪ, 95.

762. HĀBĪBĪ

'Acem HĀbĪbĪ, Sulṭān BāyezĪd-i ŧānĪ ve Sulṭān Selīm-i evvel devri ŧā'irlerinden.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Gitmeye baŧdan ħam-ı zülf-i ħayāli sen mehiñ
Üstüh'ān-ı kellem içre ṭutsa 'aķrebler vaṭan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ger seniñ-çün itmeyim çāk ey gül-i nāzük-beden
Қabrim olsun bu қaba egnimde pĪrāhen kefen

'Āŧıķ ÇelebĪ, 123; Hāsan ÇelebĪ, 95; LaṭĪfĪ, 127; Sicill-i 'OŧmānĪ, c. II, ŧ. 109; BeyānĪ, 23; Қāmūsü'l-a'lām, c. III, ŧ. 1927.

763. HĀBĪBE

HĀbĪbe Hānım, Hersekli 'AlĪ Paŧanıñ kızıdır, H. 1262 / M. 1845 tāriħinde Hersekde doğdı, vefātı ŧa'bān 1308 / M. 1890, Ṭopkapu ħāricinde medfūndur.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ḥabībe bī-devā derdden ḥalāş olmak da müşkil⁴³

Ümīd itmez esīr-i derd olanlar ğayrı dermānīñ

Şon ‘Aşır Türk Şā‘irleri, 465; ‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 149.

764. ḤİCĀZĪ

Aḥmed-i Ḥicāzī Efendi, Diyār-ı Bekrlī, vefātı H. 1040 / M. 1631, Naḥcīvānda medfūndur.

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

Gözler kamaşır mihr-i ruḥ-ı yāra bakılmaz

Gün gibi güzellenmiş o meh-pāre bakılmaz

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

Ey la‘l-i lebiñ maḥzar-ı enfās-ı Mesīhā

Mazmūn-ı kelāmīñda ‘ayān mu‘ciz-i ‘İsā

Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 21 ve başma nüşha 209.

765. ḤİCĀZĪ

Dervīş Ḥicāzī, Mevlevī, vefātı H. 1080 / M. 1669.

[189] دلا سعادت جاوید عاشقی باشد

کسی که سر کشد از عاشقی باشد

Esrār Dede, 72.

766. ḤADĪDĪ

Hadīdī, Ferecikli, bir timurcınıñ oğlıdır, ḥatīb, vefātı H. 968 / M. 1560, Sicillīñ vefātı tāriḥini 940 göstermesi toĝru degildir.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Kaşlarıñdan gördi māhım ğurre ğarrālanmaĝı

Saçlarıñdan öğrenür sünbül muḥarrālanmaĝı

⁴³ Bu mısraın vezni bozuktur.

- 2 Sen dil-ārālîk yolın ‘âlemde bünyād itmesin
‘Âlemiñ maħbûbı bilmezdi dil-ārālanmağı

Mef’ülü Fā’ilâtü Mefā’ilü Fā’ilün

Kāfir gözini yār-ı Müselmān ider gibi

Müjgānı tütmuş iki taraf tîğ-i bî-niyām

‘Āşîk Çelebî, 123; Sicill-i ‘Osmānî, c. II, ş. 110; Laţîfî, 127; Ĥasan Çelebî, 96; ‘Osmānlı Mü’ellifleri, c. III, ş. 45; Sehî, 101; Ķāf-zāde, 40; Beyānî, 23; Mecelle, 181. [Târih-i Āl-i Osman veya Şehnâme-i Āl-i Osmān isimleri ile bilinen Kanunî devrine kadar olan bir Osmanlı tarihi vardır. 1530’da tamamlanmıştır. Yazmaları: Süleymaniye Ktp. Esad Ef. Kit. Nu. 2081; Millet Ktp. Ali Emirî Kit. Manzum Nu. 1317; İÜ Ktp. Ty. Nu. 1268; Berlin Krallık Ktp. Königliche Bibliothek. Nu. 76].

767. ĤADĪDĪ

Hadîdî, Diyār-ı Bekrlî, timurcî, vefâtı H. 1230 / M. 1814.

Fā’ilâtün Fā’ilâtün Fā’ilâtün Fā’ilün

- 1 ‘Işka düşdi gönlümüz ġam-ı nārı kār eyler mi hîç
Düşmeyenler âteşe neşr-i şerār eyler mi hîç

- 2 Şanma bu ednâ Ĥadîdî ‘ışkı pinhân eylemez
Şem’-veş yansa derûnı âşikār eyler mi hîç

Tezkire-i Āmid, yazma nüşha 22 ve başma nüşha 211.

768. ĤARĪRĪ

‘Abdü’l-celîl Efendi, Ķaştamonlî, vefâtı H. 940 / M. 1533.

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

Ġamzeniñ rişteleri teşne geçer cânımıza

İşi kan eylemedir girse n’ola kanımıza

Ĥasan Çelebî, 96; Laţîfî, 129; Sicill-i ‘Osmānî, c. II, ş. 110; Ķāmüsü’l-a’lām, c. III, ş. 1937. [Laţîfî’ye göre Nasihatnâme’si vardır].

769. HĀRĪRĪ

Hārīrī, Brusalı, ipekci, toğuzuncı ‘aşr-ı hicrī şā‘irlerinden.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ey merāmım ‘aqsine devr eyleyen kec-rev felek

Şimdi n’eylersiñ ki gönlüm nā-merām olmağ diler

Hāsan Çelebī, 96; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 110; Kāmūsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1937; Beyānī, 24; Laṭīfī, 130; ‘Aşık Çelebī, 123; Riyāzī, 46; Kāf-zāde, 40.

770. HĀRİMĪ

‘Abdu’llāh Hārīmī Çelebī, Merzifonlu, vefātı H. 1066 / M. 1655.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Mihnet-i ‘ışka esir itdi beni devr-i felek

Düşeyim rāh-ı belāya der-i dil-ber diyerek

Şakāyık Şeyhī, c. I, ş. 746; Sicill-i ‘Osmānī, c. II, ş. 110; Şafā’ī, 109.

771. HĀRİMĪ

İbrāhīm Hārīmī Beg, Kütahya Alay Begi Raḥīmī Begiñ oğlıdır, onuncı ‘aşr-ı hicrī şā‘irlerinden.

[190] Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Cennet-āsā ravza-i kūyuñ ser-ā-ser nürdur

Dūd-ı kandīliñ anıñ-çün kühl-i çeşm-i hürdur

Mef’ülü Fā‘ilātü Mefā’ilü Fā‘ilün

Gül-ruḥlarıñ seniñ olalı gül-sitān-ı ‘ışk

Bülbül-veş atdı murğ-ı dili dāstān-ı ‘ışk

‘Ahdī, 125.

772. HĀRİMĪ

Hācı Hārīmī, Brusalı, Yavuz Sulṭān Selīm-i evvel devrinde vefāt itdi, Sicill ve Kāmūsüñ Sulṭān Selīm-i şānī devrinde vefāt itdi dimeleri toğru degildir.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 İşim altun eyledi sâķī gümüş peymâneler
Kîmyâdır var ise hâk-i der-i mey-hâneler

2 Germ olup öykündiği-çün 'arız-ı gül-nârîna
Şem'le muhkem tutuşdı bu gice pervâneler

Laṭîfî, 130; Ḥasan Çelebî, 96; Riyâzî, 46; Kâf-zâde, 41; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 110; Güldeste, 461; Keşfü'z-zunûn eski ṭab'ı, c. I, ş. 509 ve yeñi ṭab'ı, c. I, ş. 785; Kâmûsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1938. [Kafzâde Divan'ı olduğunu belirtmektedir. Terceme-i Kasîdetül-Aynîye, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Mecâmi Türkî Talat 125; Mecâmi Türkî Talat 125].

773. ḤARÎMÎ veyâ KORKUD

Şeh-zâde Korkud, Sulṭân Bâyezîd-i şânîniñ oğlıdır, H. 872 / M. 1467 veyâ 874 / M. 1469 târihinde doğdı, vefâtı H. 918 / M. 1512 Brusada Orḥân Ğâzî türbesinde medfûndur vefâtı târihi Ravzatü'l-ebrârda 919 ve Mecellede 920 olarak yazılmışsa da Vuķû'ât-ı Târihiyyeye göre 918 olması kuvvetlidir. Dîvânı, Emîrî, manzûm eserler kısmında, Millet Kütüb-hânesinde Nu.: 104. Laṭîfî, 65; Ḥasan Çelebî, 40; Sehî, 17; Güldeste, 54; 'Osmânlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 382; Ṭayyâr-zâde 'Aṭâ Târihi, c. V, ş. 159; Kâmûsü'l-a'lâm, c. V, ş. 3724; Tuḥfe-i Ḥaṭṭâṭîn, 368; Mecelle, 183; Keşfü'z-zunûn Zeyli, c. I, ş. 525; Kâfile-i Şu'arâ, 26. [Divan, İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 104; Cevab-ı safi ez bera-yı sual-i hakim ez çi sebeb-i natika, Nuruosmaniye Yazma Eser Ktp. Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4024/5; Vesîletü'l-ahbâb, Ayasofya Ktp. Nu. 3529; Hallü Eşkâli'l-efkâr fi Hilli Emvâli'l-küffâr, Ayasofya Ktp. Nu. 1142; Hâfizü'l-insân lâfizü'l-iyman, Ayasofya Ktp. Nu. 2289; Korkûdiye yahut Fetevâ-i Korkudhâniye. Ayrıca, Gıdâ-i Rûh adlı bir saz icat ettiği söylenir].

774. HAZİN

Dervîş HAZİN, Mevlevî.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Şanmañız düşdi serinden tâc-ı şeh ey ehl-i râz

Küy-ı ser-bâzân-ı Hâkda eyledi ol da niyâz

Esrâr Dede, 76.

775. HÜSÂM

Dervîş Hüsâm, Kütahyada Lala Paşa Câmî'inde imâm olan bir zâtıñ oğlıdır, Kütahyalı, vefâtı H. 1100 / M. 1688.

زاویهً تنكنا با تو مرا لا مكان

بادیهً لامكان بی تو مرا تنكنا

Esrâr Dede, 73; Sefîne-i Mevleviyye, c. III, ş 28.

776. HÜSÂM

Hüsâm, İstanbullu, muğabeleci, Südlicede Zâviye-i Ca'fer için bu târihi söylemişdir:

1 حمد لله که این خجسته مقام
شد بسی دلکشا وهم دلکش

[191]

2 کشت ملهم ز هاتف غییم
کعبه العارفين تاريخش

۹۹۴

'Ahdî, 135.

777. HÜSÂMÎ

Şeyh Hüsâmî Ahmed Efendi, Kâsım Paşada Şeyh Hüsâme'd-dîn-i 'Uşşâkî Tekyesi şeyhi vefâtı H. 1168 / M. 1754, tekyesi hażiresinde medfündür. Râmiz, 72;

Es'ad, 35; Vefeyât-ı Ayvansarâyî, 69. [Divan, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 327].

778. HÛSÂMÎ

Şeyh 'Abdu'r-rahmân HÛsâmî Çelebî, Gümüşli-oğlu HÛsâme'd-dîn Efendiniñ oğlıdır, Gümüşli-oğlu dinmekle meşhûrdur, Çelebî Sulţân Mehmed devri şeyhlerindedir Amasyada Ya'kûb Paşa Zâviyesi civârında medfûndur. Kâmusü'l-a'lâm, c. IV, ş. 3074; Şakâyık Mecdî, 94; Mecelle, 183; 372.

779. HÛSÂMÎ

Derviş Hasan Gülşenî, Edirneli, takye-düz, Diyâr-ı Bekr Vâlisi Güzelce Maĥmûd Paşanıñ divân kâtibi, Tezkire-i Âmidde H. 1016 târihinde vefât itdigi yazılmış ise de HÛsâmîniñ Sulţân Murâd-ı râbi' zamânında feth idilmiş olan Bağdâd hakkında söylediği burada yazılı feth târihine göre Tezkire-i Âmid rivâyetiniñ toĝru olmadığı meydândadır HÛsâmîniñ vefâtı târihi mazbût degildir.

Baĝdâd feĥi târihi:

Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün

- 1 Lafzan u ma'nen târih-i feĥe
Gördüm ki yârân ĥaylî 'acizde
- 2 Didim HÛsâmî pes bî-tevaĥkuf
Baĝdâd alındı biñ kırık sekizde
بغداد آندی بيك قرق سكرده

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Serâb-ı 'ışık ile mestim ĝubârı n'eyleyeyim

Ĥaĥ-ı 'izârîña irdim bahârı n'eyleyeyim

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Kim yanardı âteş-i 'ışık ile cânân olmasa

Nāle eyler miydi bülbül verd-i ḥandān olmasa
Tezkire-i Āmid, yazma nüsha 22 ve başma nüsha 213; Seyyid Rızā, 31; Mücīb, 10;
Mecelle, 183; Enīsü'l-müsāmirin, 73; Güftī, 24. [Nuzhet-nāme, Kastamonu İl Halk
Ktp. 37 Hk 1299/3].

780. ḤÜSĀMĪ

Ḥüsāme'd-dīn Efendi, Şeyḫ Mevlevī Şāhidī İbrāhīm Dedeniñ oğlıdır.

Ḳavā'id-i Fārisiyyeyi mübeyyin manzūm eşeriniñ ḥātimesi:

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kilk-i şıḥhatle bunı yazdı Ḥüsām ibn Şāhidī
Oḳuyan taḥsīl-i Fūrs idüp murādına ire

2 Didiler gökde melāi'k şevḳ ile tāriḥ ile
Şāhidī-zāde Ḥüsāmī yādigārını göre

992

شاهدی زاده حسامی یادکارینی کوره

۹۹۲

'Osmānlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 94.

[192] 781. ḤÜSĀME'D-DİN

Ḥacı Ḥalīl-zāde Şeyḫ Ḥüsāme'd-dīn Efendi, Brusalı, vefātı H. 1042 / M.
1632, Brusada Temennā Maḥallesinde türbe-i maḥşūşada medfūndur.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Zamān-ı uzlet irdi i'timād eyyāmı gitmişdir

Ḥalāyık cümle gāfil i'tikād eyyāmı gitmişdir

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḥalvetide Celvetide ḳalmadı merdāne ḥaḳ

Şîr olanlar gitdi geldi yerine rübâhlar

Güldeste, 141. [Menâkıb-1 Hz. Üftâde; Divân-1 İlâhiyât; Şerh-i Hadis-i Erbaîn; Menâkıb-1 Şeyh Ali Semerkandî; Mir'atü'l-kâinât, TS. R. Nu. 1095; Dürerü'l-ehâdis; Müntehâb Mervihü'l-ervâh; Müntehâ Nüzhetü'l-tsavvuf; Fezâilü'l-cihâd; Menâkıb-1 Baba Sultan; Adâletnâme; Risâletün fi Fezâili's-sivâk; Mifhatü'l-muallakât; Menâkıb-1 Hz. Emir; Mühimmâtü'l-mü'minîn, Vaazlar TS. B. Nu. 189; Menâkıb-1 Abdal Murad; Menâkıb-1 Şeyh Ebu İshak].

782. HASSÂN

Hassân, Sulţân Murâd-1 şânî devri şu'arasından.

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Bugün ey dil nigâra hem-demsiñ

Hamdü li'llâh ki şâd u hurremsiñ

Sehî, 59.

783. HASSÂN

Recâ'î-zâde Meḥmed Hassân Beg, Recâ'î-zâde Süleymân Hâdî Begiñ oğlıdır, şadâret mektübî kâlemi hulefâsından, vefâtı Muḥarrem 1257 / M. 1841, vefâtı târiḥini Kâmusü'l-a'lâmın 1152 yazması toḡru degildir.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Firâkıñla gönül bir dem mi var kim zâr zâr olmaz

Döküp seyl-i sirişki dâdeden gevher-nişâr olmaz

Faḥîn, 59; Kâmusü'l-a'lâm, c. III, ş. 1941; Sicill-i 'Oşmâni, c. II, ş 117.

784. HASBÎ veyâ HABSÎ

Hasbî, Gedoslı, Keşfîniñ birâderi, eş'ârında iki maḥlaşı da kullannmışdır. Kânûnî Sulţân Süleymân devri şâ'irlerinden olup 960 târiḥinde ber-hayât idi.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Yeni bir âh ideyin derd ile devrân ağlasun

Nâlişim eflâke çıksun çarh-ı gerdân ağlasun

2 Gözlerim yaşın görüp deryâ-yı ummân ağlasun

Hâlime acısun Müselmân ağlasun

‘Âşık Çelebî, 123; Hasan Çelebî, 96; ‘Âlî Târîhi, 185; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş 179.

785. HÂSRET

Hâsret Çelebî, Hâcî ‘Alî nâmında biriniñ oğlıdır, Senendecli, vefâtı H. 1245 / M. 1829.

از حسن خدا داد درین شهر

بردند خلیق بخدا داد درین شهر

‘Arif Hikmet, 15.

[193] 786. HÂSRETİ

Hâsretî, Diyâr-ı Bekrlî, kahveci, H. 1190 / M. 1776 târihinde Diyâr-ı Bekrde doğdı vefâtı H. 1231 / M. 1815, Tezkire-i Âmidîñ yazma nüshasında vefâtı 1230 gösterilmiştir.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Bâğa vardım ol yüzi gül yâr geldi hâtıra

Servi gördüm kâmet-i dil-dâr geldi hâtıra

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Şunmadı sâkî bize mey kaldı şâfî şîşede

Ol sebebden kaldı bu dil fikr ile endîşede

Tezkire-i Âmid, yazma nüsha 22 ve başma nüsha 215.

787. H̄ASAN

Aşcı-zāde H̄asan Çelebî, Meḥmed Efendiniñ oğlıdır, Gelibolılı, ḳādî, vefâtı H. 942 / M. 1535 تراہ اللہ سقى cümlesi vefâtına târiḥdir. Vefâtı târiḥini Güldesteniñ 943 olarak yazması ḩoḡru degildir.

Mefâ'îlün Mefâi'lün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Vücūdum dehr bâḡında dikilmiş ḡam nihâlidir

ḩam olmuş bād-ı miḩnetden şanasıñ derd dalıdır

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

Geldikce tîr-i sîneme dil murḡı şād olur

Şād olmasun mı her birisi ḳol ḳanād olur

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Nice taḩrîr ideyim vaşfını derd ü elemiñ

Baḡrı yufḳa kâḡıdıñ gözleri yaşlı ḳalemiñ

H̄asan Çelebî, 97; Sicill-i 'Oşmānî, c. II, ş. 119; Ḵāmüsü'l-a'lām, c. III, ş. 1950; Sehî, 44; 'Aşık Çelebî, 124; Ḵāf-zāde, 41; Beyānî, 24; Riyāzî, 47; Güldeste, 291; Şaḳâyık Mecdî, 457; Laṫîfî, 131.

788. H̄ASAN

Aḩî-zāde H̄asan Efendi ibn-i Aḩî-zāde Meḥmed Efendi ibn-i Nūru'llāh Efendi, müderris, vefâtı Zî'l-hicce 997 / M. 1588, vefâtı târiḥini Sicilliñ 977 ve Ḵāmüsü'l-a'lāmıñ 1013 olarak yazması yañlıştır.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Tîr-i müjeñe sîne dem-â-dem siper olsun

Tek âşık-ı bî-çäreñe ḡāḩî nazar olsun

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Aḡyār ile seyrāne çıkar şāh-ı cihānım

Bu derd ü belāyla çıkarsa n'ola cānım

Şaḳâyık Nev'î-zāde, 310; H̄asan Çelebî, 99; Sicill-i 'Oşmānî, c. II, ş. 123 ve c. IV, ş. 117; Ḵāmüsü'l-a'lām, c. III, ş. 1950; Beyānî, 24; Riyāzî, 47.

789. HĀSAN

Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebî ibn-i Ḳādî ‘Alâ’e’d-dîn ‘Alî Çelebî ibn-i Emru’llâh Çelebî ibn-i Fâtih Sultân Meḥmed-i şānî ḥ’ācesi ‘Abdü-l-ḳādir Ḥamîdî Efendi, Brusalı, ḳādî, H. 953 [194] M. 1546 târiḥinde Brusada doğdı, vefâtı Şevvâl 1012 / M. 1602, Mısrda Reşîd Ḳazâsında medfündür Eslâfiñ vefâtı târiḥini 1013 olarak yazması yañlıştır.

Mefâ’ilün Mefâi’lün Mefâ’ilün Mefâ’ilün

1 Hudâ virsün saña ‘ömr-i dirâzı ey ḳad-i servim
Yoluñda cân viren ‘uşşâḳ yatdıḳca yer altında

2 Gerek seniñ siyâh olsun gerekse aḥlas u dîbâ
Garaż bir bâliş-i râḥat bulunmaḳdır ser altında

Şaḳâyıḳ Nev’î-zāde, 491; Seyyid Rızâ, 30; Riyâzî, 47; Kâtib Çelebî Fezlekesi, c. I, ş. 240; ‘Oşmânlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 385; Eslâf, c. I, ş. 90; Sicill-i ‘Oşmânî, c. II, ş. 127; Ḳâf-zāde, 41; Ḳāmüsü’l-a’lâm, c. III, ş. 1950 ve c. 5, ş. 3697; Mecelle, 184; Enîsü’l-müsâmirîn, 57. [Tezkiretül-Vüzerâ, Fransa, Fransa Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Schefer; Hâşiye alâ Düreril-Hukkâm fi Şerhi Gureril-Ahkâm, Diyarbakır İl Halk Ktp. 21 Hk 302; Hâb-Nâme, Milli Ktp. Ankara, Milli Ktp. Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 49/5].

790. HĀSAN

Mu’îd Ḥasan Çelebî ibn-i Ḳādî ‘Alî Çelebî ibn-i Ḳādî Şâlih Çelebî, Serezli, ḳādî, vefâtı H. 1024 / M. 1615, Riyâzî İstanbullı oldıḡını yazıyor, Seyyid Rızâda vefâtı târiḥini 1020 olarak göstermiştir.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

Döndi za’f-ı rüzeden müya meh-i tâbânımız

Gelse ol ‘îd-i mübârek ḳılca ḳaldı cânımız

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

Şükûfe ḳalmadı gülşende yoḳ çemenden eşer

Ḥazān irişdi bahārĩn yerinde yeller eser

Ḥasan Çelebĩ, 98; Kāmüsü'l-a'lām, c. III, ř. 1952; 'Aşık Çelebĩ, 125; Seyyid Rızā 31; Beyānĩ, 24; Kāf-zāde, 41; Riyāzĩ, 48.

791. ḤASAN

Seyyid Ḥasan ibn-i řeyḥ Emĩr Aḥmed Ḥayālĩ ibn-i İbrāhĩm Gũlřenĩ-i Āmidĩ, H. 960 / M. 1552 tārĩhinde doğdı, vefātı H. 1024 / M. 1615.

Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilũn

1 Āsũmān-ı ma'nevĩniñ necmi şemsi māhĩyım
řũretā gerçi gedāyım 'işk iliniñ řāhĩyım

2 Tāyy idũp nāsũt bahrin ğarķ-ı lāhũt olmuşum
Baḥr-i vaḥdetdir maķāmım anda gizli māhĩyım

Tezkire-i Āmid, yazma nũřa 23 ve başma nũřa 216.

792. ḤASAN veyā ÜMMİ SİNĀN-ZĀDE

Ümmĩ Sinān-zāde řeyḥ Ḥasan Efendi, Meḥmed Efendiniñ oğlıdır, Ümmĩ Sinān Tekyesi řeyḥi ve Fātĩḥ Cāmi'i Cum'a vā'izi, vefātı Zı'l-hicce H. 1088 / M. 1677, şehr-emĩninde Ümmĩ Sinān Tekyesinde medfũndur,

Fe'ilātũn Mefā'ilũn Fe'ilũn

Gitdi ehl-i sũlũkuñ üstādı

كندی اهل سلوكك استادى

mıřrā'ıyla Mũstaķĩm-zādeniñ:

«⁴⁴و توفنا مع الابرار»

āyeti vefātına tārĩḥdir. Ḥulāřatũ'l-eşerde babasınıñ isminiñ Aḥmed yazılması yañlıřdır.

Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilũn

⁴⁴ Kur'ān-ı Kerĩm, Āl-i İmrān, III, 193.

1 ‘Āşıkı ma‘şūka vāşıl eyleyen hū zikridir
Tālib-i maṭlūba vāşıl eyleyen hū zikridir

2 Nām u ‘ārīñ terk idüp meydāne gel
Cān u başıñdan geçüp merdāne gel

‘Oşmānlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 61; Şafā’ī, 109; Mecelle, 117 ve 184; Vefeyāt-ı Ayvansarāyī, 31; Hūlāşatü’l-eşer, c. II, ş. 18. [Divan’ı vardır. El-Mecālisus-Sinaniye, Milli Ktp. Ankara, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. 06 Hk 2461; Adana İl Halk Ktp. 01 Mü 1980/4; Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Ktp. 03 Gedik 17189; Çankırı İl Halk Ktp. 18 Hk 418; Nevşehir Ürgüp Tahsin Ağa İlçe Halk Ktp. 50 Ür 19/1; Nevşehir Damad İbrahim Paşa İl Halk Ktp. 50 Damad 772; Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Isparta İl Halk Ktp. 32 Hk 1905; 32 Hk 1675; Antalya Elmalı İlçe Halk Ktp. 07 El 2503; Burdur İl Halk Ktp. 15 Hk 1290; 15 Hk 2164; 15 Hk 993; Mecālisüs-Sināniye, Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Raşid Efendi 665; Milli Ktp. Ankara, Sivas Gürün İlçe Halk Ktp. 58 Gürün 58].

[195] 793. HĀSAN

Şeyh Hāsan Efendi, ‘Oşmān Efendiniñ oğlıdır, Kaşamonlı, Hācı Evhad Tekyesi şeyhi vefātı H. 1105 / M. 1693. Sicill c. II, ş. 143.

794. HĀSAN

Hāsan Ağa, Tekirtağlı, vefātı H. 1140 / M. 1727.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 ‘Andelīb-i dil-i şeydāña hevā-dārīñdır
Ārzūmend-i gül-i ‘arız-ı bī ḥārīñdır

2 Heves-i dāne-i ḥālīñ ideli murğ-ı dilim
Rişte-i zūlfūne pā-beste giriftārīñdır

3 Şağın aldırma eliñden ğamı zinhâr Ḥasan

Nice demdir ki seniñ yâr-ı vefâ-dârıñdır

Ḳâmûsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1944; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 150; Faṭın, 59.

795. ḤASAN veyâ HÂTİFİ

Egerci-zâde Ḥasan Hâtifî Efendi, Bağdâd kâdîsı, vefâtı H. 1152 / M. 1739, Hâtifî maddesine bak Nu.: 4687. [Divan'ı vardır].

796. ḤASAN

Meḥmed Ḥasan Ḥân ibn-i Ḥüseyn Ḥân ibn-i Ḥacı Çelebi, Tağıstân Ḥânlarından, vefâtı H. 1247 / M. 1831. 'Arif Ḥikmet, 15.

797. ḤASAN

Ḥasan Taḥsîn Beg, Kıbrıslı, Rûm-ili kâdî-'askeri, vefâtı H. 1278 / M. 1861, Eyyûbde medfûndur.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Yâr içün ez-dil ü cân terk-i vücûd eyleyeniñ

Söylenir elsinede şöreti Manşûr gibi

'Osmânlı Mü'ellifleri, c. II, ş. 145.

798. ḤASAN

Ḥasan ibn-i 'Alî, Manastırlı, kâdî, Sulṭân Murâd-ı râbi' devri şâ'irlerinden, Firâk-nâme nâzımı ve ḥadîs-i erba'in şârihi. « السیوف مفتاح الجنة » ḥadîs-i şerîfiniñ şerhinden:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Var ğazâ ile fî sebîli'llâh

Oynadup Ḥaḳ yoluna baş ile cân

2 Tîğlardır çü cennete miftâḥ

ılıcıñla olasıñ ehl-i cinān

‘Osmānlı Mū’ellifleri, c. II, Ő. 385. [Firak-nāme, Kūtahya VahidpaŐa İl Halk Ktp. 43 vA 983/1].

799. HĀSAN

DervīŐ Hāsan-ı Rūmī, araferyeli, Sultān Bāyezīd-i Őānī devri Őā’irlerinden.

Fe’ilātūn Fe’ilātūn Fe’ilātūn Fe’ilūn

1 MıŐ-ı hūsnūñde ki kim ıldı gōñūl cān u seri

Őām-ı zūlfūñde imiŐ aldı lebiñden ĥaberi

2 Hāber-i fūrat-i gūlden ki kelām itdi Őabā

Būlbūlūñ lāle-Őıfat ana boyandı cigeri

āmūsū’l-a’lām, c. III, Ő. 1950; Laıfī, 131.

[196] 800. HĀSAN

Hāsan PaŐa, Rūm Meĥmed PaŐanıñ ođlıdır, İstanbullu, Fātih Sultān Meĥmed devri Őā’irlerinden.

Fe’ilātūn Fe’ilātūn Fe’ilātūn Fe’ilūn

ĀteŐ-i ĥasret-i dil-dārla dil yanıdır

Dem-be-dem dīdelerim Őubĥa dek uyanıdır

Ahdī 24.

801. HĀSNI

Hūsnī Efendi, Ordu defter-dārı, vefātı H. 1182 / M. 1768. Sicill-i ‘Osmānī, c. II, Ő. 175.

802. HĀSNI

Ađa ‘Abdu’llāh PaŐa-zāde Hūseyin Hūsnī PaŐa, Yeñieri ocađı re’īslerinden biriniñ ođlı ve Yeñieri Ađası ‘Abdu’llāh PaŐanıñ ođey evlādıdır, andiye vālisi,

vefâtı Cemâziye'l-evvel 1186 / M. 1772 Kandıyede medfündür. Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 213; Es'ad, 35; Râmiz, 66.

803. HASENİ

Hasan Efendi, Şerif Paşa-zâde Sa'id Begiñ dâmâdı, vefâtı 1243 / M. 1827, Kütahyada medfündür. Es'ad, 32.

804. HÜSNİ

Hasan Hüsni Efendi, İstanbullı, divân kalemi ketebesinden, vefâtı H. 1245 / M. 1829, Sivasda medfündür.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Mevc urur didemde her dem cüy-bâr-ı intizâr

Ser ü kıaddim ile gel seyr-i kenâr-ı intizâr

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Ne zamân eylese taqsîm Suyolcî-zâde

Sû-be-sû şu akıdır lüle mişâli çeşmim

Ķâmüsü'l-a'lâm, c. III, ş. 1953; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 176; Faṭîṅ, 60; Ṭayyâr-zâde 'Aṭâ Târîḫi, c. IV, ş. 301.

805. HÜSNİ

Hüseyn Hüsni Paşa, Moralı 'Abdü'l-kerim Efendiniñ oğlıdır, Yanya vâlisi, vefâtı 10 Cemâziye'l-aḫir 1294 / M. 1877, Yanyada medfündür.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Bir kişi ki gitmeye toğru yola

Şanma aniñ 'âkıbeti ḫayr ola

2 Bir kişi ki meyli ola şöhrete

Uğrayacağ ĝâyeti bir âfete

Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 664; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 177; Keşfü’z-zunûn Zeyli, 498.

806. HÜSNİ

Mehmed Hüsni Efendi, Konyalı Mülâzım Halil Ağamî oğludur, Konya Vilâyeti idâre meclisi baş-kâtibi, H. 1267 / M. 1850’de doğdı, vefâtı H. 1306 / M. 1888.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

Gitsün âhim yâra derd-i bi-şümârım söylesün

İztırâb-ı kalb-i ye’sim iğbirârim söylesün

Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 667. [Şiirlerinden bir kısmı Konya Mahsulü adıyla yayımlanmıştır].

[197] 807. HÜSNİ

Süleymân Paşa, İstanbullu, müşîr, vefâtı H. 1308 / M. 1890, Bağdâdda medfündür.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

Hırş u âz aşhâbına virmez kesel şugl-i cihân

Bâri artdıqça beşâset gösterir hammâllar

‘Osmânlı Mü’ellifleri, c. II, ş. 249.

808. HÜSNİ

Hüseyn Hüsni Efendi, İstanbullu, vefâtı H. 1308 / M. 1890, Mısr Mevlevî-hânesinde medfündür.

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fa’ilün

Mevceler peydâ olur şahrâ-yı dilde nürdan

Bir tecellî-zârdır tefriğ olunmaz tûrdan

Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 669. [Şiirleri Mecmûa-i Edebiye, 1892 adı ile basılmıştır].

809. HÜSNİ

Çizmeci-zāde Hüseyn Hüsni Efendi, Çizmeci-zāde Trabzonlu İsmā'il Efendiniñ oğlıdır, 3 Teşrin-i Şāni 1256 / M. 1840 tārīhinde doğdı, vefatı 23 Cemāziye'l-evvel 1327 / M. 1909, Eyyübde Hātūniyye Dergāhı hāziyesinde medfūndur.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Rinde zībende kabā olsa da hoş olmasa da

Tiğ-ı bürrāna cilā olsa da hoş olmasa da

Şon 'Aşır Türk Şā'irleri, 670. [Hüsni Eser; Kaside-i Tevhid Şerhi; Bağbān; Galatāt].

810. HÜSNİ

Sultān Muştafā-yı şāliş devri şā'irlerinden. Rāmiz, 67; Es'ad, 35.

811. HÜSNİ

Enderūnlı Kīlārī Müe'zzin Hüsni Ağa, Sultān Maḥmūd-ı şāni devri şā'irlerinden.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Seyr-i gül-şen idelim ey şive-kār

Nev-nihālim geldi eyyām-ı bahār

Ṭayyār-zāde 'Aṭā Tārīhi, c. IV, ş. 307.

812. HÜSNİ

Hasan Hüsni Efendi, 'Abdü'l-kerim Efendiniñ oğlıdır, Cum'a-i Bālālı on üçüncü 'aşr-ı hicri şā'irlerinden.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

'Aşık-ı şādık olan şöhret ü şānı aramaz

Vuşlata ṭālib olan hūr-ı cinānı aramaz

Divānı, Üniversite Kütüb-hānesinde Nu.: 5505. Şon ‘Aşır Türk Şā’irleri, 662. [Divan, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Divanlar, İstanbul Üniversitesi Ktp. No. T. 5505].

813. HÛSNÎ veyâ NĀZİM

Hüseyin Nāzım Efendi, İstanbullu, Māliyye mektübî kalemi ketebesinden, H. 1244 / M. 1828 târihinde İstanbulda doğdı.

Mefā’ılün Mefāi’lün Mefā’ılün Mefā’ılün

- 1 Cemāliñ zīver-efzā-yı cināndır yā Resūle’llāh
Hıyāliñ pertev-efrūz-ı cināndır yā Resūle’llāh
 - 2 Zebāniñ bülbül-i hoş lehce-i gül-zār-ı vahdetdir
Dehānın derd-i bāğ-ı lā-mekāndır yā Resūle’llāh
 - 3 Der-i dergāhınıñ kemter ğubārı cevherin kuḥli
Cilā-sāz-ı dü-çeşm-i hūriyāndır yā Resūle’llāh
 - 4 Nemed-pūş Nāzım-ı dervīş-i dil-rīş iltifātıyla
Sūḥan mülkinde şāh-ı Cem-nişāndır yā Resūle’llāh
- Sicill-i ‘Oşmānī, c. IV, ş. 535; Faṭın, 391.

[198] 814. HĀSĪB

Şeyḫ-i Mevlevī Seyyid Meḫmed Hāsīb Dede, İstanbullu, vefātı H. 1121 / M. 1709. İznikde medfūndur. Belīğ ve Mecelle ile Sicill-i ‘Oşmānī İznik Mevlevī-hānesi meşīhatinde bulunduğın yazıyor ise de diğere me’ḥazlerde bu kayd yokdur, Mecellede müstensih ḥaṭāsı olarak vefātı târihinde 1101 yazılmışdır.

Mefā’ılün Mefāi’lün Mefā’ılün Mefā’ılün

- 1 İden ağıyārı manzūr-ı mürüvvet yār-ı baḫtımdır
Beni kaşd-ı helāke ğamzeler der-kār-ı baḫtımdır

2 O bir bahtım siyehdir burc-ı âteşden tülû' itmiş
Ruğunda ol müdevver hâl-i 'anber-bâr bahtımdır

3 N'ola meftûn olursam ol meh-i tâbân-ı bed-mihre
Benim hercâyi sevmek ey Hâsîb-i zâr bahtımdır

Şakâyık Şeyhî, c. II, ş. 503; Mecma'-ı Şu'arâ, 139; Sicill-i 'Osmâni, c. II, ş. 180; Belîğ, 16; Sâlim, 220; Mecelle, 184; Vefeyât-ı Ayvansarâyî, 102; Keşfü'z-zunûn Zeyli, 498. [Divan, İzmir Milli Ktp. İzmir Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, 1102/3].

815. HÂSİB

Dervîş Seyyid Mehmed Hâsîb-i Mevlevî, İbrâhîm Efendiniñ oğlıdır, İstanbullu, vefâtı H. 1132 / M. 1719.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Şakınup 'ucb ile ta'n itme kudüm u nâya
Gör ne te'sîr virir hâzret-i Mevlânâya

2 Bî tevaqquf yeridir olsa Hâsîbâ bâ-kâm
Yüz süren hâk-i reh-i türbe-i Mevlânâya

Esrâr Dede, 74; Mecelle, 184; Es'ad, 35; Sefîne-i Mevleviyye, c. III, ş. 133; Semâ'-hâne-i edeb, 39.

816. HÂSİB

'Uşşâkî-zâde Seyyid Hâsîb İbrâhîm Efendi, 'Uşşâkî-zâde 'Abdü'l-bâkî Efendiniñ oğlıdır. H. 1075 / M. 1664 târihinde doğdı, vefâtı 2 Şevvâl 1136 / M. 1723, Nişâncı Câmî'i qarşusunda Keskin Dede Qabristânında medfündür. Rihlet-i 'Uşşâkî-zâde رحلت عشاقى زاده cümlesiyle

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Cennet-i a'lâyı İbrâhîm Efendi kıldı câ

جنت اعلائی ابراهیم افندی قیلدی جا

mısrā'ı vefâtına târîhdir.

Mefâ'ilün Mefâi'lün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Gönül yan bāri kırtul tâb-ı rüy-ı âteşindir

Rehâ mümkün degil zîrâ ki zülf-i çîn-i cebînde

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Şevk-i ruh-sârîñla dâğım sînem üzre küllenür

Rūyuñı gördükçe cānâ murğ-ı dil bülbüllenür

Şakâyık Şeyhî, c. III, ş. 133; Sicill-i 'Osmānî, c. II, ş. 180; 'Osmānlı Mü'ellifleri, c. III, ş. 17; Es'ad, 34; Sâlim, 218; Rāmiz, 67; Belîğ, 16; Mecelle, 184. [Zeylüz-Zeyl alâ Şakâikin-Numânîye, İstanbul Kütüphaneleri, İstanbul Kütüphanelerinde bulunan Türkçe Tarih-Coğrafya Yazmaları, Murad Molla Ktp. No. 1432; Aşir Efendi-Hafid Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 242; Ragıb Paşa Ktp. No. 1009; Çelebi Abdullah Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 260; Esad Efendi, Süleymaniye Ktp. No. 2438; Hamidiye, Murad Molla Ktp. No. 943. Atâi'nin Hadâiku'l-hakâyık fî tekmileti's-şakâyık adlı eserine Uşşâkîzâde Zeyli (Wiesbaden, 1965)'ni yazmıştır. Kaynaklarda bir Siyer-i Nebî'si olduğu geçmektedir].

817. HÂSİB

Mü'min-zâde Seyyid Aḥmed Ḥasîb Efendi, Brusalı, kâdî, vefâtı H. 1166 / M. 1752 Emîr Buḥârî Türbesi karşısında Kâdî-'asker 'Abdu'r-raḥman Efendi Mektebi ḥazîresinde medfündür, vefâtı târîhini Es'ad Efendiniñ 1160 olarak yazması doğru degildir.

[199] Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Teng-meşrebsiñ levendim bâde-ḥ'âr olduğça sen

Ḳabına şıgmazsiñ aşlâ neş'e-dâr olduğça sen

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Saña bir müşkil ki 'arz itsem gerek mişbâḥdan

Şu'bedir ḥall itmek anı rāḥatü'l-ervāḥdan

Rāmiz, 68; Faṭīn, 60; Sālīm, 221; Oṣmānlı Mü'ellifleri c. III, Ő. 144; Es'ad, 34; Mecelle, 184. [Vahdet-nāme, Kahire-Mısır, Hidiv Ktp. Türkçe Yazmaları, 9175; Mecmûatül-Fetāvâ, Kahire-Mısır, Hidiv Ktp. Türkçe Yazmaları, Fıkhı Türkî Talat 21; Mecmûatü Kasâid ve Gazelîyât, Kahire-Mısır, Hidiv Ktp. Türkçe Yazmaları, m Edebi Türkî 149. Divan'ı ve Bursa sularını anlatan bir manzumesi de vardır].

818. ḤASĪB

Seyyid 'Abdu'llāh Efendi-zāde 'Abdü'l-ḥalīm Ḥasīb Efendi, Yedi-kuleli Emīr Efendi dinmekle meşhūr Mīr-i Āḥūr Cāmi'i Seyyid 'Abdu'llāh ibn-i Seyyid Ḥasan Hāşimīniñ oğlıdır, İstanbullı, müderris ve ḥaṭṭāt, Serāy-ı Hümāyūn yazı ḥvācesi, vefātı H. 1173 / M. 1759, Eyyūbde Peder Vecdī ḳabirleri yakınında medfūndur. Ḥvāce-i Naḳş-bendiyān خواجه نقشبندیان cümlesi vefātına tārīḥdir, Sicill-i 'Oṣmānīniñ, üstādı Ḥvāce Meḥmed Rāsīmī, Őāgirdi olarak göstermesi togru degildir, üstādı Ḥvāce Rāsīm için söylediđi vefāt tārīḥi:

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

'İlm ü ma'ārifde benim üstādım olmuşdı tamām

Üstād-ı şānī-i zamān göçdi didim tārīḥ-i tām

1169

علم و معارفده بنم استاد اولمشدی تمام

استاد ثانئی زمان کوچدی دیدم تاریخ تام

۱۱۶۹

Faṭīn, 61; Sicill-i 'Oṣmānī, c. III, Ő. 374; Es'ad, 33; Tuḥfe-i Ḥaṭṭāṭīn, 241; Rāmiz, 70; Mecelle, 184.

819. ḤASĪB

Aḥmed Ḥasīb Efendi, İstanbullı, ḳāḍī, vefātı H. 1182 / M. 1768. Es'ad, 32; Rāmiz, 69; Sicill-i 'Oṣmānī, c. II, Ő. 180.

820. H̄ASĪB

Çorumî-zāde Dervîş H̄asĪb Beg, vefâtı H. 1199 / M. 1784.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Ser ü pā-beste olur şīve-i reftârından

Tūṭi lüknet-zededir lezzet-i güftârından

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Mey ü neyle şafā-yāb ol gönül gel bu hevādan geç

Semā‘ u rakşa gir ir menzile arz u semādan geç

Sicill-i ‘Osmānî, c. II, ş. 180; ‘Arif Hikmet, 16; Silāh-dār-zāde, 19; Şefkat, 31.

[Divan, İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, E.H. 1617].

821. H̄ASĪBĪ

Güzelce Rüstem Paşa-zāde H̄üseyn H̄asĪbĪ Efendi, Budin Beglerbegi Güzelce Rüstem Paşanın oğludur. Paşa-zāde Efendi dinmekle de şöhreti vardır, Şadr-ı A‘zam Ayas Paşanın kızının oğludur, müderris, vefâtı H. 1023 / M. 1614, Mısrda medfündür,

Mefā‘ilün Fe‘ilâtün Mefā‘ilün Fe‘ilün

H̄üseyn Efendinin olsun maḳāmı dār-ı selām

حسین افندینک اولسون مقامی دارسلام

mısrā‘ı vefâtına târiḥdir, Kāmūsüñ maḥlaşımı H̄asbĪ diye yazması yañlıştır.

Mefā‘ilün Mefāi‘lün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

H̄arāb olmuş yatur seng-i melāmetden dil-i ‘āşık

‘İmāret kıl esirge ḳalmasun şāhım bozuḳ yazıḳ

[200] Fā‘ilâtün Fā‘ilâtün Fā‘ilâtün Fā‘ilün

‘Ah kim ta‘bĪr olunmaz gördigim miḥnet benim

Yalnız künc-i belāda çekdigim zaḥmet benim

Hasan ÇelebĪ, 97; Kāmüsü’l-a‘lām, c. III, ş. 1941; Şaḳâyık Nev‘î-zāde, 570; Kātib ÇelebĪ Fezlekesi, c.1, ş. 367; Sicill-i ‘Osmānî, c. II, ş. 187; Seyyid Rızā, 30; BeyānĪ, 24; Ḳāf-zāde, 41; RiyāzĪ, 48; Mecelle, 184. [Muammeyât, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Mecâmi Türkî Talat 27].

822. H̄ASĪBĪ

Şerif Meĥmed H̄asĪbĪ ÇelebĪ, Şeyhü'l-islām AĥĪ-zāde H̄üseyn Efendiniñ oĥlıdır, İstanbullĪ, k̄ādĪ, vefātı Receb 1044 / M. 1634, vefātı tārĪĥini MucĪbĪñ 1043 göstermesi yañlışdır.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Ėaraż yolıñda şehā ĥāk-i pāyiñ olmaĥdır

Yerimde ĥursa eger rūzgār nā-hemvār

Mefā'ilün Mefāi'lün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Kızarmış t̄ab-ı meyden r̄üy-ı dil-ber al al olmuş

SerĪr-i ĥüsne çıkmış şāh-ı iĥlĪm-i cemāl olmuş

2 Hevā-yı vaşl ile bir yerde ārām u ĥarārĪñ yok

Saña ey 'āşĭĥ-ı miĥnet-zede bilmem ne ĥāl olmuş

3 Şafā-yı bālla pervāz idenler evc-i rif'atde

Görsün pür şikeste ĥāke düşmüş pāy-māl olmuş

Ve le-hü

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Ehl-i 'ışĭıñ ne 'aceb ĥāleti vār

Gāh nā-geh gehĪ efĥān eyler

2 Aĥıdır çeşm-i terinden ĥūnı

Reh-i kūyĪñ şanemā ĥan eyler

Şaĥāyĭĥ ŞeyĥĪ, c. I, ş. 12; Sicill c. IV, ş. 157; Seyyid Rızā, 29; Ėāf-zāde, 41; MucĪb, 9; Belĭĥ, 16; Mecelle, 91.

823. H̄ASĪBĪ

H̄asĪbĪ H̄abĪb Dede, Bosnalı, MevlevĪ.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Mevce-i nūr-ı ceb̄n zülf-i dü-tâ

Murğ-ı dil şaydına düzâh olmuş

Mücib, 9.

824. HÜSEYİN

Hüseyin Efendi, Kefeli, Kudüs kâdîsı, vefâtı Şa‘bân 1012 / M. 1603, Mekke medfûndur, Sicilliñ Kudüsde medfûn olduğunu yazması doğru değildir.

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Cefâyı her dem itme kııl vefâ gâhice gâhice

Dil-i meyyâle vir cânâ şafâ gâhice gâhice

Mefâ‘ilün Mefâi‘lün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Mezâk ehli lebiñ yâd itse tûti kandı vaş eyler

‘Acebdir hâl-i ‘âlem bilmeyen söyler bilen söyler

Şakâyık Nev‘î-zâde, 454; Sicill-i ‘Osmâni, c. II, ş. 185; Kâtib Çelebi Fezlekesi, c. I, ş. 177; ‘Osmanlı Mü’ellifleri, c. I, ş. 276; Kâmüsü’l-a‘lâm, c. III, ş. 1958; Hasan Çelebi, 99; Seyyid Rızâ, 27; Kâf-zâde, 41; Beyâni, 24; Riyâzi, 48; Hülâşatü’l-eşer, c. II, ş. 121. [Râz-nâme, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Talat 107; 165; Talat 1; Talat 17; Sevânihut-Tefeül ve Levâyihüt-Teveffül, İzmir Milli Ktp. İzmir Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, 1748; Bûstân-ı Efrûz Cinân der Şerh-i Kitâb-ı Gülistân, Kahire-Mısır, Mısır Milli Ktp. Türkçe Yazmaları, Edebi Türkî Talat 66; Kayseri, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp. Raşid Efendi 566. Tezkirelerde Buhârî; Müslim; Hâfız Divanı ve Gülistan Şerhleri olduğu kaydedilmektedir. Sevânihu’t-tefe’ül ve Levâyihu’t-Teveffül adlı eserinin bir fal-nâme olduğunu Osmanlı Müellifleri kaydetmektedir].

825. HÜSEYİN veyâ SEYYİD

Eşref-zâde Şeyh Seyyid Hüseyin Efendi, Eşref-zâde ‘Abbâs Efendiniñ oğludur, Zağferânbolılı. [201] Hâcî Evhad Tekyesi şeyhi ve Süleymâniyye Câmî’i

vā'izi, vefâtı 28 Cemâziye'l-âhir 1105 / M. 1693 Merkez Efendi Kabristânında medfûndur, Şeyh Nazmîniñ:

Müstef' ilün Fe'ülün Müstef' ilün Fe'ülün

Bir eksik ile Nazmî fevtine didi târih

Seyyid Hüseyiniñ olsun yeri ilâhî cennet

سيد حسينك اولسون يري الهى جنت

beyti vefâtına târihdir.

Müstef' ilün Müstef' ilün

1 Derviş olan şâdık gerek
O yolda hem şâbit gerek

2 Ahkâm-ı Qur'âna uyup
Hem kâmile t̄alib gerek

Şakâyık Şeyhî, c. II, ş. 154; 'Oşmânlı Mü'ellifleri, c. I, ş. 62; Sâlim, 223; Vefeyât-ı Ayvansarâyî, 54; Şafâ'î, 235.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Mehmet Nâil TUMAN'ın tezkirecilik geleneğine getirdiği yenilikler araştırılmaya çalışılarak Türk Edebiyatı'ndaki yeri ve önemi belirlenmek istenmiştir.

Bilindiği üzere Mehmet Nâil TUMAN, çeşitli yerlerde konsolosluk yapmıştır. Türk Edebiyatı için daha çok ortaya koyduğu eserler açısından önemlidir. Bunlardan biri de, divan şairlerinin muhtasar biyografilerini derlediği Tuhfe-i Nâilî adlı eseridir.

Yapılan araştırmada Mehmet Nâil TUMAN'ın hayatı, doğum yeri ve tarihi, ailesi, yakın çevresi, tahsili, memuriyetleri, seyahatleri ile ölüm tarihi ve yeri hakkındaki bilgiler resmi kaynaklara dayanılarak ortaya konulmuştur.

Mehmet Nâil TUMAN'ın edebî şahsiyeti ile ilgili değerlendirmeler gerek eserlerinden gerek yazılı kaynaklardan edinilen bilgiler ışığında yazılmıştır.

İncelenen kaynaklardan elde edilen verilere göre Mehmet Nâil TUMAN'ın üç adet eseri tespit edilmiş ve bu eserler hakkında genel bilgiler aktarılmıştır.

Tuhfe-i Nâilî'nin oluşturulmasında yararlanılan 72 eser sıralanmıştır. Bu eserler hakkında yayınlanmış çalışmalar varsa bunlar da yapılan araştırmaya ilave edilmiştir.

Tezkirede incelenen kısımdaki şairler, meslek gruplarına göre düzenlenmiştir. Böylelikle şairlerin uğraşı alanları hakkında bilgi sahibi olunması amaçlanmıştır.

Araştırması yapılan sayfalar arasındaki şairler yüzyıllara göre tasnif edilerek Tuhfe-i Nâilî'nin hangi yüzyılları kapsadığına işaret edilmiştir.

İncelemesi tamamlanan sayfalarda memleketlerine göre şairler tespit edilmiştir. Böylelikle eserin kapsadığı coğrafyaya dikkatlerin çekilmesi sağlanmıştır. Çünkü eserde Asya, Avrupa ve Afrika olmak üzere üç kıtadan şairler mevcuttur.

Ele alınan kısımda Türk Edebiyatı'nda önemli bir yere sahip olan divanların hangi şairlere ait olduklarının tespiti yapılmıştır.

Araştırmanın son bölümünde Tuhfe-i Nâilî'nin 101. ve 200. sayfalarının transkripsiyonlu metni hazırlanarak Türk Edebiyatı'na kazandırılmaya çalışılmıştır.

Ekler kısmında Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı'ndan elde edilen Mehmet Nâil TUMAN'a ait resmi belgelerin fotokopileri yer almıştır.

Çalışmanın indeks kısmında özel adlar bulunmaktadır.

Bu tezkirede diğer birçok tezkirede olduğu gibi şairler mahlaslarına göre elif-be düzeni dikkate alınarak sıralanmış, sonrasında şairin adı, varsa unvanı ve şeceresi, memleketi, memuriyetleri, yaşadığı yüzyılı, mümkünse doğum ve ölüm tarihleri gün ay ve yıl belirtilerek verilmeye gayret gösterilmiştir. İlgili şairlerin vefat tarihlerinde herhangi bir şair tarafından söylenmiş beyit, mısra, cümle veya terkip gibi ipuçları, varsa yanlışların düzeltilip doğrularının yazılmasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca kimi şairlerin defnedildikleri yerleri ve unvanlarını alış sebepleri belirtilmiştir. Bu bilgilerden sonra ilgili şairin şiirlerinden örnekler sunulmuştur.

Ancak diğer tezkirelerde görmeye alışık olmadığımız farklı bir uygulama burada göze çarpmaktadır. Şairlerin örnek şiirleri verildikten sonra, yararlanılan kaynaklar ve bu kaynaklardaki sayfa numaraları ayrı ayrı gösterilmiştir. Aynı şair hakkında diğer tezkirelerdeki veriler karşılaştırılmak suretiyle ele alınmış, mukayese edilen bilgilerden doğru olanı yazılmaya çalışılmıştır. Şairin divanı ya da başka bir eseri varsa bunların nerelerde hangi kütüphanelerde ve hangi numaralarda kayıtlı olduklarına işaret edilmiştir.

Bu tezkireyi önemli kılan bir diğer önemli husus ise daha önce herhangi bir tezkire ya da kaynakta adı geçmemiş şairlerin bulunup gün yüzüne çıkartılmasıdır. Bu şairlerin kütüphanelerdeki divanlarına rastlanılarak künyeleri ile birlikte Tuhfe-i Nâilî'ye dâhil edilmesi eserin ne denli titiz bir çalışmanın ürünü olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Yine birçok tezkirede hicri takvim esas alınmışken bu eserde hicri ve miladi bir arada verilerek, araştırmacıların takvim hesabı yapma mecburiyetleri de ortadan kaldırılmıştır.

Tezkireler edebiyat tarihi açısından önemli bir yere sahip olmakla birlikte genel manada objektif olmaktan uzaklaşmışlardır. Ancak bu eserde öznel değerlendirmelerden mümkün olduğunca kaçınılmıştır. Şair hakkındaki somut veriler ve şiirler olduğu gibi yazılarak herhangi bir yorum yapılmamıştır.

Tuhfe-i Nâilî'nin edebiyat yapma kaygısıyla yazılmadığı metne dikkat edildiğinde anlaşılacaktır. O daha çok diğer tezkirelerde adına rastlanılmayan şairleri gün yüzüne çıkarmayı, araştırmacılara kısa bilgiler ile yol göstermeyi ve kaynak kitap olacak müstakil bir eser oluşturmayı düşünmüştür.

Devrin dil ve anlatım özellikleri dikkate alındığında Tuhfe-i Nâilî'de gayet açık, anlaşılır, kısa ve net cümleler kullandığı görülmektedir. Cümle düşüklüklerine ve anlatım bozukluklarına neredeyse hiç rastlanılmaz. Noktalama işaretlerinden, noktanın (.) nadiren virgülün (,) ve üç noktanın (...) kullanıldığı göze çarpmamaktadır. Diğer noktalama işaretleri ise ya hiç kullanılmamış ya da yok denecek kadar azdır.

6.2. Öneriler

Sivil hayatta Hemedan konsolosluğundan emekli olan bir şahsın doğum tarihi ve yerinin bilinmesine karşın defnedildiği yerin henüz net olarak bilinmemesi de ayrı bir muammadır.

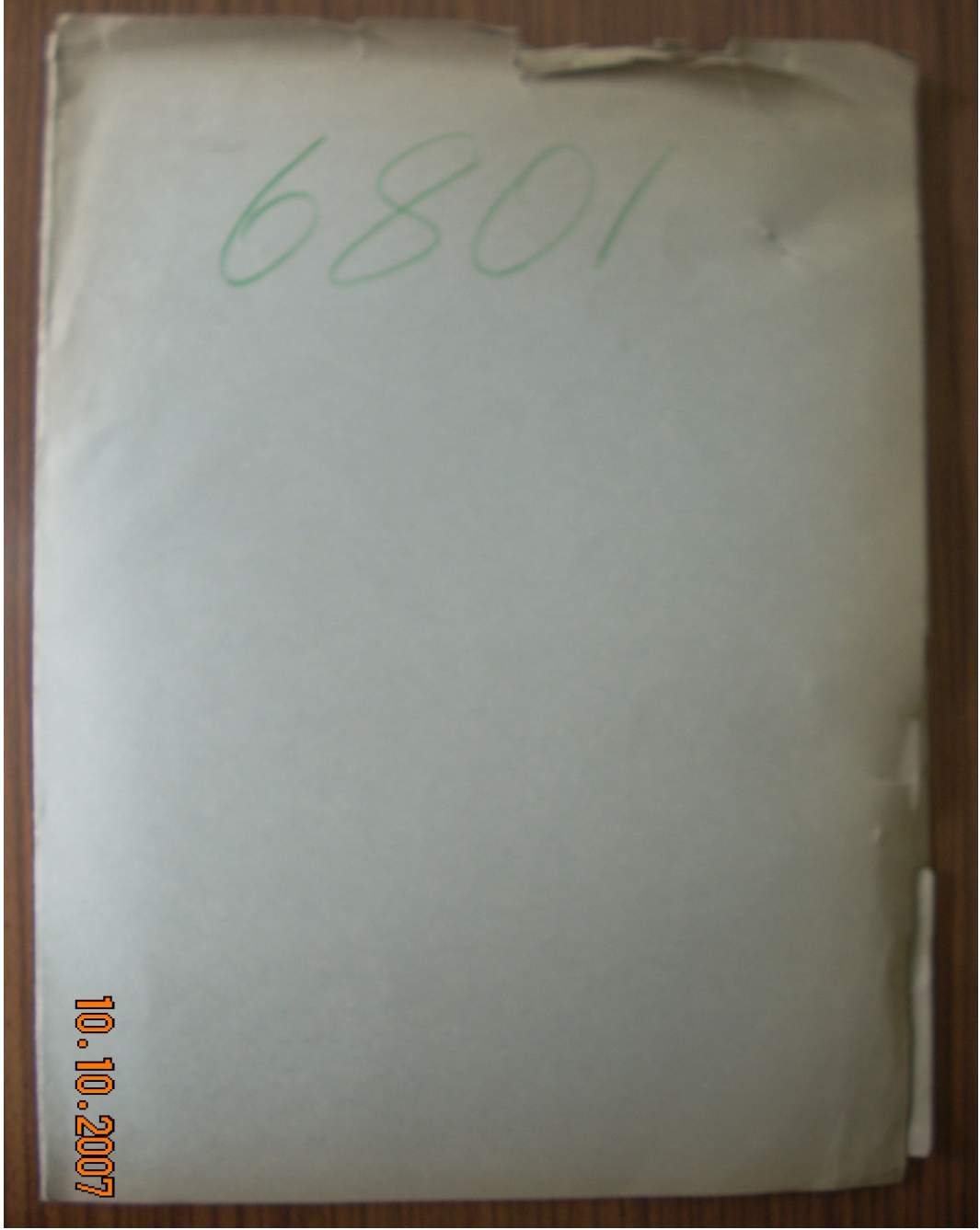
Ömrünü çeşitli şehirlerde konsolosluk vazifesi ile geçirmiş olan bir şahsın edebiyat tarihçiliğine merak salması da dikkate değer bir mevzudur. Böylesine çalışkan birinin İstanbul Kütüphaneleri Tasnif Komisyonu üyeliği ile başlayan ve yaklaşık 30 yıl süren edebiyat tarihi adına yaptığı çalışmalar da göz ardı edilmemelidir.

KAYNAKÇA

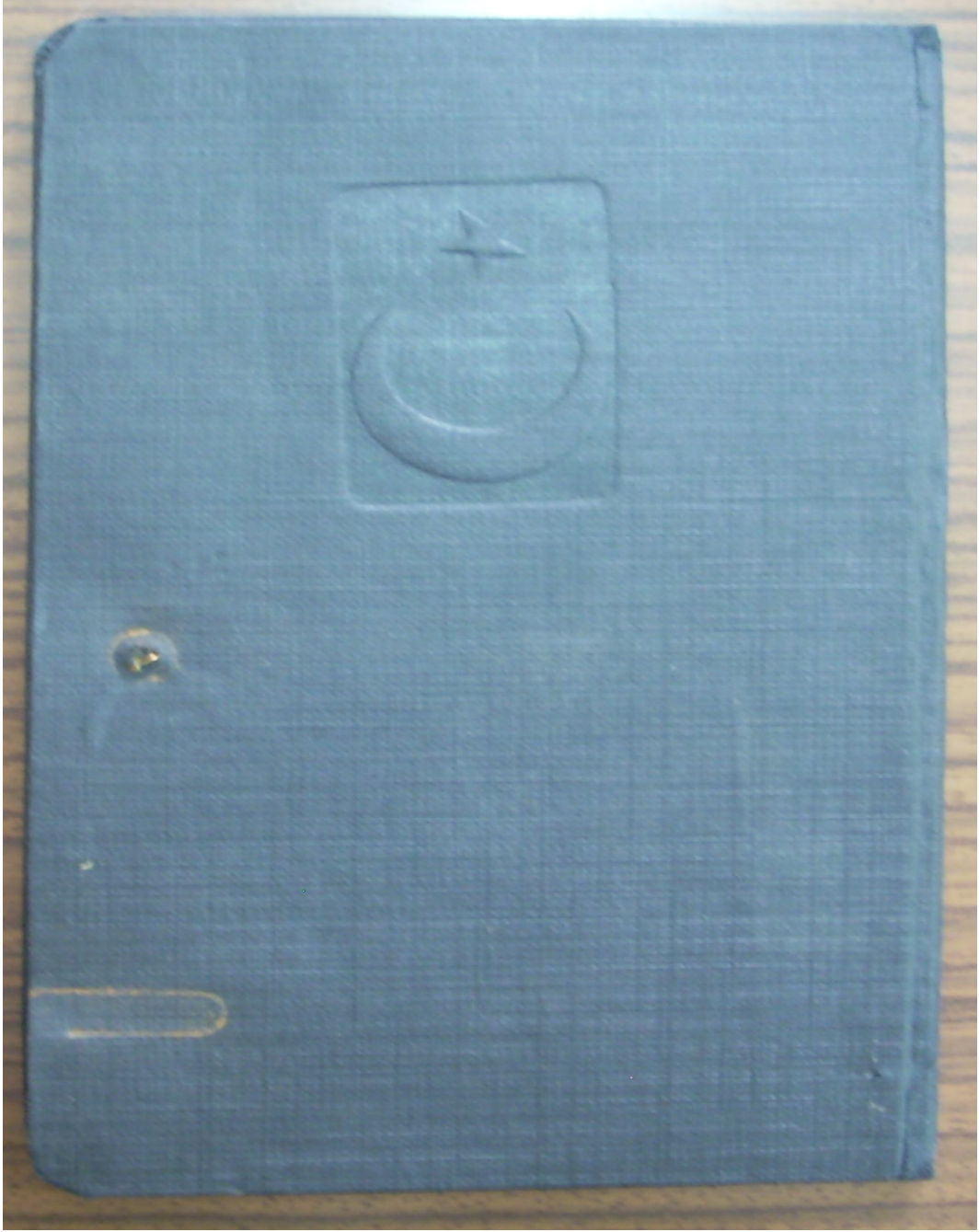
- Altun, Kudret. (1997). **Tezkire-i Mucîb İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin-Sözlük**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Banarlı, Nihat Sami. (2004). **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**. c. I-II, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Başlangıçtan Günümüze Kadar Büyük Türk Klasikleri Tarih-Antoloji-Ansiklopedi** (1985), “Tezkire-i Şuarâlar”, c. I, s. 251, İstanbul: Ötüken-Söğüt Yayınevi.
- Bursalı, Mehmed Tâhir. (1333-1342). ‘**Oşmânlı Mü’ellifleri**. c. I-III, İstanbul, Matbaa-i Âmire.
- Canım, Rıdvan. (2000). **Latîfî Tezkiretü’ş-su‘arâ ve Tabsıratü’n-nuzamâ (İnceleme-Metin)**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Çapan, Pervin. (2005). **Mustafa Safâyî Efendi Tezkire-i Safâyî (Nûhbetü’l- âsâr Min Fevâ’i’dil- Eş’âr) İnceleme-Metin-İndeks**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Çınarcı, M. Nuri. (2007). **Şeyhü’l-islâm Ârif Hikmet Bey’in Tezkiretü’ş-su‘arâsı ve Transkripsiyonlu Metni**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Devellioğlu, Ferit. (2006). **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgât**. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin Cem. (1983). **Yeni Tarama Sözlüğü**. Ankara: TDK.
- Erdem, Sadık. (1994). **Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ’sı İnceleme-Tenkidli Metin İndeks-Sözlük**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Eyduran, Aysun (Sungurhan). (1999). **Kınalı-zâde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-su‘arâ (İnceleme-Tenkitli Metin)**. c. I-II, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Faṭîṁ Dāvūd. (1271). **Tezkire-i Hâtîmetü’l-eş’âr**, İstanbul.
- Genç, İlhan. (2000). **Tezkire-i Şu‘arâ-yı Mevleviyye (İnceleme-Metin)**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Hayber, Kasım. (1996). **Tezkire-yi Şuarâ-yı Âmid**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- İnal, İbnü'l-Emin Mahmûd Kemal. (1999-2000). **Son Asır Türk Şairleri (Kemâlî'ş-Şuarâ)**. c. I-IV, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- İnce, Adnan. (2005). **Tezkiretü'ş-şu'arâ Sâlim Efendi**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- İpekten, Haluk, İsen Mustafa, Kılıç, Filiz, Aksoyak, İ. Hakkı, Eydur, Aysun. (2002). **Şair Tezkireleri**. Ankara: Grafiker Yayınları.
- İsen, M., Macit, M., Horata, O., Kılıç, F., ve Aksoyak, İ.H., (2003). **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı**. Ankara: Grafiker Yayınları.
- İsen, Mustafa. (1994). **Kühü'l-ahbâr'ın Tezkire Kısmı**. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- İsen, Mustafa. (1998). **Sehî Bey Tezkiresi**. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karahan, Abdülkadir. (1974). "Tezkire", **İslâm Ansiklopedisi, İslâm Âlemi, Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugati**. c. XII/I. s. 226-230, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Durmuş, Mustafa. (2007). "Şair Tezkirelerindeki Ölüm ifadelerinin Üslûp Açısından Değerlendirilmesi", **Edebiyat ve Dil Yazıları Mustafa İsen'e Armağan**. İslam, A. K., ve Eker, S. (Editörler). Ankara.
- Kabaklı, Ahmet. (1994). "Şuarâ Tezkireleri", **Türk Edebiyatı**. c. I, s. 6-7, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Kılıç, Filiz. (1994). **Meşa'irü'ş-şu'arâ (İnceleme-Tenkitli Metin)**. c. I-II, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kılıcı, Mehmet. (2001). **Enderûnlu Mehmet Akif (Mir'ât-ı Şi'r)**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kutluk, İbrahim. (1997). **Beyâni Mustafa Bin Caru'llâh Tezkiretü'ş-şu'arâ**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Levend, Agâh Sırrı. (1988). **Türk Edebiyatı Tarihi**. c. I, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Mermer, Ahmet, Keskin, Neslihan Koç. (2005). **Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Mu'allim Nâcî. (2006). **Lûgat-ı Nâcî**. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Olgun, İbrahim. (1989). **Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-şuarâ**. c. I-II, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

- Önder, Murat. (2006). **Şefkat ve Tezkire-i Şu'arâsı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Pala, İskender. (2004). **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Sâlehpur, Cemşid. **Farsça Türkçe Genel Sözlüğü**, İran, Tahran: Jangal Yayınevi.
- Sâmî, Şemse'd-dîn. (1978). **Ķâmûs-ı Türkî**. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Solmaz, Süleyman. (2005). **Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâ'sı**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Şentürk, Ahmet Atilla, Kartal, Ahmet. (2005). **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tarikdaroğlu, Abdurrahman. (1988). **Kınalı-zâde Hasan Çelebi'nin Tezkiretü's-şu'arâ'sı Üzerine Bir Sentaks Çalışması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- "Tezkere", **Meydan Larousse, Büyük Lügât ve Ansiklopedi**. (1990). c. XII, s. 117-118, İstanbul: Meydan Yayınevi.
- "Tezkire", **Türk Ansiklopedisi**. (1982). c. XXXI, s. 161-163, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Tuman, Mehmet Nâil. (2001). **Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri**. c. I-II, Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler / İsimler / Eserler / Terimler**. (1977-1977-1978-1980-1982-1986-1990-1998). c. I-VIII, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2005), **Yazım Kılavuzu** (24. Baskı). Ankara: TDK.
- Unat, Faik Reşit. (1994). **Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Yılmaz, Kâşif. (2001). **Güftû ve Teşrîfâtü's-şuarâsı**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

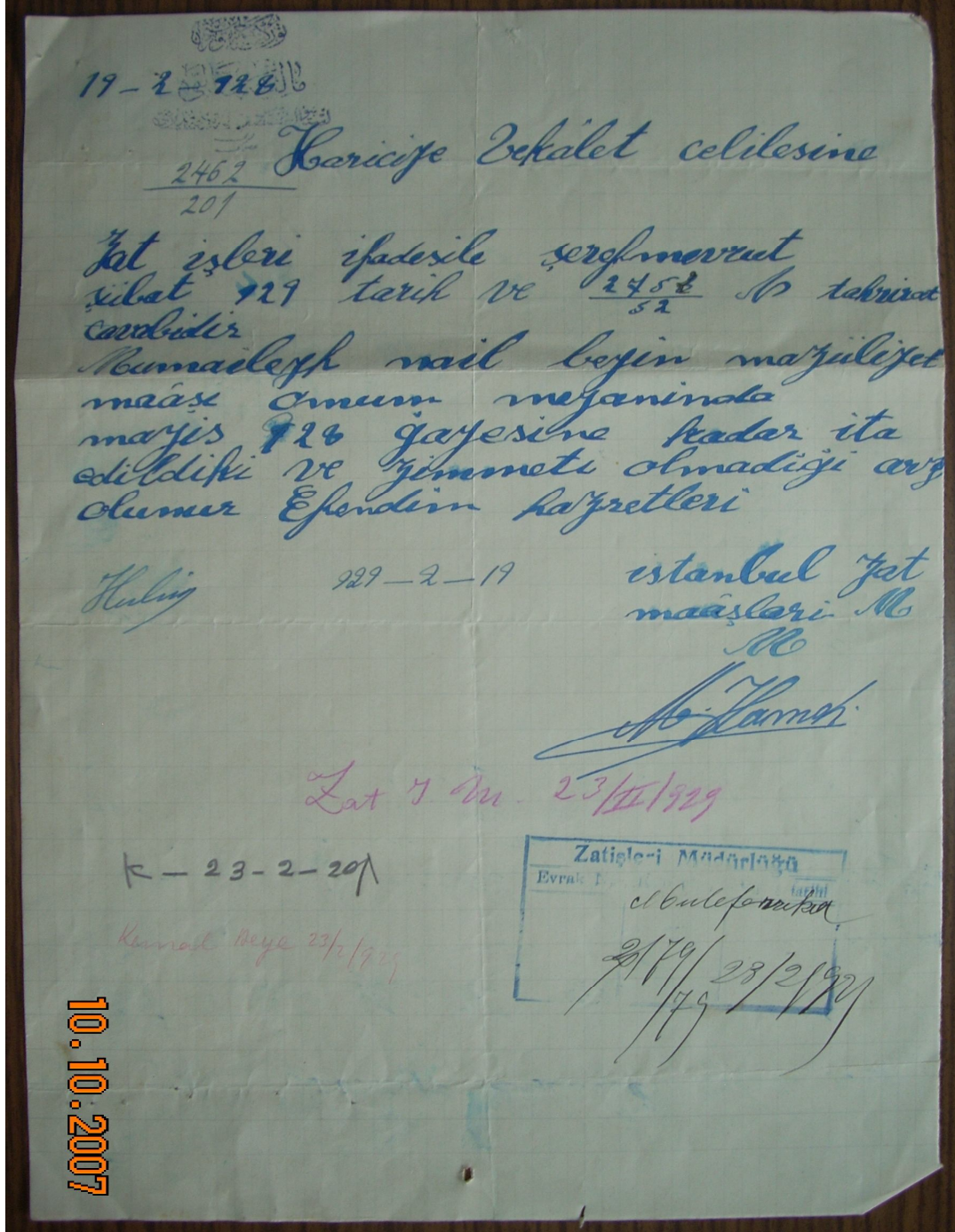
EKLER**Ek 1: Mehmet Nâil TUMAN'ın Dosyası ve Emekli Sicil Numarası**

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

Ek 2: Mehmet Nâil TUMAN'ın Maaş Defteri

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

Ek 6: Mehmet Nâil TUMAN Hakkında Hariciye Vekalet Celilesine Yazılmış Belge

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

Ek 8: Mehmet Nâil TUMAN'ın Ma'zûliyyet Maaşı Hakkında Belge

 Hariciye vekâletine

279
 40 M. G. N. 33 Hemedan şehbender sabiki
 G. S. N. 12465 Mehmet Nail B.
 mebdai maaş 1- Eylül 1926
 Maaşı (1000)

Mumaleynin mazuliyet maaşı kazdı balaya
 çıkarılmış olmağla muktezi muamelenin ifası
 mevriyle senedi resmi ve istidasi taktim kilin-
 diği arz olunur efendim.

Hulusi 14-1-1929 J. G.
 Latmaaslari M. M.

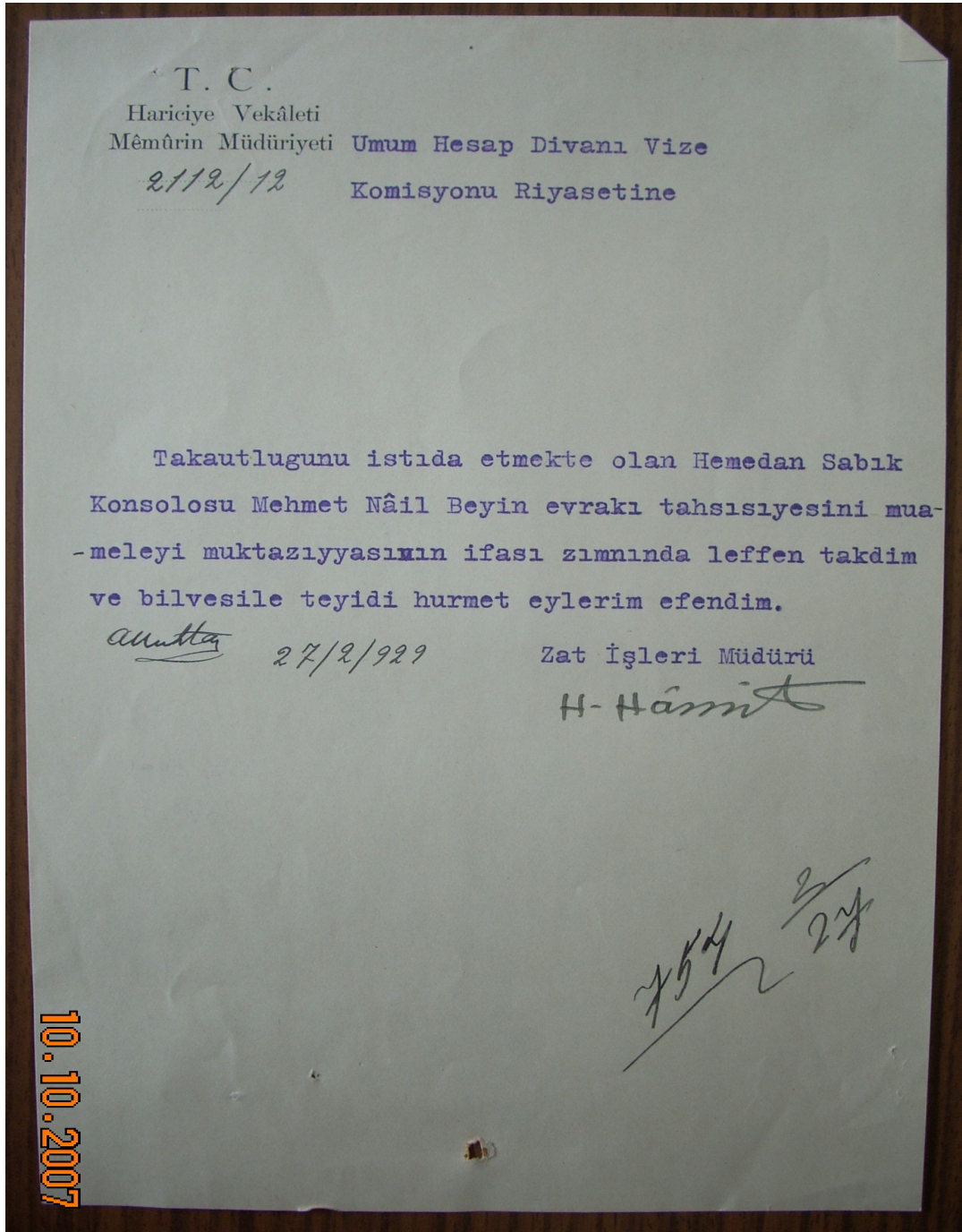
Lat 9. m. 1915 (1929) M. N. N. N.

Zatişleri Müdürlüğü
 Evrak N. | Kadem N. | Vürüt ta
 c/bulufenka
 212 20/1/1929
 12

10.10.2007
 307

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

Ek 9: Mehmet Nâil TUMAN'ın Emekliliği Hakkında Belge

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

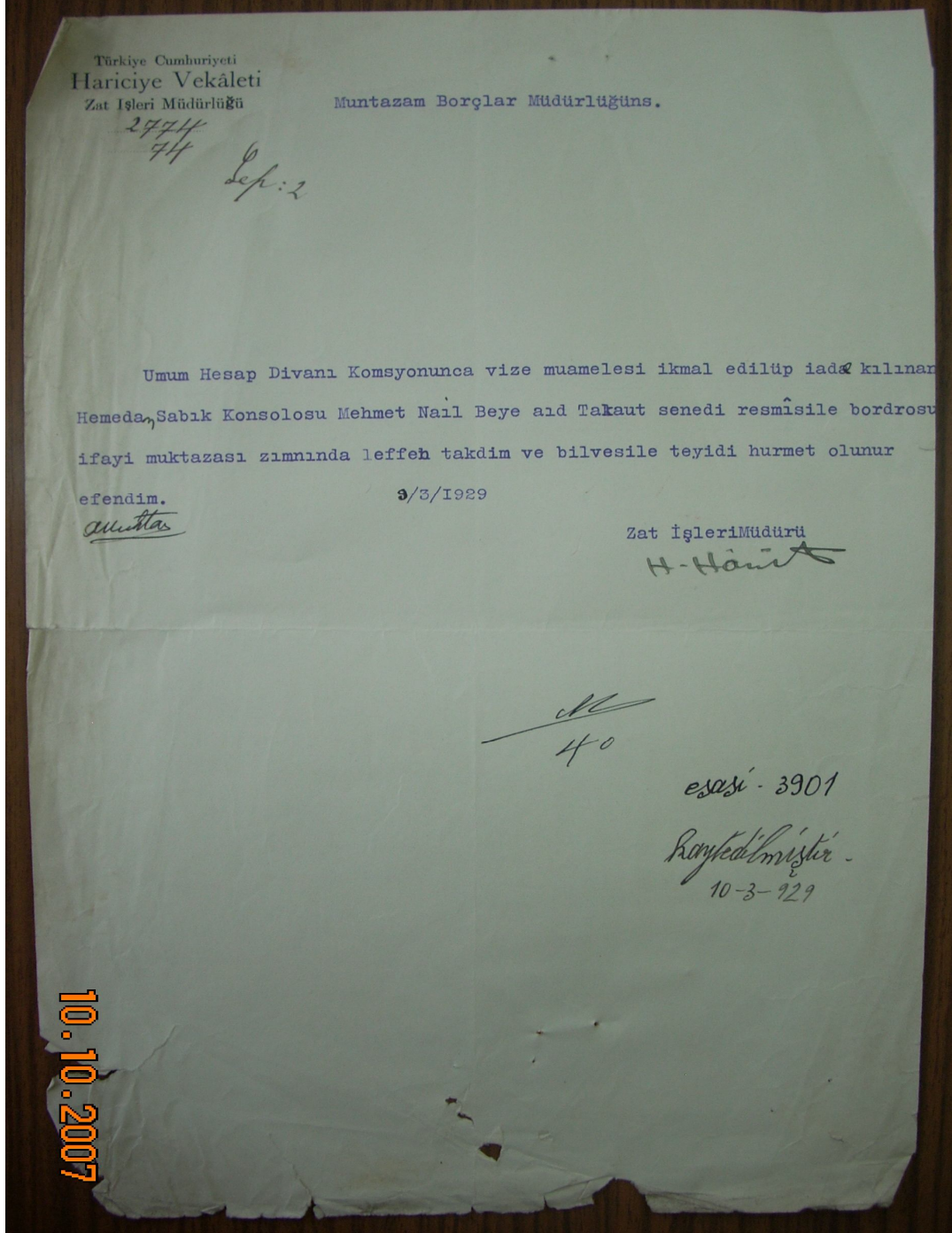
Ek 10: Mehmet Nâil TUMAN'a Tahsis Edilen Maaşı Hakkında Belge

MALİYE VEKÂLETİ			T. C.		
Varide kayıt No:		MALİYE VEKÂLETİ		Dosya No;	
40 Hazine				19410	
Tarihi	Müsev- tesvit	Müme- yiz	HULÂSA	Tarihi tebyizi	Sadıra No:
11-3-929			İstanbul yat maaşına mukaselesine	29/3	2692
<p>Hemdan konsolosu Mehmet Nâil base tahsis olunan maaş 3901 esas nınmarasına kayıt ve vizesi icra edilerek resmi senet leffen gön- derildi: usulen tediyesi ve cüzdan bedelinin tevkif ve künyesile res- mî senette yazılı olan umum hesap divaninin tescil, ait olduğu ve- kâletin ve Müdüriyet acizi esas numaralının ve tahsis tarihinin ma- aş defterine kaydi ve kaydedildiği liva numarasının vukuat cedvelin- de gösterilmesi rica olunur efendim:</p> <p>El 11</p> <p>سید حسن</p> <p>27.1</p> <p>hazine</p>					

10.10.2007

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

Ek 11: Mehmet Nâil TUMAN'ın Emeklilik Senedi Hakkında Belge

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

Ek 12: Mehmet Nâil TUMAN'ın Maaş Kaydı Hakkında Belge

Vilâyeti : _____
 Kazası : 1253 İstanbul Vali Evi'ne
 No. : _____
Muntazam Borçlar Umum Müdürlüğüne
Maliye Vali Evi'ne Emekli Ziyari

Aylık sahibinin adı ve soyadı		<u>M. Nail Tuman</u>			
Aylık sahibinin künyesi		<u>Hemedan Konsolosu</u>			
Aylığın kesilmesini mucip olan sebep		<u>2-4-958 nefes</u>			
Kaza sıra No.	Divanın tescil numarası	Terkin muamelesinin müstenit olduğu evrakın			Aylığın kesildiği tarih
		Geldiği Yeri	Tarihi	Numarası	
<u>171</u>		<u>Kumlecipi Nüfus No.</u>	<u>15.4.958</u>	<u>958/240</u>	<u>31.5.958</u>
Maaş	Tahsisat	57 nci madde mucibince yapılan % 10 ve 25	Terfihi zammı	3835 No. K. mucibince yapılan % 25 zam	Yekûn
<u>20984</u>					<u>20984</u>

Yukarda adı yazılı aylık sahibinin maaş kaydı terkin edilmiş ve müstenidatı ile işbu tahriratın ikinci nüshası maaş sahibinin dosyasında saklanmıştır. Merkezde de kaydının terkinin rica olunur.

2151 1958
 Fâzîlî Kaymakamı Müdürlüğü
 Celalattin DİŞEKEKİ

Emekli İş. Md.
 012200 | - 8 V 58
 Şube Kısm

10.10.2007
 Anbar A. No. 124
 Maaş Kaydı Terkin edildi.
 01.10.2007 - 9.5.958
 db. B
 6801
 22-5-1958
 Ho.

6801
6801

Kaynak: Emekli Sandığı Arşiv Dairesi Başkanlığı, Maliye Devir Emeklileri Servisi, Balgat / Ankara. Şef Hüseyin AYGÜN ve görevli memur Kenan AKBULUT. Tel.: 0312 295 66 46.

İNDEKS

A

- ‘Abbās Tā’ib Paşa, 35, 85.
‘Abdu’llāh Bahāyī Çelebî, Bahā’e’d-
dīn-zāde, 20, 25, 52.
‘Abdu’llāh Belîğ Efendi, 22, 23, 50.
‘Abdu’llāh Celāle’d-dīn Paşa, 23, 30,
40, 140.
‘Abdu’llāh Cevdet Beg, 19, 32, 172.
‘Abdu’llāh Efendi, Hāfız Nişārî-zāde,
28, 38, 41, 49.
‘Abdu’llāh Efendi, Kirişci-zāde Hāfız,
47.
‘Abdu’llāh Efendi, Seyyid Hāfız, 39,
42, 201.
‘Abdu’llāh Efendi, Zākîr-zāde Şeyh,
20, 27, 36, 72.
‘Abdu’llāh Hāletî Çelebî, Şanavber-
zāde, 21, 26, 38, 205.
‘Abdu’llāh Harîmî Çelebî, 28, 39, 224.
‘Abdu’r-raḥmān Hüsāmî Çelebî, Şeyh,
25, 227.
‘Abdü’l-bāķî Bakāyî Dede, Haṭîb-
zāde, 22, 25, 38, 43.
‘Abdü’l-bāķî Cāmî Çelebî, Kādî
Ḥabîb-zāde, 21, 26, 36, 125.
‘Abdü’l-bāķî Efendi, Dursun Efendi-
zāde, 25, 44.
‘Abdü’l-bāķî, Taşköprülü, 44.
‘Abdü’l-celîl Efendi, 26, 27, 38, 148,
149, 223.
‘Abdü’l-celîl, Hāmîdî-zāde, 26, 33,
147.
‘Abdü’l-celîlî Efendi, 21, 32, 33.
‘Abdü’l-ḥaķ Hāmîd Beg, 37, 216.
‘Abdü’l-kerîm Şābit Beg, 19, 26, 111.
‘Abdü’l-laṭîf Efendi, Südci-zāde
Dervîş Hāfız, 28, 196.
‘Abdü’l-ḥalîm Ḥasîb Efendi, Seyyid
‘Abdu’llāh Efendi-zāde, 19, 20, 23,
30, 37, 243.
‘Abdü’l-kādîr Zülfeķār, 19, 27, 39, 41,
94.
‘Abdü’ş-şekûr Efendi, Şeyhî-zāde, 20,
29, 37, 203.
Adana, 32, 81, 82, 209, 234, 252.
Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Ktp.,
195, 210, 234.
Afyon Kocatepe Üniversitesi, 253.
Afyonkaraḥişâr, 32, 91, 253.
‘Ahdî, iii, 16, 44, 52, 66, 71, 73, 74,
78, 79, 82, 90, 92, 97, 99, 100, 115,
117, 121, 127, 130, 131, 135, 147,
148, 149, 153, 160, 166, 175, 182,
183, 184, 193, 205, 211, 219, 224,
226, 236.
‘Ahdî-i Bağdādî, 16, 130.
Aḫîşḫa, 32, 114, 179.
Aḫmed Bahāî Efendi, 31, 40, 55.
Aḫmed Beg, Enfî, 21, 27, 69.
Aḫmed Cāmî Efendi, 18, 29, 30, 34,
35, 36, 125, 126, 127.
Aḫmed Celāle’d-dīn Dede Efendi,
Şeyh-i Mevlevî, 30, 35, 142.
Aḫmed Cemālî Çelebî, Defter-dār-
zāde, 26, 36, 41, 153.
Aḫmed Cenābî Paşa, 19, 26, 42, 159.
Aḫmed Cezbî Beg, 30, 33, 41, 132.
Aḫmed Cevdet Efendi, 20, 23, 31, 32,
37, 171, 172.

- Ahmed Cevdet Efendi, Recā'î-zāde, 22, 37, 41, 169.
- Ahmed Efendi, Şeyh, 20, 27, 34, 38, 41, 187.
- Ahmed Efendi, Şeyh Hüsāmî, 29, 42, 226.
- Ahmed Hâ'iz Efendi, Defter-dâr-zāde, 21, 29, 187.
- Ahmed Habrî, Çelebî, 23, 28, 219.
- Ahmed Hâlî Efendi, 19, 37, 211.
- Ahmed Hāmî Efendi, 19, 29, 34, 42, 218.
- Ahmed Hāmid Efendi, Eñserci-zāde Kîse-dâr, 20, 29, 37, 212.
- Ahmed Hāmid Efendi, Nazîf-zāde, 31, 42, 214.
- Ahmed Hasîb Efendi, Mü'min-zāde Seyyid, 22, 29, 30, 33, 42, 243.
- Ahmed Hāzîm Efendi, Çelebî Efendi-zāde, 20, 29, 34, 190.
- Ahmed Hicāzî Efendi, 28, 34, 222.
- Ahmed Kemāle'd-dîn Tūrān, 31, 35, 100.
- Ahmed Midhat Bahārî Beg, 22, 35, 58.
- Ahmed Paşa, Mü'ezzîn-zāde Şadr-ı A'zam Dāmād Hāfız, 28, 35, 41, 194.
- Ahmed Şenā'î Efendi, 20, 22, 29, 38, 120.
- Ahmed Sinān Çelebî, Karışdıranlı Süleymān Beg-zāde, 24, 26, 64.
- Ahmed Tā'ib Efendi, 'Oşmān-zāde Kādî, 15, 21, 28, 36, 86.
- Ahmed Tevfîk Beg, 19, 36, 106.
- Ahmed Tevfîk Lāmiḥ Efendi, 18, 31, 35, 105.
- Ahmed Tevhîd Efendi, Şeyh Hakkî Efendi-zāde Seyyid, 30, 36, 100.
- 'Aîşe Hubbî Hātûn, 27, 37, 217.
- Akhisar, 32.
- Ākif, iii, 16.
- Aksaray, 132.
- Akşehir, 32, 97.
- Alaşehir, 32, 85.
- 'Alā'e'd-dîn Sābî Efendi, Kādî, 21, 27, 33, 41, 109.
- 'Ālî Bahār Efendi, 21, 28, 39, 57.
- 'Ālî Bahārî Efendi, 21, 25, 40, 57.
- 'Ālî Behcet Efendi, Faḥre'd-dîn-zāde Müderris Seyyid, 23, 24, 28, 39, 59.
- 'Ālî Cānib Beg, 22, 36, 129.
- 'Ālî Celāle'd-dîn Paşa, Seyyid, 18, 30, 34, 41, 138.
- 'Ālî Cevherî Efendi, Mınık, 21, 26, 180.
- 'Ālî Çākerî, Seyyid, 23, 29, 34, 186.
- 'Ālî Efendi, Şeyh Behcet, 30, 60.
- 'Ālî Emîrî, iii, 14, 15, 16, 17, 49, 51, 60, 66, 69, 112, 144, 150, 160, 171, 178, 219, 225.
- Ali Enver, 15.
- 'Ālî Hāyız Efendi, Evliyā-zāde, 22, 29, 217.
- 'Ālî Paşa, Temerrüd Hācı, 26, 99.
- 'Ālî Şenā'î Efendi, Şeyh, 29, 34, 41, 121.
- 'Ālî Şîr Nevā'î, iii, 125.
- 'Ālî Tābi'î Efendi, 20, 25, 34, 92.
- 'Ālî Tārîḥi, 52, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 99, 115, 117, 120, 121, 127, 138, 153, 160, 180, 182, 184, 205, 218, 230.
- Almanya, 76, 78, 159, 170, 176, 209.
- Almanya Milli Ktp, 76, 78, 159, 170, 176, 209.
- Altun, Kudret, 17, 251.
- Amasya, 9, 18, 32, 37, 92, 93, 101, 151, 174, 177, 195, 209.
- Amasya Beyazıt İl Halk Ktp., 101, 104, 151, 177, 195, 209.
- Anatolî, iii, 50, 78, 159, 212.
- Ankara, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 32, 45, 50, 54, 75, 76, 88, 97, 101, 104, 110, 125, 144, 150, 153, 156, 158, 159, 165, 166, 176, 189, 195, 208, 227, 232, 234, 251, 252, 253.

Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp.,
150, 165, 176, 189, 195, 208, 234.
Antalya Akseki Yeğen Mehmet Paşa
İlçe Halk Ktp., 210.
Antalya Elmalı İlçe Halk Ktp., 210,
234.
Antalya Tekelioğlu İl Halk Ktp., 210.
'Arabgir, 32, 172.
'Arif Hikmet, iii, 16, 45, 46, 57, 59,
61, 74, 90, 103, 143, 144, 151, 164,
169, 172, 188, 189, 202, 203, 215,
230, 235, 244, 251.
'Arif Hikmet Beg, Şeyhü'l-islâm, 16,
124.
Arz-ı Rûm, 188.
'Aşım, iii, 16, 47, 54, 65, 86, 90, 110,
133, 159, 176, 196, 208, 217.
'Aşım Beğ Kütüb-hânesi, 51.
'Aşık Çelebî, iii, 16, 43, 52, 53, 58,
65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 79,
90, 91, 92, 98, 115, 117, 120, 127,
130, 134, 136, 138, 150, 160, 164,
165, 168, 175, 180, 182, 193, 194,
205, 221, 223, 224, 230, 231, 233.
'Aṭâ Tarihî, 93, 128, 130, 184.
Atatürk Üniversitesi, 15, 253.
'Âtıf Efendi Kütüb-hânesi, 189.
Atrabu'l-Âsâr fi-Tezkireti'l-Urefâi'l-
Edvâr, 14.
Avusturya Milli Ktp., 176.
Ayaşafya Kütüb-hânesi, 208.
Aydın, 32, 139, 251.
'Ayntâb, 64, 164.
'Azîz Efendi-zâde, 27, 36, 132.

B

Bağdâd, 32, 227, 235.
BAŞİRİ, 43.
Bâşirî, 149.
Bâbil, 47.
Badra, 221.
BAHÂ, 52.
BAHÂ'E'D-DİN, 56, 57.

Bahâ'e'd-dîn Aḥmed Efendi, 23, 31,
35, 54.
Bahâ'e'd-dîn Efendi, 25, 57.
BAHÂ'Î, 55.
Bahâe'd-dîn Meḥmed Veled Dede,
Şeyh, 144.
BAHÂR, 57.
BAHÂRÎ, 58.
BAHÂRÎ veyâ KEMÂLÎ, 57.
BAHÂYÎ, 52, 53, 54, 55.
Bahâyî Efendi, 32, 55.
BAĶÂYÎ, 43, 44, 45.
BaĶâyî Efendi, 19, 25, 37, 45.
BAĶÂYÎ veyâ BÂĶÎ, 44.
BaĶâyî, Kâtib-zâde, 28, 33, 45.
Balıkesir, 18, 32, 120.
Bâlî Çelebî, Tâcî-zâde, 26, 136.
Bâlî Efendi, Şeyh, 26, 40.
Batum-Livane, 32.
Baṭum, 104.
Bâyezîd Cemâl, 18, 28, 155.
Bâyezîd-i şânî, 116.
Behcet, 61, 63.
BEHCET, 58, 59, 60, 61, 62, 63.
Behcet Ağa, Enderünî, 19, 30, 61.
Behcet, Şeyh, 30, 38, 42.
BEHCETÎ, 63, 64.
Behcetî Efendi, Enderünî, 27, 64.
BEHIŞTÎ, 65, 66.
BEHLÛL, 67.
Behlûl Efendi, Hâfîz, 19, 23, 26, 36,
67.
BEKR, 46.
Bekr Ağa, Terzi-başı-zâde Enderünlü,
28, 46.
Bekr Beg, Şeyh-zâde Hâcî, 30, 34, 45.
BEKRÎ, 45.
Belgrad, 63.
Belḡ, 32, 144.
BELĠĠ, 47, 48, 49, 50.
BelĠĠ, iii, 47, 54, 64, 70, 80, 84, 85,
88, 89, 94, 110, 112, 113, 116, 118,
123, 133, 159, 173, 176, 195, 196,
197, 220, 240, 241, 242, 245.

BELİĞİ, 51.

Belîğî, 18, 35, 51.

Belîğî, 'Acem, 24, 25, 51.

BENAL, 52.

Benal Nevzād Hānım, 28, 37, 52.

Bergama, 32.

Bergūzar GÜNERİ, 9.

Berlin, 76, 78, 155, 170, 178, 223.

Beşiktaş, 100.

BEY'ATİ, 73.

Bey'atî, Kalendar, 26, 34, 73.

BEYĀNİ, 68, 69, 70, 71.

Beyānî, iii, 14, 21, 22, 23, 25, 43, 45, 53, 65, 69, 70, 71, 73, 92, 93, 108, 115, 116, 120, 124, 127, 134, 138, 148, 149, 150, 153, 160, 161, 182, 194, 205, 208, 221, 223, 224, 231, 233, 244, 246.

Beyānî, Heccāv, 40, 70.

Beyānî, Şeyh Kemāl oğlu, 26, 68.

BEYĀZİ, 67.

Beyrut, 33.

BİÇĀRE, 72.**BİÇĀRE veyā ZĀKİRİ veyā 'ABDU'LLĀH**, 72.**BİDĀRİ**, 73.

Bidārî, Şarrāf, 24, 26, 33, 73.

BİKES, 74.

Bodrum, 33.

Boli, 33, 132.

Borlı, 169.

Bosna, 33, 176.

Bosna-Hersek, 178.

BOSTĀN, 52.

Bostān Çelebî, Kāra, 27, 52.

Boyacı-kaşısı, 53.

Brusa, 17, 33, 38, 167, 191, 243.

Bucağ, 47.

Buḥāra, 33, 52.

Burdur İl Halk Ktp., 195, 209, 234.

Bülbül, 27, 46, 63.

BÜLBÜL, 46**BÜLENDİ**, 47

Bülendî Çelebî, 47.

C

Ca'fer Çelebî, Tācî Beg-zāde kādî-asker, 20, 24, 25, 32, 133.

Ca'fer Dede, 41, 135.

Ca'fer Efendi, Zātî-zāde, 36, 135.

Ca'fer, Mü'ezzin, 20, 27, 40, 134.

CA'FER, 133, 134, 135.**CA'FERİ veyā BĀLİ**, 136.**CĀHİDİ**, 130.

Cāhidî Aḥmed Efendi, Şeyh, 130.

Cām, 33.

Cambridge Ktp., 155.

CĀMİ, 125, 126, 127, 128.

Cāmî, 18, 21, 24, 25, 26, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 66.

Cāmî Beg, 24, 36, 126.

Cāmî Beg, Enderūnlı Dervîş, 24, 39, 128.

CĀMİ veyā VAḤİDİ, 124.

Cāmî, Cāmî-i Rūmî, 127.

CĀMİ'İ, 128.

Canım, Rıdvan, 17, 251.

CĀNİB, 129.**CĀVİD**, 129, 130.

Cāvid Aḥmed Beg, 22, 29.

Cāvid Beg, 20, 30, 36, 129.

CĀZİB, 122.**CĀZİM**, 123, 124.

Cāzim Efendi, Çuḳadār-zāde, 19, 30, 36, 124.

CEBRİ, 130.

Cebri Çelebî, 36, 130.

Cedîdî, 30, 34, 131.

CEDİDİ, 131.**CEFĀYİ**, 136, 137.**CEHDİ**, 185.**CELĀL**, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143.

Celāl Beg, Yeñiçeri ağası-zāde Enderūnlı, 31, 142.

Celāl Çelebî, 36, 142.

Celāl Efendi, Yegān-zāde, 23, 26, 38, 138.

Celâl Sâhir Beg, 36, 143.
CELÂL veyâ ZEVKÎ, 139.
 Celâl, Maḥdûm, 144.
CELÂLE'D-DÎN, 144, 146.
 Celâle'd-dîn Argûn, 25, 137.
 Celâle'd-dîn Efendi, Şeyḥ-i Mevlevî,
 30, 36, 141.
 Celâle'd-dîn Meḥmed-i Rûmî, 25, 32,
 41, 144.
CELÂLÎ, 143.
 Celîlî, 25, 33, 34, 148.
CELÎLÎ, 147, 148, 149.
CEM, 149.
 Cem, Şeh-zâde, 25, 34, 41, 149.
CEM'Î, 158.
CEMÂL, 150, 151, 152.
 Cemâl, 151.
 Cemâl Çelebî, 152.
 Cemâl Efendi, Şeyḥ, 25, 32, 150.
 Cemâl Nâbedîd Beg, 24, 39, 152.
CEMÂLÎ, 152, 153, 154.
CEMÂLÎ veyâ MUḤYÎ'D-DÎN, 152.
CEMÂLÎ veyâ HÛRREM, 155.
CEMÂLÎ veyâ ŞEYHOĞLI, 155.
 Cemâlî, Hurrem, 25, 38, 155.
CEMÎL, 156.
CEMÎL veyâ NİHÂNÎ, 156.
 Cemîlî, 26, 34, 42, 157.
CEMÎLÎ, 157, 158.
CENÂB MUḤYÎ'D-DÎN, 163.
 Cenâb Muḥyi'd-dîn Beg, 23, 32, 40,
 163.
CENÂB ŞEHÂBE'D-DÎN, 162.
 Cenâb Şehâbe'd-dîn Beg, 19, 39, 40,
 162.
CENÂBÎ, 159, 160, 162.
 Cenâbî, 159.
CENÂNÎ, 163, 164, 166.
 Cenânî Çelebî, 25, 26, 40, 163, 166.
 Cenânî Efendi, 22, 35, 164.
 Cenânî, Sipâhî, 18, 26, 39, 163.
CENNET veyâ FENÂYÎ, 166.
CEZBÎ, 131, 132.
 Cevdet, 171

CEVDET, 169, 170, 171, 172.
 Cevdet Efendi, 31, 33, 171.
 Cevdet Paşa, 14, 31, 170.
CEVHERÎ, 180, 181, 182.
 Cevherî Çelebî, 23, 182.
CEVHERÎ veyâ VÂLİHÎ, 180.
 Cevherî, İbn-i Yemîn, 181.
 Cevherî, Seyyid, 32, 182.
CEVRÎ, 174, 175, 179.
 Cevrî İbrâhîm Efendi, Ḥarrâṭ-zâde, 26,
 174.
CEZMÎ, 132.
CİHÂDÎ, 183.
 Cihâdî Beg, Enderûnî Ḥazîneli, 28,
 183.
**CİHÂNGİR veyâ ŞEMSÎ veyâ
 ZA'İFÎ**, 184.
 Cihângîr, Şeh-zâde, 25, 26, 184.
CİHÂNÎ, 184.
 Cihânî, Kâdî, 25, 184.
CİVÂN, 167.
 Civân Efendi, 18, 29, 34, 167.
 Civân, Hâcî, 167.
CİVÂNÎ, 168, 169.
 Civânî Çelebî, 26, 34, 168.
 Civânî Efendi, 21, 27, 39, 169.
 Civânî, Kâdî-zâde, 21, 26, 40, 168.
CÜDÎ, 173.
 Cüdî Efendi, Dâye-zâde, 22, 173.
 Cum'a-i Bâlâ, 33, 239.
CÜDÂYÎ, 130.
 Cüdâyî, 26, 33, 130.
CÜNÜNİ DEDE, 167.

Ç

ÇÂKER, 185.
ÇÂKERÎ, 186.
 Çamlık, 33, 96.
 Çankırı İl Halk Ktp., 195, 209, 234.
 Çapan, Pervin, 251.
ÇAĞŞIRCI ŞEYHÎ, 26, 185.
ÇELEBÎ, 187.
 Çemişgezek, 171.
ÇEŞMÎ, 186.

Çorduk-zâde, 4.
 Çorlu, 40, 65.
 Çorum Hasan Paşa İl Halk Ktp., 195,
 209.
 Çukurova Üniversitesi, 252.

D

Dağistan, 33, 110, 228.
 Dârende, 33, 45.
 Darıca, 75.
 Dergüzin, 33, 73.
 Derviş Beg, Enderünli, 26.
 Derviş Efendi, Çorumî-zâde, 30.
 Devhatü'l-meşâyih, 15, 54, 103.
 Dışişleri Bakanlığı, iii, 9, 10.
 Diyarbakır İl Halk Ktp., 177, 195, 232.
 Diyâr-ı Bekr, 34, 185, 211, 227.

E

Ebû Bekr Celâle'd-dîn Efendi, Seyyid,
 21, 41, 143.
 Ebû Bekr Dede, Hâfız, 29, 39, 198.
 Ebû Mehmed Mustâfâ Cenâbî, Kâdî,
 22, 24, 26, 39, 41, 160.
 Edirne, 14, 34, 47, 92, 95.
 Edirne-kaşası, 47, 69, 84, 101, 115,
 131, 143, 155.
 Egri-kaşu, 34, 154, 175.
 Emekli Sandığı, iii, 247, 248, 249,
 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256,
 257, 258.
 Eminönü, 9.
 Emîr Buḥârî, 47, 155, 191, 242.
 Emîrî, 43, 51, 54, 64, 74, 94, 99, 103,
 110, 112, 121, 123, 130, 143, 150,
 154, 160, 169, 176, 189, 199, 200,
 205, 206, 217, 218, 225.
 Enîsü'l-müsâmirîn, 68, 72, 92, 108,
 148, 168, 208, 228, 232.
 Erdem, Sadık, 251.
 Ereğli, 34, 97.
 Erzincan, 34.
 Erzurum, 15, 34, 177, 253.

Es'ad, 49, 50, 51, 57, 58, 59, 61, 64,
 67, 75, 76, 78, 83, 88, 99, 102, 103,
 105, 111, 113, 118, 119, 123, 132,
 143, 154, 169, 176, 186, 187, 188,
 189, 190, 192, 193, 202, 203, 213,
 214, 216, 218, 227, 237, 239, 241,
 242, 243.

Es'ad Bahâ Efendi, 25, 33, 52.
 Es'ad Efendi, iii, 81, 198, 242.
 Es'ad Efendi Kütüb-ḥânesi, 74, 103,
 176, 189.
 Es'ad Efendi Tezkiresi, 74, 120.
 Es'ad Paşa, Köprülü-zâde, 29, 41, 192.
 Eskişehir, 210.
 Eslâf, 14, 49, 51, 66, 77, 110, 138,
 151, 165, 167, 176, 194, 208, 218,
 232.
 Esmârü't-tevârih, 18.
 Esrâr Dede, iii, 14, 43, 52, 78, 83, 86,
 91, 108, 113, 119, 137, 152, 167,
 176, 193, 198, 207, 220, 222, 226,
 241.
 Eyyüb, 124.

F

Fâik Reşat, 14.
 Fâizî Tezkiresi, 16.
 Fâizî, Kâf-zâde, iii, 16.
 Fâtih, 176.
 Fâtih Kütüb-ḥânesi, 208.
 Fâtih Sulṭân Mehmed, 216, 232, 236.
 Faṭîn, iii, 16, 48, 49, 51, 56, 59, 61, 62,
 74, 76, 77, 83, 88, 95, 96, 100, 102,
 103, 105, 106, 113, 114, 115, 118,
 119, 123, 124, 126, 130, 151, 158,
 169, 170, 172, 174, 192, 198, 199,
 203, 204, 213, 214, 215, 217, 219,
 229, 235, 237, 240, 243, 251.
 Fezleke-i Kâtib Çelebî, 16, 187.
 Ferecik, 222.
 Feyzî, 44.
 Fındıklı, 34.
 Filibe, 35, 66.

Fransa Milli Ktp., 143, 150, 161, 176, 232.

G

Ġalib Dede, Şeyh-i Mevlevî, 112.
Gazi Üniversitesi, 14, 251, 252.
Gaziantep, 35, 177, 195, 200, 251.
Gedos, 35, 229.
Gelibolu, 35, 99.
Genç, İlhan, 251.
Germiyân, 35, 137.
Geylan, 35, 101.
Güftî, iii, 16, 54, 116, 133, 228.
Gülbün-i Hânân, 17.
Güldeste, 17, 49, 72, 148, 150, 165, 167, 220, 225, 229, 231.
Güldeste-i Riyâz-ı İrfân, 17, 49.
Gülzâr-ı ‘İrfân, 42, 165.
Gürcistan Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları, 189.

H

ĤABİB, 220.
Habîb Dede, 29, 33.
Ĥabîb Efendi, 25, 35, 31, 38, 220.
ĤABİBE, 221.
Ĥabîbe Ĥanım, 31, 35, 221.
ĤABİBİ, 220, 221.
Ĥabîbî Çelebî, 20, 221.
Ĥabîbî, ‘Acem, 25, 221.
ĤABRİ, 219.
Ĥvâce Ĥâmid Efendi, 31, 35, 214.
Ĥvâce Ĥasan Taĥsîn Efendi, 24, 30, 33, 96.
Ĥvâce Meĥmed Efendi-zâde Meĥmed Cemâle’d-dîn Efendi, 21, 31, 36, 151.
Ĥvâce Meĥmed Râsimî, 243.
ĤÂCI, 188.
Ĥacı Bayrâm-ı Velî, 76.
Ĥacı Beg, Enderûnlı Atmacacı Kilârî, 28, 188.
Ĥacı Civân, 31, 34.

Ĥacı Maĥmûd Efendi Kütüb-hânesi, 122, 154, 186, 208.
Ĥacı Muştafâ Cemîl Beg, 156.
ĤÂCİBİ, 187.
ĤADİDİ, 222, 223.
Ĥadîdî, 20, 24, 27, 29, 34, 222, 223.
Ĥadîkatü’l- Cevâmî, 15.
Ĥadîkatü’l-Vüzerâ, 15.
ĤÂFİZ, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202.
Ĥâfız ‘Abdu’llâh Efendi, Kirişci-zâde, 21, 27, 35.
Ĥâfız Efendi, 35, 37.
Ĥâfız Efendi, ‘Abdü’l-mecîd-zâde, 41, 200.
Ĥâfız Efendi, Altuncu-zâde, 29, 37, 200.
Ĥâfız Efendi, Ġalatalı Ĥâfız, 29, 197.
Ĥâfız Mevlevî, 29, 198.
Ĥâfız Muştafâ Çelebî, 200.
Ĥâfız, Serezli, 26, 40, 193.
ĤÂFİZ veyâ AĤSEN, 202.
ĤÂFİZ veyâ MEĤMED, 199.
ĤÂFİZ veyâ MÜŞFİK, 199.
Ĥâfîzü’d-dîn Meĥmed Efendi, Ĥâfız-ı ‘Acem, 23, 26, 194.
ĤÂ’İZ, 187.
ĤÂKİM, 202, 203.
Ĥaleb, 35, 62.
ĤÂLET, 204.
ĤÂLETİ, 205, 206, 207.
Ĥâletî, 207.
ĤÂLETİ veyâ ŞANAVBERİ, 205.
ĤÂLİ, 211, 212.
Ĥâlî, ‘Acem-zâde, 21.
Ĥâlî Beg, Bağdâdlı, 18, 32, 211.
Ĥâlî Meĥmed Efendi, 212.
Ĥâlî-i Nevâyî, 212.
Ĥâlîl Başîrî Efendi, 28, 39, 41, 43.
Ĥâlîl Câzib Efendi, Şa’sa’a-zâde, 18, 122.
Ĥâlîl Cevdet Efendi, 21, 29, 37, 169.
Ĥâlîl Ĥacibî Efendi, Ĥacı Sâlih-zâde, 31, 38, 187.

- Halil Hâmid Efendi, Dîvân Efendisi-zâde, 31, 34, 214.
- Halil Şenâ'î, Dervîş, 22, 26, 38, 119.
- Hâliş, 48.
- Hamâ, 137, 140, 150.
- HÂMÎ**, 216, 217, 218.
- Hâmî Beg, 216.
- Hâmî Efendi, 22, 29, 31, 39, 42, 217.
- HÂMİD**, 212, 213, 214, 215, 216.
- Hâmid Efendi, 38, 42, 215.
- Hâmid Mehmed Efendi, 23, 31, 39, 215.
- Hâmid Vehbî, 17.
- HÂMİD veyâ HAYÂLÎ**, 212.
- HÂMİDÎ**, 216.
- Hâmidî, Molla, 25, 35, 216.
- Hamîdiye Kütüb-hânesi, 176.
- Hanîf, 118.
- H'ani, 101.
- HARİMÎ**, 224.
- Harîmî, Hâcî, 25, 33, 42, 224.
- Harîrî, 20, 25, 33, 217.
- HARİMÎ veyâ KORKÛD**, 225.
- Harîrî, 224.
- HARİRÎ**, 223, 224.
- HASAN**, 231, 232, 233, 234, 235, 236.
- Hasan Ağa, 40, 234.
- Hasan Behcet Efendi, 21, 23, 25, 28, 35, 64.
- Hasan Cevrî Efendi, 18, 31, 32, 179.
- Hasan Çelebî, iii, 43, 44, 45, 52, 53, 58, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 79, 81, 91, 92, 93, 97, 115, 116, 117, 120, 121, 122, 124, 127, 134, 136, 137, 138, 148, 149, 150, 153, 155, 157, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 168, 175, 180, 182, 193, 194, 205, 218, 221, 223, 224, 225, 230, 231, 233, 244, 246.
- Hasan Çelebî, Aşçı-zâde, 22, 27, 35, 231.
- Hasan Çelebî, Kınalı-zâde, 15, 22, 33, 232.
- Hasan Çelebî, Mu'îd, 22, 27, 40, 232.
- Hasan Çelebî, Müneccim-başı, 27, 35, 54.
- Hasan Efendi, 25, 36, 116, 237.
- Hasan Efendi, Ahi-zâde, 23, 27, 231.
- Hasan Efendi, Şeyh, 38, 234.
- Hasan Efendi, Ümmî Sinân-zâde Şeyh, 20, 28, 42, 233.
- Hasan Gülşeni, Dervîş, 22, 27, 34, 227.
- Hasan Hâtifî Efendi, Egerci-zâde, 22, 29, 33, 42, 235.
- Hasan Hüsnî Efendi, 22, 31, 33, 37, 42, 237, 239.
- Hasan ibn-i 'Alî, 22, 28, 39, 235.
- Hasan Paşa, 25, 37, 171, 178, 236.
- Hasan-ı Rûmî, Dervîş, 25, 37, 236.
- Hasan Şenâ'î Efendi, 29, 41, 121.
- Hasan Servet Beg, 19, 119.
- Hasan Servet Efendi, 22, 30, 37, 118.
- Hasan, Seyyid, 27, 233.
- Hasan Taḥsîn Beg, 31, 38, 235.
- Hasan Taḥsîn Beg, Hâcî, 18, 21, 30, 38, 95.
- Hasan Taḥsîn Efendi, Emru'llâh Ağa-zâde, 22, 30, 34, 95.
- Hasan Tevfîk Efendi, 23, 30, 104.
- HASAN veyâ HÂTİFÎ**, 235.
- HASAN veyâ ÜMMÎ SİNÂN-ZÂDE**, 233.
- HASBÎ veyâ HABSÎ**, 229.
- Hasbî, 27, 35, 229.
- HASENÎ**, 237.
- HASİB**, 240, 241, 242, 243, 244.
- HÂSİB**, 191.
- Hâsib Aḥmed Efendi, 191.
- Hasîb Beg, Çorumî-zâde Dervîş, 42, 244.
- Hasîb İbrâhîm Efendi, 'Uşşâkî-zâde Seyyid, 29, 241.
- HASİBÎ**, 244, 245.
- Hasîbî Ḥabîb Dede, 245.
- HÂSİM**, 192.

ḤĀSĪM veyā ES‘AD veyā HĪCRĪ,

192.

ḤASRET, 230.

Ḥasret Çelebî, 31, 39, 230.

ḤASRETĪ, 230.

Ḥasretî, 22, 29, 34, 230.

ḤASSĀN, 229.

Ḥassân, 23, 25, 229.

Hâşimî, 153.

Ḥaṭṭât Cāmi‘i, 20, 128.

ḤĀYİZ, 217.**ḤĀYİRĪ,** 219.

Ḥâyirî, Ḥâfız Şâh-ı Nazar, 219.

Hayrabolu, 35.

Ḥayret, Dârendeli, 45.

Ḥayru’llâh Tâce’d-dîn Efendi, 23, 36, 93.

Hazar Grad, 63.

ḤĀZİK, 188.**ḤĀZİM,** 190.**ḤAZİN,** 226.

Ḥazîn, Dervîş, 226.

Ḥazîne Kütüb-ḥânesi, 110.

Hemedan, 4, 5, 10, 11, 250.

Hersek, 35.

Ḥicâz, 61, 99, 156.

HĪCĀZĪ, 222.

Ḥicâzî, Dervîş, 222.

Ḥişârî, Kaşarîli, 49.

Hoy, 10, 11.

ḤUBBĪ, 217.

Ḥulâşatü’l-eşer, 54, 195, 208, 233, 234, 246.

ḤÜSĀM, 226.

Ḥüsâm, 37, 226.

Ḥüsâm, Dervîş, 20, 28, 38.

ḤÜSĀME’D-DĪN, 228.

Ḥüsâme’d-dîn Efendi, 228.

Ḥüsâme’d-dîn Efendi, Ḥacı Ḥalîl-zâde Şeyḥ, 28, 33, 228.

ḤÜSĀMĪ, 226, 227, 228.

Ḥüsâmî, 227.

ḤÜSEYİN, 246.

Ḥüseyn Celâl Beg, Yaḥyâ-zâde Enderûnî, 20, 26, 39, 137.

Ḥüseyn Efendi, 22, 26, 27, 38, 74, 246.

Ḥüseyn Efendi, Eşref-zâde Şeyḥ Seyyid, 246.

Ḥüseyn Ḥâmid Efendi, 23, 29, 35, 39, 212.

Ḥüseyn Ḥâmid Efendi, Bedrî, 23, 216.

Ḥüseyn Ḥasîbî Efendi, Güzelce Rüstem Paşa-zâde, 24, 27, 244.

Ḥüseyn Ḥüsni Efendi, 31, 37, 238.

Ḥüseyn Ḥüsni Efendi, Çizmecî-zâde, 31, 239.

Ḥüseyn Ḥüsni Paşa, 237.

Ḥüseyn Ḥüsni Paşa, Ağa ‘Abdu’llâh Paşa-zâde, 24, 29, 236.

Ḥüseyn Nâzım Efendi, 22, 37, 240.

Ḥüseyn Râmiz, 15.

ḤÜSEYİN veyā SEYYİD, 246.

Ḥüseyn Ayvansarâyî, 15, 17.

Ḥüseyn Behcetî Çelebî, 22, 24, 27, 36, 41.

ḤÜSNĪ, 236, 237, 238, 239.

Ḥüsni, 19, 22, 24, 29, 33.

Ḥüsni Ağa, Enderûnlı Kılârî

Müe’zzin, 31, 239.

Ḥüsni Efendi, 19, 29, 236.

ḤÜSNĪ veyā NĀZİM, 240.

Ḥüsrev Paşa Kütüb-ḥânesi, 51, 74, 208.

I

İsfahan, 35.

İsparta, 35, 100.

İsparta İl Halk Ktp., 195, 209, 234.

İ

İbn-i Yemîn Cevherî, 21, 26, 37.

İbnülemin Mahmûd Kemâl İnal, iii, 16.

İbradı, 35, 105.

İbrāhīm Cehdī Efendi, 29, 34, 185.
 İbrāhīm Cevdet Efendi, 21, 31, 172.
 İbrāhīm Cevrī Çelebī, 19, 20, 28, 37, 41, 175.
 İbrāhīm Cevrī Efendi, 20, 32, 39, 40, 174.
 İbrāhīm Cūdī Efendi, 173.
 İbrāhīm Edhem Efendi, Hāfız, 202.
 İbrāhīm Edhem Pertev Paşa, 24, 30, 34, 76.
 İbrāhīm Efendi, 21, 27, 29, 34, 39, 40, 116, 131.
 İbrāhīm Hālet Beg, 23, 31, 37, 42, 204.
 İbrāhīm Hārīmī Beg, 27, 224.
 İbrāhīm Hāsım Efendi, 21, 34, 192.
 İbrāhīm Tā'ib Efendi, 27, 89.
 İbrāhīm Tā'ib Efendi, Koca Halil Paşa-zāde, 23, 36, 84.
 İlmiye Sal-nāmesi, 16.
 İngiltere Milli Ktp., 150, 159, 178, 209.
 İran, iii, 11, 35, 176.
 'İsā, 222.
 'İsā Pīrī Dede, Dervīş, 27, 82.
 İsen, Mustafa, 252.
 İsmā'ıl Belīğ Efendi, Şāhin Emīr Ağa-zāde Seyyid, 22, 28, 33, 48.
 İsmā'ıl Müşfik Efendi, Hāfız, 19, 31, 37, 199.
 İsmā'ıl Pīrī Efendi, Şeyh-zāde Hācı, 22, 28, 83.
 İsmā'ıl Tā'ib Efendi, 34, 90.
 İsmā'ıl Tā'ib, Aḫī-zāde Dervīş, 18, 27, 86.
 İsmail Belīğ, 14.
 İsmail Hakkı, Uzunçarşılı, 18.
 İsmail Paşa, 16.
 İsmet, 15.
 İstanbul, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 35, 37, 43, 51, 54, 60, 66, 75, 76, 103, 124, 132, 134, 143, 144, 153, 160, 161, 166, 170, 172,

176, 187, 189, 204, 206, 208, 219, 225, 244, 250, 251, 252, 253.
 İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 11, 49, 76, 130, 150, 154, 170, 177.
 İstanbul Kütüphaneleri, 49, 64, 69, 75, 76, 78, 103, 123, 150, 154, 159, 161, 170, 176, 240, 242.
 İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu, 12.
 İstanbul Millet Ktp., 178.
 İstanbul Üniversitesi, 175, 76, 103, 150, 159, 161, 170, 176, 189, 206.
 İşkodra, 62, 104.
 İÜ Ktp, 44, 45, 49, 54, 88, 112, 113, 138, 155, 165, 179, 186, 200, 203, 210, 223, 240.
 İzmir, 37, 45.
 İzmir, 37, 70, 118, 146, 177, 241.
 İzmir Milli Ktp., 70, 177, 241, 246.
 İzniç, 37, 44, 240.
 İzzî, 16.
 İzzî Tarihi, 16.

K

Kitabhane-i Umûmî-yi Hz. Ayetullah Necefi Maraşi Ktp., 176.
 Kâfile-i Şu'arâ, 16, 44, 49, 54, 58, 61, 66, 67, 68, 69, 73, 150, 225.
 Kâf-zāde, 44, 45, 52, 53, 56, 65, 66, 68, 69, 73, 79, 80, 108, 115, 124, 125, 126, 127, 134, 138, 148, 150, 153, 155, 157, 159, 160, 164, 165, 168, 175, 182, 193, 194, 205, 207, 208, 212, 218, 220, 223, 224, 225, 231, 232, 233, 244, 245, 246.
 Kâf-zāde Fā'izî, 219.
 Kahramanmaraş İl Halk Ktp., 195.
 Kāmūsü'l-a'lām, 16, 43, 45, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 58, 59, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 79, 81, 83, 88, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 103, 108, 110, 113, 114, 115, 116, 118, 120, 121, 124, 125, 127, 130, 134, 136, 138, 147, 148,

149, 150, 153, 155, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 168, 170, 175, 180, 182, 193, 194, 195, 199, 203, 204, 205, 207, 208, 213, 214, 215, 217, 218, 221, 223, 224, 225, 227, 229, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 244, 246.

Ḳandiye, 236.

Ḳānūnī Sultān Süleymān, 51, 67, 120, 148, 229.

Karaferye, 37.

Karaman, 38.

Ḳaresi Meşāhiri, 18, 121.

Karışdıran, 38.

Ḳarslı-zāde, 21, 31, 36, 151.

Ḳāsım-paşa, 38, 80.

Ḳaştamonı, 38, 76, 140.

Kastamonu İl Halk Ktp., 209.

Kâtib Çelebi, 16.

Kâtib Çelebî Fezlekesi, 44, 54, 69, 101, 165, 195, 208, 232, 244, 246.

Ḳayşari, 31, 49.

Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Ktp., 150, 176, 234, 246.

Kefe, 38, 43.

Kemālî, 153.

Kesbî, Edirneli, 206.

Keşfü'z-zunūn, 16, 51, 58, 65, 66, 75, 76, 88, 94, 108, 115, 117, 118, 121, 124, 125, 133, 143, 148, 150, 157, 160, 161, 164, 165, 186, 189, 190, 204, 207, 208, 212, 215, 225.

Keşfü'z-zunūn Zeyli, 113, 170, 219, 225, 238, 241.

Ḳıbrıs, 38, 95, 235.

Kılıcı, Mehmet, 252.

Kınalı-zāde Hasan Çelebî, 22.

Kırım, 17, 171.

Ḳonya, 38, 79, 119, 144, 152, 204, 238.

Konya Bölge Yazma Eserler Ktp., 146, 177, 190, 195, 200, 209, 234.

Konya İl Halk Ktp., 146.

Ḳorçud, Şeh-zāde, 25, 42, 225.

Köprüli Kütüb-hānesi, 51.

Köprülü Yazma Eser Ktp., 145, 161, 177.

Köstendil, 38.

Köstendil Ilıca, 38, 205.

Kurnaz, Cemal, 5, 11, 12, 13.

Kutlu, Şemsettin, 14.

Kutluk, İbrahim, 14, 252.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 161.

Küçük Mustafa Paşa, 4, 9.

Küfrî Bahāyî, 54.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, iii, 15.

Kütahya Vahidpaşa İl Halk Ktp., 144, 150, 178.

L

Lala İsmā'îl Efendi Kütüb-hānesi, 176, 208.

Lāmi'î, 149.

Larende, 38.

Latîfi Tezkiresi, 17.

Latîfî, iii, 17, 57, 58, 65, 66, 67, 70, 92, 93, 98, 100, 116, 122, 124, 127, 129, 134, 142, 144, 147, 148, 150, 155, 157, 160, 162, 184, 186, 193, 194, 205, 221, 223, 224, 225, 231, 236, 251.

Lebîb Efendi, 75.

Lefkoşa, 95.

Lofça, 38.

Lugât-ı Tārîhiyye ve Coğrafya, 17, 54, 60, 61, 75, 76, 77, 125, 144, 150.

M

Mahabad, 11.

Maḥdüm Celāl, 33, 144.

Maḥmūd Celāle'd-dīn Efendi, 22, 31, 146.

Maḥmūd Celāle'd-dīn Paşa, 31, 36, 146.

Maḥmūd Cemîl Beg, 31, 40, 156.

Maḥmūd Efendi, Hâfız, 28, 40, 195.

Maḥmūd Tecellî Çelebî, 27, 36, 93.

- Malatya Darende İlçe Halk Ktp., 195, 209.
- Ma'lkara, 38, 57.
- Manastır, 37, 39.
- Manisa, 39.
- Manisa İl Halk Ktp., 145, 177, 195, 208.
- Manşūr, 51, 95, 235.
- Mar'aş, 74.
- Marmara Üniversitesi, 15.
- Mecdî Efendi, 15.
- Mecelle, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 59, 63, 64, 65, 66, 69, 70, 72, 73, 74, 78, 80, 84, 85, 86, 88, 91, 92, 93, 94, 98, 100, 102, 108, 110, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 120, 122, 123, 124, 125, 129, 131, 132, 138, 148, 149, 150, 154, 157, 159, 160, 175, 176, 180, 182, 185, 190, 191, 192, 194, 197, 203, 205, 206, 208, 220, 223, 225, 227, 228, 232, 234, 240, 241, 242, 243, 244, 245.
- Mecelletü'n-Nisâb, 17.
- Mecma'-ı Şu'arâ, 17, 47, 85, 86, 241.
- Mecma'u'l-fuşahâ, 125.
- Medîne, 39, 99, 151.
- Meḥmed 'Abdü'l-bâkî Bakâyî Çelebî Cimri Çingâne, Ma'cūncı-zâde, 21, 25, 44.
- Meḥmed 'Abdü'l-kerîm Efendi, Kâdî, 132.
- Meḥmed Ağa, Haşircı-zâde Hâfız, 31, 35, 41, 199.
- Mehmed Âsım, Seyrek-zâde, 16.
- Meḥmed 'Azîz Efendi, Nefes-zâde Seyyid, 21, 29, 37, 190.
- Meḥmed Bahâ'e'd-dîn Beg, 21, 28, 31, 35, 39, 56.
- Meḥmed Bahâ'e'd-dîn Efendi, Şeyḥ, 56.
- Meḥmed Bahâyî Efendi, Şeyḥü'l-islâm, 41, 53.
- Meḥmed Beg, 18, 27, 34, 36, 41, 69, 108.
- Meḥmed Beg, Müderris, 23, 34, 67.
- Mehmed Beg, Vardarî, 18, 23, 34, 67.
- Meḥmed Behcet Beg, Kâtib-zâde, 23, 30, 35, 62.
- Meḥmed Behcet Beğ, Moralı 'Alî Nâmık Paşa-zâde, 18, 30, 39, 62.
- Meḥmed Behcet Efendi, 22, 23, 30, 35, 40, 61, 63.
- Meḥmed Behcet Efendi, 'Acem Kılıcı Seyfi Muştafâ Efendi-zâde, 19, 28, 58.
- Meḥmed Beyânî, 18, 23, 26, 34, 71.
- Meḥmed Câmî Efendi, Kâdî-'asker Hâcî Hasan-zâde Muḥyi'd-dîn, 21, 25, 32, 124.
- Meḥmed Câzım, Seyrek-zâde Seyyid, 23, 29, 41, 123.
- Meḥmed Celâl Beg, 30, 36, 141.
- Meḥmed Celâl Beg, Recâ'î-zâde, 23, 30, 36, 139.
- Meḥmed Cem'î Efendi, 21, 27, 37, 41, 158.
- Meḥmed Cemâle'd-dîn Efendi, Şeyḥ Seyyid, 29, 34, 41, 154.
- Meḥmed Cezmî Efendi, Şeyḥ, 29, 34, 132.
- Meḥmed Çâker Efendi, 22, 31, 41, 185.
- Meḥmed Çelebî, 23, 27, 36, 38, 116.
- Mehmed Çelebi, Âşık Pîr, 16.
- Meḥmed Çelebî, Tâ'ib, 84.
- Meḥmed Çeşmî Efendi, 21, 28, 32, 186.
- Meḥmed Efendi, 21, 29, 40, 188.
- Mehmed Efendi, Cerrâh-zâde, 18.
- Meḥmed Efendi, Hanım-zâde, 21, 27, 40, 154.
- Meḥmed Efendi, İmâm-zâde Hâfız Post, 19, 28, 196.
- Meḥmed Efendi, Kömürçi-zâde Hâfız, 29, 31, 34, 198, 202.
- Mehmed Efendi, Tâ'ib, 27.

- Meḥmed Efendi, Ya'kūb Efendi-zāde
Şeyḥ, 27, 33, 72.
- Meḥmed Emīn Belīg Efendi, 21, 28,
40, 41, 50.
- Mehmed Emin, Silāh-dār-zāde, 15.
- Meḥmed Fenāyī Efendi, Şeyḥ, 27, 37,
41, 166.
- Meḥmed Hākim Efendi, Seyyid, 20,
25, 29, 42, 202.
- Meḥmed Hāletī Efendi, Seyyid, 26,
34, 42, 206.
- Mehmed Hāletī-i Mevlevī, 18, 27, 40,
206.
- Meḥmed Hāmid Beg, Enderūnlı, 29,
37, 213.
- Meḥmed Hāmid Efendi, Seyyid, 18,
29, 216.
- Meḥmed Ḥasan Hān, 25, 31, 33, 235.
- Meḥmed Ḥasīb Dede, Şeyḥ-i Mevlevī
Seyyid, 28, 37, 42, 240.
- Meḥmed Ḥasīb Efendi, 19, 29, 38,
191.
- Meḥmed Ḥasīb-i Mevlevī, Derviş
Seyyid, 29, 37, 241.
- Meḥmed Ḥasībī Çelebī, Şerīf, 22, 28,
37, 245.
- Meḥmed Ḥassān Beg, Recā'ī-zāde, 23,
31, 229.
- Meḥmed Hāzīk Efendi, Seyyid, 20, 29,
34, 42, 188.
- Meḥmed Hüsni Efendi, 22, 31, 38,
245.
- Mehmed Muhibbî b. Fazlullah b.
Muhibu'llah, 18.
- Meḥmed Nazmī, 166.
- Meḥmed Nūrī Pertev Efendi,
Muvakkıt-zāde, 18, 28, 36, 41, 74.
- Meḥmed Pendī Çelebī, 20, 27, 36, 80.
- Meḥmed Pīrī Efendi, 21, 28, 36, 83.
- Mehmed Rızâ, Seyyid, 15.
- Mehmed Rızâ, Zehrimar-zāde, 15.
- Mehmed Riyâzî, 15.
- Meḥmed Sa'du'llāh Cemil Beg, 23,
36, 158.
- Meḥmed Sa'īd Hālet Efendi, 24, 31,
42, 204.
- Meḥmed Sa'īd Pertev Paşa, Seyyid,
30, 33, 41, 75.
- Meḥmed Sākıb Efendi, Seyyid, 23, 30,
114.
- Mehmed Salih, Yümnî, 17.
- Meḥmed Şebāte'd-dīn Efendi, Hāfız,
24, 30, 33, 41, 117.
- Meḥmed Şenā'ī Çelebī, 22, 26, 39,
120.
- Meḥmed Şenā'ī Efendi, 21, 26, 32, 41,
120.
- Mehmed Sirāce'd-dīn, Âsım Bey-
zāde, 17.
- Mehmed Süreyya Bey, 15.
- Mehmed Şem'î, 18.
- Meḥmed Tābī, Hācı, 18, 26, 40, 90.
- Meḥmed Tāhir Efendi, 30, 34, 89.
- Meḥmed Taḥsīn Beg, 19, 27, 36, 95.
- Meḥmed Tāib Çelebī, Cābī-zāde, 27,
36, 84.
- Meḥmed Takıyyū'd-dīn Efendi,
Seyyid, 21, 35, 99.
- Meḥmed Tayfur Hāmid Beg, Nūḥ
Beg-zāde Enderūnlı, 22, 31, 37,
214.
- Meḥmed Tecellī Efendi, Murtażā-
zāde, 94.
- Meḥmed Tevfīk, iii.
- Mehmed Tevfīk Efendi, 107.
- Meḥmed Tevfīk Efendi, Dellāl-zāde,
28, 34, 105.
- Meḥmed Tevfīk Efendi, Kādī-'asker
Seyyid, 21, 30, 32, 103.
- Meḥmed Tevfīk Fikret Beg, 30, 36,
104.
- Meḥmed Tirāşī Efendi, Cerrāḥ-zāde,
35, 99.
- Mehmed Tūrābī, Yek-çeşm, 20, 28,
36, 98.
- Meḥmed-i Şānī, Cān Memi Çelebī, 18,
26, 108.

- Mehmet Nâil TUMAN, iii, vi, vii, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 248, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258.
- Meḥmed Nazmî, 159.
- Meḥmed Nürî Pertev Efendi, Muvakkıt-zāde, 25, 67.
- Meḥmed-i Şānî, Cān Memî Çelebî, 36, 115.
- Mehmet Ragıp Bey, 4, 9.
- Mehmet Sarı, 18.
- Merzifon, 39.
- Mesnevî-h'ân, 26.
- Meşâhîr-i İslām, 17, 125, 144.
- Mısr, 18, 61, 87, 130, 170, 188, 236.
- Mısır Milli Ktp., 49, 148, 153, 162, 170, 176, 179, 189, 195, 209, 210, 225, 244, 246.
- Mihr-i Şāh Sulţān Kütüb-hānesi, 176, 208.
- Millet Ktp., 43, 45, 51, 69, 75, 79, 103, 112, 123, 143, 144, 150, 154, 160, 161, 165, 170, 171, 177, 178, 189, 195, 200, 205, 206, 219, 223, 225.
- Milli Ktp., 13, 45, 50, 54, 75, 76, 78, 88, 97, 101, 104, 110, 125, 144, 148, 150, 153, 156, 159, 165, 166, 170, 176, 189, 195, 203, 208, 225, 227, 232, 234, 241, 244, 246.
- Mirza Ḥabîb Efendi, 220.
- Molla Cāmî, 33, 125.
- Mora, 39, 78, 191.
- Mostar, 39, 128.
- Muallim Nâcî, 14.
- Muḥammed Bahā'e'd-dīn, Şeyḥ Pîr, 25, 34, 81.
- Muḥammed Muşţafā, 140.
- Murād Molla Kütüb-hānesi, 208.
- Murād-ı rābî', 183.
- Muşliḥu'd-dīn Ḥalīfe, Bostāncı-oğlı veyā Fistāncı-oğlı, 19, 20, 22, 26, 35, 136.
- Muşţafā Ağa, 24, 28, 182.
- Muşţafā Behcet Efendi, 23, 28, 35, 59.
- Muşţafā Behcet Efendi, Ḥakīm-başı Kādî-'asker, 19, 20, 30, 60.
- Muşţafā Belîğ Efendi, Öreke-zāde, 23, 27, 35, 47.
- Muşţafā Beyānî Efendi, Cāru'llāh-zāde Şeyḥ, 14, 26, 39, 68.
- Muşţafā Cenābî, Rıdḫvān-zāde, 20, 25, 32, 162.
- Muşţafā Cenānî Çelebî, 23, 26, 33, 164.
- Muşţafā Civānî Efendi, 168.
- Muşţafā Çelebî, 22, 26, 28, 33, 37, 38, 79, 195.
- Muşţafā Efendi, Ḥāfız, 20, 40, 202.
- Mustafa GÜNERİ, 13.
- Muşţafā Ḥāletî Efendi, 'Azmi-zāde, 21, 28, 37, 42, 207.
- Mustafa, Mücîb, 17.
- Muşţafā Pertev Efendi, Müderris-zāde, 30, 76.
- Muşţafā Peyrevî Çelebî, 22, 28, 40, 83.
- Muşţafā Şābit Efendi, 20, 29, 110.
- Muşţafā Sa'de'd-dīn Behiştî Efendi, Şeyḥ, 28, 34, 66.
- Mustafa Safāyî, 16.
- Muşţafā Şākıb Dede, 37, 42, 112.
- Muşţafā Şākıb Efendi, Enderūnlı, 24, 30, 32, 113.
- Muşţafā Şākıb Efendi, Kātip-zāde, 19, 20, 29, 36, 41, 111.
- Muşţafā Tā'ib Efendi, Şehlā, 20, 27, 85.
- Muşţafā Tevfîk Efendi, Enderūnlı Ḥattāt, 20, 28, 101.
- Muşţafā Tevfîk Efendi, İgci-zāde, 23, 30, 38, 101.
- Muşţafā Tūrābî Efendi, 22, 25, 32, 41, 97.
- Muşul, 39, 43.
- Mü'ezzın Ca'fer, 127.
- Mücîb, iii, 54, 70, 80, 117, 176, 228, 245, 246.

Mücîb Tezkiresi, 17.
Müftü Hamamî Mahallesi, 4, 9.
Müstakîm-zâde, Süleymân, 14, 233.

N

Nâfiz Paşa Kütüb-hânesi, 112.
Nâimâ, 17.
Nâimâ Tarihi, 17.
Naḥcivân, 222.
Nazmî, Şeyḥ, 247.
Narda, 221.
Nây-zen Tevfîk, 107.
Nev'î-zâde, 155, 220.
Nev'î-zâde Atâyî, 15.
Nevrekop, 39.
Nevşehir, 190.
Nevşehir Damad İbrahim Paşa İl Halk Ktp., 234.
Nevşehir Gülşehir Karavezir İlçe Halk Ktp., 210.
Nevşehir Ürgüp Tahsin Ağa İlçe Halk Ktp., 234.
Nişârî, 175.
Niğde, 39.
Nihânî, 156.
Niksar, 39.
Nuhbetü'l-Âsâr li-Zübdeti'l-Eş'âr, 14.
Nuruosmaniye Ktp., 88, 123, 145, 161, 162, 177, 225.
Nûḥ, 115.
Nürî, 74.

O

'Osman Çelebi, Pendi, 15, 20, 22, 27, 30, 38, 80.
'Osmanlı Mü'ellifleri, 44, 45, 49, 51, 54, 57, 60, 63, 64, 65, 66, 73, 75, 76, 77, 81, 88, 91, 94, 96, 100, 101, 104, 110, 113, 119, 120, 121, 124, 130, 132, 134, 138, 140, 141, 148, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 160, 161, 165, 167, 170, 176, 180, 181, 182, 186, 189, 192, 195, 196, 199,

201, 203, 204, 205, 207, 208, 215, 218, 220, 222, 223, 225, 228, 232, 234, 235, 236, 238, 242, 246, 247.

'Osman Şervet Efendi, Enderünlü Pazar-başı-zâde, 12, 15, 20, 21, 22, 29, 34, 36, 41, 118.
'Osmanlı Tarih ve Müverrihleri, 64, 75.

Ö

'Ömer Çelebi, 29, 36, 89.
'Ömer, Emir Efendi-zâde Derviş, 28, 40, 98.
Önder, Murat, 253.

P

PENÂH, 78.
PENÂHÎ, 79.
Penâhî, 'Acem, 24, 26, 79.
Pendi, 80.
PENDÎ, 80.
PERTEV, 74, 75, 76, 77.
Pertev Efendi, 77.
PERTEV veyâ NÜRÎ, 74
PERVÂNE, 77.
Pervâne, Mevlevî Derviş, 26, 38, 77.
PERVÎZ, 78.
PEYÂMÎ, 81.
Peyâmî, 26, 36, 81.
Peyki, 71.
PEYREVÎ, 83.
PİR, 81.
Pir, Beyrûtlı, 28, 33, 81.
PİRÎ, 82, 83.
Pirî Paşa, Ramazân-zâde, 24, 26, 32, 82.
Pirî Re'îs, 82.
PIYÂSÎ, 81.
Piyâsî Çelebi, Yaya-başı-zâde, 25, 81.
Podgoriçe, 143.
Princeton Üniversitesi Türkçe Yazmaları, 176, 208.
Prizren, 39.

R

- Rā'ī, 175.
 Rāğīb, 46.
 Rāğīb Paşa Kütüb-hānesi, 51.
 Rāğīb Paşa, Şadr-ı A'zam, Koca, 43.
 Ramazān Behiştī, Şeyh, 20, 21, 26, 40, 65.
 Rāmiz, iii, 15, 49, 50, 51, 58, 59, 64, 67, 78, 83, 88, 98, 102, 103, 105, 113, 118, 120, 123, 132, 154, 169, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 198, 203, 213, 216, 219, 226, 237, 239, 242, 243, 251.
 Rāmiz Tezkiresi, 15.
 Rāşid, 46.
 Resmo, 192.
 Reşid Efendi Kütüb-hānesi, 51, 189.
 Revān, 39, 57.
 Riyāzī, iii, 44, 45, 52, 66, 68, 69, 73, 115, 125, 126, 127, 134, 138, 148, 153, 155, 160, 164, 165, 168, 175, 182, 194, 195, 205, 207, 208, 220, 224, 225, 231, 232, 233, 244, 246.
 Rif'at, 15, 17.
 Riyâzî Tezkiresi, 15.
 Rodos, 39.
 Rodoscuk, 39.
 Rodoscuklu Tekirtağ, 71.
 Rumeli, 18, 39.
 Ruscuk, 39, 68.
 Rusya, 87.
 Rūm-ili, 138, 143, 235.

S

- ŞĀBĪT, 109, 110, 111.
 Şādık Beg, 30, 35, 110.
 Şādıkī, iii.
 Şafā'ī, iii, 47, 49, 54, 63, 64, 80, 84, 85, 88, 94, 110, 112, 113, 116, 133, 159, 173, 176, 191, 192, 196, 197, 200, 201, 220, 224, 234, 247.
 Şafvet, iii.

Sahhaflar Şeyhî-zâde Es'ad Efendi
 Tezkiresi, 14.

- Sā'ī, 180.
 Saibe Hanım, 4, 9.
 ŞĀKĪB, 111, 112, 113, 114.
 Şākīb Dede, 18, 29.
 Şākīb Efendi, 32.
 Sālīm, iii, 47, 49, 50, 83, 84, 85, 86, 88, 94, 98, 110, 112, 113, 123, 132, 133, 173, 182, 188, 190, 191, 192, 193, 196, 197, 200, 201, 202, 241, 242, 243, 247.
 Sālīm Tezkiresi, 15, 190.
 Salim, Mirza-zâde, 15.
 Salmas, 10, 11.
 Samsun Vezirköprü İlçe Halk Ktp., 209.
 ŞĀNĪ, 115, 116.
 Sarāy, 39, 107.
 Savuçbulak, 10, 11.
 ŞEBĀTĪ, 116, 117.
 Sefīne-i Mevleviyye, 18, 52, 112, 137, 152, 167, 226, 241.
 Sefīnetü'r-rüesâ, 15.
 Sehî, 58, 65, 79, 98, 117, 124, 134, 137, 147, 148, 150, 155, 156, 157, 163, 169, 184, 185, 186, 193, 194, 221, 223, 225, 229, 231.
 Sehî Bey, iii, 15.
 Sehî Tezkiresi, 15.
 Selānik, 39, 140.
 Selim Ağa Ktp., 166, 177.
 Selīm-i şānī, 126, 138, 188, 224.
 Semâ'-hâne-i Edeb, 15.
 Semendre, 39, 163.
 ŞENĀ'Ī, 119, 120, 121, 122.
 Şenā'ī Çelebī, 24, 26, 39, 121.
 Şenā'ī Efendi, Kaşamonılı, 38, 122.
 Senendec, 39.
 Serāy H'ācesi Cefāyī, 19, 25, 137.
 Serez, 40.
 Şervet, 118.
 ŞERVET, 118, 119.
 ŞERVET veyâ HANĪF, 118.

- Seyyid Rızâ, 44, 45, 54, 69, 70, 80, 108, 117, 125, 165, 176, 195, 207, 208, 220, 228, 232, 233, 244, 245, 246.
- Seyyidî Çelebî, Beyânî-zâde, 18, 32, 71.
- Sicill, 44.
- Sicill-i ‘Osmâni, 15, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 56, 58, 59, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 105, 108, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 130, 132, 133, 134, 136, 137, 138, 143, 144, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 162, 165, 168, 169, 170, 172, 176, 181, 184, 186, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 197, 198, 199, 203, 204, 205, 208, 212, 213, 215, 217, 218, 220, 221, 223, 224, 225, 229, 230, 231, 232, 235, 236, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 246.
- Silâh-dâr-zâde Tezkiresi, 15.
- Silâh-dâr-zâde, iii, 43, 59, 77, 102, 103, 118, 143, 189, 203, 212, 219, 244.
- Silivri, 47.
- Silivri-kaşası, 47.
- Sinân Beg, 24, 25, 186.
- Sinop, 40, 62.
- Siroz, 40, 59.
- Sivas, 237.
- Sivas Gürün İlçe Halk Ktp., 234.
- ŞİYABÎ**, 122.
- Şiyabî, Merzifonlu, 24, 39, 122.
- Sofya, 40.
- Solmaz, Süleyman, 16, 253.
- Şon ‘Aşır Türk Şâ’irleri, 16, 52, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 76, 77, 93, 95, 96, 97, 100, 104, 105, 106, 107, 111, 117, 124, 129, 139, 140, 141, 142, 143, 146, 151, 152, 156, 157, 162, 163, 170, 171, 172, 173, 174, 185, 186, 199, 205, 216, 217, 220, 222, 238, 239, 240, 252.
- Sultân ‘Abdü’l-‘azîz, 95, 172.
- Sultân Abdü’l-mecîd, 62.
- Sultân Aḥmed-i evvel, 194.
- Sultân Bâyezîd-i şânî, 81, 137, 148, 155, 186, 221, 225, 236.
- Sultân Ḥamîd-i evvel, 142.
- Sultân Maḥmûd-ı evvel, 173.
- Sultân Maḥmûd-ı şânî, 61, 111, 202, 239.
- Sultân Meḥmed-i râbi‘, 89, 109.
- Sultân Muştafâ-yı sâlis, 46, 105, 190, 239.
- Sultân Muştafâ-yı şânî, 64.
- Sultân Murâd-ı sâlis, 45, 51, 81, 121, 128, 149.
- Sultân Murâd-ı şânî, 97, 229.
- Sultân Murâd-ı evvel, 216.
- Sultân Murâd-ı râbi‘, 227.
- Sultân Selîm, 115.
- Sultân Selîm-i evvel, 70, 92, 108, 138, 148, 157, 162, 184, 221, 224.
- Sultân Selîm-i şânî, 217.
- Sultân Süleymân, 79.
- ŞÜBÛTÎ**, 117, 118.
- Şübütî Efendi, 118.
- Şübütî, Seyyid, 22, 26, 38, 117.
- Süleymân Celâle’d-dîn Celâl Beg, 19, 30, 41, 139.
- Süleymân Paşa, 18, 31, 37, 238.
- Süleymân Penâh Efendi, 39, 78.
- Süleyman Sa‘de’d-dîn, Müstakim-zâde, 17.
- Süleymân Şakırb Efendi, 22, 30, 32, 114.
- Süleymaniye Ktp., 49, 64, 66, 74, 75, 103, 159, 162, 166, 176, 187, 223, 242.
- ŞÜREYYÂ**, 119.
- Şüreyyâ Beg, 22, 30, 119.

Ş

- Şahbaz Giray, Kırım Hanı, 17.
 Şāhīn-zāde, 48.
 Şakāyık-ı Nu‘māniyye Tercümesi, 15.
 Şakāyık-ı Nu‘māniyye Zeyli, 15.
 Şām, 43, 86, 236.
 Şakāyık Mecdī, 1124, 125, 134, 194, 227, 231.
 Şakāyık Nev‘ī-zāde, 44, 45, 66, 69, 82, 101, 138, 155, 161, 165, 168, 180, 181, 187, 208, 231, 232, 244, 246.
 Şakāyık Şeyhī, 47, 48, 49, 54, 64, 68, 69, 70, 73, 80, 84, 85, 86, 88, 94, 110, 112, 116, 123, 133, 154, 159, 173, 190, 191, 196, 197, 217, 220, 224, 241, 242, 245, 247.
 Şefkat Tezkiresi, 15.
 Şefkat, Bağdadlı, 15.
 Şefkat, iii, 15, 43, 59, 77, 102, 103, 114, 118, 143, 189, 202, 203, 212, 219, 244, 253.
 Şeh-zāde Aḥmed ibn-i Sultān Bāyezīd-i evvel, 180.
 Şeh-zāde Muştafā ibn-i Süleymān-ı Kānūnī, 120.
 Şemseddin Sāmī, 16.
 Şeyh Hasīb, Üsküdarlı, 17.
 Şeyḫ Bālī Efendi, Ser-ḥoş Bālī, 180.
 Şeyhī, 112, 176, 187, 196, 220.
 Şu‘ayb Efendi, 20, 26, 38, 98.
 Şumnu, 74.

T

- TĀBĪ**, 90, 91.
 Tābī Aḥmed Dede, Dervīş, 91.
 Tābī Çelebī, Dervīş, 26, 40, 90.
 Tābī, Kādī Ḥattāt Ḥacı, 20, 21, 26, 36, 91.
 Tābī, Şūfī-zāde Kādī, 21, 36, 91.
TĀBĪ‘Ī veyā FEYZĪ, 92.
 Tābī’-i Kūçek, 91.
TĀCE‘D-DĪN, 93.

- Tāce‘d-dīn Efendi, 20, 27, 93.
TĀCĪ, 92, 93.
 Tācī, Mīr, 19, 20, 25, 32, 92.
 Tācū’t-Tevāriḥ, 15.
 Tağıstān, 26, 117, 235.
 Tahir Bey, Bursalı, 16.
 Tāhirü’l-mevlevī, 142.
TAḤSĪN, 95, 96.
 Taḥsīn Nāhid Beg, 31, 36, 96.
TĀ‘ĪB, 84, 85, 86, 89, 90.
 Tā‘ib Çelebī, 89.
TĀ‘ĪB veyā ḤAMDĪ, 86.
 Taḳıyyü‘d-dīn Meḥmed Paşa, Müderris-zāde, 24, 30, 35, 99.
TAḲĪ, 99.
 Tatçı, Mustafa, 11, 12, 13.
 Tayyār-zāde ‘Aṭā Tārīḫi, 16, 46, 61, 64, 65, 89, 100, 102, 109, 110, 111, 114, 118, 138, 143, 150, 160, 183, 188, 202, 208, 213, 214, 216, 225, 237, 239.
 Tebriz, 40.
 Tebük, 150.
TECELLĪ, 93, 94.
 Tekirdağ, 39, 40.
TEMENNĀYĪ, 100.
 Temennāyī, 25, 38, 100.
TEMERRÜD, 99.
 Tezkire-i Āmid, 46, 74, 89, 123, 126, 131, 133, 139, 157, 167, 168, 180, 185, 186, 193, 206, 214, 219, 222, 223, 227, 228, 230, 233.
 Tercüman Gazetesi Ktp., 178.
TEVEKKÜLĪ, 107.
 Tevekkülī Dede, 39, 107.
TEVFĪK, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
 Tefvīk, iii, 24, 32, 33, 35, 38, 42, 101, 103, 104.
 Tefvīk Bey, 16.
 Tefvīk Efendi, 23, 26, 101.
 Tefvīk Efendi, Kādī Şükrī Efendi-zāde, 21, 25, 105.
 Tefvīk Nevzād Beg, 37, 106.
 Tefvīk Nevzād Çağdaş, 31, 39, 106.

TEVFİK veyâ **H'ÂNÎ**, 101.

TEVHİD, 100.

Tezkire-i Âmid, 46, 74, 89, 123, 126,
131, 133, 139, 157, 167, 168, 180,
185, 186, 193, 206, 214, 219, 222,
223, 227, 228, 230, 233.

Tırhala, 40, 57.

TİĞİ, 108, 109.

Tiği Beg, Darb-hâne Emîni-zâde

Başyazıcısı, 27, 109.

Tiği Beg, Kara Murâd Paşa-zâde, 25,
108.

TİRÂŞİ, 99.

Tire, 40, 85.

Tokat İl Halk Ktp., 195.

Tokat Zile İlçe Halk Ktp., 209.

Topkapı Sarayı Müzesi, 49, 75, 103,
124, 132, 159, 176, 208, 244.

Trablusgarp, 40.

Trabzon, 40, 61.

Tuhfe-i Nâilî, iii, vi, vii, 5, 6, 11, 12,
13, 248, 249, 250, 253.

Tuhfe-i Haḫḫâḫîn, 54, 69, 176, 190,
197, 203, 212, 213, 225, 243.

Tuhfetü'l-haḫḫâḫîn, 14, 83, 91, 92, 93,
98, 102, 103, 112, 118, 120, 125,
134, 136, 138.

TÜRÂN, 100.

TÜRÂBİ, 97, 98, 99.

Türâbî Baba, Hâcî 'Alî, 25, 41, 99.

TÜRÂBİ veyâ **NİDÂİ**, 98.

Türâbî, Mevlevî, 27, 98.

Türâbî, Vâ'iz, 20, 97.

Türk Ansiklopedisi Kütüphanesi, 13.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,
8, 253.

U

'Ubeydu'llâh Hâmid Efendi, Haḫḫâḫ,
212.

'Uyûnî, 206.

Uzice, 33.

Ü

Ülfetî, 47.

Ümmî Sinân-zâde Hâfız, 28.

Üniversite Kütüb-hânesi, 51, 74, 94,
99, 103, 112, 160, 165, 176, 189,
192, 203, 208, 218.

Üsküdar, 40, 44.

V

Vakıflar Genel Müdürlüğü Ankara
Bölge Müdürlüğü Ktp., 82, 209.

Vahîdî, 124.

Vardar, 67.

Vardar Yeñice, 40, 90.

Vatikan Ktp., 176.

Vefeyât-ı Ayvansarayî, 17, 88, 120,
130, 132, 151, 154, 189, 191, 196,
203, 208, 227, 234, 241, 247.

Vefeyât-ı Ekâbir-i İslâmiyye, 17.

Vize, 40, 168.

Y

Yaḫyâ Efendi, 102.

Yaḫyâ Efendi Kütüb-hânesi, 51.

Yaḫyâ Tevfîk Efendi Kütüb-hânesi,
103, 110.

Yaḫyâ Tevfîk Efendi, Seyyid, 28, 36,
41, 102.

Yanbolı, 40, 68.

Yanya, 40, 237.

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma
Ktp., 170, 176, 190, 210.

Yavuz Sultân Selîm, 133.

Yedişule, 95.

Yemen, 143.

Yeñiköy, 214.

Yeñişehr Fener, 40, 50.

Yeñi-şapu, 141.

Yılmaz, Kâşif, 253.

Yûsuf Bahâ'e'd-dîn Beg, 18, 30, 35,
56.

Yûsuf Cemâl Molla Beg, 22, 36, 151.

Yümmî, iii, 80.

Yümnî Tezkiresi, 17.

Z

Zağferānbolı, 246.

Zavotçu, Gencay, 15.

Zeytinoğlu İlçe Halk Ktp., 145.

Zile, 41.

